

ב/א	
פרשת שמות	
ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו ¹ כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא ² [יזהירו] >נ"א יזהירו דנצצין ברזא דחכמתא ³ < ⁴ נהרין ונצצין ⁵ בזיוא דחכמתא עלאה ⁶ כזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן ⁷ ודא איהו רזא סתימא ⁸ דאקר ⁹ >רקיע<	ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים אלו הם שמסתכלים בסוד החכמה (נ"א יזהירו שנוצצים בסוד החכמה) יזהירו מאירים ונוצצים בזיו החכמה העליונה כזהר אור והתנוצצות שמאיר שיוצא מעדן וזהו סוד סתום שנקרא הרקיע בו

¹ משום דקשיא ליה "את יעקב", "אתו" מבעי ליה. ולכן מפרש, "בני ישראל" הם גבולי אלכסון, שהם בני ז"א, הנק' ישראל, שבאו עם השכינה הנק' יעקב, וכדמסיק. לכן פתח בפסוק, והמשכילים, ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).

² ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אב"ע, והסוד הוא באצילות, דתמן מקנן אבא, הוא סוד י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).

³ יסוד אבא (רמ"ז).

⁴ נמחק בשער מאמרי רשב"י.

⁵ ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר "יזהירו", יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד, והם יוסף הצדיק מלמעלה, ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן, כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו, ולכן נקרא חי עולמים, בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה, שהם עולים ח". וחי הוא בב' עלמין, שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי הוא יודוך (ישעיה לח יט). ושורש הדבר, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא רקיע המבדיל בין מים למים. ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו בסוד בטישה, בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש. כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דדכורא ובין עלמא דנוק', ואינו מניח לעבור האור למטה וע"כ, תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין, ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה. וז"ש "ודא איהו רזא סתימא דאיקר הרקיע" כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למטה, לכן יש בו נהירו ונציצו. משא"כ בכל השאר. ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא, כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם י"ב בסוד ו"ק מחסד ולמטה, וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז. שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה, אינו דומה הכאת ו"ק לשאר, כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה, לפיכך מו"ק יצאו י"ב מזלות, ומזו"נ נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, שכמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע, כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חו"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פי' שמקבלים הארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

⁶ הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזהו החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה] (מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

⁷ היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל

זהר פרשת שמות

(הרקיע) ביה קיימין כוכביא ¹⁰ ומזלי ¹¹ שמשא וסיהרא ¹² וכל אינון בוצינין (דנהרא) [דנהורא] ¹³	עומדים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וכל אותם נרות של אור.
זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא >ואילנא דהיי קיים במציעות גנתא ד<ענפוי חפייין ¹⁴ (עליה) [ועליה נ"א על] כל אינון	זהר של הרקיע הזה מאיר באור על הגן ועץ החיים עומד באמצע הגן שענפיו מכסים (עליה נ"א על) כל אותם צורות ועצים ובשמים שבגן

אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

⁸ ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר (מאמרי רשב"י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז"א (רמ"ז).

⁹ בראשית ח ע"ב לד ע"א (הערת הזהר).

¹⁰ הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (שער מאמרי רשב"י). חסדים (רח"ו).

¹¹ הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז' בתקונין. כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות (שער מאמרי רשב"י). גבורות (רח"ו).

¹² מת"ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות, אם בחינת היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ"ז שרשה בסוד ה', ד"ו, ובסוד י"ד וי' ר' ד' נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה' ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז' ספירות הבנין, כי חמה ולבנה עם ה' ככבי לכת, הם ז'. ואל יקשה בעיניך כי ז' ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשין בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה ואליה כיון באומרו "אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא" שמסתכלין בפנימיית החכמה, כי שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת, וזמ"ש "נהרין ונציצין בזיוא דחכמתא עלאה" וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו. וזמ"ש בזוהר "נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן" שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז"א, ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרישית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונציצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת. ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א יש בו נהירו ונציצו כדפרישית. ולפיכך נקרא רזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י"ב מזלי, בסוד מזל, שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים, והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב"י). זרין (רח"ו).

¹³ יעקב ולא ודור המדבר ויתר ההארות (רמ"ז).

¹⁴ בסוד חשמ"ל (רח"ו).

זהר פרשת שמות

<p>דיוקנין ואילנין ובוסמין <דבגנתא> במאנין דכשרין¹⁵ ותטללין¹⁶ תחותיה כל חיות ברא וכל צפרי שמיא ידורון תחות אינון ענפין</p>	<p>בכלים כשרים ומסתופפים תחתיו כל חיות השדה וכל ציפורי השמים דרים תחת אותם הענפים</p>
<p>זהר איבא¹⁷ דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה לעלם ולעלמי עלמין¹⁸ סטרא אחרא לא שריא ביה אלא סטרא דקדושה זכאה חולקיהון אינון דטעמין מניה <אינון> קיימין (אינון) לעלם ולעלמי עלמין אלן אקרונ <משכילים וזכאן חיין בהאי עלמא וחיין בעלמא דאתי> (חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי)</p>	<p>זהר פרי האילן נותן חיים לכל קיומו לעולם ולעולמי עולמים הצד האחר אינו שרוי בו אלא רק צד הקדושה אשרי חלקם של אלה שטועמים ממנו הם עומדים לעולם ולעולמי עולמים אלה נקראים משכילים וצדיקים חיים בעולם הזה וחיים לעולם הבא.</p>
<p>זהר²⁰ אילנא דא²¹ זקפא לעילא לעילא²² חמש מאה פרסי²³ הלוכיה שתין רבוא²⁴ איהו בפשיטותיה בהאי אילנא קיימא חד זהרא²⁵ זהר²⁶ כל גוונין קיימין ביה אינון גוונין סלקין ונחתין לא מתישבי בדוכתא אחרא בר בההוא אילנא כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא נהרא מתישבן ולא מתישבן קיימן ולא קיימן בגין דלא מתישבן באתר אחרא מאילנא דא נפקי תריסר שבטין²⁷ דמתחמן ביה ואינון נחתו בהאי זהר²⁸ דלא נהרא לגו גלותא דמצרים בכמה משיריין עלאין הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו'</p>	<p>זהר העץ הזה זקוף למעלה למעלה חמש מאות פרסאות הלוכו הוא ששים רבוא בהתפשטותו בעץ הזה קיים זהר אחד, (זהר) שכל הצבעים קיימים בו וצבעים הללו עולים ויורדים לא מתישבים במקום אחר פרט לאותו האילן כשיוצאים ממנו להראות בתוך זהר שלא מאיר מתישבים ולא מתישבים עומדים ולא עומדים משום שלא מתישבים במקום אחר מעץ זה יוצאים שנים עשר שבטים שמתחמים בו והם יורדים בזהר הזה שלא מאיר לתוך גלות מצרים בכמה¹⁹ מחנות עליונים זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.</p>
<p>רבי שמעון פתח (יחזקאל א ג) היה היה דבר ה' היה היה תרי</p>	<p>רבי שמעון פתח, "היה הִיָּה דבר ה'". למה "היה היה" שני</p>
<p>ב/ב</p>	

¹⁵ קאי אדיוקנין הם המ"ן של כל א' (רח"ו).

¹⁶ (ס"א ומטללין) (נוסף בדפ"ו).

¹⁷ ת"ת (רח"ו).

¹⁸ עיבור יניקה גדלות (רח"ו).

¹⁹

²⁰ יסוד (רח"ו).

²¹ יסוד הנזכר (רח"ו).

²² פי' היסוד עולה לת"ת לעילא ואח"כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית (רח"ו).

²³ הם ה' חסדים (רח"ו).

²⁴ בסוד ו"ק (רח"ו).

²⁵ מלכות (רח"ו).

²⁶ מוסגר בדפ"ק. יסוד (רח"ו).

²⁷ י"ב גבולי אלכסון (רח"ו).

²⁸ מלכות (רח"ו).

<p>זמני אמאי²⁹ ותו אית לשאלא אי יחזקאל נביאה מהימנא הוה³⁰ אמאי גלי כל מה דחמא מאן דמלכא³¹ אעיל ליה בהיכליה אית ליה לגלאה רזין דחמי אלא ודאי³² יחזקאל נביאה מהימנא הוה³³ וכל מה דחמא במהימנותא איהו וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלא אצטריך³⁴</p>	<p>פעמים. ועוד יש לשאול, אם יחזקאל הנביא נאמן היה למה גלה כל מה שראה מי שהמלך מכניס אותו להיכלו יש לו לגלות סודות שראה אלא ודאי שיחזקאל היה נביא נאמן וכל מה שראה באמונה הוא וברשותו של הקדוש ברוך הוא הוא גילה כל מה שגילה והכל לצורך.</p>
<p><ות"ח> (ואמר רבי שמעון³⁵) מאן דרגיל למסבל צערא אף על גב דאתי לפום <שעתא צער> (צערא) סביל מטלני ולא חייש אבל מאן דלא רגיל בצער והוה כל יומי בתפנוקין ועידונין ואתי ליה צערא דא איהו צערא שלים ועל דא אצטריך למבכי כך ישראל³⁶ כד נחתו למצרים רגילין בצערא הוה דהא כל יומי דההוא זכאה אבוהון בצערא הוה ועל דא סבלו גלותא כדקא יאות³⁷ אבל גלותא דבבל ההוא הוה צערא שלים ההוא הוה</p>	<p>אמר רבי שמעון מי שרגיל לסבול צער אף על גב שבא לפי שעה צער סובל משאו ולא חושש אבל מי שלא רגיל בצער וכל ימיו היה בתפנוקים ועדונים ובא לו צער זהו צער שלם ועל זה צריך לבכות. כך ישראל כשירדו למצרים היו רגילים בצער שהרי כל ימי אותו צדיק שהוא אביהם היו בצער ולכן סבלו את הגלות כראוי אבל גלות בבל, ההיא היתה צער שלם אותו היה צער</p>

²⁹ קושיא זו היא כפולה, כי בראשונה מדייק למה נכתב היה הראשון בה' שהיל"ל בו', כמש"ה (במדבר ל ז) ואם היו תהיה לאיש, וזה שאמר היה היה. ואחר כך מקשה למה אמרו שני פעמים. ותו אית לשאלא, כלומר הראשון הוא דיוק בתיבות (רמ"ז).

³⁰ שמות פב ע"ב (הערת הזהר).

³¹ זו קושיא על דרך הסוד, שידוע שבזמן שליטת הקליפות צריך להעלים הסודות, אם לא כבזמן הרשב"י שגדלה מעלתו מאד, וכעין זמנינו זה, שמצוה לעסוק בהם ולגלותם לראויים, כמ"ש הרח"ו זלה"ה. וז"ש כיון שהקב"ה מלך העולם העלהו בהיכלו שיכנס בהעלמו לראות בכבודו, איך מלאו לבו לגלות סודותיו בחו"ל (רמ"ז).

³² ירצה דעדיף חיליה דחזקאל לבלי יירא מגלות הרזים בחו"ל מכמה טעמים (רמ"ז).

³³ פי' ובזה מתורץ גם קושיא קמייטא היה היה תרי זמני, דר"ל שהיה מה שלא היה, שאע"פ שאין ראוי לנביא לגלות מצפוני המלך, יחזקאל ברשות הקב"ה גילה לצורך שעה, כל מה דחמא (מ"מ).

³⁴ פי' שלשה טעמים שאמרנו כולם הוצרכו בין מבחינת יחזקאל שהיה נביא מוחזק, ובין מבחינת נבואתו שהיתה בסוד בי"ע, ובין משורש העליון דאצילות שעדיין עמד כחו בו (רמ"ז).

³⁵ אחר שנתן טעם לשבח למה שגלה יחזקאל ושרשותא דקב"ה גלי, נמשך להוסיף טעם לעיקרא דמילתא, פי' מפני מה הרשה ה' את נביאו לגלות אותו המראה ולמה באה לו מתחילה, ולזו מטעים במסקנא דמילתא שהיה כך לנחם לבם של ישראל שלא יתיאשו מן הרחמים כדמסיק לתתא (רמ"ז).

³⁶ שמתחילה כשירדו למצרים אמר להם אביהם רדו שמה וכמו שאמרו רז"ל, ורצה לומר קבלו עליהם גזירת רד"ו שנה, והם היו מאז רגילים בצער, ועל דרך בעל תשובה, והראיה דהא כל יומי דההוא זכאה וכו', הוא מ"ש בפיו (בראשית מז ט) מעט ורעים, מפני שתמיד היה מכוין לתקן הניצוצין הטובים שנפלו לימי ר"ע בק"ל שנים דאדה"ר שהוא היה שופריה, וכמו שכתבתי לעיל ריש פרשת ויחי, ושם אמרתי שהוא עליו השלום תיקן כוללות הפגם בבחינת אדה"ר שהיה שורש כל אותן הנשמות, ולכן קוראו בכאן בשם זכאה מפני שבבחינת עצמו כבר היה זכאי ומבורר ומאז חלה החובה על השבטים ויוצאי יריכו לפקח על פרטות תיקון הניצוצות מצד עצמן שיצאו ונפגמו בק"ל שנים בבחינת קרי (רמ"ז).

³⁷ הניצוצות הנופלות בקליפות אין נפילתם שוה, כי הרי גם הן אינן שוות בעצמם, שיש שרובם טוב ויש שקולות ויש שרובן רע והם מדרגות בי"ע כידוע, ולכן אין אופן ירידתם (נ"א ברירתן) שוה, כי הראשונות תתבררנה יותר בקלות ובמעט טורח וכיוצא, ולכן נאמר (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך וגו', דהיינו ג' מינים, גר ועבדום וענו, כי עבדום רומז לזמן שהמצרים יעבדו אותם וזה היה כל זמן שמלך יוסף, וגר הוא אחר מותו עד שנולדה מרים שהיו במיצוע לא בממשלה ולא בשעבוד, ומשם ואילך היו בעינוי והוא בסדר שלשה בחינות הנזכרים כנגד בי"ע. הכלל העולה שגלות מצרים היה תיקון ורצוני, ולכן עשאוהו כראוי, כי מתחילה הכינו עצמם לעשותו ברעות נפשם (רמ"ז).

<p>צערא דעלאין ותתאין בכאן עליה עלאין דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה וגו' תתאין דכתיב (תהלים קלו א) על נהרות בבל שם ישבנו וגו' כלהון בכו על גלותא דבבל מאי טעמא בגין דהוון בתפנוקי מלכין דכתיב (איכה ד ב) בני ציון היקרים וגו'</p>	<p>שעליונים ותחתונים בכו עליו עליונים שכתוב הן אראלים צעקו חצה וגו' תחתונים שכתוב על נהרות בבל שם ישבנו וגו' וכולם בכו על גלות בבל. למה כי היו בתפנוקי מלכים שכתוב בני ציון היקרים וגו'.</p>
<p>>(אד"ג- דתנן אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ירמיה ט ט) על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלין אינון טוריא רמיא דעלמין ומאן אינון טוריא רמיא אינון בני ציון היקרים המסולאים בפז=>) והשתא הוון נחתין בגלותא בריחיא על קדליהון וידיהון מהדקן לאחורא וכד (הוון) [עאלון] בגלותא בבבל חשיבו דהא לית להו קיומא לעלמין דהא קב"ה שביק לון ולא ישגח בהון לעלמין ותנינן אמר רבי שמעון בההיא שעתא קרא קב"ה לכל פמליא דיליה וכל רתיבין קדישין וכל היליה ומשרייתיה ורברבנוי וכל הילא דשמיא ואמר לון מה אתון עבדין הכא ומה בני רחימאי בגלותא דבבל ואתון הכא קומו חותו כלכון לבבל ואנא עמכון הדא הוא דכתיב (ישעיה מג יד) כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה דא קב"ה והורדתי בריחים כולם אלין כל רתיבין ומשריין עלאין</p>	<p>(ששינונו אמר רבי יצחק מהו שכתוב על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלה הם הרים רמים של העולמים ומי הם אותם הרים רמים אלו בני ציון היקרים המסולאים בפז) ועכשיו היו יורדים לגלות עם רחיים על ערפם וידיהם קשורים לאחור וכאשר נכנסו לגלות בבל חשבו שאין להם קיום לעולמים שהרי הקדוש ברוך הוא עזב אותם ולא³⁸ ישיגח בהם לעולמים. ושנינו אמר רבי שמעון באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא שלו וכל המרכבות הקדושות וכל חיילותיו ומחנותיו וגדוליו וכל חיל השמים ואמר להם מה אתם עושים כאן ומה בני אהובי בגלות בבל ואתם כאן קומו רדו כולכם לבבל ואני עמכם זהו שכתוב כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה זה הקדוש ברוך הוא והורדתי בריחים כולם אלה כל המרכבות והמחנות העליונים.</p>
<p>כד נחתו לבבל אתפתחו שמיא ושראת רוח >נבואה< קדישא על יחזקאל וחמא כל מה דחמא ואמר לון לישראל הא מאריכון הכא וכל חילי שמיא ורתיכו דאתו למידר ביניכון לא הימנחו עד דאצטריך לגלאה כל מה דחמא ואר"א >כך< ואר"א >כך< ואי גלי יתיר >מה דגלי< כלא אצטריך כיון דחמו ישראל כך חדו וכד שמעו מלין מפומיה דיחזקאל לא חיישו על גלותהון כלל דהא ידעו דקב"ה לא שביק לון וכל מאן³⁹ דגלי ברשותא גלי ותנינן בכל אתר דישראל גלו תמן שכינתא גלתה עמהון והכא בגלותא דמצרים מה כתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו' כיון דכתיב בני ישראל מהו</p>	<p>כשירדו לבבל נפתחו השמים ושרתה רוח נבואה קדושה על יחזקאל וראה כל מה שראה ואמר להם לישראל הרי אדונכם כאן וכל חילי השמים ומרכבותיו שבאו לדור ביניכם לא האמינו לו עד שהצטרך לגלות כל מה שראה וראו כן וראו כן ואם גילה יותר ממה שגילה הכל הוצרך כיון שראו ישראל כן, שמחו וכששמעו דברים מפי יחזקאל לא חששו על גלותם כלל שהרי ידעו שהקדוש ברוך הוא לא עזב אותם וכל מה שגילה גלה ברשות* ושנינו בכל מקום שגלו ישראל שם השכינה גלתה עמהם וכאן בגלות מצרים מה כתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'</p>

38

39 מה (דפ"ו).

<p>את יעקב הבאים אתו אצטרך למימר אלא אלה שמות בני ישראל⁴⁰ אינן רתיבין ומשריין עלאין דנחתו עם יעקב בהרי שכנתא⁴¹ בגלותא דמצרים</p>	<p>כיון שכתוב בני ישראל מה זה את יעקב, היה צריך לומר הבאים איתו אלא אלה שמות בני ישראל הם אותם מרכבות ומחנות עליונים שירדו עם יעקב עם השכינה לגלות מצרים.</p>
<p>לישנא אחרינא ואמר רבי שמעון בה שעתא חדו ישראל חדותא שלימתא בסיעתא דמאריהון דהוה עמהון וכל חד מנייהו עאל רעותא דלביה⁴² ברחימותא סגיא למיסר⁴³ נפשיה על קדושתא דמאריהון ובגין כך גלי יחזקאל כל מה דגלי</p>	<p>*לשון אחר: ואמר ר"ש בשעה זו שמחו ישראל שמחה שלימה בעזרה של אדונם שהיה עמהם וכל א' מהם נכנס רצון הלב בהרבה אהבה למסור נפשו על קדושת אדונם ולכן גילה יחזקאל כל מה שגילה.</p>
<p>ואלה שמות בני ישראל וגו'⁴⁴ (שמות א א) רבי חייא פתח⁴⁵ (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים האי קרא על כנסת ישראל אתמר⁴⁶ בשעתא דנפקו ישראל ממצרים וקריבו לטורא דסיני לקבלא אורייתא אמר לה קב"ה אתי מלבנון מן ההוא עדונא עלאה⁴⁷ קא אתאת כלה שלימתא כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא⁴⁸ בכל נהורא ונציצו⁴⁹</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל וכו' רבי חייא פתח אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים פסוק זה נאמר על כנסת ישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים וקרבו להר סיני לקבל תורה אמר לה הקדוש ברוך הוא אתי מלבנון מאותו עדון העליון באה כולה שלמה כמו הלבנה הזאת כשמשלמת מהשמש בכל אור והתנוצצות</p>
<p>ג/א</p>	
<p>אתי מלבנון תבואי⁵⁰ בגין לקבלא בניך אורייתא</p>	<p>אתי מלבנון תבואי כדי שיקבלו בניך תורה.</p>

⁴⁰ נראה שהם אותם המלאכים הנזכרים בפרשת בהעלותך דף קנד, שהם מרכבות היצירה, כדמשמע משם שקבע אותו ענין על פסוק (יחזקאל א יט) ובלכת החיות, ולכן נקראו בני ישראל שהוא זעיר המקנן ביצירה, והם י"ב ראשים כנגד י"ב דגלים (רמ"ז).

⁴¹ שהשכינה נקראת יעקב כי אשה כבעלה (רח"ו). וכן הוא בח"א קנ ע"א ורסו סע"ב, ועי' שער הקדמות (דף נא סע"ג) וכן הוא בשער יעקב ולא (סוף פרק ג) ובספר שעה"פ (פ' ויגש סי' מו) (כללים ח"א עא ע"ב).

⁴² עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו.

⁴³ למיסר (דפ"ו).

⁴⁴ הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (נוסף בדפ"ו).

⁴⁵ ה ע"א (הערת הזהר).

⁴⁶ פי' על המלכות שכונסת בתורה הארת ישראל בעלה, וכן כתב הרח"ו בפ' אמור (מ"מ).

⁴⁷ חכמה (רח"ו).

⁴⁸ ז"א (רח"ו).

⁴⁹ חו"ג (רח"ו). ור"ל שביציאת מצרים, קבלה המלכות הארה מאבא הנק' לבנון, לפי שבשאר הימים, הגדלתה מהחו"ג שבז"א, ועתה נגדלת גדלות גדול ע"י אבא. וז"ש מן ההוא עדונא עלאה קא אתת וכו' דאשתלימת מן שמשא, שר"ל כמו שנגדלת מז"א בשאר הזמנים, עתה נגדלת מאבא גדלות גדול. והטעם לפי שרצו ישראל לקבל התורה שהיא מיסוד אבא, לכן עתה קבלה המלכות הארתה מאבא, וז"ש אתי מלבנון תבואי, בגין לקבלא בניך אורייתא (מ"מ).

⁵⁰ כביכול אומר לה, המעלה גדולה שיש לנו, שאנחנו מקבלים מפה דא"א הבל ואורות מקיפים להאיר אותנו כמ"ש בשער א"א פרק יב, והנה מבואר בשער הולדת אר"א כי לעולם הטיפה יוצאת משם ע"ב והוא יר"ד ה"י וי"ו שהוא חב"ד, ומתלבשת בשם יר"ד ה"א וא"ו עוד בשם ב"ן יר"ד ה"ה ו"ו ה"ה. והיה"ו דב"ן גימ' מ"ב והוא סוד מ"ב זווגים דחיד גרון, והנה יה"ו דע"ב גימ' ז"ן, ויה"ו

<p>תשורי מראש אמנה (שיה"ש ד ח) תשורי כמה דאת אמר (ש"א ט טו) ותשורה אין להביא (תקביל) [תקבילי] תקרובתא על בניך מראש אמנה מראשיתא דעאלו במהימנותא עלאה ואמרו (שמות כד ז) כל אשר דבר יהו"ה נעשה ונשמע והווי במתקלא חדא כמלאכין עלאין דהכי כתיב בהו (תהלים קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו⁵¹ כדין קבילת כנסת ישראל תשורה⁵²</p>	<p>תשורי מראש אמנה תשורי כמו שנאמר ותשורה אין להביא תקביל (תקבילי) תקרובת על בניך מראש אמנה מהראשית כשנכנסו לאמונה העליונה ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע והיו במשקולת אחד כמלאכים עליונים שכך כתוב בהם ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו אז קבלה כנסת ישראל תשורה.</p>
<p>מראש שניר וחרמון⁵³ (שיה"ש ד ח) דא מורא דסיני⁵⁴ דקריבו לגביה ואתעתדו תחותיה דכתיב (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר ממעונות אריות⁵⁵ אלין בני שעיר דקב"ה זמין לון באורייתא ולא בעו לקבלה מהררי נמרים אלין בני ישמעאל דכתיב (דברים לג ב) יהו"ה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קדש</p>	<p>"מראש שניר וחרמון" זה הר סיני שקרבו אליו והתיצבו תחתיו שכתוב "ויתיצבו בתחתית ההר". "ממעונות אריות" אלו בני שעיר שהזמינם הקדוש ברוך הוא לתורה ולא רצו לקבלה. "מהררי נמרים" אלו בני ישמעאל, שכתוב "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש".</p>
<p>מאי ואתה מרבבות קדש דתנינן כד בעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל אתו משריין דמלאכין עלאין פתחו ואמרו (תהלים ח ב) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים בעאן דיתיהיב לון אורייתא אמר לון קב"ה וכי אית בכון מותא⁵⁶ דכתיב (במדבר יט יד) אדם כי ימות באהל (דברים כא כב) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת חטא אית בינייכו > וכי אתון < (דאתון) בעאן לדינין אית בינייכו גזל או גנבה דכתיב (שמות כ יג) לא תגנב אית בינייכו נשין דכתיב (שם) לא תנאף אית בינייכו שקרא דכתיב (שם) לא תענה ברעך עד שקר אית בינייכו חמדה דכתיב (שם יד) לא תחמד מה אתון בעאן אורייתא מיד פתחו</p>	<p>מה זה "ואתה מרבבות קודש", ששנינו כשרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, באו מחנות של מלאכים עליונים, פתחו ואמרו "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים" ורצו שתורה תנתן להם. אמר להם הקדוש ברוך הוא, וכי יש בכם מות, שכתוב "אדם כי ימות באהל", "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת", יש ביניכם חטא, וכי אתם צריכים דינים, יש ביניכם גזל או גנבה, שכתוב "לא תגנוב". יש ביניכם נשים, שכתוב "לא תנאף". יש ביניכם שקר שכתוב "לא תענה ברעך עד שקר". יש ביניכם חמדה, שכתוב "לא תחמוד", אז למה אתם</p>

דמ"ה גימ' ט"ל, ושנהים גימ' צ"ו ועם יה"ו דב"ן שגימ' מ"ב כולם גימ' חק"ל כמנין לבנון, וכאשר יורד למלכות נעשית חקל תפוחין (מ"מ).

⁵¹ שהמלאכים מקדימים עשיה לשמיעה, וכן אמרו ישראל (מ"מ).

⁵² ויקרא קצב ע"א (הערת הזהר).

⁵³ מה חרמון זה כל טובו גנוז בתוכו כך הר סיני (מ"מ).

⁵⁴ וכאלו אמר תשורי מראש שניר וחרמון, ונק' סיני שניר וחרמון, וכדרז"ל שניר שונא ניר העוסק בתורה פורק ממנו עול מלכות ועול ד"א (מ"מ).

⁵⁵ תשורי גם ממעונות אריות ומהררי נמרים, שלא רצו לקבל התורה, ונטל הקב"ה חלק מאורתם ונתנו לישראל ומהם נתעטרה השכינה (מ"מ).

⁵⁶ ובמס' שבת אמר שמה אחז בכסא הכבוד והחזיר להם תשובה (מ"מ)

<p>ואמרו (תהלים ח י) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתיב ועל דא ואתה מרבבות קדש כדין מימינו אש דת למו</p>	<p>מבקשים תורה מיד פתחו ואמרו "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ" ואלו "אשר תנה הודך על השמים" לא כתוב ועל כך "ואתה מרבבות קודש אז מימינו אש דת למו".</p>
<p>רבי יוסי אוקים להאי קרא כד נחתא שכינתא בגלותא דמצרים⁵⁷ ורבי שמעון אמר האי קרא על רזא דיהודא דמהימנותא אתמר (שיה"ש ד ח) אתי מלבנון כלה קול⁵⁸ אמר לדבור⁵⁹ אתי בגין דהא⁶⁰ קול אתי לדבור [ומדבר לה] [ומדברא ליה] בהדיה <למהוי> כחדא בלא פרודא כלל בגין דקול איהו כלל דבור איהו פרט⁶¹ ועל דא כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל דהא לית קול בלא דבור⁶² ולית דבור בלא קול ועל דא אתי מלבנון כלה וגו' דעקרא דתרוייהו מלבנון קא אתייז⁶³</p>	<p>רבי יוסי ביאר פסוק זה כשירדה שכינה לגלות מצרים ורבי שמעון אמר פסוק זה על סוד יחוד האמונה נאמר אתי מלבנון כלה הקול אמר לדיבור אתי משום שהרי קול בא לדבור ומנהיגו עמו להיות כאחד בלי פירוד כלל משום שקול הוא כלל דיבור הוא פרט ולכן כלל צריך לפרט ופרט צריך לכלל שהרי אין קול בלי דיבור ואין דיבור בלי קול ועל זה אתי מלבנון כלה וגו' שעיקר שניהם באים מלבנון.</p>
<p>תשורי מראש אמנה דא איהו גרון⁶⁴ דמתמן נפקא רוחא לאשלמא כלא <נ"א כלה> מרזא דלבנון סתים וגניז⁶⁵ מראש שניר וחרמון דא איהו לישנא⁶⁶ רישא ואמצעיתא דמחתכא לדבור ממעונות אריות אלין אינון שניים⁶⁷ מהררי נמרים⁶⁸ אלין אינון שפון שלימו דאשתלים בהו דבור⁶⁹</p>	<p>תשורי מראש אמנה זהו גרון שמשם יוצאת רוח השלים את הכל מסוד הלבנון הנסתר והגנוז מראש שניר וחרמון זוהי לשון ראש ואמצע שחותכת את הדיבור ממעונות אריות אלה הם שיניים מהררי נמרים אלה הם שפתיים השלמות שבהם נשלם הדיבור.</p>

⁵⁷ ופי' הפסוק לר"י כמ"ש הזהר בדף ה' שמפרש הכתוב בשעת ירידת השכינה בגלות מצרים (מ"מ).

⁵⁸ ז"א (רח"ו).

⁵⁹ מלכות (רח"ו).

⁶⁰ בראשית לו ע"א (הערת הזהר).

⁶¹ בראשית רמז ע"ב כה ע"א (הערת הזהר).

⁶² עי' רע"מ פנחס רכח ע"ב (לש"ו).

⁶³ מטיפת אבא (רח"ו), ור"ל ז"ן שרשם הראשון מטיפת אבא בסוד ו"ד דיר"ד (מ"מ).

⁶⁴ בינה (רח"ו).

⁶⁵ מסוד החיך יסוד אבא (רח"ו). ור"ל ששרש ז"ן היו בטיפת אבא ואח"כ נתנם באימא שהיא גרון, וז"ש הזהר דמתמן נפקא רוחא לא שלמא כולא דהיינו תכלית שלימותם הוא באימא, אבל השורש הוא מאבא, וז"ש מרזא דלבנון סתים וגניז, ואע"פ שעיקר חיך הוא ביסוד דמ"ס, כמ"ש באוצ"ח, ג"כ יסוד אבא נק' חיך בהשאלה (מ"מ).

⁶⁶ סוד מזלא (רח"ו), ר"ל שתחילה הזכיר הכתוב זוג אר"א, שמהם יצאו ז"ן, ולכך אמר אתי מלבנון קול אומר לדיבור וכו', ועיקר דתרוייהו מלבנון שהוא אבא ואחרי הנתנם באימא אמר תשורי וכו' דא איהו גרון, ומפני שכלל בידינו שכל מקום שיש זוג תחתון צריך שיקדום אליו זוג עליון דנשיקין שהוא בפה דכל פרצוף, לכך אמר הכתוב מראש שניר וחרמון שהוא הלשון שנק' דעת ונקרא מזלא שמזווג חו"ב שבפה, כמ"ש הרב ז"ל שחיך וגרון הם בחי' חו"ב ומזדווגים ע"י הלשון שהוא הדעת (מ"מ).

⁶⁷ שינים (דפ"ו).

⁶⁸ מהררי נמרים גי' שפת"י עם ד' אותיות והכולל ונמר גימ' פ"ר עם י' אותיות דמנצפ"ך כפול והם סוד בחי' פ"ר דינים הנרמזים בשפתים (רח"ו)

⁶⁹ נמר בא"ת ב"ש ט"ג גימ' כ"ב אתוון והיינו דאשתלים בהו דיבור (רח"ו).

<p>ואלה שמות בני ישראל (שמות א א) רבי חייא פתח (משלי כג ו) אל תלחם⁷⁰ את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו אל תלחם את לחם רע עין בנין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין לאו איהו כדאי למיכל ולאתהני מניה דאי כד נחתו ישראל למצרים לא יטעמון נהמא דמצראי לא אשתבקו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי אמר ליה רבי יצחק והא גזרה אתגזר אמר ליה כלא איהו כדקא יאות דהא לא אתגזר >במצרים דווקא< דהא לא כתיב (בראשית טו יג) כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם ואפילו בארעא אחרא אמר רבי יצחק מאן דאיהו בעל נפש >(ס"א לא ייכול עם בר נש)< דמיכליה יתיר משאר בני נשא או מאן דהוא אזיל בתר מעוי אי אערע >בההוא< (בהו) רע עין יכוס גרמיה ולא יכול מנהמא דיליה דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא >לחם< רע עין מה כתיב (בראשית מג לב) כי לא יוכלו⁷¹ המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים הא לך [לחם] רע עין</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל רבי חייא פתח אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו אל תלחם את לחם רע עין משום שלחם או הנאה של אותו איש שהוא רע עין אינו כדאי לאכול ולהנאות ממנו שאלו כשירדו ישראל למצרים לא יטעמו לחם של המצרים לא היו נשאים בגלות ולא היו מציקים להם המצריים אמר לו רבי יצחק והרי נגזרה גזרה אמר לו הכל הוא כראוי שהרי לא נגזר דווקא במצרים שהרי לא כתוב כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם ואפילו בארץ אחרת אמר רבי יצחק מי שהוא בעל נפש (לא יאכל עם אדם) שמאכלו יותר מאשר שאר בני אדם או מי שהולך אחר מעיו אם יפגש באותו רע עין ישחוט עצמו ולא יאכל מלחמו שאין לחם רע בעולם חוץ מאותו לחם של בעל עין הרע מה כתוב כי לא יוכלו המצריים לאכול את העיברים לחם כי תועבה היא למצרים הרי לך לחם של רע עין.</p>
<p>תלתא אינון דדחיין שכינתא⁷² מעלמא וגרמין דדיווריה דקודשא בריך הוא לא הוי בעלמא⁷³ ובני נשא צווחין ולא אשתמע קליהון ואלין אינון מאן</p>	<p>שלשה הם שדוחים שכינה מן העולם וגורמים שדיוורו של הקדוש ברוך הוא לא יהיה בעולם ובני אדם צועקים ולא נשמע קולם ואלה הם מי</p>
<p>ג/ב</p>	
<p>דשכיב בנדה בנין דלית מסאבו תקיף בעלמא⁷⁴ בר מסאבו דנדה מסאבו דנדה</p>	<p>ששוכב עם נדה משום שאין טומאה חזקה בעולם חוץ מטומאת</p>

⁷⁰ חוש העין מוציא ניצוציו לחוץ, וגם נודע שחוש זה קרוב אל חוש המשותף שהוא מח הדעת יותר משאר החושים, ולכן מקבל כח גדול מן הנשמה שהיא בדעת, ומפני זה אם הנשמה קדושה יזל רוב טוב דרך מעין העין, ואם טמאה היא יצאו ניצוצות רעים המזיקים כנודע מכמה מעשים, ובלעם יוכיח שהיה מסיגי הדעת ועינו רעה ומשחית בה מאד (רמ"ז).

⁷¹ יוכלון (דפ"ו).

⁷² עיקר הפגמים שפוגמים בני איש הוא בשכינה מפני שאורה מתפשט בעוה"ז, וכדק"ל רחל מקננא בעשיה, ואז מסתלק גם אור זעיר המקנן ביצירה, כי בהתמעט אור מלכות נאמר בזעיר (ישעיה נב יד) משחת מאיש מראהו כנזכר בסה"כ בתפילת ראש השנה, והוא הוא מה שאמר בכמה מקומות שהפגם מגיע בו"ה, וזהו האמור כאן דדחיין שכינתא מעלמא, שמתעלם ומסתלק זיוה (רמ"ז).

⁷³ הוא הסתלקות אור זעיר מהעולם מפני שנהרס בית מושבו שהרי נאמר (ויקרא כו יא-יב) ונתתי משכני וגו' והתהלכתי בתוכם, ועיין בזוהר פרשת בחוקותי, ואז יש הפסק בין ר"ה ל"ה ולא תקובל התפילה שהכוונה לאר"א כנודע, וז"ש ובני נשא צווחין, כי בני אדם הם מסוד מ"ה וב"ן והק"ל ה"ס ע"ב ס"ג עם הכולל (רמ"ז).

⁷⁴ הטעם לזה שעוצם הקלי' תקיף כשמתעצם מאחיזתו בנוק' וכל שכן כשהוא בפנימיותה כמו שהוא בעוון זה, שידוע שיש ברחם האשה מקור ה' גבורות שמתקבצות שם בתוכיותו דוגמת יסוד

<p>קשיא מכל מסאבו דעלמא⁷⁵ אסתאב איהו⁷⁶ וכל (דמקרבין) <דמתקרבין> בהדיה יסתאבון עמיה בכל אתר⁷⁷ דאולין אתרחייא שכינתא מן קמייהו⁷⁸ ולא עוד אלא דגרים מרעין בישין על גרמיה ועל ההוא זרעא דיוליד דכיון דיקרב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עליו⁷⁹ וישתאר בכל שייפין דיליה⁸⁰ זרעא דיוליד בההוא שעתא (ס"א מאסבו) משכין עלוי רוח מסאבו⁸¹ וכל יומי יהא במסאבו דהא בנינא ויסודא דיליה איהו במסאבו רב ותקיף מכל מסאבו דעלמא דמיד דקרב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עלוי דכתיב (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עליו</p>	<p>הנדה וטומאת הנדה קשה מכל טומאה בעולם הוא נטמא וכל המתקרבים אליו נטמאים עמו בכל מקום שהולכים נדחית שכינה מלפניהם. ולא עוד אלא שגורם צרות רעות על עצמו ועל אותו זרע שיוליד שכיון שיקרב אדם לנדה אותה טומאה קופצת עליו ונשאת בכל איבריו אותו זרע שיוליד באותה שעה מושכים עליו רוח טומאה וכל ימיו יהיה בטומאה שהרי הבנין והיסוד שלו הוא בטומאה רבה וחזקה מכל טומאה שבעולם שמיד שקרב אדם לנדה אותה טומאה קופצת עליו שכתוב ותהי נדתה עליו.</p>
<p>מאן דשכיב בבת אל נכר דאעיל ברית קודש ואת קיימא ברשו אחרא דכתיב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר ותנינן לית קנאה קמי קב"ה בר קנאה דברית קדישא⁸² דאיהו קיימא דשמא קדישא⁸³ ורזא</p>	<p>מי ששוכב עם בת אל נכר שמכניס ברית קודש ואות הברית לרשות אחרת שכתוב ובעל בת אל נכר ושנינו אין קנאה לפני הקדוש ברוך הוא חוץ מקנאה של ברית</p>

הנוק' העליונה, וכשהן מכוסות בתוכו אין אחיזה לחיצונים אבל בצאתן לחוץ שזה מורה חולשת הכח ופגם המקור אז היא נדה נ"ד ה', שנדות הה' גבורות ויוצאות לחוץ, וכל המטמא בהן גורם שנד ה' שבשם מן העולם ונותן אחיזה עצומה לחיצונים, שמגביר ומכלכל טוב ורע שבדעת וגוברים הדינים התקיפים על החסדים, וטמ"א וטהו"ר יחדיו גי' ר"ע, והוא ה' פעמים ד"ן וזהו נ"ד ה', ולכן גורם מרעין ורעות עליו ועל זרעו (רמ"ז).

⁷⁵ שכן רוב הנשים דוות בשעת וסתן בכובד ראש ובמכאובות שונים, והנדה מזקת הרבה בזמן נדותה עד שאומרים שאם תזרע איזה דבר לא יצלה, ועל הכל מוכנת לכשפים בנדותה, וכן אמר בזוהר פרשת חיי שרה קבו ע"ב, אי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא, עיי"ש (רמ"ז).

⁷⁶ שכן הוא מטמא אדם במגע ובמשא (רמ"ז).

⁷⁷ אפילו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ששם שכינה קבועה מכל מקום (רמ"ז).

⁷⁸ וגם זהו נד"ה נ"ד ה' (רמ"ז).

⁷⁹ כי שרש הנדות הוא בנקבה, וכשהחוטא בוועלה נאמר (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עליו, שאפילו שיבעלוה ביום אחרון לנדתה הוא טמא כתחילתה שאינו עולה לרגלה כאמור בגמרא ורש"י הביאו בחומש. וידוע שכתוב (ויקרא יח ו) ערוה וכתוב (מיכה א יא, חבקוק ג ט) עריה, לרמוז שכמו שנזכר כי טמ"א וטהו"ר גי' ע"ר דהיינו נ"ד ה', פעמים שפוגם בחסדים שהם מסוד י"ה וגם בגבורות שהם מסוד ו"ה ושניהם חו"ג נקבצים ברחמה, וה"ס (ויקרא כ יח) מקורה הערה, י"ה פעמים י"ה רכ"ה ו"ה פעמים ו"ה קכ"א ושניהם בגי' מקו"ר, והער"ה גי' פ"ר שה"ס ה' גבורות, ולמדנו שהמקור נשחת ונהפך לגבורה, כלומר וכל יומי יהא במסאבו, כי זאת הטומאה דבוקה בעולם ולכן לא נכתבה בו טהרה כמ"ש באשה נדה (ויקרא טו כח) וספרה לה שבעה ימים ואחר טהרה, אבל באדם כתיב סתם (טו כד) וטמא שבעת ימים ולא נאמר ואחר יטהר (רמ"ז).

⁸⁰ שבן הנדות יוצא מן הרח"ם המסתעף בכל רמ"ח איברים, וגם שמטמא בריתו שגם הוא קשר כל הגוף, וברית העליון אורכיה רמ"ח עלמין כדאיתא באדרא רבה, ולכן אברהם דאיהו אב"ר מ"ה ובסוד רמ"ח נולד בדם הנידות כמ"ש בספר הגלגולים, שרצתה הקליפה לטמאו כנזכר שם, ורמ"ח איבריו נעשים חר"ם (רמ"ז).

⁸¹ צרעת (רח"ו).

⁸² קנאה גימ' יוסף ולו נוגע הדבר (רח"ו).

⁸³ הוא אזא, והיסוד הוא קיימא דיליה (מ"מ).

<p>דמהימנות⁸⁴ מה כתיב (במדבר כה א) ויחל העם לזנות את⁸⁵ בנות מואב מיד ויחר אף יהו"ה בישראל רישי עמא דידעי ולא מחו בידיהו אתענשו בקדמיתא דכתיב (שם ד) קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליהו"ה נגד השמש⁸⁶</p>	<p>קודש שהיא ברית של השם הקדוש וסוד האמונה מה כתוב ויחל העם לזנות אל בנות מואב מיד ויחר אף ה' בישראל. ראשי העם שיודעים ולא מוחים בידיהם נענשו בתחלה שכתוב קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש</p>
<p>רבי אבא אמר מאי נגד השמש נגד הברית דאקרי שמש (ועלייהו) [ועלייהו נ"א ועלה] אתמר (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהו"ה אלהים שמש ומגן⁸⁷ דא ברית קדישא מה שמש זרח ואנהיר על עלמא אוף הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דבר נש מגן מה מגן איהו לאגנא עליה דבר נש אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר נש ומאן דנטיר ליה לית נזקא בעלמא דיכיל למקרב בהדיה ודא הוא נגד השמש רישי עמא יתפסון בכל דרא ודרא בחובה דא אי ידעין -ולא מקנאין ליה- בגין דחובה דא עליהו לקנאה ליה לקודשא בריך הוא בהאי ברית</p>	<p>רבי אבא אמר מה זה נגד השמש נגד הברית שנקראת שמש ועליה נאמר כי שמש ומגן ה' אלהים שמש ומגן זו ברית קודש מה שמש זרח ומאיר על העולם אף כך ברית קודש זרח ומאיר את גוף האדם מגן מה מגן הוא כדי להגן על האדם אף כך ברית קודש מגנה על האדם ומי ששומר אותה אין נזק בעולם שיוכל לקרב אליו וזהו נגד השמש ראשי העם יתפסו בכל דור ודור בחטא זה אם יודעים ולא מקנאים לו משום שחובה זו עליהם לקנא לקדוש ברוך הוא בברית הזאת</p>
<p>מאן דאעיל קדושה דא ברשותא אחרא עליה כתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני⁸⁸ לא תשתחוה להם ולא תעבדם⁸⁹ כי אנכי יהו"ה אלהיך אל קנא וכלא קנאה חדא ועל דא אתדחייא שכינתא מקמיה מאן דמשקר בברית קדישא דחתים</p>	<p>מי שמכניס קדושה זו לרשות אחרת עליו כתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא והכל קנאה אחת ועל זה נדחית שכינה מלפניו מי שמשקר בברית קודש שחתומה בבשר האדם</p>

⁸⁴ היא מלכות שנק' אמונה, ור"ל שהיסו דהוא קיימא בין לז"א ובין למלכות שהוא מקבל שפע הז"א ומשפיעו למלכות כי הוא עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה לכל קצוות הגוף דז"א לכן קרי ליה קיימא דשמא קדישא שהוא ז"א (מ"מ).

⁸⁵ אל (דפ"ו).

⁸⁶ דריש כמשמעו והוקע לראשי העם (רח"ו).

⁸⁷ רנד ע"ב (הערת הזהר).

⁸⁸ והם דברי הקב"ה שלא יהיו לנו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות (רח"ו). האצילות שהוא פניו, כי שם הוא מתייחד ומתגלה, והוא פניו ממש, וכמ"ש בזוה"ק (פ' אמור צ"ג ע"ב) בקשו פני אלין עטרי מלכא (ר"ל העשר ספי') דאיהו אחיד בהו, ואינן ביה, אינן שמיה, ואיהו ושמיה מלה חדא הוא, בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש (ר"ל שיאר פניו אליו)⁸⁸. וכן אמרו בזוה"ק (יתרו פו ע"א) על פני, לאפקא אפי מלכא, דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינן שמיה, והוא אינן הוא שמיה דכתיב אני ה' הוא שמי, הוא ושמיה חד הוא (הקדו"ש טו ע"ג), בהקדמת תיקונים (דף ד ע"ב) דעשר ספי' דבריאה לאו אינן וחייהון חד לאו אינן וגרמיהון חד, ואין שום מציאות בכל העולמות בי"ע שראוי לקבל יחודו ית"ש להעשות חד עמו לבחי' אלהות ח"ו וח"ו, ועל זה נאמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל נוסף על האצילות שהיא פניו ית"ש, כי רק האצילות היא עצם נבדל כזו הראויה לקבל בתוכה את יחודו ית"ש, ומשום גודל מעלת רוממותה, שהיא מרומם ונעלה למעלה למעלה מכל הבריאה כולה, וכו' אבל זולת האצילות הקדוש, אין שום דבר אשר מהבריאה ולמטה שיהא ראוי לקבל את היחוד העצום הזה להעשות חד עמו, ולהקרא בשם אלהות חלילה וחלילה (דע"ה ח"א עט ע"ב).

⁸⁹ כי תכף שפחה תירש גבירתה ובעת הביאה משתחוה ללילית אל אחר וממליך אותה במקום השכינה ח"ו (רח"ו).

<p>בבשריה דבר נש כאילו משקר בשמא דקב"ה⁹⁰ מאן דמשקר חותמא דמלכא משקר ביה במלכא⁹¹ לית ליה חולקא באלהא דישראל אי לא בחילא דתיובתא תדיר (ס"א יתיר)</p>	<p>כאלו משקר בשם הקדוש ברוך הוא מי שמשקר בחותם המלך משקר במלך אין לו חלק באלהי ישראל אם לא בכח תשובה מתמדת (יתרה).</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (ש"א יב ט) <וישכחו את יהו"ה אלהיהם וגו' מאי וישכחו> (ויעזבו בני ישראל את יהו"ה וימכור אותם וגו' מאי ויעזבו) דדחו מנייהו ברית קיימא קדישא הוו גזרין ולא פרעין עד דאתת דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל כמה דכתיב (שופטים ה ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יהו"ה מאן דקטיל בנוי ההוא [עוברא] דמתעברא אתתיה⁹⁴ וגרים לקטלא ליה במעהא דסתיר בניינא דקב"ה ואומנותא דיליה אית מאן דקטיל בר נש והאי⁹⁵ קטיל בנוי תלתא בישינ עביד דכל עלמא לא יכיל למסבל ועל דא עלמא מתמוגנא זעיר זעיר ולא ידיע וקב"ה אסתלק מעלמא וחרבא וכפנא ומותנא <אתיין> (אתיא) על עלמא ואלין אינון קטיל בנוי סתיר בניינא דמלכא דחיא <שכינתא> (נשמתא) דאזלא ומשטמא בעלמא ולא אשכחתי נייחא ועל (דא רוחא דקודשא עביד) <דא> אלין רוחא (ס"א רוחין) דקודשא (עביד) <בכיה ועלמא אתדן בכל הני דינין ווי לההוא בר נש ווי ליה טב ליה דלא יתברי בעלמא</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר וישכחו את ה' אלהיהם וגו' מה זה וישכחו שדחו מהם ברית קודש שמלו ולא פרעו עד שבאה דבורה⁹² ונדבה בזה את כל ישראל כמו שכתוב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מי שהורג בנו אותו עובר שאשתו התעברה וגורם להרגו במעיה שסותר בנינו של הקדוש ברוך הוא ואומנות שלו יש מי שהורג אדם וזה הורג בנו. שלש רעות עושה שכל העולם לא יכול לסבול ועל זה העולם מתמוגג⁹³ לאט לאט ולא ידוע [למה] והקדוש ברוך הוא מסתלק מהעולם וחרב ורעב ומות באים על העולם ואלה הם: הורג בנו סותר בנין המלך ודוחה את השכינה שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מנוחה ועל אלו רוח הקודש בוכה והעולם נדון בכל הדינים הללו אוי לאותו האיש אוי לו טוב לו שלא נברא בעולם.</p>
<p>זכאין אינון ישראל דאף על גב דהוו בגלותא דמצרים אסתמרו מכל הני תלתא מנדה ומבת אל נכר⁹⁶ ומקטול זרעא ואשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה דאף על גב דגזרה אתגזרת (שמות א כב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו לא אשתכח ביניהון מאן דקטיל עוברא במעהא דאתתא כל שכן לבתר ובזכותא דא נפקו ישראל מן גלותא</p>	<p>אשריהם ישראל שאף על גב שהיו בגלות מצרים נשמרו מכל שלשת אלה מנדה מבת אל נכר ומהורג זרע והשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה שאף על גב שנגזרה הגזרה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו לא נמצא ביניהם מי שהורג עובר במעי אשה כל שכן אחר כך ובזכות זו יצאו ישראל</p>

⁹⁰ שכינה נקרא שם (רח"ו).

⁹¹ בז"א (מ"מ).

⁹²

⁹³

⁹⁴ צריך אדם לשמור מאד מלהזדווג עם אשתו בליל צ' לעיבורה, כי המשמש עם אשתו אז גורם שימות הולד ח"ו בבטן, וזהו מאן דקטיל עובר במעהא, לכן צריך לשמור מאד בזה, וזהו ענין מאמר ז"ל ג' חדשים ראשונים התשמישי קשה לשניהם ואפשר שכוונו גם לזה (זהר רקיע).

⁹⁵ בראשית ריט ע"ב (הערת הזהר).

⁹⁶ עוברא נדה ר"ת בעו"ן (מ"מ).

מנדה דתני רבי חייא מאי	מהגלות. מנדה, ששנה רבי חייא מה
ד/א	
<p>דכתיב (שמות לח ח) ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשין להאי בגין דאסתמרו גרמייהו בגלותא דמצרים דלבתר דאתדכיין הוו אתיין מתקשטן ומסתכלן במראה בבעליהון ומעוררן לון בפריה ורביה מבת אל נכר דכתיב (שם יב מא) יצאו כל צבאות יהוה וגו' וכו' וכתוב (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל דבר אל בני ישראל ואי תימא והא כתיב (ויקרא כד יא) והוא בן איש מצרי הא ודאי חד הוה ופרסמו קרא דכתיב והוא בן איש מצרי⁹⁷ ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן פריה ורביה דכתיב (שמות א ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל הני אסתמרו ישראל בני ישראל⁹⁸ עאלו בני ישראל נפקן הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל וגו'</p>	<p>שכתוב ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשים לזה משום ששמרו עצמן בגלות מצרים שלאחר שנטהרו היו באות מקושטות ומסתכלות במראה בבעליהן ומעוררות אותם לפריה ורביה. מבת אל נכר שכתוב יצאו כל צבאות ה' וגו' וכתוב שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי ואלה שמות בני ישראל שבטי בני ישראל דבר אל בני ישראל ואם תאמר והרי כתוב והוא בן איש מצרי הרי ודאי אחד היה ופרסמו הכתוב שכתוב והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. פריה ורביה שכתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל אלה נשמרו ישראל בני ישראל נכנסו בני ישראל יצאו זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.</p>
<p>ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי הו אולי באורחא עד דהוו אזלי אמר רבי אלעזר לרבי יוסי אפתח פומך¹⁰⁰ וינהרון מילך אמר ליה ניהא קמיה דמר דאשאל מלה חדא דקשיא לי הא¹⁰¹ שמענא מבוצינא קדישא דהוה אמר¹⁰² ואלה שמות בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשריין¹⁰³ דהוו נחתין לגלותא בהדי יעקב דכתיב את יעקב מהו דכתיב איש וביתו בא¹⁰⁴ (שמות א א) אמר ליה ודאי הכי הוא אלא¹⁰⁵ הא תנינן¹⁰⁶</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים אמר רבי אלעזר לרבי יוסי פתח⁹⁹ פין ויאירו דברך אמר לו אם נוח לפני מר שאשאל דבר אחד שקשה לי הרי שמעתי מהנר הקדוש שהיה אומר ואלה שמות בני ישראל ישראל סבא כל אותם חיילות ומחנות שהיו יורדים לגלות עם יעקב שכתוב את יעקב מה זה שכתוב איש וביתו באו אמר</p>

⁹⁷ וגו' (נוסף בדפ"ו).

⁹⁸ ז ע"א (הערת הזהר).

⁹⁹ כתוב אפתח?

¹⁰⁰ איתא בריש האדרא (קכז ע"ב) ובא בסדר החברים שנמצאו שם, שרבי אלעזר סודו בחכמה ורבי יוסי במלכות, ולכן עד דהוו אזלי, בבחינת (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, אמר רבי אלעזר לרבי יוסי שלו יאות לפתוח בדברי תורה דהיינו להעלות מ"ן ולקבל מ"ד, וז"ש וינהרון מילך (רמ"ז).
¹⁰¹ אחורי דף זה (הערת הזהר).

¹⁰² ר"ל מ"ש ר"ש בדף זה ע"ב אר"ש כד נחתת שכינתא וכו' וכלהו נחתו עם יעקב למצרים ובא לשלול שלא נאמר מ, ש ר"ש לעיל דף ב' דהתם מפרש את יעקב היא השכינה הוכן ר"י מפר שיעקב כפשטיה ולכך הגיה שהוא מ"ש ר"ש אחורי הדף (מ"מ בשם רח"ו).

¹⁰³ יתכן שכך שמע רבי יוסי מפי הרשב"י שהיה על שני מחנות של הזכרים והנקבות, אלא שרבי יוסי לא ירד לסוף דעתו מפני שלא היה יודע לפרש מהו דכתיב איש וביתו (רמ"ז).

¹⁰⁴ ת"ת ומלכות (רח"ו), ר"ל המלאכים שמן הז"א והמלכים שמן המלכות (מ"מ).

¹⁰⁵ לשון זה אינו מובן כי אחרי אומרו ודאי הכי הוא מהו אלא דקאמר. ונראה שדרך ואגב תשובתו העירו בדבר אחר פרטי לעניינו, והוא מ"ש בדרוש אבי"ע, שארבע עולמות בכללם ה"ס נשמה וגוף ולבוש והיכל. והנה ירדת החיילים לגלות היתה של היצירה אל מצרימ"ה גי' עשי"ה.

<p>כל דמקבל מאחרת איהו ביתא מההוא דיהיב ועל דא איש וביתו באו</p>	<p>לו ודאי זה כך אלא הרי שנינו כל המקבל מאחר הוא בית לאותו שנתן ועל זה איש וביתו באו.</p>
<p>פתח רבי אלעזר¹⁰⁷ ואמר (מ"א פ א) ויהי ככלות שלמה לבנות את בית יהו"ה ואת בית המלך¹⁰⁸ וגו' וכי כיון (דאתמר) <דאמר> את בית יהו"ה מהו ואת בית המלך אי בגין שלמה אתמר לאו הכי¹⁰⁹ אלא את בית יהו"ה דא בית המקדש¹¹⁰ ואת בית המלך דא קדש הקדשים¹¹¹ בית יהו"ה דאיהו בית המקדש כגון עזרות ולשכות ובית האולם והדביר דא בית המקדש ודא אקרי בית יהו"ה בית המלך דא קדש הקדשים דאיהו פנימאה דכלא המלך סתם (דא) מלך [דא] אף על גב דאיהו (מלך) עלאה¹¹² איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה¹¹³ סתימא דכלא ואף על גב דאיהו נוקבא איהו דכורא לגבי מלך דלתתא ובגין כך כלא כגוונא דא ועל דא תתאי ברזא דא כתיב בהו איש וביתו באו¹¹⁴</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ככלות שלמה לבנות את בית ה' ואת בית המלך וגו' וכי כיון שאמר את בית ה' מה זה ואת בית המלך אם בשביל שלמה זה נאמר לא כך אלא את בית ה' זה בית המקדש ואת בית המלך זה קדש הקדשים בית ה' שהוא בית המקדש כמו עזרות ולשכות ובית האולם והדביר זה בית המקדש וזה נקרא בית ה' בית המלך זה קדש הקדשים שהוא הפנימי של הכל המלך סתם מלך זה אף על גב שהוא מלך עליון הוא נקבה אל נקודה העליונה סתומה מכל ואף על גב שהוא נקבה הוא זכר למלך שלמטה ולכן הכל כדוגמא זה ועל זה תחתונים בסוד זה כתוב בהם איש וביתו באו.</p>
<p>ואלה שמות רבי (אלעזר) >יוסי (נ"א אלעזר)< פתח ואמר (שיר ד יב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום גן נעול דא</p>	<p>ואלה שמות רבי (אלעזר) יוסי פתח ואמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעיין חתום גן נעול זו כנסת ישראל שהיא גן נעול שאמר רבי</p>

והנה העשיה ה"ס בית, ואל זה רצה לרמוז הכי הוא ודאי, פי' כאן בנדון דידן הוא ממש בית דהיינו קדושת היצירה נקרא איש ושל העשיה נקרא בית, ששניהם באו לגלות (רמ"ז).

¹⁰⁶ ירצה כן הוא בפרטות בכאן אלא שיש לנו עוד כלל אחר שבו יובן אף כאן, והוא שגם בבחינת המדות והמלאכים יש ממש בחינה הנקרא בית, דהיינו כל דמקבל מאחרת וכו', דוק שכאן משנה ממ"ש לקמן ששם אומר דמלאכים דבדרגא עלאה אקרון גוברין דוכרין וכו' וכאן לא מזכיר לא שם דכורא ולא שם נוקבא (רמ"ז).

¹⁰⁷ מביא רביה שהמלכות נקראת בית ה' (רח"ו).

¹⁰⁸ חרבן בית ראשון היה נוגע עד הה' ראשונה דהשם הו"ה ב"ה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית כו ע"א, ולקמן ט ע"ב) (הקדו"ש כו ע"ב).

¹⁰⁹ דמה מצוה השמיענו שבח שלמה בבנות לו בית (רח"ו).

¹¹⁰ מלכות (רח"ו).

¹¹¹ בינה (רח"ו).

¹¹² סוד המלך שהוא הבינה כי המלך במ"ק הוא י"ד וכן בינה במספר קטן עם הכולל גימ' י"ד וכל ט"ל במספר קטן עם הכולל י"ג גימ' בינה במספר קטן, והכוונה לרמז לבינה ההמורדת ט"ל העליון דלא פסיק ולא נעצר לעולם ובינה שהיא המלך מורידה אותה לז"א ומשם לנוק' ושניהם נק' יאהדונה"י גימ' מלך עם הכולל ונלע"ד חיים שאין זה ממורי זלה"ה כי מימיו לא רצה למנות מ"ק והדברים מוכרחים ג"כ (זהר הרקיע). ועי' שעה"ק נג ע"ב ועוד שאכן כן מביאו.

¹¹³ חכמה (רח"ו). י' של שם הו"ה (ביאורים ח"א סב ע"א).

¹¹⁴ שמלכות נקראת בית ה' (רח"ו). ונלע"ד דר"א שהביא רביה מפסוק זה כוונתו על האי דקאמר ואת בית המלך היא הבינה ואע"ג דאיהו מלך עילאה איהו נקבה וכו' ואע"ג דאיהו נוק' איהו דכורא וכו' כלומר הרי הבינה נקר' נוק' לגבי אבא לפי שמקבלת ממנו וכל המקבל נק' נוק' וכשמשפעת לז"א נק' דכורא לפי שמשפעת לחארים וזהו רביה איהו להא דתנינן כל המקבל מאחרת איהו ביתא מההוא דיהיב ולכן הפירושים יש חילו בין בית ה' ובין בית המלך. בית ה' היא המלכות שהיא בית לז"א הנק' הו"ה ובית המלך היא הבינה שנק' בית ומלך. וכאלו אמר בית שהיא מלך, שהיא גן נעול פי' שיסוד דידה נעול בב' צירים וב' דלתות שיש שם והם ס' סתומה של לסרבה המשרה שסותמ' יסוד דידה כמ"ש הרב (מ"מ).

<p>כנסת ישראל שהיא גן נעול דאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור¹¹⁵ לעדור¹¹⁶ ולהשקות¹¹⁷ [ולזמור]¹¹⁸ כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות¹¹⁹ ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל היא הוא דכתיב (ישעיה ה ז) כי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל וכתוב (שם ב) ויעזקהו ויסקלהו וגו'</p>	<p>אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות ולזמור כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל זהו שכתוב כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכתוב ויעזקהו ויסקלהו וגו'.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>מתניתין אמר רבי שמעון אנן פתחין עיננא חמאן גלגלי רתיכתא קדישתא נטלין במטלנוי וקל שירתא בסימא [לאודנין] (לארנין) יאה ללבא סלקא ונחתא אזלא [ולא נטלא] (ונטלא) מזדעזעין אלף אלפיין ורבוא רבוון¹²⁰ ופתחין שירתא מלרע לעילא לקל נעימותא ההוא קיימין מאן דקיימין ומתכנפין בכנופיא לסטרא דימינא ארבע <מאה> וחמשיין אלפיין מארי דעיינין חמאן ולא חמאן קיימין בקיומיהון תריין סטריין אחרנין אתחווירו (ס"א אתחזרו) בגיניהון ולסטרא דשמאלא מאתן וחמשיין אלפיין אינון מאריהון דיבבא מיבבין ומיללין מאתר בית מותביהון פתחין בדינא ומסיימין בדינא מיבבין תניינות ודינא יתיב וספריין פתיחו ביה שעתא סליק מאריה דדינא דקאים עליהון ויתיב בכורסייא דדינא ושירתא אשתכך עד לא תסתיים דינא סחרן מארי דעיינין דלסטרא ימינא ועמהון</p>	<p>משנה אמר רבי שמעון אנו פוקחים עינינו רואים גלגלי מרכבה הקדושה נוסעים במסעותיהם וקול שירה מבושמת לאזנים יפה ללב עולה ויורדת הולכת ולא נוסעת מזדעזעים אלף אלפים ורבוא רבבות ופותחים בשירה מלמטה למעלה לקול הנעימות הזו עומדים מי שעומדים ומתכנסים בהתכנסות לצד הימין ארבע מאות וחמשים אלף בעלי עיניים רואים ולא רואים עומדים בקיומם שני צדדים אחרים מתלבנים (מתהפכים) בשבילם ולצד שמאל מאתים וחמשים אלף אותם בעלי יבבה מיבבים ומיללים ממקום בית מושבם פותחים בדין ומסיימים דין מיבבים שנית ודין יושב וספרים נפתחים באותה שעה עולה בעל הדין שעומד עליהם ויושב על כסא דין ושירה נשקטת עד שלא יסתיים הדין סובבים בעלי העיניים שלצד ימין ועמם</p>

¹¹⁵ ר"ל לשמור השכינה מן החיצונים (מ"מ).

¹¹⁶ לשון חפירה כלומר שיתקן יסוד דידה שהוא עשוי כחפירה (מ"מ).

¹¹⁷ שימשך לה שפע המוחין דז"א שהם מים חיים העליונים (מ"מ).

¹¹⁸ היינו שיעשה ייחודים כדי להכרית הקוצים מן הכרם ע"ד מ"ש הזהר מחצדי חקלא. וההפרש שבין לחפור ולעדור יובן במ"ש הרב ב'פ' באר חפרוה שרים כרוה וכו' שיש סוד חפירה ויש סוד כרייה ביסוד דנוק' גן נעול מה הגן צריך לשמור ולעדור ולהשקות כך כ"י צריכה וכו', הנה מתחלה אמר לשמור שהוא סוד החותם כנ"ל ואח"כ לעדור הוא כריית הבאר שה"ס עשיית הכלי מהידים דחג"ת כנ"ל, ואח"כ להשקות כי צריך להוריד מימי החסד שהם חמים בסוד רוח דרום דאקיש תוקפיה בהאי קרח, ואז הקרח אשר ביסודה נעשה מים מרוב חמימות דרום, ובזה יבואר הפ' אומר לה ז"א גן נעול את בב' חותמות חותם היסוד וחותם המלכות, ובהחותם יש כ"ב אתוון דאורייתא אשר כוללים ג"ן סדרים דאורייתא ולכן נקראת גן כי המלכות היא בסוד עשייה דאצילות בחי' מקרא, וחותם שבה כולל כל התורה כולה בסוד מכל מלמד השכלתי, ולכן נעו"ל גימ' קנ"ו גימ' יוס"ף שהוא יסוד שבה בסוד צדיק עייל וצדיק נפיק ואומר לה העטם על שהיא גן נעול מפני שאת אחותי כלומר שאוגדת פתחה לבעלה כי היא סוד בתולה ואיש לא ידעה גל נעול מעיין חתום מדבר על אחר הזווג שכבר קיבלה מ"ד שהוא טיפת חסדים וגבורות זכרים וכו' ע"ש (מ"מ).

¹¹⁹ ולזמור (נוסף בדפ"ו).

¹²⁰ רבבן (דפ"ו).

ד/ב	
זהר	
<p>אמר רבי שמעון כד נחתת שכינתא¹²¹ למצרים נחתת חיה חדא דשמה ישראל¹²² בדיוקנא דההוא סבא¹²³ וארבעין ותרין שמישין קדישין עמיה¹²⁴ וכל חד וחד את קדישא עמיה משמא¹²⁵ קדישא¹²⁶ וכלהו <נחתן> (נחתו) עם יעקב¹²⁷ למצרים הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה¹²⁸ שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב¹²⁹</p>	<p>אמר רבי שמעון כשירדה שכינה למצרים ירדה חיה אחת ששמה ישראל בצורה אותו הזקן וארבעים ושנים שמיים קדושים עמו וכל אחד ואחד אות קדושה עמו מהשם הקדוש וכולם ירדו עם יעקב למצרים זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב</p>
<p>אמר רבי יצחק [מ]משמע דקאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר אתו שאל רבי יהודה לרבי אלעזר ברבי שמעון אמר ליה¹³⁰ כיון דשמעת מאבוך פרשת ואלה שמות ברזא עלאה מאי קאמר איש וביתו באו אמר ליה ההוא מלה דהוה אמר אבא אינון הוו מלאכין עלאיין¹³¹ דאינון לעילא על תתאי מנהון היינו דכתיב איש וביתו באו</p>	<p>אמר רבי יצחק ממשמע שאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר אתו שאל רבי יהודה את רבי אלעזר בן רבי שמעון [אמר לו] כיון ששמעת מאביך את פרשת ואלה שמות בסוד עליון מה זה שאמר איש וביתו באו אמר לו אותה דבר שהיה אומר אבא אלו הם מלאכים עליונים שהם מעל התחתונים מהם זהו</p>

¹²¹ היא מלכות היצירה שהיא דבוקה בראש העשיה כנודע מסוד שם מ"ב דקרבנות, כי היוצא לחו"ל אין לו סוד רוח אלא נפש כידוע, ועל כן שכינתא זו היא דיצירה והיא אשר אמרה ליעקב (בראשית מו ב) במראות הלילה, שהוא ממש בחינת מלכות זו, והיא השולטת על ארץ ישראל וכו' באופן שמלכות היצירה ירדה לשל העשיה והיא הבטיחה ליעקב ע"ה אעלך גם עלה, דהיינו בעלותה למקומה ליצירה (רמ"ז).

¹²² ובהעלותה ליעקב לארץ ישראל נחתת חיה. דע שבהיכלות עולמות ב"ע יש נר"ן, והנפשין נקראים חיות וכו', וזהו נפש חיה, ולפי שחיה זו מעולם היצירה דתמן מקנן זעיר לכן שמה ישראל, והיתה צורת יעקב בזקנותו שאז נקרא ישראל וזהו ההוא סבא, ובחיה זו נתלבשה השכינה לירד לעשיה שהיא בחינת נפש (רמ"ז). הוא ז"א הנק' ישראל שירד עם השכינה לכבודה בגלות (מ"מ).

¹²³ שהוא יעקב אבינו התחתון שהז"א הוא בדיקונא דיעקב התחתון (מ"מ).
¹²⁴ הם היוצאים משם מ"ב שסודו ממש במלכות יצירה, [וכחו להעלות עשיה ליצירה לעשות הברור של הנפש] (רמ"ז).

¹²⁵ משמיה (זהר הרקיע).

¹²⁶ פי' משם מ"ב אבגית"ץ (רח"ו). דע כי המלכות נקרא חיה והנה מלת ואלה גימ' מ"ב והם מ"ב מלאכים שכל א' רשום בו אות א' משם מ"ב והם הם שירדו עמו ואלו הם: אורפניאל בואל גבריאל יופיאל תומיאל צדקיאל והם שם אבגית"ץ, קובציאל רוחיאל (נ"א רבחיאל) עוזיאל שמיאל טדוריאל (טשביאל) נגדיאל, והם שם קרעשט"ן, נחליאל גסריאל (נ"א גבריאל) דניאל יהודינאל (נ"א יחודיאל) כמשיאל (נ"א כשבואל) שפריאל והם ר"ת נגדיכ"ש ברכיאל טהניאל רחמיאל צפוניאל תרומיאל גבוריאל והם ר"ת בטרצת"ג חזיאל קרמיאל (נ"א קומיאל) ברחיאל/ברתיאל*## (נ"א ברקיאל טהריאל) (נ"א טפריאל) נוריאל עוזיאל (נ"א עמיאל) והם ר"ת חקבטנ"ע, ישראל גלהביאל להביאל פניאל זכריאל קדושיאל והם יגלפז"ק, שלגיאל קרפיאל וזיאל (נ"א וויאל) צוריאל ילפיאל תבריאל ר"ת שקוצי"ת בשכמל"ו (זהר הרקיע). ועי' זהר בראשית קח ע"א וקמט ע"ב. ר"ל שכל אחד ואחד מתחיל באות אחד משם מ"ב, ועל דרך שכתב הרמ"ק בפרדס שער פרטי השמות (פרק יב), שהביא שני מיני שמות של המלאכים המתחילים באותיות שם מ"ב (רמ"ז).

¹²⁷ שהוא סוד זעיר המקנן ביצירה והוא בגי' ז' היות בסוד נשמת שם מ"ב כידוע (רמ"ז).
¹²⁸ ואלה גימ' מ"ב (רח"ו).

¹²⁹ ירצה בסוד זה יתיישב כמה עניינים. הראשון למה חזר להזכיר כאן שמות השבטים. ועוד למה שינה שם אבינו שתחילה קראו ישראל ואחר כך יעקב. וגם אות הו' של ואלה לא תצדק בראש ספר. אך הכל מיושב כנזכר, שהכוונה על המ"ב שמישין של החיה הנקראת ישראל ולכן נאמר ואל"ה שהוא גי' מ"ב (רמ"ז).

¹³⁰ אמר ליה (מוסגר בדפ"ק).

¹³¹ ת"ת (רח"ו).

<p>והכי אמר אבא כל אינון מלאכין דבדרגא עלאה [אקרון גוברין דוכרין] (אתקרון גוברין דוכרנין) ואינון דבדרגא תתאה מנהון אתקרון >בית דאתתא נוקבא דמקבלא מן דכורא (נוקבתא)< (נוקבתא)</p>	<p>שכתוב איש וביתו באו וכך אמר אבא כל אותם מלאכים שבדרגה עליונה נקראים גברים זכרים ואותם שבדרגה תחתונה מהם נקראים (נקבות) בית שאשה נקבה שמקבלת מן הזכר.</p>
<p>רבי יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר (בן ערך) [בר"ש] אמר ליה שכינתא נחתת למצרים >עם יעקב אמר ליה ולא והא כתיב> (דכתיב) (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך אמר ליה תא חזי שכינתא נחתת למצרים את יעקב ושית מאה אלפין רתיכין קדישין (אחרנין) >(אחרנין) עמה< והיינו דכתיב (שמות יב לז) כשש מאות אלף רגלי דתנינן¹³² שית מאה אלפין רתיכין קדישין נחתו עם יעקב למצרים וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים</p>	<p>רבי יצחק היה עומד לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון אמר לו שכינה ירדה עם יעקב למצרים אמר לו ולא והרי כתוב אנכי ארד עמך אמר לו בא וראה שכינה ירדה למצרים את יעקב ושש מאות אלף מרכבות קדושות [אחרות] עמה והיינו מה שכתוב כשש מאות אלף רגלי ששינו שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים וכולם עלו משם כשיצאו ישראל ממצרים</p>
<p>הדא הוא דכתיב (שמות יב לו) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין ותא חזי רזא דמלה בעדנא דנפקו אלין רתיכין קדישין משירייתא [קדישתא] (קדישא) חמו ישראל וידעו דהוו מתעכבין בגיניהון וכלהו בהילו דעברו ישראל בגיניהון הוה והיינו דכתיב (שמות יב לט) ולא יכלו להתמהמה הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתיב אלא ולא יכלו ואתידע >(ס"י ואי תנדע)< ממש [ד]כלהו בני ישראל הוה בני ישראל דרקייעא והיינו דכתיב (שמות א א) בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל >דא< (כן) לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועם מי את יעקב</p>	<p>זהו שכתוב ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כדוגמא שיצאו אלה כך יצאו אלה ובא וראה סוד הדבר בזמן שיצאו המרכבות הקדושות הללו והמחנות הקדושים ראו ישראל וידעו שהם מתעכבים בשבילם וכל החפזון שעשו ישראל היה בגללם והיינו שכתוב ולא יכלו להתמהמה היה לו לומר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתוב אלא ולא יכלו ונודעו (ואם נודע) ממש שכל בני ישראל היו בני ישראל של הרקיע והיינו מה שכתוב בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל זה לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועם מי את יעקב.</p>
<p>אמר רבי יהודה >נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי< קל וחומר ומה כד אשתזיב יעקב מלבן כתיב (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים כד נחת (למפק) בגלותא וקודשא בריך הוא אמר [אנכי] ארד עמך מצרים >מצרימה<</p>	<p>אמר רבי יהודה (נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי) קל וחומר ומה כשניצל יעקב מלבן כתוב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים כשירד (שיצא) לגלות והקדוש ברוך הוא אמר אנכי ארד עמך מצרימה.</p>
<p>תוספתא</p>	

¹³² תנינן (דפ"ו).

<p>תמניסר אלפין אחרנין תקעיין ולא מיבבין ולא מילליין (ס"א לא מילליין ולא מיבבין) פתחין שירתא מזדעזען מאתן וחמשיין אלפין מארי דיבבא תקע תניינות ולא מיבבין (ס"א ולא מיבבין ולא מילליין) נטיל פטרונא מההוא כורסייא ויתיב בכורסייא דוותרנותא¹³⁴</p>	<p>שמונה עשר אלף תוקעים ולא מיבבים ולא מיללים (ס"א לא מילליין ולא מיבבין) פותחים בשירה מזדעזעים מאתים וחמשים אלף בעלי יבבה תוקע שנית ולא מיבבים (ולא מיבבים ולא מיללים) נוסע הפטרונין¹³³ מאותו כסא ויושב בכסא הותרנות</p>
<p>ביה זמנא הוה <נ"א הוא¹³⁶> מדכר שמא קדישא עלאה רבא דבההוא שמא חיים לכלא פתח ואמר זמנא חדא (יו"ד ה"א ו"ו ה"א) [יו"ד ה"א ו"ו ה"א¹³⁷] (ס"א יו"ד ה"א ו"ו ה"א) [[כמה דאת אמר (שמות לד ה) ויקרא בשם יהו"ה פתחין בדקדמיתא מארי גלגלי קדישין ואלף אלפין ורבוא רבבן ואמרי שירתא משבחין ואמריין בריך יקרא דיהו"ה מאתר בית שכינתיה אתיא ההוא גנתא דהות <נ"א דאיהי> <טמירא במאתן [וחמשיין] (ושבעין) עלמין הוא שכינתא יקרא בזיוה דנפיק מזיוא לזיוא וזיוה נגיד מניה לד' סטריין רישין לקדמאי (ס"א לקיימא) מההוא זיוא נפק (ס"א אתמשך) לכלהו דאינון לתתא וההיא אקרי גנתא דעדן</p>	<p>באותו זמן היה (הוא) מזכיר שם קדוש עליון וגדול שבאותו שם [יש] חיים לכל (פתח ואמר פעם אחת) יו"ד ה"א ו"ו ה"א (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) כמו שנאמר ויקרא בשם ה' פותחים כבתחלה בעלי גלגלים קדושים ואלף אלפים ורבוא רבבות ואומרים שירה משבחים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו בא אותו הגן שהיתה (שהיא) שמורה במאתים וחמשים עולמות היא שכינה נכבדה בזיוה שיוצאת מזיו לזיו וזיוה נמשך ממנה לארבעה צדדים ראשיים לראשונים¹³⁵ (לקיום) מאותו זיו יוצא (נמשך) לכל אותם למטה והיא נקראת גן עדן.</p>
<p>פתח תניינות ההוא סבא¹³⁸ פטרונא דכלא ומדכר שמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכלהו פתחי בתליסר מכילין דרחמי מאן המי כל אלין תקיפין ראמין דראמין תקיפין דתקיפין רתיכין קדישין ושמיא וכל חיליהון מזדעזען ומתחלחלן באימתא סגיא(ה) משבחין שמא</p>	<p>פתח שנית אותו זקן הפטרוני של הכל ומזכיר שמו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכולם פותחים בשלש עשרה מדות הרחמים מי ראה כל התקיפים הללו רמים של רמים תקיפים של תקיפים מרכבות קדושים ושמים וכל חיליהם מזדעזעים ומתחלחלים באימה רבה</p>

133

¹³⁴ הענין הוא דע כי כי הפטרונא הוא נוקבא דז"א וכדי למתק דינה לשבת על כסא רחמים היא מזכרת שמו של ז"א שהם שם מ,ה דאלפין"ן שהוא מדת הרחמים להמשיך לה ברכה ע"י המ"ה ע"י היסוד שלו, וז"ס אשר אזכרי את שמי וברכתך [נ"א ונתוסף בה אור גדול וכן הצדיקים הם מזכירים ג"כ לבטל הדינים ומתקם ולהמשיכם אל המלכות] (זהר הרקיע).

135

¹³⁶ נמחק בשער מאמרי רשב"י.

¹³⁷ ע"י ע"ח שער השמות פרק ג שהשם של פנימיות חכמה דז"א דאצילות היא: יו"ד ה"י וא"ו ה"א, נ"ד.

¹³⁸ דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה (שער מאמרי רשב"י יב ע"ב).

<p>קדישא ואמרינן שירתא זכאין אינון נשמתהון דצדיקיא דאינון בההוא עדונא וידעינן¹³⁹ דא על האי אתמר (ירמיה י ז) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'</p>	<p>משבחים את השם הקדוש ואומרים שירה אשריהם נשמות הצדיקים שהם באותו העדון ויודעים את זה על זה נאמר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'</p>
<p>ה/א</p>	
<p>לאו דינא הואיל ופטרונא נחתא דייחתון שמשוי עמיה היינו דכתיב (שמות א א) הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב דכפר חנן אמר משמיה דרבי אבא מאן אינון בני ישראל דהכא¹⁴⁰ אינון דאתקרון בני ישראל ממש¹⁴¹</p>	<p>אינו דין הואיל והפטרון יורד שירדו שמשיו עמו היינו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב מכפר חנן אמר משמו של רבי אבא מי הם בני ישראל של כאן אותם שנקראו בני ישראל ממש.</p>
<p>רבי אבא פתח¹⁴² ואמר¹⁴³ (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות >יהו"ה< (אלהים) אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות ואזלא הא כהא דאמר רבי חייא כגוונא דרקיעא עבד קב"ה בארעא ברקיעא אית שמהן קדישין¹⁴⁴ בארעא אית שמהן¹⁴⁵ קדישין אמר רבי יהודה >נ"א רבי יוסי< בההוא יומא דנחת¹⁴⁶ יעקב למצרים נחתו עמיה שתין רבוא דמלאכי עלאי</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות והולך זה כזה שאמר רבי חייא כדוגמת הרקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ ברקיע יש שמות קדושים ובארץ יש שמות קדושים אמר רבי יהודה [נ"א רבי יוסי] באותו יום שירד יעקב למצרים ירדו עמו ששים רבוא מלאכים עליונים</p>
<p>רבי יהודה פתח (שיר ג ז) הנה מטתו</p>	<p>רבי יהודה פתח הנה מטתו</p>

¹³⁹ בזה תבין פסוק בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך דמדכר פטרונא שמיה ובו מתעדנין הצדיקים ודי בזה (שער מאמרי רשב"י). שהם יודעים בסוד וגו', הם מזכירים שמו של מ"ה כדי להמשיך להם הארה ג"כ מז"א להם בעדן שהוא נוק' (זהר הרקיע).

¹⁴⁰ אל יעלה בדעתך מלאכים וכיוצא אלא בני ישראל ממש כפשוטו, והשתא קשה טובא חדא ואלה שמות למאי איצטריך, ועוד אתו מיבעי ליה ועוד איש וביתו (אור יקר).

¹⁴¹ לא אמר בני ישראל ממש אלא דאתקרון על צד כי שרית, וכך שמם ראובן ושמעון וכו' כדפי' במדרש ועתה אמר הבאים מצרימה, אפילו בהיותם באים לא שינו שמם הידוע להם לטובה, כי לעולם טעמם בם וריחם לא נמר, לזה לא אמר אתו אלא את יעקב להיות בני ישראל יחס עצמם לא יחס שם אביהם, איש וביתו כמו ה"ב שבטים כהם כל אנשי ביתם היורדים עמם (אור יקר). ר"ל שהם המלאכים הנאצלים מישראל ת"ת (רח"ו).

¹⁴² ובהאי מתיישב האי, והודיענו שמות בארץ שאינם שמות מונחים בהסכמה, אלא בעצת רוח הקדש, וז"ש שם הקב"ה מעצמו השמות האלו לשבטים, וז"ש ואלה שמות, שמות מונחים מלמעלה ונודע שהם נקראים בני ישראל עד צד שהם מאושרים ומיושרים לעבודה כי שרית (אור יקר). ר"א פתח פתיחה זו לתרץ איך יעקב נק' ישראל על שם ז"א אדם הגשמי יקרא ע"ש הפרצוף הרוחני, ולכ"א אשר שם שמות וכו' ישראל ולא רחל ויעקב (מ"מ).

¹⁴³ בראשית נח ע"ב (הערת הזהר).

¹⁴⁴ שהקב"ה קורא לגדודי על שם כוחם ופעולתם (אור יקר).

¹⁴⁵ שמות השבטים וכיוצא ששם על שם פעולתם וכוחם ויש כח לקמיעין בשמותיהם ככח שמות המלאכים (אור יקר).

¹⁴⁶ כולא עלמא ידוע שהיו במצרים ס' רבוא כמבואר לעיל כשש מאות וכו', אבל ס"ד לומר שכשירדו לא ירדו אלא שבעים כמספר שבעים נפש ואח"כ היו מתרבין והולכין כבני ישראל פרו וישרצו וכו', כך היה יורד מלאך כנגד כל א' וא' שהיה מתרבה והולך לזה אמר שאינו כן, אלא מיד ברדת יעקב ירדו ס' רבוא, והטעם לזה מהפסוק אומרו בני ישראל ממש כמספר בני ישראל אח"כ שהם ס' רבוא הבאים מצרימה, מיד באותה שעה באו למצרים את יעקב, עם היות שלא היו אלא ע' נפש, והיינו חדושה דקרא באומרו ואלה שמות וכו', דאי לא תימא היכ לשתוק דהא מק"ו נפקי כדפי' לעיל ועוד הא כתיב אנכי ארד וכו' (אור יקר).

<p>שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' קוזמיטין¹⁵¹ דגליפין¹⁵² בקנדיטא¹⁵³ (ס"א בקלדיטא¹⁵⁴) סחרן [בדוכתיה¹⁵⁵] (בדוכתין) <בדוכתיהן> קוזמיטין בשביעא¹⁵⁶ גליפין בשתיתאה¹⁵⁷ הדא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה (ד"א) הנה מטתו דא איהי¹⁵⁸ שכנתא¹⁵⁹ שלשלמה מלכא דשלמא דיליה¹⁶⁰ ששים גבורים סביב לה אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי דאינון מחילא דשכינתא דנחתת עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל דלעילא הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו אינון ונימוסיהון</p>	<p>שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' שלטונים¹⁴⁷ שחוקים במפתח¹⁴⁸ סובבים במקומו השלטונים¹⁴⁹ בשביעי חקוקים בששי זהו שכתוב ששים גבורים סביב לה הנה מטתו זוהי שכינה שלשלמה המלך שהשלום שלו ששים גבורים סביב לה אלו הם ששים רבוא מלאכים עליונים שהם מחיל¹⁵⁰ השכינה שירדה עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל שלמעלה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו הם ומנהגיהם.</p>
<p>רבי חייא הוה אזיל מאושא ללוד והוה רכיב על המרא והוה רבי יוסי עמיה נחית רבי חייא ושקליה בידוי לרבי יוסי אמר ליה אי בני עלמא ידעין יקרא סניאה דיעקב בשעתא דאמר ליה קב"ה (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה הו מלחכי עפרא תלת פרסי קריב לקבריה דהכי מפרשי מרנא רברבי עלמא מאריהון דמתניתא</p>	<p>רבי חייא היה הולך מאושא ללוד והיה רוכב על חמור והיה רבי יוסי עמו ירד רבי חייא ולקח בידיו רבי יוסי אמר לו אם בני העולם היו יודעים כבודו הרב {לשון הרבה} של יעקב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא אנכי ארד עמך מצרימה היו מלחכים את העפר שלש פרסאות קרוב לקברו שכך מפרשים מוריניו</p>

147
148
149
150

¹⁵¹ בערוך פי' קוזמוטור שהוא שלטון בעולם וניחא שהם מלאכים שולטים בעולם, בעלי ההשגחה העליונים, באמצעותם יורד ההשגחה וההנהגה. עוד פי' קוזמין, לשון תכשיטין, ויטייב שהם תכשיטין לשכינה שהיא מתנאה בהם כנודע הרבה חיליה להפיס דעתה (אור יקר). שלטונין (רח"ו).

¹⁵² לשון חקיקה, פתוחי חותם מתרגמינן כגלוף דהיינו מפותחים וחקוקים (אור יקר).
¹⁵³ מפתח (רח"ו). ור"ל שהם החקוקים מז"א שנק' מפתח כמו שאמר בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית וכו' הם המקיפים וסובבים למלכות שהיא מקומו דז"א וכסא שלו כדמפרש הזהר ואזיל (מ"מ).

¹⁵⁴ מפתח כלשון קלדיא וכן בערוך, והענין כי המלכות שהוא מפתח ליכנס אל הקדוש פנימה אלו מתחקקים בה או מתקשטים בהם (אור יקר).

¹⁵⁵ היינו שהם אלו נאחזים בדרוך מצד החסד ואלו נאחזים בצפון מצד הגבורה, ואלו נאחזים במזרח ת"ת ואלו נאחזים במערב המלכות, ואלו מצד מעלה בנצח, ואלו מצד מטה בהוד, ולזה סחרן בדוכתין, שכל א' לו מקום ידוע ליניקתו והיינו שהם ששים רבוע, שהם מאה אלף לכל אחד מן הקצוות. וא"ת והרי אתה אומר שהם ששים בשש קצוות, ואתה אומר שהם מטתו שלשלה שהיא בת שבע אם כן קשה מדידיה אדידיה (אור יקר).

¹⁵⁶ ירצה קישוטם ושלימותם, הם במלכות שהיא מדה שביעית, אמנם גליפין וחקיקתם על צד מציאות, שתיתאה דהיינו הת"ת וזה מוכח מהכת' דקאמר מטתו דהיינו שביעאה, ששים גבורים דהיינו שתיתאה (אור יקר). מלכות השביעית (רח"ו).
¹⁵⁷ בת"ת (רח"ו).

¹⁵⁸ בראשית רכה ע"א (הערת הזהר).

¹⁵⁹ פי' אפשר דמטתו שלשלמה היינו מדת המלכות עצמה, ומטתו היינו אלו הגבורים וכיוצא והשתא מטתו היא המלכות, שלשלמה ת"ת מלכא דשלמא דיליה, ששים גבורים סביב לה אינה השלטונים ראשי גייסים אלא סתם שיתין רבוע דמלאכי עלאי כישראל שכולם שווים לטובה, ואינם סביב לה שהם ממנה, שאם כן יקשה שהיא בת שבע והם ששים (אור יקר).
¹⁶⁰ ת"ת שהיסוד שלו דגוף וברית חשבינן חד (רח"ו).

<p>כתוב ויצא משה לקראת חותנו ואלעזר ונשיאים וזקנים יצאו עמו ראשי אבות וקרואי¹⁶¹ העדה וכל ישראל יצאו עמם נמצא שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו מי ראה את משה שיוצא ולא יצא את אהרן והגדולים שיוצאים והוא לא יצא נמצא שבגלל משה יצאו כולם ומה אם בשביל משה כך בשביל הקדוש ברוך הוא כשאמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה</p>	<p>גדולי עולם בעלי המשנה כתוב ויצא משה לקראת חותנו אהרן ראה שמשה יוצא ויצא עמו ואלעזר ונשיאים וזקנים יצאו עמו ראשי אבות וקרואי¹⁶¹ העדה וכל ישראל יצאו עמם נמצא שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו מי ראה את משה שיוצא ולא יצא את אהרן והגדולים שיוצאים והוא לא יצא נמצא שבגלל משה יצאו כולם ומה אם בשביל משה כך בשביל הקדוש ברוך הוא כשאמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה</p>
<p>עד דהו אולי פגע בהו רבי אבא אמר רבי יוסי הא שכינתא הכא דחד ממאריהון דמתניתין עמנא אמר רבי אבא במאי עסקיתו אמר רבי יוסי בהאי קרא דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כד נחת יעקב למצרים דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את אוליף דכלהו נחתו עם יעקב למצרים</p>	<p>עד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא אמר רבי יוסי הרי שכינה כאן שאחד מבעלי המשנה עמנו אמר רבי אבא במה עסקתם אמר רבי יוסי בפסוק הזה שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כשירד יעקב למצרים שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתה לומד שכלם ירדו עם יעקב למצרים.</p>
<p>אמר ליה רבי אבא ודא לחוד הות פתח ואמר (יחזקאל א ג) היה היה דבר יהוה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר תלת פלוגתן הכא¹⁶³ חדא דתנינן אין שכינה שורה בחוצה לארץ וחדא דלא הוה מהימן כמשה דכתיב ביה (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא והוא גלי ופרסם כל גנזיאי דמלכא וחדא דאתחזי כמאן דלא שלים בדעתיה אלא הכי אסיקנא במתניתא דילן חס ושלום דהא יחזקאל נביאה שלימא הוה וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלהו אצטריך [דיגלי ויפרסם על] (דגלי ופרסם) חד תרין ממה דגלי דהכי תנן מאן דרגיל למסבל צערא וכו'¹⁶⁴ וכלא אצטריך [ומעלמין] (ומעלמא) לא שביק קב"ה [לישראל] בגלותא (לישראל) עד דהוה אתי למידר דיוריה עמהון כל שכן ביעקב דהוה נחית בגלותא וקב"ה ושכינתיה וקדישין עלאין ותתאין¹⁶⁵ ורתיבין דנחתו כלהו עם יעקב הדא הוא דכתיב (שמות</p>	<p>אמר לו רבי אבא וזה היה לחוד פתח ואמר היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר שלש¹⁶² קשיות כאן אחד ששנינו אין שכינה שורה בחוץ לארץ ואחת שלא היה נאמן כמשה שכתוב בו בכל ביתי נאמן הוא והוא גילה ופרסם את כל גנזי המלך ואחת שנראה כמי שלא שלם בדעתו אלא כך הסקנו במשנתנו חס וחלילה שהרי יחזקאל היה נביא שלם וברשותו של הקדוש ברוך הוא גילה כל מה שגילה והכל הוא הצטרך לגלות ולפרסם על כל אחד פי שנים ממה שגילה שכך שנינו מי שרגיל לסבול צער וכו' והכל הצטרך ומעולמים לא עזב הקדוש ברוך הוא את ישראל בגלות עד שהיה בא לדור במדורו עמהם כל שכן ביעקב שהיה יורד לגלות והקדוש ברוך הוא ושכינתו וקדושים עליונים</p>

161

162

163 ג' קושות בענין זה (מ"מ).

164 עי' לעיל דף ב ע"ב שורה ד' עד מה דגלי (הערת הזהר).

165 מוסגר בדפ"ק.

<p>א א) הבאים מצרימה את יעקב</p>	<p>[ותחתונים] ומרכבות שכלם ירדו עם יעקב זהו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב.</p>
<p>ד"א רבי (אבהו) [אבא] פתח ואמר (שיר ד ה) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי >תא חזי< (תנן אמר ר' יצחק) ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין בפולחנא דמאריהון דתניא אמר רבי יצחק בכל יומא ויומא בת קול נפקת מטורא דחורב ואמר ווי לון לבני נשא מפולחנא דמאריהון ווי לון לבני נשא מעלבונה</p>	<p>דבר אחר רבי אבא פתח ואמר אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי בא וראה אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד אדונם שלמדנו אמר רבי יצחק בכל יום ויום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת אוי להם לבני אדם מעבודת רבונם אוי להם לבני אדם מעלבונה</p>
<p>ה/ב</p>	
<p>דאורייתא¹⁶⁷ דאמר רבי יהודה כל מאן דאשתדל באורייתא¹⁶⁸ בהאי עלמא ומסגל עובדין¹⁶⁹ טבין ירית עלמא שלימא¹⁷⁰ וכל מאן דלא אשתדל¹⁷¹ באורייתא בהאי עלמא ולא עביד עובדין טבין לא ירית לא האי ולא האי והא תנן¹⁷² אית מאן דירית עלמיה כפום אתריה וכפום מה דחזי ליה אמר רבי יצחק לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל</p>	<p>של תורה שאמר רבי יהודה כל מי שעוסק בתורה בעולם הזה¹⁶⁶ ומסגל מעשים טובים יורש עולם שלם וכל מי שלא עוסק בתורה בעולם הזה ולא עושה מעשים טובים לא יורש לא זה ולא זה והרי שנינו יש מי שיורש עולמו כפי מקומו וכפי מה שראוי לו אמר רבי יצחק לא שנינו אלא במי שאין לו מעשים טובים כלל.</p>
<p>אמר רבי יהודה אלמלי הווי ידעין בני נשא רחימותא דרחים קב"ה לישראל הווי שאנין ככפיריא למרדף אבתריה דתניא בשעתא דנחת יעקב למצרים קרא קב"ה¹⁷³ לפמליא דיליה¹⁷⁴ אמר להון כלכון חותו למצרים¹⁷⁵ ואנא איחות עמכון אמרה שכינתא רבונא</p>	<p>אמר רבי יהודה אלמלא היו יודעים בני אדם את האהבה שהקדוש ברוך הוא אוהב את ישראל היו שואגים כמו כפיר לרדוף אחריו ששנינו בשעה שירד יעקב למצרים קרא הקדוש ברוך הוא לפמליה שלו ואמר להם כלכם רדו למצרים ואני</p>

166

¹⁶⁷ ממש עסק התורה, שאנים עוסקים בה, והיא עלובה ביניהם, שהמלאכים חשקו בה ונטלה מהם ונתנה לתחתונים והם מואסים בה והיא נעלבת ביניהם (אור יקר).

¹⁶⁸ ת"ת (רח"ו).

¹⁶⁹ במלכות ששם המעשה (רח"ו).

¹⁷⁰ כי המלכות היא מנוחת הצדיקים כאומרו שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות וכו' ושלימותה בת"ת דהיינו מצוות כנגד הת"ת ושניהם יחד אדם שלם עולם שלם שם שלם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, שם מלא על עולם מלא (אור יקר). ת"ת (רח"ו). וטעם שנקרא ז"א עלמא שלימא לפי שהמלכות כלולה עמו כי מילוי מ"ה גי' י"ט כמנין חו"ה שהיא מלכות, א"נ לפי שדעת ז"א שלימא מחו"ג משא"כ המלכות שאין לה אלא גבורות לבד (מ"מ).

¹⁷¹ "דלא אשתדל" נמחק בנפה"ח ש"ד פ"ל, ובמקומו איתא "דאשתדל".

¹⁷² דקס"ד מ"ש ולא עביד עובדין טבין היינו שלא עשה תרי"ג מצות שלימים הגם שעשה מקצת מהם לא ירית האי ולא האי לכך הקשה "והתנן" ומתרץ ר"י לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל (מ"מ).

¹⁷³ פי' ז"א (מ"מ).

¹⁷⁴ פי' מלכות וחיילותיה (מ"מ).

¹⁷⁵ פי' אתם הקדימו תחילת לרדת למצרים ואח"כ אני ארד ואתחבר עמכם, ולכך אמרה שכינתא אית צבאות בלא מלכא דהיינו איך איפשר לירד אנו תחילה והז"א שהוא המלך אחרינו (מ"מ).

<p>דעלמא אית צבאות בלא מלכא אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון מאתרא דעדן¹⁷⁶ דמלובן בכל עובדוי כלה דא שכינתא דהיא כלה בחופה ואזלא הא</p>	<p>ארד עמכם אמרה שכינה רבון העולם יש צבאות בלי מלך אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון ממקום העדן שמלובן בכל מעשיו כלה זו שכינה שהיא [כמו] כלה בחופה והולך זה</p>
<p>כהא דתניא אמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר ז א) ויהי ביום כלת משה כלת כתיב¹⁷⁸ ביומא דעאלת כלה לחופה ושכינתא דא היא כלה אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא¹⁷⁹ תשורי מראש אמנה (שיה"ש ד ח) מרישא דמאן מראשיהון דבני מהימנותא ומאן נינהו יעקב ובנוי מראש שניר וחרמון דאינון עתידין לקבלא אורייתא דילי מטורא דחרמון ולאגנא עלייהו בגלותהון ממעונות אריות אלין אנון עמין עע"ז [נ"א בני נשא דמהימנותא] דדמיין לאריותא ונמריין דמענין להון בכל פולחנא דקשיו</p>	<p>כמו זה ששינונו אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויהי ביום כלת משה כתוב כלת ביום שנכנסה כלה לחפה ושכינה זו הכלה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה מראש של מי מראשיהם של בני האמונה ומי הם יעקב ובניו מראש שניר וחרמון שהם עתידיים לקבל את התורה שלי מהר חרמון ולהגן עליהם בגלותם ממעונות אריות אלו הם עמים עובדי עובדי כוכבים ומזלות [נ"א בני אדם של אמונה] שדומים לאריות ונמרים¹⁷⁷ שמענים אותם בכל עבודה קשה.</p>
<p>רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' (שם) וכי מלבנון אתת¹⁸⁰ והלא [ל]לבנון עולה¹⁸¹ אלא אמר רבי אבא בשעתא דנחתת שכינתא למצרים נחתו בהדה שתיין רבוא של מלאכי השרת וקב"ה בקדמיתא הדא הוא דכתיב (מיכה ב יג) ויעבור מלכם לפניהם ויהו"ה בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה דא איהי שכינתא¹⁸² אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא¹⁸³ תשורי מראש אמנה מאתר בי מקדשא דלעילא¹⁸⁴ ומאתר בי</p>	<p>רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' וכי מלבנון באה והלא ללבנון עולה אלא אמר רבי אבא בשעה שירדה שכינה למצרים ירדו עמה ששים רבוא של מלאכי השרת והקדוש ברוך הוא בראשונה זהו שכתוב ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה זוהי שכינה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה ממקום בית</p>

¹⁷⁶ פי' אבא לפי שזו"ן שרשם מאבא ולכך אמר ז"א למלכות שאחנונו מניחים הארות אבא ויורדים עם ישראל בגלות (מ"מ).

¹⁷⁷

¹⁷⁸ עי' לקמן ח"ג רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

¹⁷⁹ בינה (רח"ו).

¹⁸⁰ פי' שהרי משמע שמדבר ת"ת למלכות בעת פיוסה לזווג ואז היא למטה וא"כ ללבנון מבעי ליה שאז עולים לאבא הנק' לבנון (רח"ו).

¹⁸¹ ופי' מלבנון שאני יורד מלבנון צריך שתהיה אתי ללוותך (רח"ו).

¹⁸² ופי' מלבנון הוא אבא כדסברת רבי יהודה דלעיל ולא פליג עמיה אלא בתשורי מראש אמנה שרבי יהודה מפ' מרישא דבני מהימנותא ור' מפרש שהמלכות תשורי מהבינה שהיא מקדישא דלעילא מן המקדש שלמטה ע"י הקרבן, וכן במראש שניר וחרמון שר"י מפרשו על הר סיני ור' יצחק מפרשו על כל בית המדרש שיוצאה ממנו תורה לעולם, ואע"פ שאמר הזהר ואמר רבי יהודה וכו' רבי יצחק מביא ראיה מדברי ר' יהודה שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' כדי לפרש תשורי מראש אמנה ולעולם ר' יהודה בפ' תשורי פליג עליה אע"פ שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' (מ"מ).

¹⁸³ בינה (מ"מ).

¹⁸⁴ דלעילא (דפ"ו).

<p>מקדשא דלתתא¹⁸⁵ <דאמר> (ואמר) רבי יהודה מעולם לא זזה שכינתא (מכותלא) <מכותל> דמערבא¹⁸⁶ דבי מקדשא דכתיב (שיר ב ט) הנה זה עומד אחר כתלנו והוא ראש אמנה לכל עלמא מראש שניר וחרמון מאתרא דאורייתא נפקת לעלמא ולמה לאגנא על ישראל ממעונות אריות אלין עמין עעכו"ם רבי יודן¹⁸⁷ אומר ממעונות אריות אלין אינון תלמידי חכמים דעסקי באורייתא במעונות המדרשות ובבתי כנסיות דאינון אריון ונמרים באורייתא</p>	<p>המקדש שלמעלה וממקום בית המקדש שלמטה שאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש שכתוב הנה זה עומד אחת כתלנו והוא ראש אמנה לכל העולם מראש שניר וחרמון ממקום שהתורה יצאה לעולם ולמה להגן על ישראל ממעונות אריות אלו עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות רבי יודן אומר ממעונות אריות אלו תלמידי חכמים שעוסקים בתורה במעונות המדרשות ובבתי כנסיות שהם אריות ונמרים בתורה.</p>
<p>רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה מה חמת אורייתא לממני בנוי דיעקב דאינון תריסר בקדמיתא ולבתר כן שבעים דכתיב (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה (מצרימה שבעים מ"ט) [מצרים שבעים ומ"ט] שבעים¹⁹¹ ולא יתיר אמר ליה לקביל שבעין אומין¹⁹² דאינון בעלמא ואינון הוו אומה יחידאה לקביל כלהון ותו אמר ליה תא חזי קלדיטין¹⁹³ דנהרין (גוברין יתבין במותבניהון) [ענפיין¹⁹⁴ יתבין במטוליהון] ממנן על שבעין עממין נפקין (מתליסר) [מתריסר] גליפין קטורין דאסתחרין¹⁹⁵ במטלניהון למתקלן¹⁹⁶ לארבע</p>	<p>רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון אמר לו מה ראתה התורה למנות את בני יעקב שהם שנים עשר בתחלה ואחר כך שבעים שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומה הטעם שבעים ולא יותר אמר לו כנגד שבעים אומות שהם בעולם והם היו אומה יחידה כנגד כולם ועוד אמר לו בא וראה¹⁸⁸ מפתחות שמאירים¹⁸⁹ (שרים) ענפים יושבים במסעיהם (בצלם) ממונים על שבעים עמים יוצאים משנים עשר חקיקות קשורים שמסתובבים במסעותיהם במשקל¹⁹⁰ לארבע רוחות העולם זהו</p>

¹⁸⁵ פי' בית המקדש שבנה שלמה, שהמלכות מקבלת תשורה מהבינה ומהקרבות וממעשה התחתונים שעושים בב"ה שלמטה (מ"מ).

¹⁸⁶ עי' לקמן דף קעט ע"ב (לש"ו).

¹⁸⁷ פליג על ר' יהודה, ור"י בפ' ממעונות אריות דלדידהו הם אומות העולם שהם אריות ונמרים ולרבי יודן הם הת"ח העוסקים במעונות המדרשות וכו' ולדידה קאי על תשורי שר"ל תשורי מראש אמנה ותשורי ממעונות אריות דהיינו מתורת ת"ת ולדידה נמי מפרש מראש שניר הוא הר סיני וחרמון הוא הר סיני שתשורי ממנו (מ"מ)

¹⁸⁸

¹⁸⁹

¹⁹⁰

¹⁹¹ פי' קשיא אחריתי היא (מ"מ).

¹⁹² פי' ובזה מתורצת קושיא בתרייתא ומ"ש ותו א"ל הוא כדי לתרץ קושיא קמייתא (מ"מ).

¹⁹³ מפתחות (רח"ו). ור"ל י"ב גבולי אלכסון דז"א שנק' מפתחא כמש"ל (מ"מ).

¹⁹⁴ הם י"ב שרים שבהיכל הרצון (רח"ו). ור"ל ש"ב שרים הם יונקים מ"ב גבולי אלכסון והי"ב שרים ממונים על ע' שרים דע' אומות (מ"מ).

¹⁹⁵ י"ב גבולי אלכסון, והם הקלדיטים הנז' לעיל (רח"ו).

¹⁹⁶ ג' פונים ימה וג' פונים צפונה וכו' (רח"ו). וא"כ צ"ל מ"ש דאסתחרן קאי על הי"ב שרים לא על י"ב גבולי אלכסון (מ"מ).

<p>רוחי עלמא הדא הוא דכתיב (דברים לב ח) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל¹⁹⁷ והיינו דכתיב (זכריה ב ו) כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם לאחזאה דאינון קיימין בגין ישראל בארבע לא נאמר אלא כארבע כמה דאי אפשר לעלמא בלא ארבע רוחות כך אי אפשר לעלמא בלא ישראל</p>	<p>שכתוב יצב גבולות עמים למספר בני ישראל והיינו שכתוב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם להראות שהם עומדים בשביל ישראל בארבע לא נאמר אלא כארבע כמו שאי אפשר לעולם בלי ארבע רוחות כך אי אפשר לעולם בלי ישראל.</p>
<p>ויקם מלך חדש (שמות א ח) רבי אבא פתח¹⁹⁸ (ישעיה לב כ) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין וקריב לון לגביה דכתיב (דברים יד ב) ובך בחר יהו"ה להיות לו לעם סגולה וגו' וכתוב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו ישראל מתדבקין ביה בקב"ה דכתיב (שם ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם היים כולכם</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי אבא פתח אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל שאר העמים וקירב אותם אליו שכתוב ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה וגו' וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ישראל נדבקים בקדוש ברוך הוא שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם</p>
<p>ו/א</p>	
<p>היום ועל דא זכאין אינון קמיה בגין דאינון זרעין על כל מים¹⁹⁹ מאי על כל מים דזרעין לצדקה²⁰⁰ ומאן דזרע לצדקה כתיב ביה >(תהלים נו יא) כי גדול עד שמים על כל מים הדא הוא דכתיב> (שם קח ה) כי גדול מעל שמים >חסדך< מעל שמים²⁰¹ על כל מים²⁰² איהו הוי ומאן איהו מעל שמים²⁰³ דא עלמא דאת²⁰⁴ וישראל זרעי זרעא על כל מים</p>	<p>היום ולכן זכאים הם לפניו משום שהם זורעים על כל מים מה זה על כל מים שזורעים לצדקה ומי שזורע לצדקה כתוב בו (כי גדול עד שמים על כל מים זהו שכתוב) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים על כל מים הוא היה ומי הוא מעל שמים זה עולם הבא וישראל זורעים זרע על כל מים.</p>

¹⁹⁷ י"ב (רח"ו). והיינו טעמא ד"ב שרים ממונים על ע' דע' אומות דאינון קיימין בגין ישראל מדכתיב כד' ולא בד' לומר כשם שא"א לעולם להתקיים בלא ד' רוחות וכמ"ש במסכת תענית דף ג' (מ"מ).

¹⁹⁸ טעם פתיחה זו משום דק"ל ויקם מלך חדש על מצרים ולא על ישראל ותירץ שאין ישראל תחת ממשלת שור וחמור של הקל"י (רח"ו).

¹⁹⁹ ירצה מה שהם זורעים בעולם הזה בבנים בהמשכת נשמתם, והוא הדין במעשים טובים במצותם ותורתם הוא סוד המשכת השפע והאור, ונזרע זרע קדש והיינו סוד זרעו לכם לצדקה כלומר לייחד הת"ת עם המלכות, שהמלכות נקראת צדק כשהיא בלא משפט, וע"י משפט המתייחד עמה נעשית צדקה, דהיינו צדק ה' תיקוניה וקישוטיה, והיינו "על כל מים", פי' "כל" יסוד. "על כל", ת"ת. "מים" הם מימי החסד, שסוד קשרם הוא בחסד. וזהו שאמר הכתוב קצרו לפי חסד (אור יקר).

²⁰⁰ שגורמים שיתגדל ויצמח צדקה שהוא ת"ת ע"י העלתה מ"ן לבינה (רח"ו).

²⁰¹ דהיינו סוד משך חסד מים מעל שמים, והיינו כל מים, הנה יש מים מימין ומים משמאל על כל מים היא הבינה שהיא רוכבת על כל מים והיינו אומרו כי גדול מעל שמים דהיינו בינה (אור יקר). בינה (רח"ו).

²⁰² חסד (רח"ו)

²⁰³ ויקרא טז ע"א סד ע"ב (הערת הזהר).

²⁰⁴ שהיא על כל מיני מים שהם שני מיני מים, מים מימין ומים משמאל, דהיינו שמים שני מיני מים, אש ומים, מעל שמים על כל מים. וא"כ ממשמע שאמר הכתוב על כל מים. ולא אמר מלה שיורה על הבינה רצה להורות על בחי' עלמא דאתי שהיא נמשכת דרך הספירות מלכות צדקה ות"ת מתייחדת עמו על ידי היסוד בתגבורת החסד מהבינה שמשם משך הכל (אור יקר).

<p>בספרא דרב ייבא סבא הכי אמר כתיב (דניאל ד יד) בגזרת עירין פתגמא ובמימר²⁰⁵ קדישין שאלתא כל דינין דהאי עלמא²⁰⁶ וכל גזריין²⁰⁷ וכל שאלתיין²⁰⁸ כלהו קיימי בחד היכלא²⁰⁹ דתמן ע"ב סנהדרין מעיינין בדינין דעלמא וההוא היכלא אקרי היכל²¹⁰ זכותא בגין דכד דיינין דינא מהפכין בזכותא דבר נש בקדמיתא</p>	<p>בספרו של רב ייבא סבא כך אמר, כתוב: בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין [בגזרת מלאכים דבר ומאמר קדושים], שאלה כל דיני העולם הזה, וכל הגזרות וכל הבקשות כולם עומדים בהיכל אחד, ששם שבעים ושנים סנהדרין מעיינים בדיני העולם. ואותו היכל נקרא היכל הזכות, משום שכשדנים דין, מהפכים בזכות האדם בראשונה.</p>
<p>[מה] דלאו הכי <בדרגא> (בההוא דרגא) דההוא ספרא אחרא דתמן איהו אתר דאקרי²¹¹ חוב"ה בנין דכל עובדוי דההוא אתר דנחש אשת זנונים [לא] [לאן] איהו אלא למהפכא בחובה דבר נש ולמלשן עבדא למאריה</p>	<p>מה שאין כן בדרגת אותו הצד האחר, ששם הוא מקום שנקרא חובה, משום שכל מעשי אותו המקום של נחש, אשת זנונים, אינו אלא להפוך בחטאו של האדם, ולהלשין עבד לאדונו.</p>
<p>אינון דהיכלא דזכותא אקרון מים מתוקים²¹² מים צלוליין²¹³ אינון דהיכלא דחובא אקרון מייז מרירין (במדבר ה כב) מי המרים המאררים</p>	<p>אותם של היכל הזכות נקראים מים מתוקים מים צלולים, אותם של היכל החובה נקראים מים מרירים, מי המרים המאררים.</p>
<p>בההוא היכלא דזכותא לא קיימי אלין תלת²¹⁴ בניי ומוזני ולא בההוא אתר²¹⁵ דחובה לא במים מתיקן וצלילן ולא במים</p>	<p>באותו היכל הזכות לא עומדים שלשת אלה: בניים, חיים, ומזונות. ולא באותו מקום של חובה. ולא במים מתוקים וצלולים ולא במים</p>

²⁰⁵ ומאמר (דפ"ו).

²⁰⁶ לדון האדם כפי מעשיו (אור יקר).

²⁰⁷ אחר הדין לתת הגזירה לקיים כל דבר (אור יקר).

²⁰⁸ כל מה שישאל אדם מצרכיו יגישוה לפני הדיינים לראות אם ראוי לשאלתו אם תפלתו תחזור יקם אם לאו (אור יקר).

²⁰⁹ היינו היכל הגבורה נק' היכל זכות כדפי' בפרשת פקודי דתמן ע"ב סנהדרין, כבר פירשתי שהם ע"ב מע"ב וע"ב שהם רי"ו ודירך*## דינם היאך ומושבם וגזירתם, ע"ש, מהפכין בזכות תחילה שהם מזוגין מחסד ולכך פותחין בזכות ועל שם כך עם היות שהם מגבורה כיון שנכללים בחסד נקראים זכות שהם מטיין לחסד ולא כקורח ועדתו שהיו לויים ולא רצו להשלים עם אהרן איש החסד וירדו אל מקום הקלי' שהם דין קשה שמרים בלי תיקון וכך הוא למטה בז' היכלות התמורות היכל חובה שכולם נוטים לחובה, ואינם נכללים בימין ולא בקדושה כלל, וכל טבעם בחובה להלשין להשטין לקטרג ליטול נשמה (אור יקר).

²¹⁰ פקודי רנא ע"א (הערת הזהר).

²¹¹ רסה ע"א (הערת הזהר).

²¹² שהמתנהג על פיהם ימצא טוב (אור יקר).

²¹³ בלי שמרים חצונים (אור יקר).

²¹⁴ בראשית קפא ע"א (הערת הזהר). אינם נידונים שם מפני שדרך אחרת להם, מפני שאם היו דנים האדם בהיכל זכות בגזרת עירין וכו' רוב בני אדם לא ישיגו בניים ולא יאריכו ימים ולא יתפרנסו מפני מעשיהם, לכך הקב"ה סלק ג' ענינים אלו מהיכל זכות שהוא עולם המלאכים והניחם אל ההנהגה העליונה הנעלמת, ושם ידין לפי הדברים הנסתרים היודעים אליו והיינו מזלא קדישא ממקור החיים, והנה במקומות רבים פי' ענין זה במדות, ומזל בכתר עליון, ואין לתמוה כי הכל עולה לענין א' כי הכתר הוא בסוד קדש הקדשים ושם היכל ג' ראשונות, ושם שופע המזל העליון, וסוד החסד ביצירה הוא היכל אהבה, והגבורה היכל זכות, והת"ת היכל הרצון וכו', ואין שום היכל פועל אלא מצד מה שנותנים לו כח מהמקור מהספירה העליונה ונמשך אליו כח ההנהגה דרך כסא הכבוד, ומה שאני מפרשים בהיכלות הוא הוא בספירות והכל א' (אור יקר).

²¹⁵ רסו ע"א (הערת הזהר).

<p>מרירין מלמטין ועל דא ישראל זרעי על כל מים זרעא קדישא דאולידו על כל מים איהו דהא לאו <נכון זרעא דילהון> (תקון זרעא דכולהו) אלא לעילא וועל דא אוקמוה מארי מתניתין בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא] במזלא קדישא²¹⁶ תליא מלתא</p>	<p>מרירים מאררים. ועל זה ישראל זורעים על כל מים זרע קדוש, שהולידו על כל מים הוא, שהרי לא נכון זרע שלהם אלא למעלה, ולכן פרשו בעלי המשנה, בני חיים ומזונות, אין הדבר תלוי בזכות אלא הדבר תלוי במזל הקדוש.</p>
<p><ואתר דא> על כל מיא²¹⁷ איהו²¹⁸ משלחי רגל השור והחמור²¹⁹ (ישעיה לב כ) דלא אית לון בהווא סטרא בישא כלום²²⁰ ומשדרן מנייהו²²¹ כל חולקין בישין ומתדבקין בהווא סטרא טבא דכל קדושין²²² עלאין²²³ שור וחמור כד מזדווגן כחדא תרין פגעין בישין אינון לעלמא שור סטרא דדינא קשיא²²⁴ איהו ואתדבקותא דסטרא קדישא איהו חמור כד אזדווגן בהדיה דאיהו מסטרא אחרא תרין פגעין בישין אינון לעלמא</p>	<p>ומקום זה הוא על כל מים משלחי רגל השור והחמור, שאין להם באותו צד הרע כלום, ושולחים מהם כל החלקים הרעים ונדבקים באותו הצד הטוב של כל הקדושות העליונות (שור וחמור כאשר הם מזדווגים כאחד הם שני פגעים רעים לעולם). שור הוא צד הדין הקשה, והוא נדבק בצד הקדושה. (החמור כשמזדווג עמו שהוא מצד האחר הם שני פגעים רעים לעולם).</p>
<p>ועל דא שמעון תוקפא דדינא קשיא הוה ביה וכד <מזדווג בלוי> (מזדווגן) כחדא לא יכיל עלמא למסבל ובגין כך (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו ועל דא שדר יעקב לעשו מלה דא דכתיב (בראשית לב ז) ויהי לי שור וחמור ואי לאו דמאיך יעקב גרמיה דחילו סניא נפל ביה בעשו</p>	<p>ועל זה שמעון היה תוקף הדין הקשה, וכשמזדווג עם לוי כאחד, לא יכול העולם לסבול. ולכן לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל זה שלח יעקב לעשו דבר זה שכתוב, ויהי לי שור וחמור, ואם יעקב לא הנמיך עצמו פחד רב היה נופל בעשו.</p>
<p>ויקם מלך חדש על מצרים²²⁵ (שמות א ח) בספרא דרב המנונא סבא הכי אתמר מאי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים תא הזי כל עמין דעלמא וכל מלכין דעלמא לא אתתקפו</p>	<p>ויקם מלך חדש על מצרים. בספרו של רב המנונא סבא כך נאמר, מהו שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". בא וראה, כל עמי העולם וכל מלכי העולם לא התחזקו בשלטונם אלא</p>

²¹⁶ בינה (רח"ו). וטעם שנק' בינה מזלא לפי שיונקת ממזל הי"ג ואבא יונק ממזל ח' (מ"מ).

²¹⁷ חסד (רח"ו).

²¹⁸ מזל שרשו נזל, שהוא זל מים, וידוע שסודו נוצר חסד, וכל חסד סודו מים. ולפי שהוא החסד העליון יצדק בו לומר על כל מים. וגם נוצר חסד ממתיק הדינים המושרשים במדת לאלפים שממנה נמשך השרש למי המרים. וזהו ממש כל מים מתוקים ומרים, ולכן מ"ם מלא ב' פעמים מים, מ"ם יר"ד מ"ם (רמ"ז).

²¹⁹ היינו ממש ב' כחות הגבורה דהיינו היכל זכות שור, והיכל חצוני חובה חמור, והיינו כעין על כל מים אלא שהוסיף באומרו משלחי רגל וכו' מדלא קאמר משלחי שור וחמור אלא רגל, מורה שאפילו שורש הושר והחמור וקיומו שהם רגלים לדבר הקיום והחוזק אפילו ענין זה משלחים (אור יקר).

²²⁰ אפילו אחיזה או תפיסה מועטת (אור יקר).

²²¹ ואפשר רגל אפילו רגל אחד משור וחמור אינו שורה למטה בהם, והיינו אומרו "ומשדרן מנייהו כל חלקין בישין" כרגלי הדבר בגשמי וראשו ברוחני והם משלחי רגל אפילו רגל א' לשור או לחמור אינו שורה בהם (אור יקר).

²²² בראשית קסו ע"ב (הערת הזהר).

²²³ הבינה מקור כל הטובה לספירות (אור יקר).

²²⁴ משך הגבורה והוא במדרגות הדין הקשה הנמשך למטה שבו נאחזים החצונים (אור יקר).

²²⁵ וממילא סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה כי שליטת פרעה היה בכח שניהם (דע"ה ח"א עח

ע"א).

בשולמניהון אלא בגינייהו דישראל מצרים לא הוו שלמין על כל עלמא עד דאתו ישראל ועאלו תמן בגלותא כדין אתתקפו על שאר ²²⁶ עמין דעלמא	בשביל ישראל. מצרים לא היו שולטים על כל העולם עד שבאו ישראל ונכנסו שם לגלת, אז התחזקו על שאר עמי העולם.
בבל לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בגין דישראל דלהויין בגלותהון	בבל לא התחזקו על כל עמי העולם אלא בשביל שישראל שהיו בגלות שלהם.
אדום לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בגינייהון דישראל דלהויין בגלותהון	אדום לא התחזקו על כל עמי העולם אלא משום שישראל שהיו בגלות שלהם.
דהא עמין אלין בשפלותא הוו בשאר עמין ומאיכין הוו מכלהו ובגין ישראל אתתקפו מצרים דכתיב (שמות כ ב) מבית עבדים עבדים אקרון ממש דהא ²²⁷ מצרים בשפלותא דשאר עמין הוו	שהרי עמים אלו היו בשפלות בשאר העמים ונמוכים היו מכולם, ובגלל ישראל התחזקו מצרים, שכתוב "מבית עבדים", עבדים ממש נקראו, שהרי מצרים היו בשפלות של שאר העמים.
בבל דכתיב (ישעיה כג יג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה	בבל שכתוב "הן ארץ כשדים" זה העם לא היה.
אדום דכתיב (עובדיה א ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד	אדום שכתוב "הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד".
וכלהו לא נטלו תוקפא אלא בגיניהון דישראל דכד ישראל בגלותהון מיד מתתקפי על כל שאר עמין דעלמא מאי טעמא בגין דישראל אינון בלהודייהו לקבל כל ²²⁸ עמין דעלמא	וכולם לא נטלו תוקף אלא בגלל ישראל, שכשישראל בגלות שלהם, מיד מתחזקים על כל שאר העמים שבעולם. למה? משום שישראל הם לבדם כנגד כל עמי העולם.
כד עאלו ישראל בגלותא דמצרים מיד הוה קימה למצרים ואתתקפו שולטנותא דלהון דעילא על כל שאר עמין דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים ויקם קימה הוה לון דאתתקפו וקם ההוא ממנא שולטנא דמצרים ואתייהיב ליה תוקפא ושלטנותא על כל <ממנן דשאר> (שאר) עמין דהא בקדמיתא אית שולטנותא לההוא ממנא דלעילא ולבתר לעמא <דיליה>	כשנכנסו ישראל לגלות מצרים, מיד היתה קימה למצרים, והתחזקו שלטונם מעל כל שאר העמים, שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". "ויקם" קימה היתה להם, שהתחזקו וקם אותו ממונה השלטון של מצרים, ונתנו לו תוקף ושלטון על כל ממוני שאר העמים, שהרי בראשונה יש שלטון לאותו הממונה שלמעלה, ואחר כך לעם שלו
ו/ב	
דלתתא ובגין כך ויקם מלך חדש על מצרים (שמות א ח) דא הוא ממנא דלהון חדש הוה דעד יומא הדין לא הוה ליה שולטנא ²²⁹ על שאר עמין ²³⁰ והשתא אתקם	שלמטה. ולכן ויקם מלך חדש על מצרים זהו הממונה שלהם חדש היה שעד היום הזה לא היה לו שלטון על שאר העמים ועכשיו הוקם לשלוט

²²⁶ בשלח עט ע"א (הערת הזהר).

²²⁷ שמות יז ע"א (הערת הזהר).

²²⁸ טז ע"א (הערת הזהר).

²²⁹ שולטנא (דפ"ו).

²³⁰ מלשון זה נראה דס"ל דאינו חדש ממש אלא בתחילה היה מלך על מצרים לבדה ועכשיו מלך על כל האומות בשביל ישראל כמו השר שלו (מ"מ).

<p>לשלמאה על כל שאר עמין דעלמא וכדין אתקיים (משלי ל בא) תחת שלש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך</p>	<p>על כל שאר עמי העולם ואז התקיים תחת שלוש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך.</p>
<p>רבי חייא אמר תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא בארעא או עד לא תיתי תבירו לעמא בארעא מכרזי בעלמא ההוא מלה ולזמנין דאתמסר ההוא מלה בפומא דרביי²³¹ ולזמנין לאינון בני נשא דלית בהו דעתא ולזמנין דההוא מלה אתמסר בפומא דעופי (ומכרזי) <ומכרזי> בעלמא ולית מאן דישגח בהו כד עמא זכאין אתמסר ההוא מלה לאינון רישין זכאין דעלמא בגין <דיודיעו> (דיודע) לון ויתובון למאריהון וכד לאנון אינון זכאין [הוי] כדקאמרן</p>	<p>רבי חייא אמר שלשים יום עד שלא יבא תוקף לעם בארץ או עד שלא יבא שבר לעם בארץ מכרזים בעולם על אותו הדבר ולפעמים שנמסר אותו הדבר בפי התינוקות ולפעמים לאותם בני אדם חסרי דעת ולפעמים נמסר אותו הדבר בפי העופות ומכרזים בעולם ואין מי שישגיח בהם כשהעם הם צדיקים נמסר אותו דבר לאותם ראשים צדיקים של העולם כדי שיודיעו להם וישובו לרבונם וכשאינם צדיקים זה כפי שאמרנו.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד והוה יתיב עמיה רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי אמר רבי יוסי אימא לכו מה דחמית יומא דא בצפרא קמית בנהורא חמית חד עופא²³² דהוה טאים זקף לעילא תלת זמני ומאיך חד והוה אמר עלאי עלאי <ביומא דא טסי רקיעין (לימינא) תלת ממנן זקפין> (טסי דקיקין) (ס"א רקיעין) לימינא²³³ תלת זקפין ממנן) שלטנין על ארעא חד יתיב דלא יתיב אעברו ליה בנורא דדליק מעברין קיימיה מעברין שלטניה</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב יום אחד על שער לוד, והיה יושב עמו רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי. אמר רבי יוסי, אמור לכם מה שראיתי היום הזה, בבוקר קמתי באור ראיתי עוף אחד שהיה טס ועולה למעלה שלש פעמים ומנמיד [פעם] אחת, והיה אומר עליונים עליונים ביום זה פורחים (דקיקים) הרקיעים (לימין) שלשה ממונים זקופים מושלים על הארץ, אחד יושב שלא יושב. העבירו אותו באש שדולקת, מעבירים את קיומו מעבירים את שלטונו.</p>
<p>תלת סמכין שליטין עלאין קיימין על עלמא רמינא לההוא עופא קלא אמינא ליה עופא עופא אימא לי תלת דקיימין ממנן וחד דמעברין שולטניה מאן אינון רמא לי תלת [גירין] אלין מגדפא (ל)ימינא ודין [חד] משמאלא (ס"א ומגדפא שמאלא חד) ולא ידענא מאי רמיזא</p>	<p>שלשה תומכים²³⁴ שולטים עליונים עומדים על העולם זרקתי לאותו עוף ואמרתי לו עוף עוף אמור לי שלשה שעומדים ממונים ואחד שהעבירו שלטונו מי הם זרק לי שלשה חצים אלה מכנף ימינו וזה אחד משמאל (ומכנף שמאל אחד) ולא ידעתי למה הוא רומז</p>

²³¹ דרבייא (דפ"ו).

²³² דע כי מיום שחרב בית המקדש ונשרף התורה בעו"ה, נוטל סם התורה להודיע לפתיה אוכמא במזל שבתאי, והוא מודיע לעורבים, לכן לא רצה ר"א לידע מן העורבים מה שכבר יתן אחר תחת ר' יוסי חמיו והוא ינצל, כי נראה שאינו חביב לו שהעורב יודיע סודות עליונים, לכן לא רצה לשמוע רק מן היונה (זהר הרקיע).

²³³ פי' המלאכים שהם עליונים וטסים בדקות ובהעלם והם לימינא דהיינו בצד הקדושה והעוף היה אומר למלאכי השרת תלת זקפין וכו' א"נ יש לפ' עילאי הם הצדיקים שהם טסים בהעלם בלילה בסוד השינה להעלות מ"ן למלכות ופי' זה נכון דאי למלאכי השרת מה צורך להודיעם (מ"מ).

²³⁴

<p>נסיב להו רבי אלעזר נחית להו לנחירווי נפק דמא מנחירווי²³⁵ אמר ודאי תלת שלטני עממין קיימין <ברומי> בארעא וזמינן למעבר גזרין בישין לישראל [מסטרטא רומא <י>] נסיב ההוא גירא <דמגדפא> (דבגדפא) שמאלא ארח ונפק אשתא אוכמא מניה²³⁶ אמר שלטנא דמצראי אעדיאו וזמין חד מלכא [במצרים] <דרומאי> לאעברא בכל ארעא²³⁷ ולמנאה <במצרים> רברבי תריסין וסתיר בנין ובני בנין [סתירין] (ס"א וזמין חד מלכא מאינון תלת דקאמרן למשלט בה וסתיר בה בנינא ובני בה בנינא) רמא לון רבי אלעזר לארעא נפלו אלין תלת על חד <דמסטרטא> (דלסטר) שמאלא</p>	<p>לקח אותם רבי אלעזר הוריד אותם לנחירווי ויצא דם מנחירווי אמר ודאי שלשה שליטי עמים עומדים ברומי בארץ ועתידים לעשות גזרות רעות לישראל מצד הרומאים לקח אותו חץ מכנף שמאל הריח ויצאה אש שחורה ממנו אמר שלטון המצרים העבירו ועתיד לעבור מלך אחד של הרומאים בכל הארץ (מצרים) ולמנות במצרים שְׂרֵי תריסים וסותר בנין ובונה את הסתורים (ועתיד מלך אחד מאותם השלשה שאמרנו לשלוט בה וסותר בנינים ובונה בה בנינים) זרק אותם רבי אלעזר לארץ נפלו שלשת אלה על האחד שמצד שמאל.</p>
<p>עד דהוו יתבי אעבר חד ינוקא והוה קארי (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים אעבר תניינא חבריה ואמר וארץ מצרים תהיה שממה אעבר תליתאה חבריה ואמר ואבדה חכמת מצרים חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד ותלת אחרנין דהוו עליה לא אתוקדן אמר רבי אלעזר האי דעופא והאי דדרדקי כלא <הוא חד וכלא> נבואה עלאה הוא <ס"א כלא איהו ברזא דחכמתא> (ס"א כלא איהו חכמתא שלים) ובעא קב"ה לאחזאה לן סתרי עלאי דהוא עביד הדא הוא דכתיב (עמוס ג ו) כי לא יעשה יהו"ה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים וחכימי עדיפי מנביאי (בכלא) <בכל זמן> דהא לנביאי לזמנין שרת עליהו רוח קודשא ולזמנין לא וחכימין לא אעדי מנהון רוח קודשא אפילו רגעא חדא זעיר²³⁸ דידיעין מה די לעילא ותתא ולא בעו לגלאה אמר רבי <יוסי> (יהודה) כלא חכמתא וחכמתא דרבי אלעזר יתיר מכלהו רבי [אבא] (אבהו) אמר אלמלא (לא הוו חכימין) לא הוו ידעין בני נשא מהו אורייתא ומהו פקודוי דמארי עלמא ולא אתפרשא רוחא דבני נשא מרוחא דבעירא</p>	<p>עד שהיו יושבים עבר תינוק אחד והיה קורא משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים עבר חברו השני ואמר וארץ מצרים תהיה שממה עבר חברו השלישי ואמר ואבדה חכמת מצרים ראו שאותו חץ של כנף שמאל ונשרף ושלשת האחרים שהיו עליו לא נשרפו אמר רבי אלעזר מה שהעוף והתינוקות [אמרו] הכל דבר אחד והכל הוא נבואה עליונה (והכל הוא בסוד החכמה) ורצה הקדוש ברוך הוא להראות לנו נסתרות עליונות שהוא עושה זהו שכתוב כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים ועדיפים חכמים מנביאים בכל זמן שהרי על הנביאים לפעמים שורה רוח הקודש ולפעמים לא ומהחכמים לא זזה רוח הקודש אפילו רגע אחד [קטן] שיודעים מה שלמעלה ולמטה ולא רצו לגלות אמר רבי יוסי [יהודה] הכל חכמה וחכמת רבי אלעזר יתרה מכולם רבי אבא אמר אלמלא לא היו חכמים לא היו יודעים בני אדם מהי תורה ומה המצוות של רבון העולם ולא נפרד רוח בני אדם מרוח הבהמה.</p>

²³⁵ פי' לרמוז על גזרות שהיו עושים ליש' ושופכים דמם (מ"מ).

²³⁶ אוכמא לרמוז שנחשכה מלכות מצרים כמ"ש שולטנא דמצרים אעדיאו א"נ יש לפרש על נהר דנור ששם מעבירים הממונה שעברה ממשתלחו(מ"מ).

²³⁷ דמצרים נוסף בדפ"ו וכן הוא במ"מ.

²³⁸ מוסגר בדפ"ק.

<p>אמר רבי יצחק כד אייתי קב"ה דינא על עמא בקדמיתא עביד דינא בההוא ממנא דממנא עליהו לעילא דכתיב (ישעיה כד כא) [יפקוד יהו"ה] (ופקדתי) על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה [על האדמה] (באדמה מאי) <במאי> דינא אתרן ההוא ממנא דלעילא אעברו ליה בההוא נהר דינור דנגיד ונפיק וכרין אעדיו ההוא שולטנותא דיליה ומיד מכריזי עליה ברקיעא שולטנותא <דממנא פלניא> (דפלניא) אעדיו מניה</p>	<p>אמר רבי יצחק כשמביא הקדוש ברוך הוא דין על העם בראשונה הוא עושה דין באותו הממונה עליהם למעלה שכתוב יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה באיזה דין נדון אותו הממונה שלמעלה מעבירים אותו באותו נהר דינור שנמשך ויוצא ואז מעבירים את אותו שלטון שלו ומיד מכריזים עליו ברקיע שלטונו של הממונה פלוני הועבר ממנו</p>
<p>ז/א</p>	
<p>עד דמטי ההוא קלא בכל אינון רקיעין עד דמטי באינון דשלטין בהאי עלמא ונפיק קלא ואכריזי בכל עלמא עד דמטי לעופי ולינוקי ולאינון טפשיין דבני נשא דלא ידעין</p>	<p>עד שמגיע אותו קול לכל אותם הרקיעים עד שמגיע לאותם ששולטים בעולם הזה ויוצא קול ומכריז בכל העולם עד שמגיע לעופות ולתינוקות ולאותם הטפשים של בני אדם שלא יודעים</p>
<p>ויקם מלך חדש רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש הוה²³⁹ <רבי יוסי אמר> דהוה מחדש גזירין²⁴⁰ דלא חדש מלכא אחרא מקדמת דנא אשר לא ידע את יוסף כל ההוא טיבו דעבד יוסף בארעא דמצרים²⁴¹ דכתיב (בראשית מז יד) ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים לון בשני כפנא²⁴² כל האי לא דכיר ועבד גרמיה דלא ידע ביה</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש היה רבי יוסי אמר שהיה מחדש גזרות שלא חדש מלך אחר מקודם לכן אשר לא ידע את יוסף כל אותו טוב שעשה יוסף בארץ מצרים שכתוב ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים אותם בשני הרעב כל זה לא זכר ועשה עצמו שלא יודע אותו</p>
<p>רבי יוסי ורבי יהודה הוו יתבי ולעאן באורייתא קמיה דרבי שמעון אמר רבי יהודה האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים ותנינן דאיהו קם מגרמיה²⁴³ מה דהוה שפיל קם²⁴⁴ ולא אתחזי למלכא [ובעותרא] (ולעותרא) קם אמר רבי שמעון כלא <הכי> הוא כגוונא דאחשורוש דלא אתחזי למלכא</p>	<p>רבי יוסי ורבי יהודה היו יושבים ועוסקים בתורה לפני רבי שמעון אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויקם מלך חדש על מצרים ושנינו שהוא קם מעצמו מה שהיה שפל קם ולא היה ראוי למלך ובעושר הוא קם אמר רבי שמעון הכל כך הוא כדוגמת אחשורוש שלא היה ראוי</p>

²³⁹ בערך המלכות היה חדש כדמפרש שחידש גזירותיו אבל הוא היה ממש פרעה כדמסיק ועבד גרמיה דלא ידע ביה אלא ודאי חדש שמעולם לא מלך כמוהו במצרים (אור יקר).

²⁴⁰ מדקאמר חדש ממש משמע דס"ל דהא והא הוו חדש ממש וגם מחדש גזירין אבל מדקאמר ועביד גרמי' וכו' נראה דס"ל נתחדשו גזירותיו (מ"מ).

²⁴¹ אל הכלל ואל המלך דהיינו בפרט אל פרעה שהעשירו ויבא יוסף את כל הכסף ביתה וכו' ואל מצרים (אור יקר).

²⁴² טובות כפולות לא דכיר לגמול טוב לישראל ולא עוד אלא שחידש גזרות קשות מכל מלכי מצרים הקודמים כאילו לא ידע שהוא יותר לא זכר והיינו טעם מלך חדש שהוא מחדש אשר לא ידע אצ"ל לא זכר אלא לא ידע (אור יקר).

²⁴³ ופליגי דר' חיי ופליגי דר' המנונא דלעיל דפי' קם לעילא, והכא פריש קם מגרמיה, אשר לא ידע את יוסף היינו לא אתחזאי למלכא ולעותרא, דהיינו יוסף משנה למלך והעשירו והוא לא ידע ולא היה ראוי לאותם התכשיטין (אור יקר).

²⁴⁴ ס"ל כמ"ד חדש ממש, וכן דעת ר"ש שאמר כגוונא דאחשורוש (מ"מ).

<p>וקם מגרמיה <וקם בעותרא> ובעא לאובדא²⁴⁵ [ל]ישראל מעלמא אופ הכא האי לא אתהזוי למלכא וקם מגרמיה ובעא לאובדא לישראל מעלמא דכתיב (שמות א ט) ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכד הוה קם מלכא לעילא קם מלכא לתתא</p>	<p>למלך וקם מעצמו וקם בעושר ורצה להאביד את ישראל מן העולם אף כאן זה לא ראוי למלוכה ועמד מעצמו ורצה להאביד את ישראל מן העולם שכתוב ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכשהיה עומד מלך למעלה עומד מלך למטה.</p>
<p><רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריא לצפורי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי> פתח ואמר (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו תא חזי כל מלכין דעלמא²⁴⁶ וכל עמין דעלמא לא השיבי כלום קמי קב"ה דכתיב (דניאל ד לב) וכל דארי ארעא כלא השיבין וכמצביה עביד²⁴⁷ בחיל שמיא</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד פתח ואמר משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו בא וראה כל מלכי העולם וכל עמי העולם לא נחשבים לכלום לפני הקדוש ברוך הוא שכתוב וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד בחיל שמיא [וכל דיירי הארץ כלא חשובים וכרצונו עושה בחיל השמים]</p>
<p>והכא במצרים אף על גב דכל אינון גבוראן²⁴⁸ ודרעא מרממא גלי קודשא בריך הוא במצרים מה כתיב הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים מאי שנא בכל עמין דעלמא דלא הוה הכי דהא קב"ה גזר גזרה ואתעביד והכא איהו אתא דכתיב (ישעיה יט א) ובא מצרים וכתוב (שמות יב יב) ועברתי בארץ מצרים וגו'²⁴⁹ אני יהו"ה אלא בגין דמלכא הוה אתי לאפקא למטרוניתא דהוות תמן ובגין יקרא דמטרוניתא הוה אתי ועל דא הוה קב"ה בעי ביקרה²⁵⁰ ואתי לגבה²⁵¹ לאקמא לה²⁵² ולמיהב לה ידא²⁵³ >ולזקפא לה< כמה דזמין קב"ה למעבד בסוף גלותא</p>	<p>וכאן במצרים אף על גב שכל אותן הגבורות וזרוע רמה גילה הקדוש ברוך הוא במצרים מה כתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים מה שונה בכל עמי העולם שלא היה כך שהרי הקדוש ברוך הוא גזר גזרה ונעשתה וכאן הוא בא שכתוב ובא מצרים וכתוב ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה' אלא משום שהמלך היה בא להוציא את המלכה שהיתה שם ובשביל כבוד המלכה היה בא ועל כך היה הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודה ובא אליה להקימה ולתת לה יד ולזקוף אותה כמו שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות בסוף גלות אדום.</p>

²⁴⁵ דהיינו נמי לא ידע את יוסף, ויהיה קימה לעילא ולתתא ויתפרש ויקם למעלה ויקם למטה שהקב"ה הקימו לקיים גזירות הגלות ומלת ויאמר אל עמו היינו השר המייעץ מלמעלה (אור יקר).

²⁴⁶ אינם חשובים לפניו כדי שירד הקב"ה לדינם למטה בתחתונים אלא יגזור אליהם גזירות קשות ויתקיימו ואפילו בשרים (אור יקר).

²⁴⁷ רצה ונתקיים רצונו ואם כן יקשה מה הכבוד הזה שבא הקב"ה למצרים לנקמה ולא עוד אלא כבר עשה כמה מכות בהם ועם כל זה במכה עשירית ירד בכבודו ובעצמו וז"ש והכא במצרים (אור יקר).

²⁴⁸ כי לא מפני גודל הנס נרחיקהו מיכולת המלאך על ידי עזר קונו (אור יקר).

²⁴⁹ עי' ח"א קיז ע"א במדה"נ (לש"ו).

²⁵⁰ היינו ובא מצרים לעשות הנקמה בעצמו (אור יקר).

²⁵¹ ג"כ (אור יקר).

²⁵² הוא בעצמו מגלותה (אור יקר).

²⁵³ פשיטות ימינו אליה להקימה מגלותה כאומרו נטית ימינך וא"ת והא כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ומדת אני היא השכינה ואת אמרת דע"י ת"ת וי"ל כי מלת אני אינו מדקדק השכינה אלא אני ת"ת המדבר על עצמו שהוא הפועל על יד המלכות אבל הוא הת"ת בעצמו (אור יקר).

דאדום	
<p>אמר רבי ייסא אי הכי²⁵⁸ דבגין דמטרוניתא הוה הא בגלותא דבבל מטרוניתא תמן הות אמאי לא הוה כך אמר ליה הא תנינן דחטאה גרם דנטלו נשים נכריות ואעילו ברית קיימא²⁵⁹ קדישא ברשותא אחרא ובגין כך אתאבידו מנהון נסין ואתוון דאתחזי למעבד להו מה דלא הוה הכי בגלותא דמצרים דכלהו הוו שבטי יה בני ישראל²⁶⁰ עאלו בני ישראל נפקו בגלותא דאדום בעי²⁶¹ קב"ה לאתיקרא בעלמא²⁶² ולמיתי איהו²⁶³ לאקמא למטרוניתא²⁶⁴ ולנערא לה מעפרא ווי למאן²⁶⁵ דיערע תמן קמיה בשעתא דיימא²⁶⁶ (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צוארך מאן הוא מלכא ועמא²⁶⁷ דייקום קמיה (שם יט א) ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים לאו על אבנין ואעין אתמר אלא על כל אינון דרגין ממנן עלאין ועל אינון פולחנין תתאין דלהון ובכל אתר דגלו ישראל קב"ה בעי עלייהו ואתקביל מאינון עמין</p>	<p>אמר רבי ייסא אם כך שבשביל המלכה זה היה הרי בגלות שבבל היתה שם המלכה ולמה לא היה כך אמר לו הרי שנינו שהחטא גרם שנשאו נשים נכריות והכניסו אות ברית קודש לרשות אחרת ולכן נאבדו מהם הנסים והאותיות שראויים היו להעשות להם מה שלא היה כך בגלות מצרים שכולם היו שבטי יה בני ישראל נכנסו ובני ישראל יצאו בגלות אדום רוצה הקדוש ברוך הוא להתכבד בעולם²⁵⁴ ולבא הוא להקים את המלכה ולנער אותה מהעפר אוי למי שיפגש שם לפניו בשעה שיאמר התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך מי הוא המלך והעם שיעמוד לפניו "ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים" לא על אבנים ועצים נאמר אלא על כל אותם דרגות ממונות העליונות ועל אותם העבודות התחתונות שלהם ובכל מקום שגלו ישראל הקדוש ברוך הוא²⁵⁵ מבקש עליהם ומתרעם²⁵⁶ ונפרע²⁵⁷ מאותם עמים.</p>

254

255

256

257

²⁵⁸ בשלמא אי אמרינן מחמת עצם המכה שאינה ראויה לשליח והוא נשמר לעיל מזה (אור יקר).
²⁵⁹ פגמו היסוד והמלכות, דהיינו מקום הנס, כי נס הוא היסוד, שהוא נקרא אות במקומו, ונס בהיותו למעלה מנצח והוד, ומופת מצד הת"ת, ופלא מצד ג' ראשונות, ומצד הבינה הם פלאות ודאי, והיינו אל"ף פל"א, והכל סוד היסוד כדפי', והם פגמו היסוד, ולכן נגאלו בלי נס ופלא ובלי אות ומופת (אור יקר).

²⁶⁰ ד ע"א (הערת הזהר).

²⁶¹ הקשה א"כ בגאולה העתידה יהיה תלוי גם בזה, לזה אמר שאינו כן בגאולה העתידה, אלא יעשו הניסים מטעם אחר כדמפרש ואזיל (אור יקר).

²⁶² להביא הנבראים שיכירו אלהותו (אור יקר). פי' אע"פ שהיו דור שכולו חייב אפילו הכי שבביל כבוד השכינה יורד הקב"ה בכבודו ובעצמו להקימה (מ"מ).

²⁶³ אינו רוצה שיהיו הנקמות מצד ב"ד תחתון, והניסים מעין ב"ד תחתון, אלא יהיו הניסים והגבורות מעין הספירות העליונות (אור יקר).

²⁶⁴ היינו שיהיה מתעלית קדושתה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה וכו' אלא סוד העפר החצוני ששכבה עד עתה, בה יתנער ממנה, ויעביר החצונים ממנה (אור יקר).

²⁶⁵ ירצה אותם המלכים שיהיו אז באותם הימים, עם היות שהם לא עשו עיקר הרעה, אלא כיון שהם לפניו פוגע בהם בדיניו, ומראה בהם נקמתו וניסיו ואורותיו (אור יקר).

²⁶⁶ היינו אבנא דמחת לצלמא על רגלי' דהיינו אצבען דרגלייא מנהון חספא וכו' ועם היות שברוחניים יתבטלו כל המציאות אל הקלי' בגשמיים יהיה המכה דווקא ביומיהון די מלכיא אינון (אור יקר).

²⁶⁷ בהכרח יהיו מעכבים אותם המלכים והעמים מלכות ישראל וינקום בהם במלכים ובאומותם (אור יקר).

<p><תא חזי> מה כתיב (שם נב ד) כה אמר יהוה מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמא דאתרעם קב"ה על אשור ואמר חמו מה עבד לי אשור דהא מצרים דאנא עבדית בהו כל אינון דינין (עמי אינון) <ועמי (אינון)> נחתו תמן לדיירא ביניהון וקבלום מצראי ביניהון ויהבון לון שפר ארעא ארץ גושן ואף על גב דאעיקו לון בגלותא לא אעדו ארעא מנהון דכתיב (שמות ט כז) רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארעא דמצרים הוה דכתיב (בראשית מז יג) במיטב הארץ בארץ רעמסס ותו דלא אעדו מדילהון כלום דכתיב (שמות ט ז) וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל דא אתדנו בכמה דינין</p>	<p>בא וראה מה כתוב כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמות שהתרעם הקדוש ברוך הוא על אשור ואמר ראו מה עשה לי אשור שהרי במצרים שאני עשיתי בהם כל אותם הדינים ועמי (הם) ירדו לשם לדור ביניהם וקבלום המצרים ביניהם ונתנו להם היופי של הארץ ארץ גושן ואף על גב שצערו אותם בגלות לא העבירו מהם את הארץ שכתוב רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארץ מצרים היתה שכתוב במיטב הארץ בארץ רעמסס ועוד שלא העבירו משלהם כלום שכתוב וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל זה נדונו בכמה דינים.</p>
<p>אבל אשור באפס עשקו אמיל</p>	<p>אבל אשור באפס עשקו הטיל</p>
<p>ז/ב</p>	<p></p>
<p>לון בארעא דסייפי עלמא ונטל לון ארעא דלהון ומה מצראי דעבדו כל הני טבאן לישראל אתדנו בכל אינון דינין אשור ואדום ושאר עמין דמעיקין לון וקטלין לון ונטלין לון ממוניהון על אחת כמה וכמה דקב"ה בעי ליקרא שמיה עלייהו דכתיב (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי התם במצרים במלכא חד והכא בכל מלכין דעלמא</p>	<p>אותם בארץ שבסוף העולם ונטל את ארצם מהם ומה המצרים שעשו כל הטובות הללו לישראל נדונו בכל אותם דינים אשור ואדום ושאר העמים שמצערים אותם והורגים אותם ונוטלים את ממונם על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא רוצה לכבד את שמו עליהם שכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי שם במצרים במלך אחד וכאן בכל מלכי העולם.</p>
<p>רבי שמעון זקף ידיו ובכה ואמר ווי מאן דזידמן בההוא זמנא וזכאה חולקיה מאן דזידמן וישתכח בההוא זמנא ווי מאן דזידמן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחי עמה בכל עובדוי דכל חד וחד ולא ישתכח זכאי²⁶⁸ דכתיב (ישעיה סג ה) ואביט ואין עוזר וכמה עקתי על עקתי</p>	<p>רבי שמעון הרים ידיו ובכה ואמר, אוי למי שיזדמן באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיזדמן וימצא באותו זמן. אוי למי שיזדמן באותו זמן, משום שכשיבא הקדוש ברוך הוא לפקד את האילה, יסתכל מי הם אותם שעמדו עמה בכל אותם שנמצאים עמה בכל מעשי, כל אחד ואחד, ולא ימצא צדיק שכתוב</p>

²⁶⁸ עי' סנהדרין (צ"ח ע"א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב. וע' בהגר"א בתיקונים (קכ"ו ע"א ד"ה ואית): דדפיקו דעה"ח כולו טוב ובריאות בתכלית השלימות בכל נקודה ונקודה וכו' אבל מעץ הדעת טו"ר לעולם אין בו כולו טוב או כולו רע רק מאן דאלים גבר ואינו בריא בשלימות או חולי בשלימות וכן הוא בישראל כד אינון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע גדולתם אין בשלימות וכו' אבל בימי חבלי משיח והיתה עת צרה ליעקב כנ"ל וכמ"ש אין בן דוד בא אלא בדור כו' וודאי אופן השני וכמ"ש בזהר פרשת שמות ז ע"ב וכו' וכשיבוא משיח אז יתגלה עץ החיים שכולו טוב. אמנם ענין כולו חייב אינו רשעים גמורים ח"ו, כי זה אי אפשר, אלא רובו עונות נקרא חייב כמ"ש בראש השנה (דף ט"ז י"ז) והרי לנו דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל [אלא בברית אבות] (הקדו"ש כט ע"ד).

<p>לישראל</p>	<p>"ואביט ואין עוזר", וכמה צרות על צרות לישראל.</p>
<p>זכאה מאן דיזדמן וישתכח >בההוא זמנא²⁶⁹ >בנין דההוא דיתקיים בההוא זמנא במהימנותא יזכה לההוא נהירו דחדוה דמלכא ועל ההוא זמנא כתיב (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'</p>	<p>אשרי מי שיזדמן וימצא באותו הזמן, משום שאותו שיעמוד באותו זמן באמונה, יזכה לאותו אור של שמחת המלך. ועל אותו זמן כתוב "וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'".</p>
<p>לבתר דאינון עקתינ מתערי על ישראל וכל עמינ ומלכיהון יתייעטון כחדא עלייהו ומתערי כמה גזירין בישין כלהו <סלקי> בעיטא חדא עלייהו <וייתון> (יתון) עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייתא</p>	<p>לאחר שאותן צרות יתעוררו על ישראל, וכל העמים ומלכיהם יתייעצו כאחד עליהם, ומעוררים כמה גזרות רעות, וכולם עולים בעצה אחת עליהם. ויבאו צרה על צרה, אחרונות משכחות את הראשונות.</p>
<p>כדין יתחוי חד עמודא דאשא קאים מעילא לתתא ארבעין יומין וכל עמינ דעלמא המאן ליה בההוא <זמנא> (יומא) יתער מלכא משיחא <לנפקא> (דנפקא) מגו גנתא דעדן מההוא אתר²⁷⁰ דאתקרי ק"ן צפון²⁷¹ ויתער בארעא²⁷² דגליל וההוא יומא דיפוק לתמן יתרגו כל עלמא וכל בני עלמא מתחבאין גו מערתי וטנרי דלא יחשבון לאשתזבא</p>	<p>אז יתראה עמוד אש אחד עומד מלמעלה למטה ארבעים יום, וכל עמי העולם רואים אותו. באותו זמן, יתעורר מלך המשיח לצאת מתוך גן עדן, מאותו מקום שנקרא ק"ן צפון²⁷¹, ויתעורר בארץ הגליל. ואותו יום שיצא לשם, יתרגז כל העולם, וכל בני העולם מתחבאים בתוך מערות וסלעים, שלא יחשבו להינצל.</p>
<p>ועל ההוא זמנא כתיב (ישעיה ב יט) ובאו במערות צורים ובמחולות עפר מפני פחד יהוה ומהדר גאוונו בקומו לערוץ הארץ מפני</p>	<p>ועל אותו זמן כתוב "ובאו במערות צורים ובמחולות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאוונו בקומו לערוץ הארץ". "מפני פחד ה'", זהו אותו</p>

²⁶⁹ קשה דבדף זה סדר ר"ש ענין משיח בענין זה, דהיינו עמודא דאשא קאים ארבעין יומין, ובההוא יומא אתגלי משיחא מקן צפור בארעא דגליל וכו', ולקמן בדף ח' סדר ר"ש סדר אחר. ותיריך מוריננו, שהעיקר כמ"ש בדף ח', כי שם פתח בקרא כי יקרא קן צפור, ומסדר ענין המשיח א' לא'. ומ"ש בדף ז' שייך בדף ח' ע"ב, כמ"ש שם, מההוא יומא עד תריסר ירחין אתייעטון וכו', כמה דאתמר בדף ז', וכמה עקתינ וכו'. ובסוף דף ח' אמר וישרי בארעא דגליל וכו', ויתגלי מההוא נהירו דקן צפור, כמ"ש בדף ז', יתער מקן צפור ויתער בארעא דגליל. נמצא שהסדר העיקרי כמ"ש בדף ח', אלא כאן הזכיר הענין דרך כלל, ולקמן בדף ח' דרך פרט, יקום מסטר מזרח חד ככביא, רומז על ישראל ומשיח, וז' כוכבין אחרנין רומזים לאו"ה, כי כל א' כלול מ' הם ע' אומות הנלחמים עם כוכב של ישראל, לבתר י"ב ירחי יסלקון ליה וכו', הם י"ב ירחיה הנז' למעלה (מ"מ).

²⁷⁰ בלק קץ ע"ב (הערת הזהר).
²⁷¹ הנה תמיה גדולה אם נאמר שאז יהיה שינוי, כי זה המשיח לא יהיה נולד מאיש ואשה, אלא שבעת ההיא יצא מג"ע. והנה בכתוב מצינו אני היום ילדתיך וכו'. ונ"ל כי בודאי המשיח יהיה אדם צדיק נולד מאיש ואשה, ויגדל בצדקתו עד קץ הימין ויזכה במעשיו לנר"נ הנתונה בג"ע, ותנתן לאיש צדיק, ואז יזכה להיות גואל. וזה ע"ד מרע"ה, כי היה ילוד אשה והוגדל מעט מעט עד שהשלים חלק נשמתו, ושם בסנה נשלם לגמרי, בסוד לבת אש מתוך הסנה. ומבואר אצלנו שהשלים ג' אותיות לב"ת מן הב"ל וש"ת, ואז זכה להיות גואל. ובזה יתקיים הקרא, אני היום ילדתיך, שקאי על חלק נשמה לנשמה שתוליד, ואז תצא מג"ע ביום ההוא, ודי בזה. כי זה מוכרח מפשט הלשון, כי יתער בארעא דגליל, כאלו היה ישן תחלה, וכשתבוא לו נשמה לנשמה, יוסיף בו כח הנבואה, ואז יתעורר משנתו ודי בזה (זהר הרקיע). בלק קץ ע"ב (הערת הזהר@@) צ"ל קצו ע"ב (לש"ו).

²⁷² ויקרא ריב ע"ב (הערת הזהר).

<p>פחד יהו"ה דא ההוא רגיו דכל עלמא ומחדר גאונו דא משיח בקומו לערוץ הארץ כד יקום ויתגלי בארעא²⁷³ דגליל בנין דאיהו הוא אתר קדמאה <דאתחרבא> (לחרבא) בארעא קדישא ובנין כך יתגלי תמן קדמאה לכל אתר ומתמן יתער קרבין לכל עלמא</p>	<p>רוגז של כל העולם. "ומהדר גאונו", זה משיח. "בקומו לערוץ הארץ", כשיקום ויתגלה בארץ הגליל, משום שהוא מקום ראשון שנחרב בארץ הקדושה, ולכן יתגלה שם ראשון לכל מקום, ומשם יעורר קרבות לכל העולם.</p>
<p>לבתר ארבעין יומין דעמודא יקום מארעא לשמיא לעיניהון דכל עלמא²⁷⁴ ומשיח יתגלי יקום מסטר מזרח חד²⁷⁵ כוכבא מלהטא בכל גוונין ושבעה כוכבין אחרנין דסחרן לההוא כוכבא ויגיהון <ביה קרבא בכל> (כה קרבא לכל) סטרין תלת זמנין ביומא עד שבעין יומין וכל בני עלמא חמאן</p>	<p>אחר ארבעים יום, שעמוד יעמוד מארץ לשמים לעיני כל העולם, ויתגלה המשיח. יקום מצד מזרח כוכב אחד לוהט בכל הצבעים, ושבעה כוכבים אחרים שסובבים אותו הכוכב, וילחמו בו קרב בכל הצדדים, שלש פעמים ביום עד שבעים יום, וכל בני העולם רואים.</p>
<p>וההוא כוכבא יגיה בהו קרבא בטיסין דנורא מלהטין מנצצין <לכל> (בכל) עבר ובטש בהו עד דבלע לון בכל רמשא ורמשא וביומא אפיק לון ויגיהון קרבא לעיניהון דכל עלמא וכן בכל יומא עד שבעין יומין לבתר שבעין יומין יתגניז ההוא כוכבא ויתגניז משיח עד תריסר ירחין ויתהדר ההוא עמודא דאשא כמלקדמין וביה יתגניז משיח וההוא עמודא לא יתחזי</p>	<p>ואותו כוכב ילחם בהם קרב בלפידי אש לוהטים ונוצצים לכל צד, ומכה בהם עד שבולע אותם בכל ערב וערב. וביום מוציא אותם וילחמו קרב לעיני כל העולם. וכן בכל יום עד שבעים יום, לאחר שבעים יום, יגנז אותו כוכב, ויגנז המשיח עד שנים עשר חדשים, ויחזור אותו עמוד אש כמו מקדם ובו יגנז המשיח ואותו עמוד לא יתראה.</p>
<p>לבתר תריסר ירחין יסלקון ליה למשיח בההוא עמודא לגו רקיעא ותמן יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא וכד נחית יתחזי ההוא עמודא דאשא כמלקדמין לעיניהון דכל עלמא ויתגלי לבתר משיח</p>	<p>לאחר שנים עשר חדש, יעלו את המשיח באותו העמוד לתוך הרקיע, ושם יקבל חוזק ועטרת מלכות, וכשירד יתראה אותו עמוד אש כמו מקדם לעיני כל העולם ואחר כך יתגלה המשיח.</p>
<p>ויתכנישון לגביה עמין סניאין ויתער קרבין בכל עלמא ובההוא זמנא יתער קב"ה גבורתיה לכל עמין דעלמא ומלכא משיחא</p>	<p>ויתכנסו אליו עמים רבים, ויעורר קרבות בכל העולם. ובאותו זמן יעורר הקדוש ברוך הוא את גבורתו</p>

²⁷³ וירא קיט ע"א רכא (הערת הזהר).

²⁷⁴ וכבר ידעת כי מ' יום קודם יצירת הולד, לכן אישתהי ההוא עמודא מ' יום דוגמת משה רבינו ע"ה. ועדיין נשמת משיח גנוזה שם, ואמר מ' יום יזכה משיח לאותו נשמה לנשמה, ויתגלה בו ויכיר בעצמו שהוא משיח שלו, היה מכיר בתחלה בעצמו, וז"ש ולבתר מ' יום דעמודא יקום, ר"ל יסתלק ומשיח יתגלה, ר"ל כי מתחילה לא היה ניכר אם הוא משיח, ועתה יתגלה. אך שאר בני אדם לא יכירוהו. ואל תתמה אם נשמה זו תבא מכוסה תוך הענן, כי כן לר"א באותו יום, כשבא לו נשמתו כנזכר במדרש הנעלם, וכן כתוב ג"כ בפ' משפטים דף צ"ט ע"פ ויבא משה בתוך הענן, וכן בזוהר כ"י (זו"ח עה ע"א) כתוב על הנשמות שהם באים בעמוד ענן ביום ובעמוד אש לילה, בהיותם נולדות בבטן אמם, כמ"ש בהלו נרו עלי ראשי, וכמ"ש במשה רע"ה שעלה ברקיע בגוף ונפש במ' יום. כן משיח זה, לאחר שיזכה לאותו נשמה ויכיר במעלתו שהוא משיח, אז יתגלה. אך לא יכירוהו שאר אנשים עדיין, ואח"כ יתגנז משיח בגוף ונפש בההוא עמודא, ע"ד ויבא משה בתוך הענן, ואז יסתלק לרקיע. ואח"כ יתגלה המשיח לגמרי, ואז יכירוהו כל ישראל ויתקבצו אליו (זהר הרקיע).

²⁷⁵ ויקרא ריב ע"ב בראשית קיט ע"א (הערת הזהר).

<p>יתידע בכל עלמא וכל מלכין דעלמא יתערוון לאתחברא לאנחא קרבא²⁷⁶ ביה וכמה עמי²⁷⁷ מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגבייהו וייתון עמהון לאנחא קרבא על מלכא משיחא</p>	<p>לכל עמי העולם, ומלך המשיח יודע בכל העולם. וכל מלכי העולם יתעוררו להתחבר ללחום בו קרב, וכמה (עמים) מפריצי היהודים יתהפכו לחזור אליהם, ויבאו עמהם ללחום קרב על מלך המשיח.</p>
<p>כדין יתחשך כל עלמא חמש עשרה יומין וסניאין מעמא דישראל יהון מתין בההוא השוכא <ועל דא כתיב (ישעיה ס ב) כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים></p>	<p>ואז יחשך כל העולם חמשה עשר יום ורבים מעם ישראל ימותו באותו חושך ועל זה כתוב כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים.</p>
<p>פתח ואמר (דברים כב ו) כי</p>	<p>פתח ואמר כי</p>
<p>ח/א</p>	<p>ח/א</p>
<p>יקרא קן צפור²⁷⁸ לפניך בדרך²⁷⁹ בכל עץ²⁸⁰ או על הארץ²⁸¹ אפרוחים²⁸² או ביצים והאם רובצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואיהו²⁸³ חד מפקודי אורייתא גניזין ואנן אית לן [ביה רזי דאורייתא] (גו כריסי אורייתא) גניזין שבילין וארחין ידיען <לחברייא> (לגו חברייא) באינן תלתין ותריין שבילין דאורייתא אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר בזמנא דיתער מלכא משיחא כמה [אתין] (אתיין) ונסין אחרנין <יתערוון> (יתערו) בעלמא²⁸⁴</p>	<p>יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רבצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' פסוק זה בארנו אותו והוא אחד ממצוות התורה הגנוזות ולנו יש בו סודות תורה גנוזים שבילים ודרכים ידועות לחברים באותם שלשים ושנים שבילי התורה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו אלעזר בזמן שיתעורר מלך המשיח כמה אותות ונסים אחרים יתעוררו בעולם</p>
<p>תא חזי בגנתא דעדן דלתתא²⁸⁵ אית אתר חד גניז וטמיר דלא אתידע²⁸⁶ ואיהו מרקמא²⁸⁷ בכמה גוונין וביה גניזין אלף היכלין²⁸⁸ דכסופין ולית מאן דעייל בהו בר</p>	<p>בא וראה, בגן עדן שלמטה יש מקום אחד גנוז ושמור שלא נודע, והוא מרוקם בכמה צבעים, ובו גנוזים אלף היכלות של כיסופים.</p>

²⁷⁶ אחר ביאת המשיח (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

²⁷⁷ מוסגר בדפ"ק.

²⁷⁸ היינו סוד הגאולה מצד הבינה (אור יקר).

²⁷⁹ היינו מצד היסוד (אור יקר).

²⁸⁰ ת"ת, עץ החיים (אור יקר).

²⁸¹ מלכות (אור יקר).

²⁸² היינו ישראל, והם ג' בחי' מהם מצורפים, מהם בלתי גמורים, מהם ביצים שאינם רוצים ליתקן כלל, הנה הבנים שהם אותם שעל ידי התשובה מתתקנים מכל וכל, אמנם אפרוחים שאינם גמורים, או ביצים, שאלו אינם הגונים שכמעט נתקלקלו, לכך מאלו שלח תשלח את האם שאינם זוכים לגאולה, אבל בנים שהם צדיקים גמורים, שמצדקים עצמן בתשובה מצד הצרות, לא תקח האם על הבנים, אלא זוכים לגאולה, ולכך יהיה הצירוף אחר צירוף בכמה צרות מכל המדות אפילו מצד שם י"ה כדפי' (אור יקר).

²⁸³ הוא הפי' שפי' בו רב ז"ל בספר הליקוטים דרוש קן צפור [ע"ח זער הזווגים פרק ג] ע"ש (מ"מ).

²⁸⁴ מבחי' היסוד הנקרא אות ונס כדפי' לעיל (ז ע"א עיי"ש אור יקר בד"ה ברית קיימא) (אור יקר).

²⁸⁵ דהיינו סוד גן מדת המלכות הנאחז בג' ראשונות, דהיינו עד"ן כתר וחכמה, וכנגדו גן גשמי למטה כבחי' זו (אור יקר).

²⁸⁶ מצד הכתר גניז, ומצד החכמה טמיר, ומצד הבינה לא אתיידע, אינו מתגלה אפילו בדעת (אור יקר).

²⁸⁷ מפני השרשת כל הנמצא שם (אור יקר).

²⁸⁸ היינו מצד הבינה אלף כללות הספירות מעשר ועשר מעשר עד אלף (אור יקר). הם סוד אלף זעירא דויקרא שהפסיד משה בעון העגל, אלף חולקין, אלף בינה, וכולם ירית משיח בסוד ישמח

<p>משיח²⁸⁹ דאיהו קאים תדיר בגנתא דעדן וכל גנתא²⁹⁰ מסהרא [ברתיכין] (בכתריין) סגיאין דצדיקיא ומשיח קאים [עליהו ועל] (על) כמה חילין ומשיריין דנשמתין דצדיקיא <תמן></p>	<p>ואין מי שיכנס בהם פרט למשיח, שהוא עומד תמיד בגן עדן. וכל הגן מוקף במרכבות רבות של צדיקים, ומשיח עומד עליהם, ועל כמה חיילות ומחנות של נשמות צדיקים שם.</p>
<p>ובראשי ירחי²⁹¹ ובזמני ובשבתי משיח עאל בהווא אתר לאשתעשעא בכל אינון היכלין לגו לגו מכל אינון היכלין²⁹² אית אתר אחרא²⁹³ טמיר וגניז דלא אתידע כלל ואקרי עדן²⁹⁴ ולית מאן דיכיל למנדע ביה ומשיח אנניז (ס"א אתגלי) לבר סחרניה דהווא אתר עד דאתגלי ליה חד אתר דאקרי קן צפור²⁹⁵ ואיהו אתר דכריז עליה הווא צפור²⁹⁶ דאתער בגנתא דעדן בכל יומא</p>	<p>ובראשי חדשים וחגים ושבבות נכנס משיח לאותו מקום להשתעשע בכל אותם היכלות. לפני ולפנים מכל אותם היכלות, יש מקום אחר טמיר וגנוז שלא נודע כלל, ונקרא עדן. ואין מי שיכול לדעת אותו. ומשיח גנוז (התגלה) בחוץ סביב אותו מקום, עד שנתגלה לו מקום אחד שנקרא קן צפור, והוא מקום שמכריזה עליו אותה צפור, שמתעוררת בגן עדן בכל יום.</p>
<p>ובהווא אתר מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין דאתכנשו עליהו דישראל לאבאשא לון עאל בהווא אתר זקיף עיניו וחזי אבהן דעאלין בהרבן בית אלהא עד דחמי לרחל²⁹⁷ דדמעא באנפאה וקב"ה מנחם לה ולא צביאת לקבלא תנחומין כמה דאת אמר (ירמיה לא יד) מאנה להנחם²⁹⁸ על בניה</p>	<p>ובאותו מקום רקומים דמויות של כל שאר העמים שהתכנסו על ישראל להרע להם. נכנס לאותו מקום, מרים עיניו, ורואה את האבות שנכנסים לחרבן בית האלהים, עד שרואה את רחל שדמעותיה בפניה. והקדוש ברוך הוא מנחם אותה, ולא מסכימה לקבל תנחומים, כמו שנאמר "מאנה להנחם על בניה".</p>
<p>כדין משיח ארים קליה ובכי ואזדעזע כל</p>	<p>אז משיח מרים קולו ובוכה ומזדעזע כל גן העדן, וכל אותם</p>

משה במתנת חלקו, ולא אמר שמח משה, אלא ישמח לעתיד. והבן כל זה, כי משה הוא שילה וכמ"ש רז"ל במעשה דר"י בן לוי דמשיח שוכן בהיכל ז' דג"ע הארץ, ואפשר שכמו שיש ט' שנכנסו בחייהם בג"ע, כן המשיח נולד בט' באב, כנזכר במדרש איכה. ונוטלתו רוח סערה והוליקו לג"ע כמו שאירע לאליהו ז"ל ומשם יצא לע"ל וזה נראה אמת (זהר הרקיע).

²⁸⁹ שהוא כנגד מדת המלכות, שהיא כלולה משמן מהחכמה והבינה כדפי' והיינו דאיהו קאים תדיר בסוד הנקודה האמצעית (אור יקר).

²⁹⁰ דהיינו בחי' ז' ספירות ז' חופות ששם אחיזת הצדיקים ובראשם המשיח מצד היותו נאחז גם בנקודה הסתומה כדפי' (אור יקר).

²⁹¹ שהוא חידושה של לבנה, שהמלכות מאיר מן החכמה, משיח עולה דוגמתה אל תוך נקודה זו כדפי' (אור יקר).

²⁹² שסוד ההיכלות כנגד הבינה הנקראת היכל אל החכמה ולגו ולגו שהם היכלות בחי' זו פנימית מזו (אור יקר).

²⁹³ היינו נקודת החכמה שהיא תוך היכליה, ולכך איקרי עדן, ששם עדן חכמה כדפי' בחש"ק (אור יקר).

²⁹⁴ שמעדין כל הגן על ידי נהר (אור יקר). הוא רמז לחכמה כי משם יקבל משיח נשמה לנשמה שבו הבא מן החכמה הנקרא קן צפור, והבן זה היטב (זהר הרקיע).

²⁹⁵ פרשת בלק קצו ע"ב (לש"ו). וענין קן ציפור הנזכר הוא כי הקן רומז לבינה, אתר טמיר וגנוז וצפור רומז לחכמה כי בינה בית לחכמה (זהר הרקיע).

²⁹⁶ הוא סוד נפלא שהוא זווג חו"ב לאפקא נשמה ואז יתקרבו כל הד' אותיות הוי"ה (זהר הרקיע) [נוסחו רומז ולא כריז*##]

²⁹⁷ שמות יב ע"א (הערת הזהר).

²⁹⁸ הנחם (דפ"מ).

<p>גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא דתמן געו ובכו עמיה געי ובכי זמנא תניינא ואזרעזע ההוא רקיעא דעל גבי גנתא אלף וחמש מאה רבוא משריין עלאינ²⁹⁹ עד דמטי לגו כרסייא עלאה³⁰⁰ כדין קב"ה [רמיז] (מכריז) לההוא צפרא³⁰¹ ועאל לההוא קן דילה ויתבא לגבי משיח וקרי מה דקרי ואתער מה דאתער</p>	<p>צדיקים ששם, גועים ובוכים עמו. גועה ובוכה פעם שניה, ומזדעזע אותו רקיע שעל גבי הגן אלף וחמש מאות רבוא מחנות עליונים, עד שמגיע לתוך הכסא העליון, ואז הקדוש ברוך הוא רומז לאותה צפור ונכנסת לאותו קן שלה, ויושבת אצל המשיח וקורא מה שקורא, ומתעורר מה שמתעורר.</p>
<p>עד דמגו כרסייא קדישא אתקרי תלת זמנין ההוא קן צפור ומשיח וכלא סלקין לעילא ואומי לון קב"ה לאעברא מלכו [חייבא] (אחרא) מן עלמא על ידא דמשיח ולנקמא נקמין דישראל וכל אינון טבוון דזמין קודשא בריך הוא למעבד לעמיה ותב ההוא קן צפור ומשיח לדוכתיה ותב משיח ואתגניז גו ההוא אתר כמלקדמין</p>	<p>עד שמתוך הכסא הקדוש נקרא שלש פעמים אותו קן צפור והמשיח וכולם עולים למעלה ומשביע אותם הקדוש ברוך הוא להעביר מלכות הרשעה מן העולם על ידי המשיח ולנקם את נקמות ישראל וכל אותן טובות שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לעמו ושב אותו קן צפור והמשיח למקומו ושב המשיח ונגזז לתוך אותו מקום כמו מקדם.</p>
<p>ובזמנא דיתער קב"ה לאתקנא >עלמין ואתנהירו< אתוון דשמיה בשלימו יו"ד בה"א לאתקנא³⁰² וא"ו בה"א³⁰³ למהוי כלא בשלימו חד כדין יתער חד ככבא [דחילא] באמצע³⁰⁴ רקיעא כגוון ארגוונא להיט ונציץ ביממא לעיניהון דכל עלמא</p>	<p>ובזמן שיתעורר הקדוש ברוך הוא לתקן את העולמות ומאירות אותיות שמו בשלמות, יו"ד בה"א [לתקן] וא"ו בה"א, להיות הכל בשלמות אחת, אז יתעורר כוכב אחד מפחיד באמצע הרקיע, כגוון ארגמן לוחט ונוצץ ביום לעיני כל העולם.</p>
<p>ויקום חד שלהובא דאשא³⁰⁵ מסטרא דצפון גו רקיעא ויקום דא לקבל דא ארבעין³⁰⁶ יומין ויתבהלון כל בני עלמא לסוף ארבעין יומין יגחון קרבא ככבא ושלחובא לעיניהון דכלא ויתפשט ההוא שלהובא</p>	<p>ותקום שלהבת אש אחת מצד צפון תוך הרקיע, ותקום זה כנגד זה ארבעים יום, ויבהלו כל בני העולם, לסוף ארבעים יום ילחמו קרב הכוכב והשלהבת לעיני הכל, ותתפשט אותה שלהבת בשריפת אש מצד</p>

²⁹⁹ כמנין ט"ו חסדים (רח"ו), ור"ל שהחסדים שורשם בדעת הם חמשה אח"כ כשמתפשטים בגוף הם ה"ח אחרים ואח"כ כשנכללים ביסוד הם ה"ח אחרים כמ"ש הרב בכמה דוכתי (מ"מ).

³⁰⁰ מלכות דאצילות (מ"מ).

³⁰¹ הוא סנדל או מט"ט לפי שכתב הרח"ו ז"ל בפ' תרומה דף קל ע"ב על מ"ש הזהר שם תלת צפרין, ופי' הרח"ו אכתריא"ל מט"ט סנדל, וכאן מדבר הזהר בג"ע שלמטה שהיא בחי' עשיה כמ"ש הרב א"כ הוא סנדל שבעשיה או מט"ט ששולט על עשיה (מ"מ).

³⁰² מוסגר בדרך אמת

³⁰³ פי' שאבא משפיע לאימא ונותנין מוחין לז"א, וז"א נותן למלכות שהיא ה' אחרונה. א"נ יובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת אל עליון גומל וכו', כשמתרבים האורות בז"א מכים זה בזה דהיינו יו"ד בה"א גימ' ק"ך, וא"ו בה"א גימ' ע"ח, הכל קצ"ח גימ' א"ל עליון ע"ה, עכ"ל. והנה גם בביאת המשיח יתרבו האורות בז"א וז"ש יו"ד בה"א וכו' (מ"מ).

³⁰⁴ זהו דרך כוכב, ונראה זהו משיח בן יוסף, אבל משיח בן דוד הוא שבט מישראל כדמפרש לקמן (רח"ו).

³⁰⁵ סמא"ל (רח"ו).

³⁰⁶ קעב ע"ב (הערת הזהר).

<p>ביקידו דאשא מסטרא דצפון גו רקיעא ויחשוב למבלע ההוא ככבא³⁰⁷ וכמה שליטין ומלכין ואומיא ועממיא יתבהלון מהאי</p>	<p>הצפון תוך הרקיע, ויחשוב לבלוע אותו כוכב. וכמה שליטים ומלכים ואומות ועמים יתבהלו מזה.</p>
<p>כדין יסתלק ההוא ככבא לסטר דרום וישלוט על ההוא שלהובא וההוא שלהובא יתבלע זעיר זעיר ברקיעא מקמי ההוא ככבא עד <דלא> (לא) יתחזי כלל כדין ההוא ככבא וועביד ארחין ברקיעא בתריסר תחומין וקיימין אינון נהורין ברקיעא] [ועביד ארחין ברקיעא] תריסר יומין אחרנין לבתר תריסר [יומין] [יומין] <אחרנין> יודעזעון כל בני עלמא ויתחשך שמשא בפלגות יומא כמה דאתחשך יומא דאתחרב בי מקדשא</p>	<p>אז יסתלק אותו כוכב לצד דרום וישלוט על אותה שלהבת, ואותה שלהבת תבלע מעט מעט ברקיע מלפני אותו כוכב, עד שלא תראה כלל. אז אותו כוכב יעשה דרכים ברקיע בשנים עשר תחומים, ועומדים אותם אורות ברקיע שנים עשר ימים נוספים, אחר שנים עשר ימים נוספים, יזדעזעו כל בני העולם ויחשך השמש בחצות היום, כמו שנחשך ביום שחרב בית המקדש.</p>
<p>עד דלא יתחזון שמיא וארעא ויתער חד קלא ברעם וזיקין ואתחלחלא ארעא מההוא קלא וכמה חילין ומשיריין ימותון מניה וההוא יומא (ממש) יתער בקרתא [דרומי] רבתא חד שלהובא דאשא בההוא קלא דיתער בכל</p>	<p>עד שלא יראו שמים וארץ ויתעורר קול אחד ברעמים וברקים ותתחלחל הארץ מאותו קול וכמה חיילות ומחנות ימותו ממנו ואותו יום (ממש) תתעורר בעיר רומי רבתי שלהבת אש אחת באותו קול שיתעורר בכל</p>
<p>ח/ב</p>	
<p>עלמא ויוקיד כמה מגדלין וכמה היכלין וכמה מגדלין יפלון וכמה פרדשכי ורברבי יפלון בההוא יומא וכלהו (יתנבאון) [יתכנשוין] עלה לביש³⁰⁹ וכל בני עלמא לא יכלין [ס"א יחשבון] לאשתובא</p>	<p>העולם וישרף כמה מגדלים וכמה היכלות וכמה מגדלים יפלו וכמה גדולים³⁰⁸ ושרים יפלו באותו יום וכולם יתכנסו עליה לרע וכל בני העולם לא יוכלו (יחשבו) להינצל.</p>
<p>מההוא יומא עד תריסר ירחין³¹¹ יתיעטון כל מלכיא ויגזרון כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצלחון ביה³¹² כמה דאתמר³¹³ זכאה איהו מאן דיערע תמן וזכאה איהו מאן דלא יערע תמן וכל עלמא יהא בערבוביא סגיא לסוף תריסר ירחין³¹⁴ יקום שבט</p>	<p>מאותו יום ועד שנים עשר חדשים יתיעצו כל המלכים ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצליחו בו (בהם) כמו שנתבאר אשרי מי שיפגש³¹⁰ שם ואשרי מי שלא יהיה שם וכל העולם יהיה</p>

³⁰⁷ לסטר דרום מצד הסחדים מתגבר הכוכב על השלהובא (מ"מ).

³⁰⁸

³⁰⁹ מפני התפשטות הגזרות העליונות אפילו בתחתונים כדפי' לעיל (אור יקר).

³¹⁰

³¹¹ הם י"ב נשיאים דישמעאל, שמתחזק מהם הקלי'. ועוד הדין יושפע מ"ב גבולי אלכסון, לעשות על ידה י"ב כחות חיזונים, שהם י"ב חדשים דגיהנם. ובזה יהיו נדונים ישראל בצרות, אם לא יתוקנו בתשובה גדולה, שהיא הבינה, מקום תיקון הדינים. ולפי הנראה כל זה הנזכר מתחלת דבריו מ"כי יקרא" ועד כאן יהיה קודם אותות העמוד הנז' הקודם (אור יקר).

³¹² (נ"א בהון) (נוסף בדפ"ו).

³¹³ דהיינו הצירוף על יד החצונים הנז' בתחלת דבריו כשאמר ווי מאן דיזדמן וכו' ועד כדין יתחזי וכו', ורמזם באומרו "וכל עמין ומלכיהון ויתיעטון כחדא עלייהו וכו' עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייתא" ולזה אמר, ויצלחון כמה דאתמר (אור יקר).

³¹⁴ דין על ישראל (אור יקר).

<p>מישראל³¹⁵ דא מלכא משיחא דיתער גו גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא³¹⁶ יעטרון ליה תמן ויחגרון ליה מאני זינא³¹⁷ באתוון רשימן דמאני דשמא קדישא</p>	<p>בערבוביה גדולה. לסוף שנים עשר חדשים יקום שבט מישראל זה מלך המשיח שיתעורר תוך גן העדן וכל אותם הצדיקים יעטרו אותו שם ויחגרו לו כלי זין באותיות רשומות של כלים של השם הקדוש.</p>
<p>וקלא³¹⁸ יתפוצץ בענפי אילנין דגנתא קרי בחיל³¹⁹ ואמר אתערו קדישין עליונין קומו מקמי משיחא הא עדנא לאתחברא אילתא³²⁰ בבעלה ובעלה בעי לנקמא לה³²¹ נוקמין דעלמא ולאקמא לה <ולאנערא לה> מעפרא כדין יקומו בלהו³²² ויחגרון³²³ ליה כמלקדמין מאני זינייה אברהם מימיניה³²⁴ יצחק משמאליה³²⁵ יעקב קמיה³²⁶ משה רעיא מהימנא³²⁷ על כל אלין צדיקיא אזיל ורקיד גו גנתא דעדן³²⁸</p>	<p>וקול יתפוצץ בענפי עצי הגן קורא בחיל ואומר התעוררו קדושים עליונים קומו מלפני המשיח הרי זמן שתתחבר אשה בבעלה ובעלה רוצה לנקום לה נקמות בעולם ולהקימה ולנער אותה מן העפר. אז יקומו כולם ויחגרו אותו כמו מקדם בכלי זינו אברהם מימינו יצחק משמאלו יעקב לפניו משה רועה הנאמן על כל אלו הצדיקים הולך ורוקד בתוך גן העדן.</p>
<p>כיון דאתתקן משיח³²⁹ על ידא דצדיקיא בגנתא דעדן יעול בההוא דוכתא³³⁰ דאקרי ק"ן צפ"ר כמלקדמין וחמי תמן ההוא דיוקנא דחרבן בית מקדשא³³¹ וכלהו צדיקיא דאתקטלו ביה כדין נטיל מתמן³³² (ס"א עשר)</p>	<p>כיון שנתקן משיח על ידי צדיקי גן העדן יכנס לאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר כמו מקדם ורואה שם אותו דמות של חרבן בית המקדש וכל הצדיקים שנהרגו בו ואז נוטל</p>

³¹⁵ היינו ענין העמוד הנז' לעיל, ושמחה זו יעשה בג"ע כל אותם מ' יום שאמר למעלה, שיתעכב העמוד ויתגלה המשיח, עד שיראה, ולבתר תריסר ירחי שתא דקאמר התם, היינו לסוף תריסר ירחי דקאמר הכא. ועם היות שירד ראשונה, בשניה עיקר ירידתו אינו אלא אחר זמן י"ב ירחין, שהוא סוף כל האותות הנזכר למעלה, ולכך בירידה זו סוף ירידתו שלא יתעלם עוד כאשר יתגלה כדמפרש ואזיל, ולכך יקום שבט מישראל, היינו משך וא"ו מהיסוד, שהוא סוד משיח כדפי', שהמלכות והיסוד בו יחד (אור יקר).

³¹⁶ מהיסוד שהם ענפיו, ומהתעוררותם הם מעטירים אותו, ולכך הם נותנים לו כפי מדתם, כמו שמדתם יסוד הכולל שתי שמות, יאהדונה"י, שהם שתי שמות, האחד מעטירו כובע ישועה על ראשו, הב' חרב לה' מלאה דם חגור על מתניו (אור יקר).

³¹⁷ שכל כלי מלחמה כלולים בשם רומח חרב מגן וצנה וכיוצא (אור יקר).

³¹⁸ ת"ת יתפוצץ, כת"ת המתפשט בבחינותיו שהוא עץ מתפשט ומסתעף (אור יקר).

³¹⁹ מלכות בבעלה למעלה (אור יקר).

³²⁰ איתתא (דפ"ו).

³²¹ מפני שנשבעה שאינה מתחברת לו עד [שינקום הנקמה?] בעליונים ובתחתונים (אור יקר).

³²² הצדיקים (אור יקר).

³²³ שהחגירה הנאמרה למעלה אינה חגירה ממש, אלא עתה מחגירים אותו בעצם (אור יקר).

³²⁴ חסד (אור יקר).

³²⁵ גבורה (אור יקר).

³²⁶ בעלה לפנייה (אור יקר).

³²⁷ עי' תיקו"ז כט ע"ב, יעקב מלבר משה מלגאו. מרע"ה בבחי' הדעת על כולם. ויונקים מהשמחה, בינה, ועיקר יניקתם על ידי הדעת (אור יקר).

³²⁸ שהיא המלכות להמשיך לה השמחה (אור יקר).

³²⁹ מצד הספירות התחתונים מקום אחיזת הצדיקים (אור יקר).

³³⁰ דהיינו בינה כדפי' לעיל כדי להתתקן מהספירות העליונות (אור יקר).

³³¹ מפני שמהבינה דינים מתערין ושם נצטייר צערן של ישראל בסוד בכל צרתם לו צר (אור יקר).

³³² מבחי' דמתמן מתערין דינין ולבושין (אור יקר).

<p>לבושי³³³ [ואינן עשר] (ואקרונ) לבושי קנאה ויתגניז תמן ארבעין יומין³³⁴ דלא אתגליא כלל</p>	<p>משם עשרה לבושים והם (ונקראים) עשרה לבושי קנאה ויגנו שם ארבעים יום שלא יתגלה כלל.</p>
<p>לסוף ארבעין יומין³³⁵ קלא חד³³⁶ יתער ויתקרי מגו כורסיא³³⁷ עלאה³³⁸ ההוא ק"ן צפוי³³⁹ במלכא משיחא דאתגניז ביה וכדין סלקין ליה לעילא³⁴⁰ וקודשא בריך הוא³⁴¹ המי ליה למלכא משיחא³⁴² מתלבש בלבושא נוקמא³⁴³ וחגיר מאני זיני³⁴⁴ נטיל ליה ונשיק ליה על רישיה³⁴⁵</p>	<p>לסוף ארבעים יום קול אחד יתעורר ויקרא מתוך הכסא העליון אותו ק"ן צפוי³³⁹ במלך המשיח שנגנז בו ואז מעלים אותו למעלה והקדוש ברוך הוא רואה את מלך המשיח מתלבש בלבוש נקמה וחגור כלי זין נוטל אותו ומנשק אותו על ראשו.</p>
<p>כדין מודעזען³⁴⁶ תלת מאה ותשעין רקיעין³⁴⁷ (ואזמין) [וארמין³⁴⁸] קב"ה לחד רקיעא³⁴⁹ מאינן דהוה גניז מששת ימי בראשית³⁵⁰ ואפיק מחד היכלא דבההוא רקיעא³⁵¹ חד כתר א גליפא מחקקא בשמהן קדישין³⁵² בההוא עטרא אתער קב"ה כד עברו ישראל ית ימא למיטל נוקמין מכל רתיכי פרעה ופרשוי ואער ליה למלכא משיחא</p>	<p>אז מזדעזעים שלש מאות ותשעים רקיעים ורומז הקדוש ברוך הוא לרקיע אחד מאותם שהיו גנוזים מששת ימי בראשית ומוציא מהיכל אחד שבאותו רקיע כתר חקוק אחד מחקק בשמות הקדושים באותה עטרה התער הקדוש ברוך הוא כשעברו ישראל את הים ליטול נקמות מכל מרכבות פרעה ופרשיו ומער את מלך המשיח בה.</p>
<p>כיון דאתער ואתתקן בכל הגי תקונין נטיל ליה קב"ה ונשיק ליה כמלקדמין מאן המי רתיכין קדישין ומשריין עלאין דסחרין ליה ויהבין ליה מתנן ונבובזן סניאין ויתער</p>	<p>כיון שהתער והתתקן בכל התקונים הללו נוטל אותו הקדוש ברוך הוא ומנשק אותו כמו מקדם מי ראה מרכבות קדושות ומחנות עליונים שסובבים אותו ונותנים לו</p>

³³³ נגד י"ס שבה שכולם מסכימות לדין ולקנאה דין טוב לרחם על ישראל ולקנאת קנאתם (אור יקר).

³³⁴ כל בחינות הבינה בארבעים, מפני שהיא מ' ודאי, אמא רביעא על בנין, שהם חסד גבורה ת"ת מלכות, וכנגדם היא מרובעת (אור יקר).

³³⁵ מבחי' הבינה (אור יקר).

³³⁶ מצד הת"ת מבחי' הבינה שמשם הקול (אור יקר).

³³⁷ שהיא הכסא נגד הבינה (אור יקר).

³³⁸ נקשרת בחכמה דהיינו שהיא נקראת כסא הכבוד (אור יקר).

³³⁹ מלכות בבינה ומשיח יסוד במלכות שהם מבחי' היצירה שיעלו למעלה (אור יקר).

³⁴⁰ להעטירו מהעליון למעלה כדמסיק (אור יקר).

³⁴¹ בינה (אור יקר).

³⁴² בסוד קשר היסוד והמלכות כדפי' (אור יקר).

³⁴³ מהבינה כדפי' (אור יקר).

³⁴⁴ מבחי' הת"ת והמלכות שם יהו"ה ושם אדני' כדפי' (אור יקר).

³⁴⁵ לקשר בו סוד רוח חיים נצחיים עליונים כדכתיב ונחה עליו רוח ה' שסוד הנשיקה דבקותא דרוחא ברוחא (אור יקר).

³⁴⁶ מפני שהסכים בדין קב"ה, והיינו נשיקה לדבק לו החיים הפנמים [לנקום הנקמה?], ואלו הרקיעים הם חסד וגבורה ות"ת ומלכות הנעלמים מבחי' רקיע הגנוז, והם ג' אבות שלמים, מאה כל אחד ואחד, אמנם המלכות פרוסה ואינה אלא תשעים (אור יקר).

³⁴⁷ כמנין שמ"ם או שכינ"ה כן פי' הרח"ו בפרשת ויקהל (מ"מ).

³⁴⁸ ואזמנין – היינו גילוי (אור יקר).

³⁴⁹ הדעת הכולל כולם (אור יקר).

³⁵⁰ היינו בחי' ר"ק מהחכמה והא' דבוק עד הכתר (אור יקר).

³⁵¹ תרומה קלב ע"א (הערת הזהר)

³⁵² זש"ה תשית לראשו עטרת פז מ"ה ומ"ב דמ"ה (רח"ו במ"מ).

<p>מכלהו עאל תמן בחד היכלא וחמי כל אינון מלאכי עלאי דאקרון אבלי ציון אינון דבכו על הרבן בי מקדשא ובכאן תדיר ואינון יהבין ליה חד פורפירא סומקא למעבד נוקמין³⁵⁴ כדין קב"ה גניז ליה בההוא קן צפור³⁵⁵ ואתכסי תמן תלתין יומין</p>	<p>מתנות ואוצרות רבות ויתעטר מכולם. נכנס לשם להיכל אחד ורואה כל אותם מלאכים עליונים שנקראים אבלי ציון אותם שבכו על חרבן בית המקדש ובוכים תמיד והם נותנים לו ³⁵³ לבוש אדום אחד לעשות נקמות אז הקדוש ברוך הוא גונז אותו באותו קן צפור ומתכסה שם שלשים יום.</p>
<p>לבתר [תלתין יומין] בההוא קן צפור יחות מעטר בכל אינון תקונין מעילא ומתתא כמה³⁵⁷ משריין קדישין סחרניה ויחמון כל עלמא חד נהירו תלי מרקיעא לארעא ויקום שבעה יומין וכל בני עלמא יתמהון ויתבהלון ולא ינדעון כלל בר אינון חכימין דידעין ברזין אלין זכאה חולקהון וכל אינון שבעה יומין (יתער) [יתעטר] בארעא בההוא ק"ן צפור³⁵⁶ באן אתר בדרך דא קבורת רחל דאיהי קיימא בפרשת אורחין ויבשר לה וינחם לה וכדין תקבל תנחומין ותקום ותנשיק ליה</p>	<p>לאחר שלשים יום באותו קן צפור ירד מעטר בכל אותם תקונים ממעלה וממטה כמה מחנות קדושים סביבו ויראו כל העולם אור אחד תלוי מהרקיע לארץ ויעמוד שבעה ימים וכל בני העולם יתמהו ויבהלו ולא ידעו כלל פרט לאותם חכמים שיודעים בסודות הללו אשרי חלקם. וכל אותם שבעה ימים יתיצב³⁵⁶ (יתעטר) בארץ באותו ק"ן צפור³⁵⁶ באיזה מקום בדרך זו קבורת רחל שעומדת בפרשת דרכים ויבשר לה וינחם אותה ואז תקבל תנחומים ותקום ותנשיק אותו.</p>
<p>לבתר יקום ההוא נהירו מההוא אתר ושרי ביריחו קרתא דאילני בכל עץ דא יריחו או על הארץ דא ירושלם ויהא גניז בההוא נהירו דק"ן צפור³⁵⁸ תריסר ירחי בתר תריסר ירחי יזדקף ההוא נהירו בין שמיא וארעא וישרי³⁵⁸ בארעא דגליל דתמן הוה שרותא דגלותא דישראל ותמן יתגלי מההוא נהירו דקן צפור ותב לאתריה וההוא יומא יזדעזע כל ארעא כמלקדמין מסייפי שמיא עד</p>	<p>אחר כך יקום אותו אור מאותו מקום ושורה ביריחו עיר האילנות בכל עץ זה יריחו או על הארץ זו ירושלים ויהיה גנוז באותו אור של ק"ן צפור³⁵⁸ שנים עשר חדש. אחר שנים עשר חדש יזדקף אותו אור בין שמים וארץ וישרה בארץ הגליל ששם היתה ראשית גלות ישראל ושם יתגלה מאותו אור של קן צפור ושב למקומו ואותו יום תזדעזע כל הארץ כמו מקדם מסוף השמים עד</p>
<p>ט/א</p>	
<p>סייפי שמיא וכדין <יחזון> (ינדעון) כל עלמא דהא אתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל ויתכנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא³⁶⁰ ואינון זעירין בעלמא ובזכות ינוקי דבי רב יתתקף חיליה לאתגברא ורזא</p>	<p>סוף השמים ואז יראו [ידעו] כל העולם שהרי התגלה מלך המשיח בארץ הגליל. ויתכנסו אליו כל אלו שעוסקים בתורה והם מעטים בעולם ובזכות תינוקות של בית רבן יתחזק כחו להתגבר וסוד זה</p>

353

³⁵⁴ דע כי פופירא זו היא שם אלהים דמלוי הה"ן כי שם זה ננק' פורפירא דמלכא ובגד תכלת ומבהיק יותר ונקרא נור דליק ולעמיד ילבשוהו הקב"ה וינקום דם עבדיו (זהר הרקיע).

355

356

³⁵⁷ וכמה (דפ"ו).

³⁵⁸ שמות ז ע"ב (הערת הזהר).

<p>דא אפרוחים³⁶¹ ואי לא ישתכחון אלין הא ינוקי דיתבין בתוקפא דאמהון וינוקי כמה דאת אמר (ישעיה כח ט) גמולי מחלב עתיקי משדים והיינו או בצים דבגין אלין שריא שכינתא עמהון דישראל בגלותא³⁶²</p>	<p>אפרוחים ואם לא ימצאו אלו הרי תינוקות שיושבים בתקף³⁵⁹ אמם ויונקים כמו שנאמר גמולי מחלב עתיקי משדים והיינו או ביצים שבשביל אלה שורה שכינה עם ישראל בגלות.</p>
<p>דהא חכימין זעירין אינון³⁶⁴ דישתכחון בההוא זמנא והיינו (דברים כב ו) והאם רובצת³⁶⁵ על האפרוחים או על הבצים³⁶⁶ לא תקח האם³⁶⁷ על הבנים³⁶⁸ > (דהא ביה לא קיימא מלה³⁶⁹ לאפקא³⁷⁰ לה מן גלותא³⁷¹ אלא במלכא עלאה דכיון דאינון רביין וינוקין יהבין תוקפא למלכא משיחא כדין³⁷² אימא עלאה דהיא רביעא עלייהו³⁷³ יתערת לגבי בעלה³⁷⁴) > ויתעכב הכי³⁷⁵ עד תריסר ירחין אחרנין לבתר ייתי בעלה ויוקים לה מעפרא כמה דאת אמר (עמוס ט יא) אקים את סכת</p>	<p>שהרי מעטים החכמים שימצאו באותו זמן והיינו והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים [שהרי בו לא עומד הדבר להוציא מן הגלות אלא במלך העליון שכיון שהם ילדים ותינוקות נותנים כח למלך המשיח אז האמא העליונה שהיא רובצת עליהם מתעוררת לגבי בעלה] ויתעכב [כך] עד שנים עשר חדשים אחרים אחר כך יבא בעלה ויקים אותה מהעפר כמו שנאמר אקים את</p>

³⁶⁰ הם יהיו שלישי ושרי מרכבתו, ועליהם יופיע ה' מרוח אשר בקרבו לנקום נקם, וצריך זכות מלמטה מהתחתונים, לכך יתחזק בהבל פה דתינוקות של בית רבן ותתגבר כי עדיין יש מלחמות אחר זה, ועדיין יהיה עני ורוכב על חמור, ועדיין יתגרשו ישראל אל המדבר וכמה צרות יארעו לישראל אפילו אחר כל זה שכבר נזדמנה הגאולה מן העליונים, אמנם צריך מהתחתונים הזמנה וזכות להתעורר (אור יקר).

³⁵⁹

³⁶¹ בנים – תלמידי חכמים, אפרוחים – תינוקות של בית רבן, או ביצים – אותן שעתידין לפרוח בתורה והיינו גמולי חלב, דהיינו ממש אלו השלש בחינות מעמיד ומקיים ישראל בגלותם, שהם מושכי השכינה בתחתונים (אור יקר).

³⁶² כי לומר שתהיה שכינה ביניהם בשביל לימוד תורה אי אפשר (אור יקר).

³⁶³

³⁶⁴ ואין בהם כדאי להכריע כף המשקל (אור יקר).

³⁶⁵ על ישראל, בזכות היותה על האפרוחים דהיינו תינוקות של בית רבן שאינם גמר פרי (אור יקר).

³⁶⁶ היינו גמולי מחלב בשלמא אילו היתה רובצת על ישראל בשביל בנים היה המשיח לוקח האם על הבנים וגואלה בזכות ישראל, אמנם כיון שהאם רובצת בזכות האפרוחים או הבצים לבד (אור יקר).

³⁶⁷ לא יוכל המשיח לגאול את ישראל מלמטה (אור יקר).

³⁶⁸

³⁶⁹ לא תקח האם שהיא השכינה על הבנים שהם ישראל דהיינו מלבד שיקבץ נדחי מגלותם, עוד יקים השכינה מעפר שנמצא שלקח האם תוספת על הבנים אלא שלא תשלח את האם לבעלה שיקים אותה. ואת הבנים תקח לך, וז"ש לקמן לבתר ייתי בעלה ויוקים לה בההוא יומא מלכא משיחא שארי וינוס גלותא דאיכרי צבאות, הם נו"ה שנק' צבאות (מ"מ).

³⁷⁰ אלא הוא צל הספירות העליונות, כלי גשמי מוכן לשפע עליון, כפי מה שיעוררו ישראל כך יפעול המשיח על ידי מה שישפיע מלכא עילאה דהיינו הת"ת מן הבינה והחכמה (אור יקר).

³⁷¹ אלא במלכא עילאה ולזה צריך רחמים עליונים ולזה צריך התעוררות מלמטה כדי לעורר הרחמים למעלה, שאפילו ירצה המשיח הגשמי לפעול או לגאול על יד העטרות שנתעטר מלמעלה (אור יקר).

³⁷² והעיקר תלוי בשפע עליון במעשים תחתונים (אור יקר).

³⁷³ דהיינו המלכות מתעוררת על ידי זכות ומעשים תחתונים (אור יקר).

³⁷⁴ בזכות אלו המעשים ונודע שהמעשים התחתונים שהיא נוטלת מנחת אותם בתוכיותה עד לגלגל י"ב חדישים י"ב גבולים אלכסון הם י"ב חדשי עבודה להראות זכותם של ישראל ובין זה לזה הם מצטרפין צירוף אחר צירוף (אור יקר).

³⁷⁵ מוסגר בדפ"ק.

דוד הנופלת	סוכת דויד הנופלת.
<p>בההוא יומא מלכא משיחא שארי ויכנוש גלותא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא כמה דאת אמר (דברים ל ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' מההוא יומא כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קב"ה במצרים יעביד לון לישראל כמה דאת אמר (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות</p>	<p>באותו יום מלך המשיח יתחיל ויכנס הגלות מסוף העולם ועד סוף העולם כמו שנאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' מאותו יום כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים יעשה אותם לישראל כמו שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.</p>
<p>אמר רבי שמעון אלעזר ברי כל אלין מלין תשכח ברזא דתלתין ותרין שבילין דבשמא קדישא ועד דנסין אלין לא יתערוון בעלמא לא ישתלם רזא דשמא קדישא ולא תתער לאהבה כמה דאת אמר (שיר ב ז) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות בצבאות דא מלכא <נ"א משיחא> דאקרי צבאות או באילות השדה שאר חילין³⁷⁶ ומשריין דלתתא אם תעירו ואם תעוררו את האהבה דא ימינא דקב"ה דאקרי אהב"ה עד שתחפץ ההיא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה זכאה איהו מאן דיזכי לההוא דרא זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי</p>	<p>אמר רבי שמעון אלעזר בני כל הדברים הללו תמצא בסוד של שלשים ושנים שבילים של השם הקדוש ועד שהנסים הללו לא יתעוררו בעולם לא ישתלם סוד השם הקדוש ולא תתעורר לאהבה כמו שנאמר השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות בצבאות זה מלך (המשיח) שנקרא צבאות או באילות השדה שאר החיילות והמחנות שלמטה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה זה ימין של הקדוש ברוך הוא שנקרא אהב"ה עד שתחפץ אותה ששוכבת לעפר ויהיה רצון המלך בה אשרי מי שיזכה לאותו דור אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.</p>
<p>רבי שמעון ארים ידוי בעלו לקב"ה וצלי צלותיה לבתר דצלי צלותיה אתו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ויתבו קמיה עד דהוו יתבי קמיה חמו חד נהירו דיממא דאתחשך ואשתקע חד צנורא (ס"א צנורא) דשלהובא דאשא גו ימא דטבריה ואזדעזע כל ההוא אתר</p>	<p>רבי שמעון הרים ידיו בתפלה לקדוש ברוך הוא והתפלל תפלתו אחרי שהתפלל תפלתו באו רבי אלעזר בנו ורבי אבא וישבו לפניו עד שהיו יושבים לפניו ראו אור יום אחד שנחשך ונשקע צנור (צנור) אחד של שלהבת אש בתוך הים של טבריה והזדעזע כל אותו מקום.</p>
<p>אמר רבי שמעון ודאי השתא הוא עדנא דקב"ה אדכר לבנוי ואחית תרין דמעין לנו ימא רבא³⁷⁷ וכד נחתין פגעין בהאי צנורא דשלהובא דאשא וישתקעו דא בדא בימא בכה רבי שמעון ובכו חברייא אמר רבי שמעון הא <אתערנא> ברזי דאתוון דשמא קדישא בסתרא דאתערותא דיליה לגבי בנוי אבל השתא אית לי לגלאה מה דלא אתיהיב רשו לבר נש אחרא לגלאה אלא זכו דדרא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא אמר</p>	<p>אמר רבי שמעון ודאי עכשיו הוא זמן שהקדוש ברוך הוא נזכר בבניו ומוריד שתי דמעות לים הגדול וכאשר יורדות הן פוגעות בצנור הזה של שלהבת אש וישתקעו זה בזה בים בכה רבי שמעון ובכו החברים. אמר רבי שמעון הרי התעוררנו בסודות האותיות של השם הקדוש בסתר ההתעוררות שלו אל בניו אבל עכשיו יש לי לגלות מה שלא נתנה רשות לאדם אחר לגלות אלא זכות</p>

³⁷⁶ פי' ב"ע (מ"מ).

³⁷⁷ עי' בראשית דף ד ע"ב וכו' ע"ב.

<p>רבי שמעון לרבי אלעזר בריה ולרבי אבא קומו בקיומיכו קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון זמנא אחרא אמר ווי מאן יקום במה דאמינא <נ"א דחמינא> גלותא יתמשך מאן יכיל למסבל</p>	<p>הדור הזה תעמיד את העולם עד שיבא מלך המשיח אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו ולרבי אבא קומו בעמדכם קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון פעם אחרת ואמר אוי מי יעמוד במה שאמרתי (שראיתי) שתמשך הגלות מי יכול לסבול.</p>
<p>אוף איהו קם ואמר (ישעיה כו יג) יהו"ה אלהינו בעלונו אדנים זולתך לבד בך נזכיר שמך האי קרא אוקמוה אבל בהאי קרא אית רזא עלאה גו מהימנותא יהו"ה אלהינו דא הוא שירותא דרוזין עלאי³⁷⁸ אתר דמתמן נפקין כל נהירו דשרגין³⁷⁹ בלהו לאדלקא ותמן תליא כל רזא³⁸⁰ דמהימנותא ושמא³⁸¹ דא שליט על כלא בעלונו אדונים זולתך דהא (שמא) [עמא] דישראל לית מאן דשליט עליה בר שמא עלאה דא והשתא בגלותא שליט עליה סמרא אחרא</p>	<p>אף הוא קם ואמר "ה' אלהינו על נ אֲדָנִים זולתך לבד בך נזכיר שמך" הפסוק הזה פרשוהו אבל בפסוק זה יש סוד עליון בתוך האמונה ה' אלהינו זהו ראשית הסודות העליונים מקום שמשם יוצאים כל האורות של כל הנרות כולם להדליק ושם תלוי כל סוד האמונה שם זה שולט על הכל. בעלונו אדונים זולתך שהרי על עם ישראל אין מי ששולט עליו פרט לשם העליון הזה ועכשיו בגלות שולט עליו הצד האחר.</p>
<p>לבד בך <נזכיר שמך> רזא דשמא קדישא כללא דעשרין ותרין אתוון³⁸² וכנסת ישראל לא מתברכא אלא מגו שמא דא דאקרי בך כמה דאת אמר (שמות לב יג) אשר נשבעת להם בך (בראשית מח ב) בך יברך ישראל³⁸³ (תהלים יח ל) כי בך ארוץ גדוד ובזמנא דשלימו אשתכח לא הוה מתפרש דא מן דא ואסיר</p>	<p>לבד ב"ך נזכיר שמך סוד השם הקדוש כלל של עשרים ושתיים אותיות וכנסת ישראל לא מתברכת אלא מתוך שם זה שנקרא בך כמו שנאמר אשר נשבעת להם בך בך יברך ישראל כי בך ארוץ גדוד ובזמן שנמצאת שלמות לא היה נפרד זה מזה ואסור</p>
<p>ט/ב</p>	

³⁷⁸ עצם שם הוי"ה (רח"ו)

³⁷⁹ פי' ששם הוי"ה כולל כל הפרצופים (מ"מ).

³⁸⁰ ת"ת (רח"ו).

³⁸¹ שמא (דפ"ו).

³⁸² פי' כי שם כ"ב הוא ז"א, ושמך היא מלכות אנו מזכירים השם שהיא מלכות אדני לבד בך כלומר שלא נשלם ב"ך כי יש בעו"ה פירוד (רח"ו). עי' תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוקף שם בן עשרים ושתיים [נ"א ושמותיה] אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דיונס"ם. עי' לש"ו (ריש ספר הקדו"ש): ע' פרדס שם ר"פ י"ד ובזוה"ק ופ' תרומה קנ"ו ע"ב, ובהגר"א בספד"צ פ"ג (כה ע"א) בדה"מ תקונין [עי' אד"ר (דף קלט ע"א) והאי דיקנא שלימותא דפרצופא עד עשרין ותרין אתוון דאורייתא קדישא, ואד"ז (דף רצה ע"א) באלין תקרובין דבוסמא שארי דיקנא לאתחזאה עד בך יברך ישראל] ובהגר"א בתיקו"ז סוף תיקון ד' ד"ה [כללי השמות]. ועי' עוד זהר ח"א לז ע"ב (הגהות הלש"ו שם), ועי' ביאורים ח"א נה ע"ג. ובנ"א מצאתי בזה השם ג"כ מסודר בדרך תפילה בכל ראשי תיבו' ובלשון זה. אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פתתי סליחה פתח סגב ישע מנתך. דרוש יודעי ויעודך. נא סמוך יחד מתנותיך. ונראה לי עוד כי כל התפילות הנמצא בס' שערי ציון אשר הם בר"ת השמות המוזכר כאן הם כולם מתפילת רנבה"ק עצמו ועי' עוד בספר ברית מנוחה בדף מב ע"ב עד דף מד ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד ישנו שם ג"כ תפילה נוראה ארוכה וכתוב שם בסופו כי יש אומרים שהוא ג"כ לר' נחוניא בן הקנה [ועי' עוד בענין שם כ"ב בדברי האריז"ל בכוונת התקיעות].

³⁸³ פי' על ידי ז"א שנק' ב"ך יברך א"ס ישראל של מטה (מ"מ).

<p>לאפרשא דא מן דא אתתא מבעלה לאו ברעיוני ולא בדכירו בגין דלא לאחזאה פרודא והשתא בגלותא <פרודא אשתכח דמגו עאקו> (אשתכח מגו עקו) דכל זמנא וזמנא אנן עבדין פרודא³⁸⁴ לאדכרא ההוא שם בר מבעלה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והיינו לבד בך נזכיר שמך</p>	<p>להפריד זה מזה אשה מבעלה לא ברעיונות ולא באזכרה כדי לא להראות פירוד ועכשיו בגלות נמצא פירוד שמתוך צרה של כל זמן וזמן אנו עושים פירוד להזכיר אותו שם פרט לבעלה משום שהיא שוכבת לעפר והיינו לבד בך נזכיר שמך.</p>
<p>בר מבעלה אנן דכרין להאי שם בפרודא בגין [דאנן] (דאינון) רחיקין מינדך ושלמין אחרנין עלן ושמך איהו בפרודא מן שמא דאקרי בך והאי ביומי דגלותא בגין דגלותא קדמאה הוה מבית ראשון ובית ראשון הוא רוא דה' קדמאה³⁸⁵ ולקבל שבעין³⁸⁶ שנין³⁸⁷ דילה גלותא דבית ראשון הוה שבעין שנין ואינון שבעין שנין לא אשתכחת אימא רביעא עלייהו והוה פרודא מן שמא עלאה רוא דה' עלאה וכדין יו"ד³⁸⁸ רוא עלאה אסתלק לעילא לעילא לאין סוף ובית ראשון³⁸⁹ עלאה קדישא לא נביע נביעו דמיין היין דהא מקורא דילה אסתלק</p>	<p>פרט לבעלה אנו זוכרים שם זה בפירוד משום שאנו רחוקים ממך ואחרים שולטים עלינו ושמך הוא בפירוד מן השם שנקרא בך וזה בימי הגלות. משום שגלות ראשונה היתה מבית ראשון ובית ראשון הוא סוד של ה' ראשונה וכנגד שבעים שנה שלה גלות של בית ראשון היתה שבעים שנה ואותם שבעים שנה לא נמצאת האם רובצת עליהם והיה פירוד מן השם העליון סוד של ה' העליונה ואז יו"ד סוד עליון התעלה למעלה למעלה לאין סוף והבית הראשון העליון הקדוש לא הנביע נביעת מים חיים שהרי מקורה הסתלק.</p>
<p>ואיהי שבעין שנין <דגלותא> (בגלותא) בגין דאיהי שבע שנין אקרי כמה דאת אמר</p>	<p>והיא שבעים שנה בגלות משום שהיא נקראת שבע שנים כמו</p>

³⁸⁴ פי' שכל שעה אנו מתפללים בגלותינו הקם שכינתך מעפר נמצא שמזכירים השכינה בר מבעלה (מ"מ).

³⁸⁵ עי' תז"ח לו ע"ג. (ע"ח מיעוט הירח ב): והענין הוא שכבר בארנו שבבית ראשון היו [זו"נ] פב"פ עד למעלה בחינת ו', והיו ה"ר מאירין בה, ואז נקרא סיהרא באשלמותא, במלוי הלבנה בט"ו לחודש, בסוד חמשה עשר, ה' על י' כנ"ל, נמצא כי בהיותן שם למעלה נקרא גם היא ה' עלאה. אך בבית שני, שהיתה בימי החול פב"פ בד' תחתונות שבו, והיא חמישית להם, אז נקרא ה' תתאה. ועוד ט"א עם הנ"ל³⁸⁵, כי בבית ראשון אמא עלאה הנק' ה' עלאה נתפשטה עד הוד ב' דז"א, ואז גם המלכות היתה יונקת ממנה, כי שם מקום המלכות. אך בבית שני לא נתפשטה הבינה רק עד הוד ראשון דז"א בלבד, שהוא בחינת גבורה של עתה כנ"ל. נמצא כי המלכות עתה בחול בבית ב' אע"פ שהוא פב"פ, היא מחזה ולמטה, ואינה יונקת מה' עלאה, לכן נקרא ה' תתאה, לפי שאינה יונקת מה' ראשונה, ושמור הקדמה זו על ענין בינה המתפשטת עד הוד א' אימתי הוא, ואימתי מתפשטת עד הוד ב', ע"כ. זהו מה שכתוב בדרוש תיקון המלכות, שבבית ראשון היתה רחל בכל קומת ז"א ובגלות בבל חסרו לה אור ה' ראשונות שלו ואז אור ז' ספירות בינה האיר לחיצונים, והוא הנזכר לקמן דאימא עלאה הוה נהיר ונחית לתתא. וזהו ענין פירש ה' מן הה' ואז נשאר הו"ה, וזה שאמר הכתוב ביחזקאל (ז כא) הוה על הוה, כי מבינה נפרד ה', וכל שכן שחסר אור ה' מזעיר, ואז היתה הוה על הוה וביגימ' בב"ל (רמ"ז).

עי' הקדו"ש כח ע"ב באבני מילואים, ועי' ביאורים ח"א סב ע"א.

³⁸⁶ בראשית רמח ע"א (הערת הזהר).

³⁸⁷ להבין ענין ע' שנין דאימא נקדים מ"ש הרב: גלות ע' שנה הוא כי נצח דאימא הוא בחח"ן והוד דאימא בבג"ה דז"א ויסוד דאימא בדעת דז"א הרי הם ז"ס ואלו הם ע' שנה דגלות בבל כי אותם ז"ס של אור הבינה הנסתלקו מז"א וינקו מהם החיצונים והכתר והדעת א' הם ולכך לא נמנה הכתר, והת"ת אין לו התפשטות של בינה ולכך לא נמנה, ובזה מובן לשון זה מ"ש ולקבל ע' שנין דילה הם ז' אורות שהיו מתפשטים בזעיר כמ"ש בשם הרב ז"ל (מ"מ).

³⁸⁸ חכמה (רח"ו).

³⁸⁹ בינה (רח"ו).

<p>(מ"א ו' לח) ויבנהו שבע שנים ואי תימא דשלטא מלכות³⁹⁰ בבל לעילא ברוא דשבעין שנין ח"ו אלא <בזמנא דהוה בי מקדשא קיים> נהורא ונביעו דאימא עלאה הוה נהיר ונחית לתתא כיון דהטו ישראל <ואתחרב מקדשא> ושלטא מלכות בבל הוה חפי ואחשיך ההוא נהירו ותתאי קדישין³⁹¹ לא <הווי נהירין</p>	<p>שנאמר ויבנהו שבע שנים ואם תאמר ששלטה מלכות בבל למעלה בסוד של שבעים שנה חס וחלילה אלא בזמן שהיה בית המקדש קיים האור ונביעת האם העליונה היה מאיר ויורד למטה כיון שחטאו ישראל ונחרב המקדש ושלטה מלכות בבל היה מכסה ומחשיך אותו אור והתחתונים הקדושים לא היו מאירים.</p>
<p>כיון דתתאי לא הווי נהירין <בגין> (מגו) שלטנו דמלכותא דבבל אסתלק ההוא נהורא וההוא מבועא עלאה³⁹² דהוה נביע רוא³⁹³ די אסתלק לעילא לעילא באין סוף כדין אינון שבעין שנין לא הווי נהירין <בגין ההוא> (בההוא) נהירו דאתמנע <ודא> הוה ודאי גלותא דשבעין שנין כיון דאעדיאו שלטנו דבבל <ושריאת ה"א תתאה³⁹⁴ לאנהרא> ישראל כלהו לא אהדרו לאדכאה <נ"א לשלטאה> למהוי סגולה שלימתא כמלקדמין אלא זעיר זעיר <בערבוביא> וכיון דשלימו <בערבוביא וכדין כד שלימו> לא אשתכח <ושריאת ה"א תתאה לשלטאה> כדין י' נביעו עלאה לא נחית כל כך לאנהרא כמה דהוה כמלקדמין אלא זעיר זעיר בערבוביא [דלא הווי דכיינ כמלקדמין] (ולא הווי דכיינ) כמה דאתחזי</p>	<p>כיון שהתחתונים לא היו מאירים משום (מתוך) שלטון מלכות בבל הסתלק אותו אור ואותו מעיין עליון שהיה נובע סוד של י' הסתלק למעלה למעלה באין סוף אז אותם שבעים שנה לא היו מאירים משום אותו אור שנמנע וזוהי ודאי גלות של שבעים שנה. כיון שהועבר שלטון בבל והתחילה ה"א תחתונה להאיר לא כל ישראל חזרו להטהר (לשלוט) להיות סגולה שלימה כמו מקדם אלא מעט מעט (בערבוביה) וכיון שלא נמצאה שלמות (ושרתה ה"א תחתונה לשלוט) אז י' מעיין עליון לא ירד כל כך להאיר כמו שהיה מקדם אלא לאט לאט בערבוביה שלא היו טהורים כמו קדם כמו שראוי</p>
<p>ועל כך נביעו עלאה לא נביע ולא נהיר אלא דאהדר לאנהרא זעיר זעיר מגו דחקא (דשמאלא) <דשמא <נ"א דגלותא ודינא>> ועל דא אתגרו בהו בישראל קרבין <סגיאין> (סגיאין) עד דהחשיך יכסה ארץ וה' תתאה אתחשיך ונפלת לארעא³⁹⁵ ונביעו עלאה אסתלק כמלקדמין בגין דמלכות אדום אתתקף וישראל אהדרו לסרחנייהו</p>	<p>ועל כך מעיין העליון לא נובע ולא מאיר אלא שחזר להאיר מעט מעט מתוך דחק (של השמאל) של השם (של גלות והדין). ולכן התגרו בישראל קרבות רבים עד שהחושך יכסה ארץ וה' התחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעיין העליון הסתלק כמו מקדם משום שמלכות אדום התחזקה וישראל חזרו לסרחונם.</p>
<p>ועל דא ה' בית שני אתחרב וכל אינון תריסר שבטין דילה כחושבן משיריין דלהון</p>	<p>ועל זה ה' בית שני נחרב וכל אותם שנים עשר שבטים שלה</p>

³⁹⁰ וה"ו שהפגם הוא לאר"א דהא אין פגם נוגע שם (רח"ו).

³⁹¹ ת"ת ומלכות (רח"ו).

³⁹² יסוד אבא (רח"ו).

³⁹³ להוציא נשמות (רח"ו).

³⁹⁴ שבבית שני היתה רחל רק במדת תנה"י שלו שאז נהנית מאור אבא בערבוביא, כי משם ולמטה נקרא טוב ורע (רמ"ז).

³⁹⁵ בסוד (איכה ב א) השליך משמים, שהוא תפארת, הפיל את ארץ, והיא עתה בעוה"ר תחת היסוד נקודה כלולה מ', ועיין בדרוש תיקון הנוק' הנז"ל (רמ"ז).

<p>אינן בגלותא דמלכות אדום ונביעו עלאה אסתלק [מההוא] (ההוא) נביעו דקיימא עלה כמה דאת אמר (ישעיה נז א) הצדיק אבד³⁹⁷ אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה דהוה נגיד ומשיך מלעילא <נ"א קרבין סגיאין ומלכות יון שלטא עלייהו לבתר דאהדרו בתיובתא אתתקפו עלייהו ואתכפיו לון ובגין דישראל אהדרו לסרהנייהו מלכות אדום אתתקפו ובית שני אתחרב וה"א תתאה אתחשבת ונפלת לארעא ונביעו עלאה אסתלק מההוא מבעא דקיימא עלה כמה דאת אמר הצדיק אבד אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה דהוה נגיד ומשיך עליה מלעילא מאי טעמא בגין דהחשך יכסה ארץ></p>	<p>כחשבון מחנותיהם הם בגלות של מלכות אדום והמעייין העליון הסתלק מאותו מעיין שעמד עליה כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של מקור עליון שהיה שופע ומושך מלמעלה (קרבות גדולים ומלכות יון שלטה עליהם ולאחר שחזרו בתשובה התחזקו עליהם והתקיפו³⁹⁶ אותם ומשום שישראל חזרו לסרחונם מלכות אדום התחזקה ובית שני נחרב וה"א תחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעייין העליון נסתלק מאותו מעיין שעומד עליו כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של המקור העליון שהיה שופע ומושך עליו מלמעלה מה הטעם משום שהחשך יכסה ארץ).</p>
<p>וכדין הוה פרודא בה"א בית שני ואיהי בגלותא <דאדום> בכל אינון תריסר שבטין <נ"א דילה> ומשריין דילהון תריסר שבטין סלקין³⁹⁸ לחושבן סגי ועל דרוא <נ"א ועל דא רוא> דה' <הוה> בהו בכל ההוא <נ"א ועל דא רוא דה' בכל ההוא> חושבנא <נ"א חשוכא> גלותא אתמשך</p>	<p>ואז היה פירוד בה"א בית שני והיא בגלות אדום בכל אותם שנים עשר שבטים (שלה) ומחנות שלהם שנים עשר שבטים עולים לחשבון גדול ועל שסוד (ועל זה סוד) של ה' היה בהם בכל אותו (ועל זה סוד של ה' בכל אותו) חשבון (חושך) נמשכה הגלות.</p>
<p>רוא דרוין לחכימי לבא <אתמסר> (אתיהיבת) עשר שבטין אלף שנין תרין שבטין מאתן שנין שארו דמעין למנפל פתח ואמר (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף תריסר שבטין דגלותא ליליא יתחשך לישראל עד דיתער וא"ו לזמן שתין ושית שנין לבתר תריסר שבטין דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא ולבית <עד> שתין ושית שנין דחשוכא דליליא כדין (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו' דאיהו נפש דבית יעקב ורוא דא (בראשית מו כז)</p>	<p>סוד הסודות לחכמי הלב נמסר עשרה שבטים אלף שנים שני שבטים מאתים שנה התחילו הדמעות ליפול פתח ואמר בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף שנים עשר השבטים של הגלות הלילה נחשך לישראל עד שיתעורר וא"ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים שהם אלף ומאתים שנות גלות ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה אז וזכרתי את בריתי יעקב זו התעוררות האות ו' שהיא נפש של בית יעקב וסוד זה כל הנפש הבאה</p>

396

³⁹⁷ עי' ע"ח שער מול"מ פרק ד' [שכל שפע שלמעלה ניתן כדי שיתן למטה וכאשר לא משפיע למטה עליונים לא נותנים לו] ולקמן סז ע"א ושמות ט ע"ב ויא ע"א ונז ע"א ובהעלותך קנ ע"ב ויקרא יז ע"א ואחרי מות עד ע"ב (ביאורים ח"ב סח ע"ג). כלומר כל זמן שלא נתקן הנוק' לגמרי הלבנה תהיה במיעוטה (דע"ה ח"ב ו ע"ג). כלומר שתיקון העליונים תלוי בתחתונים אפילו מאצילות לעקודים (כללים ח"ב עא ע"ג), שכל אור עליון רק יורד לפי הכח וההכשר של התחתון (כללים ח"ב קז ע"ד). כאשר נעשה פגם למטה נפגם ממילא למעלה (דע"ה ח"ב קא ע"ד). ועי' עוד כללים ח"ב דף כב ע"ב ד"ה ודע, וכן שם מב ע"ב.

³⁹⁸ בראשית רמז ע"א (הערת הזהר).

<p>כל הנפש [הבאה יעקב] >הבאה ליעקב מצרימה> (לבית יעקב) ונו' ששים ושש³⁹⁹ ואיהו ו' נפש דבית שני רזא דה' תתאה ודא ו' רזא דששים ושש לאתערותא דיעקב⁴⁰⁰ ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו' דאינון תרין בחבורא חדא ורזא הדא⁴⁰¹</p>	<p>ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש והוא ו' נפש של בית שני סוד של ה' תחתונה וזה ו' סוד של ששים ושש ששים להתעוררות יעקב ושש להתעוררות יוסף ולכן הוא ו' שהם שנים בחבור אחד וסוד אחד.</p>
<p>מתמן ולהלאה יתער קב"ה לאינון נסין ואתין</p>	<p>משם והלאה יתעורר הקדוש ברוך הוא לאותם נסים ואותות</p>
<p>י/א</p>	
<p>דקאמרן ויתערוזן על ישראל אינון עקתי דקאמרן וכדין (ס"א ורזא דא) ואף את בריתי יצחק ולבתר כד יגיה מלכא משיחא קרבין בכל עלמא בימינא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שמות טו ז) ימינך יהו"ה נאדרי בכח כדין ואף את בריתי אברהם אזכור ולבתר והארץ אזכור דא ה' בתראה בההוא זמנא כתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד</p>	<p>שאמרנו ויתעוררו על ישראל אותן צרות שאמרנו ואז (וסוד זה) ואף את בריתי יצחק אחר כך מלך המשיח ילחם קרבות בכל העולם בימין הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר ימינך ה' נאדרי בכח אז ואף את בריתי אברהם אזכור ואחר כך והארץ אזכור זו ה' אחרונה באותו זמן כתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>לסוף שתין ושית שנין אחרנין דאינון מאה ותלתין ותריין שנין יתחזון אתוון בשמא קדישא גליפן בשלימו עילא ותתא כדקא יאות ורזא דא ה"ה עלאה ותתאה וכל אינון שבילין דאינון תלתין ותריין⁴⁰² >שנין< דכלילין ברזא דאת ו' הו"ה⁴⁰³ [נ"א יו"ד וה"ה] רזא דשלימו דמאה ותלתין ותריין</p>	<p>לסוף ששים ושש שנים אחרות שהם מאה ושלושים ושתיים שנים יראו אותיות בשם הקדוש חקוקים בשלמות למעלה ולמטה כראוי וסוד זה ה"ה עליונה ותחתונה וכל אותן דרכים שהם שלשים ושתיים שנים הכלולות בסוד של אות ו' הו"ה (י"ד וה"ה) סוד של שלמות מאה ושלושים ושתיים.</p>
<p>לסוף מאה ותלתין ותריין שנין אחרנין יתקיים לאחזו בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה ויתדכי ארעא קדישא וקודשא בריך הוא יתער מתייא דארעא קדישא ויקומון</p>	<p>לסוף מאה ושלושים ושתיים שנים אחרות יתקיים לאחזו בכנפות הארץ וינערו הרשעים ממנה ותטהר הארץ הקדושה והקדוש ברוך הוא יעורר את המתים בארץ הקדושה ויקומו</p>

³⁹⁹ במדבר רנב ע"ב בראשית קיז ע"א קיט ע"א (הערת הזהר).

⁴⁰⁰ שבת"ת סוד ו' עם ראש, י"ד על ו', וה"ס כל ג' שלישי ת"ת, ואם תרבה ה' עם הו' הרי ס'. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה"ס ו' רבתי ו' זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע"ה דף ב' פירש (רמ"ז).

⁴⁰¹ גוף וברית חשבינן חד (רח"ו).

⁴⁰² פי' כי בכל ה"י היא ה' פעמים י' שהם נ' והרי הם ב' הה"ן הם ב"פ נ' ק' ול"ב שבילין דחכמה היוצאין מאות י' חכמה אשר על ידי י' נעשה ב' הה"ן שהם ק' כנזכר הרי קל"ב שנים, וז"ש ורזא דא ה' עלאה ותתאה שהם ק' כנזכר וכל אינון שבילין דאינון ל"ב שיניים דכלילין ברזא דאות י' נמצא כי אלו ל"ב עם ה' הרי הם קל"ב (זהר הרקיע). פי' קל"ב הנזכר סודם כך מאה הם סוד תרין הה"ן בכללות גדול הם ק' ל"ב הם ל"ב נתיבות חכמה שכלולים בז"א שהוא ו', וז"ש וכל אינון שבילין דאינון ל"ב דכלילין ברזא דאת ו' (מ"מ).

⁴⁰³ ומ"ש הו"ה רזא דשלימו דקל"ב הוא כמ"ש תרין הה"ן הם ק' ו' הוא ל"ב (מ"מ).

<p>חיילין חיילין -בארעא דגליל- וכדין יתער סתימו דנביעו עלאה את י' ויתקיימון תלתין ותרין שבילין <בשלימו> לנגדא לתתא</p>	<p>חיילות חיילות בארץ הגליל. ואז יתעורר סתר המעיין העליון אות י' ויתקיימו שלשים ושנים שבילים בשלמות להמשיך למטה</p>
<p>ויתקיימו אתוון <דשמא קדישא כלהו> בקיומיהו יהו"ה דעד כען לא יהון בשלימו עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה בחבורא דאתוון גו ה' <נ"א וה'> בתראה ודא איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה שנין⁴⁰⁴ אחרנין דישתלמון ויתערוון שאר מתי ישראל דבשאר ארעאן</p>	<p>וכל אותיות השם הקדוש יתקיימו בקיומם יהו"ה שעד עכשיו לא היו בשלמות עד הזמן שישפיע וימשך אותו מעיין עליון בחבור האותיות לתוך ה' (וה') אחרונה וזהו לסוף תשלום מאה וארבעים וארבע שנים אחרות שישתלמו ויתעוררו שאר מתי ישראל שבשאר הארצות.</p>
<p>דישתכח כל דא⁴⁰⁵ בחשבון חיית <דאתיישיב> (דיתיישב) עלמא ויתבסס ויתעבר סטרא אחרא <נ"א חויא בישא> מעלמא וה"א תתאה תתמלי מגו נביעו עלאה ותתעטר ותתנהיר בשלימו וכדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה⁴⁰⁶ ואור החמה יהיה שבעתים עד דיהא שבת ליהו"ה לאלקטא נפשיין⁴⁰⁷ בתענוני קדושה⁴⁰⁸ <דא ה' בתראה> כל ההוא אלף שביעאה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישראל⁴⁰⁹ לאתלבשא לבתר</p>	<p>שימצא כל זה בחשבון ח"ת שהתיישב העולם ויתבשם ויעבור הצד האחר [הנחש הרע] מן העולם וה"א תחתונה תתמלא מתוך המעיין העליון ותתעטר ותאיר בשלמות ואז כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. עד שתהיה שבת לה' ללקט נפשות בתענוגי קדושה [זו ה' אחרונה] כל אותו אלף שביעי וזוהי התעוררות של רוחות קדושות של עם ישראל להתלבש אחר שבת בגופות אחרים</p>

⁴⁰⁴ והנה יתקיים הטבע והחומרי וכל העביית כולו עד זמן תחיית המתים שהוא לא פחות ממ' שנה אחר קיבוץ גליות ועל אותו הזמן אמרו אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד (דע"ה ח"ב נז ע"ד).

⁴⁰⁵ תולדות קלט ע"ב במדרש הנעלם (הערת הזהר).

⁴⁰⁶ אור הלבנה, שהוא המלכות דאצילות, כאור החמה, שהוא בינה (וכמ"ש בזוה"ק ס"פ מצורע דף נו ע"א ובהגהות מהרח"ו שם, וע' עוד בפ' שמות דף י' ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפ' ח' שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד), ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפ' ח' (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתים וכן יתייחדו ויכללו כל אלו הפרצופים א"א ואו"א וזו"ן כולם יחד, ויאירו כולם באור שבעת הימים, שהוא הז' תיקוני דגלגלתא, שהם מהז"ת דרדל"א, שהוא מאור הז"ת דמלכות דא"ק, שהוא אור שבעת הימים הראשונים כנ"ל פ"א, ויתייחדו כולם בו, כי ממנו יצאו ואיליו ישובו, ואז יתגלה כבוד מלכותו יתברך לעילא ולתתא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (ביאורים ח"א כט ע"א).

⁴⁰⁷ זהו מ"ש בספר הגלגולים פ"ז, שבמעשה בראשית היה חלק נשמות שלא נכללו באדה"ר אבל כבר נבראו מאז בסוד דאב"א הנודע ועתידות להתהוות אחר כך בזווג פב"פ, עיי"ש. ונראה לי שמ"ש שיתעוררו אז רוחין קדישין דעמא ישראל וכו', פי' שיעשו הזווג שלהם בשבת כדי שאחר כך יתלבשו. ועל אלה כתיב הנשאר בציון, פי' שאלו נשארו למעלה והם שמורים בנקודת ציון לבוא אחר כך בקדושה עצומה, ועיין בבראשית דף קיט ע"א ובדף קסד ע"א (ובפקודי רנג ע"א) [בשלח נז ע"ב] (רמ"ז).

⁴⁰⁸ עי' בראשית כח רע"ב קיט ע"א (לש"ו).

⁴⁰⁹ אמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי הנה הגם שנודע הוא שנכללו כל הנשמות כולם באדה"ר, ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק א) כי כל הנשמות והרוחות והנפשות היו כולם כלולים בו וכמ"ש במדרש (שמו"ר פ"מ סי' ג) וכו' אמנם הוא רק על אותן הנשמות שהיו עתידים לצאת בהששת אלפים שנה דהעוה"ז, אמנם הנה ישנם עוד מין נשמות באותו המספר ג"כ, אשר הם לא היו כלולים בו, והם גבוהים במעלה הרבה מאותן שהיו כלולים בו, והם נאצלו ג"כ בעת אצילות

<p>שבת בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין דכתיב (שם ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם <קדוש יאמר לו> עד כאן מלין דרזין סתימין</p>	<p>קדושים להיקרא קדושים שכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן דברי סודות נסתרים.</p>
<p>ויקם מלך חדש (שמות א ח) רבי יוסי אמר בכל יומא קודשא בריך הוא עביד מלאכין שליחן על עלמא דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות עשה לא כתיב אלא עושה בגין דכל יומא ויומא עושה ובההוא זמנא אתמנא ממנא חד על מצרים ודא איהו דכתיב ויקם מלך חדש חדש ודאי אשר לא ידע את יוסף דהא מאתר דפרודא הוון⁴¹⁰ כמה דאת אמר (בראשית ב י) ומשם יפרד וקדמאה מההוא פרודא נהרא דמצרים איהו ובגין כך אשר לא ידע את יוסף אתר דכל יחודא שריא ביה דאקרי צדיק</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי יוסי אמר בכל יום עושה הקדוש ברוך הוא מלאכים שלוחים על העולם שכתוב עושה מלאכיו רוחות לא כתוב עשה אלא עושה משום שכל יום ויום עושה ובאותו זמן התמנה ממונה אחד על מצרים וזהו שכתוב ויקם מלך חדש חדש ודאי. אשר לא ידע את יוסף שהרי ממקום של פירוד היו כמו שנאמר ומשם יפרד והראשון מאותו הפרוד הוא נהר מצרים ולכן אשר לא ידע את יוסף מקום שכל היחוד שורה בו שנקרא צדיק.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי באורחא וקדימו בנהורא למיזל חמו חד כוכבא⁴¹¹ דהוה רהיט מסטרא דא וכוכבא אחרא מסטרא דא אמר רבי אלעזר השתא מטא זמנא דכוכבי בקר לשבחה למאריהון ורהטי מדחילו ואימתא <דמאריהון> (דמריהון) לשבחה ולזמרא ליה הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים בגין דכלהו ביחודא חדא קא (משבחהון) <משבחן> ליה</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך והקדימו ללכת באור ראו כוכב אחד שהיה רץ מצד זה וכוכב אחר מצד זה אמר רבי אלעזר עכשיו הגיע זמן של כוכבי הבוקר לשבח את אדונם והם רצים מפחד ואימת רבונם לשבח ולזמר לו זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים משום שכלם ביחוד אחד משבחים אותו.</p>
<p>פתח ואמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר דכד נהירו אנפוי דמזרח ואתפרשא השוכא דליליא חד ממנא אית לסטר מזרח ומשיך חד חוטא דנהירו דסטר דרום עד דאתי ונפיק שמשא ובקע באינון כוי רקיעא ואנהיר עלמא וההוא חוטא אפריש השוכא דליליא</p>	<p>פתח ואמר למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר שכשמאירים פני המזרח ונפרד חשך הלילה יש ממונה אחד לצד מזרח ומושך חוט אחד שמאיר לצד דרום עד שבא ויוצא השמש ובוקע באותם⁴¹² חלוני הרקיע ומאיר לעולם ואותו חוט מפריד את חושך הלילה.</p>

הראשון שהוא בעולם הנקודות, והנה הם כל הנשמות דמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי גבוהים הם במעלה הרבה ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם עדיין באור המ"ה כלל לחזור ולצאת בהזווג דפב"פ, ועומדים הם עדיין במציאותם הראשון אשר יצאו אז בכל הח' חסרונות דהיחודים הנ"ל ענ"ב אות ה'. והיו רק מאחור באחור, והם עתידים להתקן רק בתיקין העתיד, והם הנשמתין חדתינ דעתידין למהוי על ישראל בעוה"ב שאמרו בזוה"ק (בראשית כח רע"ב פ' וירא קיט ע"א ושמות דף י ע"א) וכן הוא בתיקונים (דף קיט ע"א) (כללים ח"א קה ע"ב, ועי' עוד דע"ה ח"א ב ע"ד, וח"ב צו ע"א וכללים ח"ב קלח ע"ב, וקלט ע"א ע"ג וע"ד וביאורים ח"א נו ע"ב).⁴¹⁰ הוה (דפ"ו).

411

412

<p>כדין אילתא דשחר⁴¹³ אתי ואתי נהירו אוכמא בקדרו לאתחברא ביממא ונהיר יממא ונהירו דיממא כליל ושאיב בגויה לההוא אילתא⁴¹⁴ ועל האי אילתא כד אתפרש מיומא לבתר דכליל לה אמר דוד שירתא דכתיב למנצח על אילת השחר ומאי קא אמר</p>	<p>אז באה אילת השחר ובא אור שחר בקדרות להתחבר ביום ומאיר היום ואור היום כלול ושאוּב בתוכו את אותה האילת ועל האילת הזאת כשנפרד מהיום אחר שכלל אותה אמר דוד שירה שכתוב למנצח על אילת השחר. ומה אמר</p>
<p>י/ב</p>	
<p>אלי אל⁴¹⁵ למה עזבתני שהרי אילתא דשחרא מנהירו דיממא⁴¹⁶ עד דהוו אזלי נהיר יממא ומטא (ערן) [עידן] צלותא אמר רבי אלעזר נצלי צלותא וניזיל יתבו וצלו לבתר קמו ואזלו</p>	<p>אלי אלי למה עזבתני שהרי נפרדה אילת השחר מאור היום עד שהיו הולכים האיר היום והגיע זמן תפלה אמר רבי אלעזר נתפלל תפלה ונלך ישבו והתפללו אחר כך קמו והלכו.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל האי קרא⁴¹⁷ (אוקמוהו) <אוקמוהו> ואתמר אבל יש הבל שלמה מלכא עבד ספרא דא ואוקים ליה על שבעה הבלים⁴¹⁸ דעלמא⁴¹⁹ קיימא עליהו</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל יש הבל שלמה המלך עשה ספר זה והקים אותו על שבעה הבלים שהעולם עומד עליהם.</p>
<p>ואינן שבעה עמודין סמכין דעלמא לקבל שבעה רקיעים ואלין אינן וילון⁴²⁰ רקי"ע⁴²¹ שחקים⁴²² זבו"ל⁴²³ מעו"ן⁴²⁴ מכו"ן⁴²⁵ ערבו"ת⁴²⁶ ולקבליהו הבל הבלים אמר קהלת (קהלת א ב) הבל הבלים הכל הבל⁴²⁷ כמה דאינן שבעה רקיעין⁴²⁸ ואית אחרנין</p>	<p>והם שבעה עמודים תומכים של העולם כנגד שבעה רקיעים ואלו הם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות וכנגדם הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. וכמו שאותם שבעה רקיעים יש אחרים</p>

⁴¹³ פי' לאה דקודם השחר (רמ"ז).

⁴¹⁴ עי' לקמן מו ע"א (לש"ו).

⁴¹⁵ והיינו בחי' חסד (רח"ו).

⁴¹⁶ סוד איילת השחר, דע כי בקדרוניתא דצפרא חוזרת לאה להזדווג עם יעקב פעם שנית, ובחי' נק' אילת השחר, ולאה שאחר חצות נקרא חשוכא דליליא (זהר הרקיע).

⁴¹⁷ בראשית טז ע"ב (הערת הזהר).

⁴¹⁸ ז' ספירות דז"א (רח"ו).

⁴¹⁹ מלכות (רח"ו).

⁴²⁰ על מלת וילון (הרח"ו) לא הגיה כלום וכו', ונראה שוילון הוא עטרת היסוד דז"א שהיא מלכות דז"א (מ"מ).

⁴²¹ יסוד (רח"ו).

⁴²² נר"ה (רח"ו).

⁴²³ ת"ת (רח"ו).

⁴²⁴ חסד (רח"ו).

⁴²⁵ גבורה (רח"ו).

⁴²⁶ בינה (רח"ו) וע' דרושי אבי"ע (פרק א מהד' פרקים אחרונים) [ז"ל: וכבר ידעת כי כמו שי"ס דבריאה נעשו בסוד היכלות, כי היכל א' העליון הנקרא ק"ק כולל ג"ר, וכן בעשיה הם ז' רקיעים והרקיע העליון הנקרא ערבות כולל ג"ר]. ועי' לקמן קסה ע"א (כללים ח"ב נב ע"ב).

⁴²⁷ פי' הבל חד, הבלים תרי, הרי ג'. הבל הבלים הכל הבל, הם ד' אחרים (מ"מ). ועי' מדרש תהלים צב: הבל, אחד. הבלים, שנים. הבל הבלים, ששה. הכל הבל, הרי שבעה.

⁴²⁸ שהם בחי' ז"א (רח"ו).

<p>דדבקי בהו⁴²⁹ ומתפשטי ונפקי מנייהו⁴³⁰ הכי נמי אית הבלים אחרנין דמתפשטי ונפקי מאלין וכלהו אמר שלמה</p>	<p>שנדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם כך גם יש הבלים אחרים שמתפשטים ויוצאים מאלה וכולם אמר שלמה.</p>
<p>והכא רזא דחכמתא אית ביה יש הבל⁴³¹ דנפקא מאינון הבלים עלאין דעלמא קיימא עלייהו ודא נעשה על הארץ ואתקיים בקיומיה⁴³² ואתתקף בתוקפיה בעובדי ארעא⁴³³ ובסליקו דסלקא מארעא ודא⁴³⁴ אתמנא על ארעא⁴³⁵ וכל תוקפא וקיומא דיליה⁴³⁶ באינון נשמתין דצדיקיא דאתלקיטו מארעא כד אינון זכאין עד לא סרחו בעוד דיהבי ריחא טב כגון חנוך⁴³⁷ דכתיב ביה (בראשית ה כד) ואינון כי לקח אותה אלהים ונטל ליה עד לא מטא זמניה ואשתעשע ביה וכן שאר זכאין דעלמא</p>	<p>וכאן יש בו סוד החכמה יש הבל שיוצא מאותם הבלים עליונים שהעולם עומד עליהם וזה נעשה על הארץ והתקיים בקיומו והתחזק בתוקפו במעשי הארץ ובעליה שעולה מהארץ וזה התמנה על הארץ וכל תוקף וקיום שלו באותן נשמות הצדיקים שנלקטו מן הארץ כשהם צדיקים עד שלא סרחו בעוד שנותנים ריח טוב כמו חנוך שכתוב בו ואינון כי לקח אותה אלהים ונטל אותה כשעדיין לא הגיע זמנה ומשתעשע בו וכן שאר צדיקי עולם.</p>
<p>דתנינן על תרין מלין צדיקיא מסתלקי מעלמא עד לא ימטי זמניהו חד על חובי דרא דכד אסניאו חייביא בעלמא אינון זכאין דמשתכחי בינייהו אתפסון בחוביהון וחד כד אתגלי קמי קודשא בריך הוא דיסרחון לבתר סליק לון מעלמא עד לא מטא זמניהו הדא הוא דכתיב (קהלת ה יד) אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטי עלייהו דינא דלעילא כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעייא</p>	<p>ששנינו על שני דברים צדיקים מסתלקים מן העולם טרם הגיע זמנם אחד על חטאי הדור שכשמתרבים רשעים בעולם אותם צדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם ואחד כשמתגלה לפני הקדוש ברוך הוא שיסרחו אחר כך הוא מסלק אותם מהעולם טרם הגיע זמנם זהו שכתוב אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין שלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים.</p>
<p>דהא זמנא חדא שאיל רבי יוסי ב"ר יעקב איש כפר אונו בזמנא דרבי עקיבא וחברוי אסתלקו מעלמא ומיתו (ו)בהוא גוונא⁴³⁸</p>	<p>שהרי פעם אחת שאל רבי יוסי בר רבי יעקב איש כפר אונו בזמן שרבי עקיבא וחבריו הסתלקו מן</p>

⁴²⁹ ז' דנוק' (רח"ו).

⁴³⁰ פי' הם הספירות דבי"ע וכן של הקלי' שנק' ג"כ הבלים (מ"מ).

⁴³¹ היינו בחי' היסוד (רח"ו).

⁴³² בסוד זקיפת השרביט (רח"ו).

⁴³³ בסוד אתערותא דמ"ן (רח"ו).

⁴³⁴ יסוד (רח"ו).

⁴³⁵ מלכות (רח"ו).

⁴³⁶ והקמתו בסוד החסדים ע"י הנשמות (רח"ו).

⁴³⁷ חנוך הנה נזדכך גופו ג"כ למדרגה שלמעלה ועלה ונתעלה עם גופו עצמו ונעשה למלאך מט"ט, שר על כל המלאכים (דע"ה ח"א נג ע"ב).

⁴³⁸ מלשון זה משמע כפשטן של דברים שלא כמ"ש עמק המלך משם ס' היכלות ומ"ש אי בגין דאתגלי וכו' או דיפוק וכו' יש להבין דהאיכא נמי שמשלם לו הזכיות שעשה בעולם הזה ויש ליישב מאי"ן (נ"א). ועי' רבינו בחיי סוף פרשת מקץ (מד יז) שהביא גם הוא כמ"ש העמק המלך (לש"ו). ז"ל ההיכלות רבתי (פרק ח' אות ד'): ר' חנינא בן תרדיון קשר כתר מלכותו ומלך על רומי כצורת פניו של לופינוס קיסר ששה חדשים והרג ששת אלפים הגמונים אלף לחדש והעמידו בצורת ר' חנינא בן תרדיון לופינוס קיסר לפני רומי ונטלוהו והשליכוהו באש והמיתוהו ואחר

<p>[ל]רבי מאיר אמר ליה וכי כתיב דא בכל אורייתא כלה אמר ליה ולא והא אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם (כמעשה) [דמעשה] הרשעים [מטי עלייהו דינא >מ<לעילא כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעיא] ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים (קהלת ה יד) יתבי בשקט ושלם בהאי עלמא דינא לא מטא עלייהו כאילו עבדו עובדין דצדיקיא</p>	<p>העולם ומתו באותו אופן את רבי מאיר אמר לו וכי זה כתוב בכל התורה כולה אמר לו ולא והרי אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין מלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים יושבים בשקט ושלום בעולם הזה דין לא מגיע אליהם כאלו עשו מעשים של צדיקים.</p>
<p>אמאי <אי> בגין דאתגלי קמי קודשא בריך הוא דיתובון בתיובתא או דיפוק מנייהו זרעא דיהא קשוט בעלמא כגון תרח דנפק מניה זרעא דקשוט אברהם אחז דנפק מניה חזקיהו ושאר חייבין דעלמא ובגין כך בסטרא דא ובסטרא דא הבל דקאמרן נעשה ואתתקף על הארץ כדאמרן</p>	<p>למה אם משום שגלוי לפני הקדוש ברוך הוא שישובו בתשובה או שיצא מהם זרע שיהיה אמת בעולם כמו תרח שיצא ממנו זרע אמת אברהם אחז שיצא ממנו חזקיהו ושאר הרשעים של העולם ולכן בצד זה ובצד זה הבל שאמרנו נעשה ונתחזק על הארץ כמו שאמרנו.</p>
<p>דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ כדקאמרן דאתתקף (ואתתקף) על עלמא במאי בגין דיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטאן לידיהו כאינן עובדין דחייביא כגון בת עובד ע"ז או חד מאינן עובדין דאינן מעשה⁴³⁹ הרשעים ואינן קיימי בקיומיהו מדחילו דמאריהון ולא בעאן לאסתאבא כגון כמה זכאי קשוט דמטו לידיהו כעובדין אלן ואינן גבורי כח דעבדי רעותא דמאריהון ולא חטאו ועל דא</p>	<p>דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ כפי שאמרנו שהתחזק [והתחזק] על העולם במה משום שיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע לידיהם כאותם מעשי הרשעים כמו בת עובדי עבודה זרה או אחד מאותם מעשים שהם ממעשה הרשעים והם עומדים בקיומם מפחד רבונם ולא רוצים להטמא כמו כמה צדיקי אמת שבאו לידיהם כמעשים הללו והם</p>

החיותן של מעלה תפשוהו והטילוהו באש ובמדה זו לכל עשרה חכמי ישראל. וז"ל רבינו בחיי: כשם שהוחלף יצחק באיל והוקבע לו שכר כאלו הוקרב וכאלו עפרו צבור על גבי המזבח כן הוחלפו חכמי ישראל באחרים וכיון שטעמו טעם מיתה במה שנתפשו ונגמר דינם לכך הם קבלו עונשם והרי זה כאלו נהרגו וכו' ואתם עלו לשלום אל אביכם והיה יכול לומר לכו לשלום לדרככם אבל הפרשה מבוארת באחי יוסף לשעה ורומזת לעשרה הרוגי מלכות לדורות אשר עלו לשלום אל אביהם שבשמים, ע"כ. עי' זהר לקמן רנד ע"ב, וזו"ח פט ע"ב, ועי' עמק המלך ש"ה פס"ח: הקב"ה מצרף מחשבה טובה "מתי יבא לידי ואקיימנה" למעשה, וכו' במיתה הזאת יש שתי בחינות האחת היא המיתה הטבעית, שכבר היה רבי עקיבא בן ק"ך שנה, והשנית היא ההריגה, ואם היתה מיתתו טבעית היה נכנס בנקיבה תחתונה של "ידך ה'", ובהריגה נסתלק ועלה למעלה וכו', בזמן י' הרוגי מלוכה, אז גברו העונות, כי לא היה כח בבני אדם להעלות מיין נוקבין, ולברור ניצוצות אלו על ידי תפילתם, ולא די זה, אלא אפילו המיין נוקבין של בינה, ירדו למטה וחזרו להתערב בקליפות, וזהו סוד "ובפשעיכם שולחה אמכם" ולכן היה נאבד העולם, עד שהוצרך השם יתברך לסוד י' הרוגי מלוכה אלו. וכו' כדי להוציא המיין נוקבין אלו של המלכות, שהם מושרשים בעמקי הקליפות של סטרא אחרא, הוצרכה גופן להמסר בסטרא אחרא ושיהרגום, לכן העלאת מיין נוקבין של המלכות הוא על ידי הגופים עצמן של י' הרוגי מלוכה. אך העלאת מיין נוקבין של הבינה הוא על ידי נשמתם שהיא יותר עליונה, ואל תתמה מזה, כי הרי גופים שלהם היו מזוככים כל כך, עד שהיו [הגופים] ראויים, בערך נשמות אחרות. כי הלא זו היא מעלת הצדיקים לזכך גופם לעשותו צורה, ועי' זו"ח נד ע"א ואתן אדם תחתיך, ועמק המלך שם פרק סב. ⁴³⁹מעשה (דפ"ו).

הבל נעשה על הארץ ואתתקף בתוקפיה	גבורי כח שעושים רצון אדונם ולא חטאו ועל זה הבל נעשה על הארץ ומתחזק בתקפו.
ויש רשעים אשר מגיע ⁴⁴⁰ אליהם כמעשה הצדיקים מטי לידיהו חד מצוה דאיהו עובדא דצדיקיא וזכאן בה ועבדין יתה כגון לסטים ⁴⁴¹ מקפחא הוה [משכחא] [משכחא] בטוריא בהדי אינון <לסטים> עובדי ע"ז וכד הוה יודאי אעבר תמן הוה משויב ליה ונטיר ליה מנייהו והוה קרי עליה רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים	ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים באה לידיהם מצוה אחת שהיא מעשה של צדיקים וזוכים בה ועושים אותה כמו לסטים מקפח שהיה נמצא בהרים יחד עם לסטים עובדי עבודה זרה וכשהיה עובר שם יהודי היה מציל אותו ושומר אותו מהם והיה קורא עליו רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים.
וכגון ההוא חייבא דהוה	וכמו אותו רשע שהיה
יא/א	
בשביבותיה דרבי חייא דליליא חד פגע בה בההיא אתתא דהות אזלת לבי ברתה בעא למתקף בה אמרה ליה במטו מינד אוקיר למרך ולא תחטי גבאי שבקה ולא חב בה הוי אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמה דאתתקף ההוא הבל בהדי אינון צדיקיא דמטו לידיהו עובדי דחייבא ולא חטאן אופ הכי אתתקף בהדי אינון חייבא דמטו ⁴⁴² לידיהו עובדי דאינון צדיקיא ועבדי להו	בסביבתו של רבי חייא שלילה אחד פגש את אותה אשה שהיתה הולכת לבית בתה רצה לתקוף אותה אמרה לו בבקשה ממך כבד את רבונך ואל תחטא עמי עזב אותה ולא חטא בה הוי אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמו שהתחזק אותו הבל עם אותם הצדיקים שבאו לידיהם מעשי רשעים ולא חטאו אף כך התחזק עם אותם רשעים שהגיעו לידיהם מעשי אותם הצדיקים ועושים אותם.
דתנינן עבד קודשא בריך הוא צדיקים ורשעים בעלמא וכמה דאתייקר איהו בעלמא ⁴⁴³ בעובדי דצדיקיא ⁴⁴⁴ הכי נמי אתייקר איהו ברשיעיא כד עבדי עובדא	ששנינו עשה הקדוש ברוך הוא צדיקים ורשעים בעולם וכמו שהוא מתכבד בעולם במעשי הצדיקים כך גם הוא מתכבד ברשעים כשעושים

⁴⁴⁰ "אשר מגיע" נמחק בדפ"ו, ובמקומו איתא "שמגיע".

⁴⁴¹ ברוב הדפוסים איתא לסטיס, וכן בעוד ב' שורות, וצ"ע.

⁴⁴² דמטי (דפ"ו).

⁴⁴³ והנה מעשה התחטונים עושה פרי למעלה, אם טוב, המלכות מתתקנת. ואם רע, הרעה מתחזקת. וכשהאדם מגיע אליו מעשה שכובש יצרו, אז ממש מחזיק כח הקדושה ומחליש וכובש כח הטומאה, שהכל תלוי ביצר הטוב ויצר הרע. הכובש יצר הטוב כובש צד הטוב ועבד מולך ושפחה תירש גברתה. והכובש יצר הרע עבד כבוש תחת רבו, ושפחה כבושה תחת גברתה. והצדיק הכובש, טוב מצד צדקתו ודאי. אבל הרשע הכובש טוב כמוהו, מפני שהוא מצד החטונים, ועתה כובשם כבישה זו יותר ויותר ממה שהצדיק כובש, שזהו הוא דרכו בכך, ואין החטוניות נכבשת כ"כ, ולזה אמרו מקום שבעלי תשובה עומדים וגו', והרשע הזה תשתלם נשמתו בכך, ולזה יהיה לו א' מב' ענינים: או יזכה על יד מצוה זו, או יאכל פרי מעלליו. וסוף סוף שכינה מתחזקת והעד לזה הוא היות החטוניות מתחזקת ברעתו כדמסיק אוי לרשע כ"ש שהיא נכבשת (אור יקר).

⁴⁴⁴ מקשים דהא ארז"ל דמצות הרשע הולכות לסט"א דכתיב ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי והכא קאמר דאתייקר איהו ברשיעיא דעבדי עובדא טבא ומה גם למ"ש הראשונים דהכל הולך אחר הרוב ואפילו [ואפשר – לש"ו] דאם הרשע עושה המצוה לש"ש גמור בלי שום פניה בעת ההוא נחשב לו לכמה מצות ומסתמא יהרהר תשובה קצת ועדיין צריך ישוב מאי"ן (נ"א). אמנם כאן הרי היה בענין סור מרע הנה לא קשה מידי (לש"ו).

<p>טבא בעלמא כמה דאת אמר (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו ווי לחייבא כד עביד גרמיה רע ואתתקף בחוביה כמה דאת אמר (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע וגו'</p>	<p>מעשה טוב בעולם כמו שנאמר את הכל עשה יפה בעתו אוי לרשע כשעושה את עצמו רע ומתחזק בחטאו כמו שנאמר אוי לרשע רע וגו'.</p>
<p>תו פתח ואמר (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבל⁴⁴⁵ וגו' האי קרא אוף הכי אוקמוה חברייא אבל כד אתיהיב חכמה לשלמה המא כולא בזמנא דשלמא סיהרא יש צדיק דא עמודא דעלמא אובד כמה דאת אמר (ישעיה נז א) הצדיק אבד⁴⁴⁶ בזמנא דגלותא בצדקו בנין דהיא שכיבה⁴⁴⁷ לעפרא צדק דא כל זמנא דישראל בגלותא איהי עמהון בגלותא ובנין כך (קהלת ז טו) צדיק אובד בצדקו⁴⁴⁸ דהא לא מטאן לגביה⁴⁴⁹ אינון ברכאן עלאי⁴⁵⁰</p>	<p>עוד פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבל ו' פסוק זה אף כך בארוהו החברים אבל כאשר נתנה חכמה לשלמה ראה הכל בזמן ששולטת הלבנה יש צדיק זה עמוד העולם אובד כמו שנאמר הצדיק אבד בזמן הגלות בצדקו משום שהיא שוכבת לעפר צדק זה כל זמן שישראל בגלות היא עמם בגלות ומשום כך צדיק אבד בצדקו שהרי אין מגיעות אליו אותן ברכות עליונות.</p>
<p>ויש רשע מאריך ברעתו דא סמאל דאוריך שקט ושלוה לאדום במאי ברעתו בההיא רעה [אתתיה נחש] [אתתא דנחש]⁴⁵¹ נחש⁴⁵² תקיפא דהא לא מטא עליהו שקט ושלוה אלא בנין דאתרבק בההיא נוקבא כגוונא דא לשאר מלכוון עד דקודשא בריך הוא יקים מעפרא לההיא סכת דוד הנופלת דכתיב (עמוס ט יא) אקים את סכת דוד הנופלת</p>	<p>ויש רשע מאריך ברעתו זה סמאל'ל שהאריך שקט ושלוה לאדום במה ברעתו באותה רעה אשתו (אשה רעה אשת זנונים) נחש התקיף שהרי לא מגיע עליהם שקט ושלוה אלא רק משום שנדבק באותה נקבה כדוגמא זה לשאר המלכיות עד שהקדוש ברוך הוא יקים מן העפר את אותה סוכת דוד הנופלת שכתוב אקים את סוכת דוד הנופלת.</p>
<p>וילך איש מבית לוי (שמות ב א) רבי יוסי פתח (שיר ו ב) דודי ירד לגנו⁴⁵³ לערוגת</p>	<p>וילך איש מבית לוי רבי יוסי פתח דודי ירד לגנו לערוגות הבושם וגו' לגנו זו כנסת ישראל משום שהיא</p>

⁴⁴⁵ הבל – חכמת שלמה. בימי הבל – בהיותה שולטת (אור יקר).

⁴⁴⁶ שהוא אובד השפע שמקבל בסוד פקדון לארץ (רח"ו). עיל לעיל ט ע"ב. ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז, וכמ"ש בפ' אחרי (עד סע"א) שבק כולא בידא דמטרוניתא לאנהגא, ואמר שם, בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא כו' כו'. ע"ש שמבואר שהכל תלוי בה, וזולתה הנה הוא רק בבחי' פלג גופא, כמ"ש באד"ז (רצו ע"א) ע"ש. וכן הוא ידוע ג"כ בסוד (ישעיה נז א) הצדיק אבד, דתיקוני ז"א הוא תלוי בנוק', וכמ"ש בפ' בראשית (נה ע"א) ובפ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) ובכ"מ. ובאמת כי ז"א ונוק' הם כלילן דא בדא והם כולן חד וכמ"ש בפ' פקודי (רלה ע"ב), אלא כי המעשים טובים של צדיקים הנה מקבל הוא על ידה, ותיקוני א"א הנה מקבל היא על ידו, אבל הן כלילן דא בדא והם אחד, וכל מה שאמרנו בז"א הנה הוא בכללות הנוק' ודי בזה, והוא פשוט ונודע (כללים ח"ב כב ע"ב).

⁴⁴⁷ שכיבת (דפ"ו).

⁴⁴⁸ שבגלות הצדק עם ישראל, מגיע לצדיק אבידה שלא יושפע עליו מלמעלה (אור יקר).

⁴⁴⁹ ליסוד (רח"ו).

⁴⁵⁰ דת"ת (רח"ו)

⁴⁵¹ נ"א אשה רעה אשת זנונים (הושע א ב) (נוסף בדפ"ו).

⁴⁵² ואושידת מיין לס"מ להזקק לה (אור יקר).

⁴⁵³ לאה, וא"כ משה"כ דודי ירד לגנו, הוא יעקב, שהוא זווג יעקב ולאח בחצות (רח"ו).

<p>הבושם וגו' (דודי ירד) לגנו דא כנסת ישראל⁴⁵⁴ בגין דהיא ערוגת הבושם [דאיהי] כלילא מכל סמרי >נ"א זיני< בוסמין וריחין דעלמא דאתי⁴⁵⁵ בשעתא דקודשא בריך הוא נחית לגנתא (דא) [דעדן] כל אינון נשמתהון דצדיקיא דמתעמרן תמן כלהו יהבי ריחא⁴⁵⁶ כמה דאת אמר (שיה"ש ד י) [וריה שמניך מכל בשמים] ((שם ז ט) וריח אפך כתפוחים) אלין אינון נשמתהון דצדיקיא דאמר רבי יצחק כל אינון נשמתין דצדיקיא דהוו בהאי עלמא וכל אינון נשמתין דומינין לנחתא להאי עלמא כלהו בגנתא (דא קיימין בגינתא) די בארעא כלהו⁴⁵⁷ קיימין בדיוקנא וציורא דהוו קיימין בהאי עלמא וסתרא [ורזא] דא אתמסר לחכימי</p>	<p>ערוגת הבושם שהיא כלולה מכל צדדי (מיני) בשמים וריחות של העולם הבא בשעה שהקדוש ברוך הוא יורד לגן הזה (של עדן) כל אותן נשמות הצדיקים שמתעטרות שם כולן נותנות ריח כמו שנאמר וריח שמניך מכל בשמים (ורח אפך כתפוחים) אלו הם נשמות הצדיקים שאמר רבי יצחק כל אותן נשמות הצדיקים שהיו בעולם הזה וכל אותן הנשמות שעתידות לרדת לעולם הזה כולן (עומדות בגן הזה) בגן שבארץ (כולם) עומדים בדמות וציור שהיו עומדים בעולם הזה וסתר וסוד זה נמסר לחכמים.</p>
<p>רוחא דנחית לבני נשא דאיהו⁴⁵⁸ מסטרא דנוקבא מתגלפא תדיר בגלופא כהאי חותם ציורא דגופא דבר נש בהאי עלמא⁴⁵⁹ בליט לבר ורוחא אתגליף לגו כד אתפשט רוחא מן גופא ההוא רוח בליט בגנתא דארעא⁴⁶⁰ בציורא ודיוקנא [דגופיה] ממש דבהאי עלמא בגין דהוה תדיר כחותם</p>	<p>רוח שיורדת לבני אדם שהוא מצד הנקבה נחקה תמיד בחקיקה כחותם הזה ציור הגוף של אדם בעולם הזה בולט החוצה ורוח נחקקת פנימה כשמתפשטת הרוח מן הגוף אותה רוח בולטת בגן של הארץ בציור ודמות של גופו ממש שבעולם הזה משום שהיה תמיד כמו חותם.</p>
<p>ועל דא אמרה⁴⁶¹ (שם ח י) שימני כחותם מה חותם גליף בגלופא לגו⁴⁶² ואתצייר בציורא [בלוטא] (בלטא) לבר אוף הכי⁴⁶³ איהי רוחא דהוה מסטרא דילה כהאי גוונא ממש בהאי עלמא גליף בגלופא לגו [וכד</p>	<p>ועל זה היא "שימני כחותם" מה חותם חקוק בחקיקה פנימה ומצטייר בציור בולט החוצה אף כך היא הרוח שהיתה מצד שלה כדוגמא זה ממש בעולם הזה חקוק בחקיקה פנימה וכשמתפשט מהגוף ונכנס לגן</p>

⁴⁵⁴ העלמא קדמאה הוא הדעת שהוא כולל חו"ג, ושם הוא סוד שורש הליתן שהוא בהדעת עצמו*## ועי' זהר ח"ג קעד ע"א (דע"ה ח"ב מד ע"ב).

⁴⁵⁵ דאימא אוזיפת לברתא מנהא בסוד יסוד דלאה שהוא יסוד דאימא (רח"ו).

⁴⁵⁶ בסוד מ"ן (רח"ו).

⁴⁵⁷ מוסגר בדפ"ק.

⁴⁵⁸ מזריע מה ע"ב (הערת הזהר).

⁴⁵⁹ עג ע"ב (הערת הזהר).

⁴⁶⁰ כתב הרב כי הלבוש של הרוח בג"ע הוא מד' אותיות אדנ"י שהם בד' רוחות הגן ובהם מתלבש הרוח דוגמת הגוף שהיה לו בעולם הזה עכ"ל, וז"ש ההוא רוחא בליט בגנתא דארעא וכו' ועי' במה שנכתוב לקמן דף יג בס"ד (מ"מ).

⁴⁶¹ איהי (נוסף בדפ"ו).

⁴⁶² פי' כשתעשה החותם בתוך השעוה החותם הוא לגו והצורה לבר (מ"מ).

⁴⁶³ לשון זה מסכים עם הסבא דף צט שכתב דנפש רוח הם מנוק' ונשמה משעיר שכן אמר כאן רוחא מסטרא דילה נשמה מאילנא דחיי ובמה שישב הרב ענין הסבא יתיישב זה (רח"ו). וישב הרב הובא בס' הליקוטים וז"ל דברי הסבא איירי קודם חטא אדה"ר שהיה הז"א בחיק הבינה ומלכות במקום ז"א ולכך נשמה מז"א ורוח ממלכות ובמקום אחר איירי אחר חטא אדה"ר (מ"מ).

<p>אתפשט מן גופא ועאל בגנתא דארעא אוירא דתמן בליט ההוא גלופא⁴⁶⁴ לאתציירא לבר ואתצייר בעיורא (בלטא) <בליטא> לבר כגוונא דציורא דגופא בהאי עלמא לעילא⁴⁶⁵ נשמתא דאיהי מאילנא דחיי⁴⁶⁶ <אצתייר> (אתציר) תמן לעילא בההוא צרורא דחיי לאתענגא בנועם יהו"ה כמה דאת אמר (תהלים כו ד) לחזות בנועם יהו"ה ולבקר בהיכלו</p>	<p>שבארץ האויר ששם בולט אותו חקיקה להצטייר החוצה ומצטייר בציור בולט החוצה כדוגמא שציור של הגוף בעולם הזה (למעלה) הנשמה שהיא מעץ החיים מצטיירת שם למעלה באותו צרור החיים להתענג בנועם ה' כמו שנאמר לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.</p>
<p>וילך איש מבית לוי⁴⁶⁷ (איש) דא גבריאל כמה דאת אמר (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו' מבית לוי דא כנסת ישראל שבאה מצד השמאל ויקח את בת לוי דא נשמתא⁴⁶⁸ דתנינן בשעתא דאתיליד גופא דצדיק בהאי עלמא</p>	<p>וילך איש מבית לוי זה גבריאל כמו שנאמר והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו' מבית לוי זו כנסת ישראל שבאה מצד השמאל ויקח את בת לוי זו הנשמה. ששנינו בשעה שנולד גוף של צדיק בעולם הזה</p>
<p>יא/ב</p>	
<p>קודשא בריך הוא קרי ליה לגבריאל ונטיל ההיא נשמתא דצדיק⁴⁶⁹ די בגנתא ונחתא ליה⁴⁷⁰ להאי גופא דצדיקא דאתיליד בהאי עלמא ואיהו אתפקד עלה ונטיר לה ואי תימא ההוא מלאכא דאתמנא על רוחיהון דצדיקיא לילה שמיה ואת אמרת דאיהו גבריאל הכי הוא ודאי בגין דאתי מסטרא דשמאלא⁴⁷¹ וכל מאן דאתי מסטרא דשמאלא הכי אקרי⁴⁷²</p>	<p>הקדוש ברוך הוא קורא לגבריאל ונוטל אותה נשמה (של צדיק) שבגן ומוריד אותה לגוף הזה של הצדיק שנולד בעולם הזה והוא נפקד עליה ושומר אותה. ואם תאמר אותו מלאך שהתמנה על רוחות הצדיקים שמו לילה ואתה אומר שהוא גבריאל כך הוא ודאי משום שבא מצד השמאל וכל מי שבא מצד השמאל כך נקרא.</p>
<p>וילך איש (שמות ב א) דא עמרם⁴⁷³ ויקח את בת לוי דא יוכבד⁴⁷⁴ ובת קול נחתת ואמרת ליה לאזדווגא בה דהא קריב זמנא דפורקנא דישראל על ידא דברא דיתיליד⁴⁷⁵ מנייהו וקודשא בריך הוא סייע ביה דתנינן שכינתא שריא על ערסיהו ורעותא דלהון בדבקותא חדא הוה בה בשכינתא ועל דא לא אתעדי שכינתא מההוא ברא דאולידו</p>	<p>וילך איש זה עמרם ויקח את בת לוי זו יוכבד ובת קול ירדה ואמרה לו להזדווג בה שהרי קרוב זמן גאולת ישראל על ידי הבן שנולד מהם. והקדוש ברוך הוא סייע בו ששנינו שכינה שרתה על מטתם והרצון שלהם בדבקות אחת היתה בשכינה ולכן לא זזה שכינה מאותו בן שהולידו לקיים מה שכתוב</p>

⁴⁶⁴ פי' כמ"ש בשם הרב שהלבוש הוא מד' רוחות שבגן ד' אוירין שיש שם (מ"מ).

⁴⁶⁵ מוסגר בדפ"ק.

⁴⁶⁶ דחייא (דפ"ו).

⁴⁶⁷ שמות יט ע"א בראשית קעד ע"א תזריע מד (הערת הזהר).

⁴⁶⁸ פי' לוי היא מלכות ונק' לוי לפי שבניינה מהגבורות ובת היא הנשמה (מ"מ).

⁴⁶⁹ מוסגר בדפ"ו.

⁴⁷⁰ לה (דפ"ו).

⁴⁷¹ כי בניינה מהגבורות (רח"ו).

⁴⁷² נקרא לילה (רח"ו).

⁴⁷³ בלשון השאלה עמרם הו אמלשון עמר נקי כי הוא בחי' אבא דיניק ממזל הח' (רח"ו).

⁴⁷⁴ גימ' מ"ב אימא עילאה (רח"ו).

⁴⁷⁵ דאתיליד (דפ"ו).

<p>לקיימא דכתיב (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים בר נש [דמקדש] (מקדש) גרמיה מלרע קודשא בריך הוא מקדש ליה לעילא כמה דרעותא דלהון הוה בדבקותא דשכינתא הכי אתדבקא שכינתא בהווא עובדא ממש דעבדו</p>	<p>והתקדשתם והייתם קדושים בן אדם שמקדש עצמו מלמטה הקדוש ברוך הוא מקדש אותו מלמעלה כמו שהרצון שלהם היה בדבקות של השכינה כך השכינה נדבקה ממש באותו מעשה שעשו.</p>
<p>אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקיא דרעותא דלהון בדבקותא דקודשא בריך הוא תדיר וכמה דאינון מתדבקין ביה תדיר הכי נמי איהו אתדבק בהו ולא שביק לון לעלמין ווי לרשיעיא דרעותא דלהון ודבקותא דלהון מתרחקא מניה ולא די להו דמתרחקן מניה אלא דמתדבקן בסטרא אחרא תא הוי עמרם דאתדבק ביה בקודשא בריך הוא נפיק מניה משה דקודשא בריך הוא לא אעדי מניה לעלמין ושכינתא אתדבכת בהדיה⁴⁷⁶ תדיר זכאה חולקיה</p>	<p>אמר רבי יצחק אשרי הצדיקים ההם שהרצון שלהם בדבקות של הקדוש ברוך הוא תמיד וכמו שהם מתדבקים בו תמיד כך גם הוא נדבק בהם ולא עוזב אותם לעולמים או לרשעים שהרצון שלהם והדבקות שלהם מתרחקת ממנו ולא די להם שמתרחקים ממנו אלא שנדבקים בצד האחר בא וראה עמרם שנדבק בקדוש ברוך הוא יצא ממנו משה שהקדוש ברוך הוא לא אז ממנו לעולמים ושכינה נדבקה עמו תמיד אשרי חלקו.</p>
<p>ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו⁴⁷⁷ כי טוב הוא⁴⁷⁸ (שמות ב ב) מאי כי טוב הוא אמר רבי חייא דאתייליד מהול⁴⁷⁹ בגין דרזא דברית⁴⁸⁰ טוב אקרי דכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב רבי יוסי אמר נהירו דשכינתא⁴⁸¹ דנהיר ביה חמאת דבשעתא דאתיליד אתמליא כל ביתא נהורא דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ועל דא כי טוב הוא <כתיב> וכלא הוה⁴⁸²</p>	<p>ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא מה זה כי טוב הוא אמר רבי חייא שנולד מהול משום שסוד הברית נקרא טוב שכתוב אמרו צדיק כי טוב. רבי יוסי אמר ראתה בו אור השכינה שמאיר בו שבשעה שנולד התמלא כל הבית אור שכתוב ותרא אתו כי טוב הוא וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב ועל זה כתוב כי טוב הוא והכל היה.</p>
<p>ותצפנהו שלשה ירחים⁴⁸³ (שמות ב ב) שלשה ירחים מאי קא מיירי⁴⁸⁴ אמר רבי</p>	<p>ותצפנהו שלשה ירחים מה אומרים שלשה ירחים אמר רבי</p>

⁴⁷⁶ בראשית כא ע"ב (הערת הזהר).

⁴⁷⁷ עי' לקמן נד רע"א ושם נג ע"ב בארוכה וכלל@@@ יט ע"א (לש"ו).

⁴⁷⁸ אותו, אות שלו (רח"ו).

⁴⁷⁹ כי כל הנולדים קודם לו היו מצד טוב ורע והיתה הערלה דבוקה בהם, וכך אמרו רז"ל שלא היו מניחים המצרים את ישראל שימולו, מפני ששרש הערוה היה עדיין אחוז ביסוד עד שבא מש"ה המושרש שם, וכן עולה א"ל שד"י, ולכן היה פגמו גדול במעט התרשלותו במילת בנו (רמ"ז).

⁴⁸⁰ פנימיות היסוד בסוד החסדים כי ה"פ טוב גימ' מילה וגם יסוד במ"ק טוב וכן שם הוי"ה גם הוא כך להורות דגם לילד קטן יושפע כח הטוב (רמ"ז ונ"א). העיקר משום שבו גנוז האור הראשון הנאמר בו כי טוב כמ"ש לקמן לה ע"א קסו ע"ב (לש"ו).

⁴⁸¹ ה"ס אור הגנוז כנודע אצלנו, כי האור קודם התפשטותו נקרא טוב, והוא בהיותו עדיין ביסוד הבינה שהוא השכינה העליונה המאירה במשה שה"ס הדעת דאיהו אהו"ה גי' טו"ב (רמ"ז).

⁴⁸² פי' בין למעלה בדעת בין למטה ביסוד, כמבואר בסוד (שמות ג ד) משה משה, שהיה שלם וכולל אור החסדים המכוסים וגם אור המגולים בלי הפסק (רמ"ז).

⁴⁸³ עי' בראשית לא ע"ב (לש"ו).

⁴⁸⁴ מה הכוונה להודיענו זה, וגם שלא אמר שלשה חדשים (רמ"ז).

<p>יהודה רמז הוא דקא רמז⁴⁸⁵ עד⁴⁸⁶ דלא אשתמודע משה בזהרא עלאה⁴⁸⁷ עד ג' ירחים⁴⁸⁸ דכתיב (שמות יט א) בחדש השלישי דהא כדין אתיהיבת תורה על ידו⁴⁸⁹ ושכינתא אתגליא [ושריא⁴⁹⁰] עלוי לעיניהון דכלא דכתיב (שם ג) ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה</p>	<p>יהודה רמז הוא שרמז (עד) שלא נודע משה בזהר עליון עד שלשה ירחים שכתוב בחדש השלישי שהרי אז נתנה תורה על ידו ושכינה התגלתה ושרתה עליו לעיני כולם שכתוב ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה'.</p>
<p>ולא יכלה עוד הצפינו (שמות ב ג) דעד ההוא שעתא לא אשתמודע מלוליה בקודשא בריך הוא וכתיב (שם יט יט) משה ידבר והאלהים יעננו בקול ותקח לו תבת גומא רמז על הארון דלוחות קיימא עאלין בגויה תיבת גומא⁴⁹¹ ארון הברית איהו ותחמרה בחמר ובזפת (דהיא תיבה דאיהו ארון) [דהא הארון] הוה מחופה מלגו ומלבר רבי יהודה אמר דא היא אורייתא דהחמירה קודשא בריך הוא במצות עשה ובמצות לא תעשה</p>	<p>ולא יכלה עוד הצפינו שעד אותה שעה לא נודע דבורו בקדוש ברוך הוא וכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותקח לו תיבת עצי גומא רמז על הארון שלוחות הברית נכנסים לתוכו תיבת גומא היא ארון הברית ותחמרה בחמר ובזפת (שאותה תיבה שהוא) שהרי הארון היה מצפה מבפנים ומבחוץ רבי יהודה אמר זוהי התורה שהחמירה הקדוש ברוך הוא במצוות עשה ובמצוות לא תעשה.</p>
<p>ותשם בה את הילד אלו ישראל כמה דאת אמר (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף דלא הוו פקודי אורייתא <חומרא> (חומרי) למעבד⁴⁹² עד סוף דעאלו ישראל לארעא לסוף ארבעין שנין על שפת היאור על מימרא דאינון דמורים אורייתא וחוקה לישראל <נ"א רבי חזקיה אמר הכי אוליפנא></p>	<p>ותשם בה את הילד אלו ישראל כמו שנאמר כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף שלא היו מצוות התורה חומר לעשות עד סוף שנכנסו ישראל לארץ לסוף ארבעים שנה על שפת היאור על מאמר של אותם שמורים תורה וחוקה לישראל (רבי חזקיה אמר כך למדנו).</p>

⁴⁸⁵ הענין ידוע ליודעים שאורות חג"ת הם מכוסים ומשה שרשו בדעת ששם שרש התורה מצות עשה ומצות לא תעשה, חו"ג, ומשם עד מקום גילוי החסדים ג' מדות ולכן היה צפון שלשה ירחים, ולפי שאותו המקום המכוסה שייך ליסוד אמא ששם סוד העיבור, לכן נקרא בשם ירחים, והרמז המופלא הוא כי לגבי משה היה ראוי שיתגלו האורות מן הדעת ולמטה אבל לגבי מציאות העולם הוצרך להתאחר שלשה חדשים עד נתינת התורה והבן. וגם בכאן לעיבור האורות שהוא לז' חדשים ועיבור הניצוצות שהוא לט' חדשים ועיין באוצרות חיים שער אנ"ך פרק א', והשכל שם היטב, כי עיבור הצדיקים הוא לז' חדשים ושאר בני ישראל לט' (רמ"ז).

⁴⁸⁶ מוסגר בדפ"ו.

⁴⁸⁷ כי ניסן אייר סיון הם חג"ת (רח"ו). סוד ניסן שהוא חסד, כי ניסן הוא חסד דנוקבא, כמ"ש בשעה"כ (דף צ סע"ד), וע' בזוה"ק (פ' שמות יא ע"ב) בהגהות מהרח"ו שם (אות ו) (כללים ח"א לח ע"ג).

⁴⁸⁸ והם מז' דאדר שבו נולד וז' דאייר וז' דסיון, וזהו ג' ירחים ולא חדשים מפני שאלה הג' היו ראויים להיות מזמן העיבור הנקרא ירחים כמ"ש (איוב כט ב) כירחי קדם, זמן שאין בו שנה, וגם כי העיבור נמנה לזמן הירח (רמ"ז).

⁴⁸⁹ שסודה בת"ת זעיר (רמ"ז).

⁴⁹⁰ ה"ס אמא שיסודה מתגלה (רמ"ז).

⁴⁹¹ גמא עם הכולל גימ' מ"ה והוא הלוחות ז"א (רח"ו).

⁴⁹² ויקרא רפו ע"א (הערת הזהר).

<p>(דבר אחר) וילך איש דא קודשא בריך הוא⁴⁹³ דכתיב (שמות טו ג) יהוה איש מלחמה מבית לוי (דא) [ד"א] קודשא בריך הוא⁴⁹⁴ אתר דחכמה עלאה והוא נהר⁴⁹⁵ מתחברן כהדא⁴⁹⁶ ולא מתפרשן לעלמין⁴⁹⁷ מבית לוי דא שארי לויתן⁴⁹⁸ [לחידון] (בלחודיו) בעלמא⁴⁹⁹ הדא הוא דכתיב (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי⁵⁰⁰ דא קודשא בריך הוא אתר דנהירו [דסהירא] (דסהירא) נהיר⁵⁰¹</p>	<p>דבר אחר וילך איש זה הקדוש ברוך הוא שכתוב ה' איש מלחמה מבית לוי זה הקדוש ברוך הוא המקום שהחכמה העליונה ואותו נהר מתחברים כאחד ולא נפרדים לעולמים מבית לוי שהשרה לויתן (כל שמחה) לשמחה בעולם זהו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי זה הקדוש ברוך הוא מקום שאור הלבנה מאיר.</p>
<p>ותהר האשה ותלד בן האשה ודאי כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה⁵⁰² (בקדמתא בת) [בקדמיתא בת לוי והכי הוא ודאי וכי בת לוי בקדמיתא]</p>	<p>ותהר האשה ותלד בן האשה ודאי כמו שנאמר לזאת יקרא אשה בתחלה בת לוי וכך זה ודאי וכי בת לוי בתחלה</p>
<p>י/ב א</p>	
<p>והשתא אשה אלא הכי >הוא ודאי והכי> אוליפנא אתתא עד לא אזדוונת אתקריאת בת פלוני בתר דאזדוונת >אתקריאת> אשה (אתקריאת) והכא בת ואשה וכלא חד דרגא איהו</p>	<p>ועכשיו אשה אלא כך זה בודאי וכך למדנו עד שלא הזדווגה אשה היא נקראת בת פלוני אחר שהזדווגה נקראת אשה וכאן בת ואשה והכל דרגה אחת היא.</p>
<p>ותצפנהו⁵⁰³ שלשה ירחים אלין תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא ומאי נינהו תמוז</p>	<p>ותצפנהו שלשה ירחים אלו שלשת הירחים שהדין הקשה שרוי</p>

⁴⁹³ ת"ת (רח"ו). ששני כינויי קב"ה הם בז"א, האחד הוא סוד יעקב הפנימי שבתוך ז"א והיינו בית לוי, כי לוי סודו בכאן למילוי ע"ב דהיינו אבא ובית לוי היא אמא שהוא מתיחדת שם ומשכינתו בתוכה (רמ"ז).

⁴⁹⁴ בינה (רח"ו).

⁴⁹⁵ הוא יסוד אמא (רמ"ז). דעת (בהגר"א בת"ז נב ע"א ד"ה דנונא).

⁴⁹⁶ שהוא בתוך זעיר (רמ"ז).

⁴⁹⁷ ולכן נקרא לוי חכמה על שם שהוא מלווה תמיד בזוגתו (רח"ו).

⁴⁹⁸ "דא שארי לויתן" נמחק בדפ"ו, ובמקומו איתא "דאשרי לויתן" (נ"א כל חידו). חכמה (רח"ו).

⁴⁹⁹ בינה (רח"ו).

⁵⁰⁰ היא כנסת ישראל המכוסה בתוך ז"א כנודע בפירוש מאמר אית שושנה דריש פרשת בראשית, ונמצא שיצא משה ממקום שרשו ממש, ואתי שפיר כינוי איש שסודו ביעקב או בז"א מת"ת ולמטה, ודוק אומרו אתר דחכמה וכו' ולמטה אמר אתר דנהירו דסיהרא נהיר, שהוא מתוכיות ז"א מכנסת ישראל הנעלמת. וגם לוי סודו בדעת ז"א שממנו יצאו כהנים ולויים, והוא מקום יעקב וכנסת ישראל הפנימי שהוא בקו האמצעי (רמ"ז).

⁵⁰¹ מלכות (רח"ו).

⁵⁰² הענין כי יוכבד היא גלגול חוה וזהו ותהר האשה וכמו שאמר ק"ל שנה נזדווגה חוה לאדם כן יוכבד אחר ק"ל שנה חזרה לעמרם ילדה את משה שהוא גלגול שת (זהר הרקיע).

⁵⁰³ בראישת לא ע"ב (הערת הזהר). יובן עם מ"ש בפ' [מלכים א' יז א: ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי ח"י ה' אשר עמדתי לפניו, כי לפעמים הנשמה אינה יורדת תיכף, אך מתלבשת בין המלאכים בבריאה או ביצירה הנק' נוני יומא (נ"א גווני ימא), ושם משמשת ועושה שליחות כמו המלאכים, וז"ש שפיר (שכיח) הוה וכו', שאם הוא כמשמעו, פשיטא שכל הנשמות קדמו לבריאת עולם. וכבר ידעת כי לפתח חטאת רובץ, כנזכר סוף פרשת ויקהל, נמצא כי בסיום יצירה נקרא יאור, כי יצירה נקרא יאור בסוד יום הו' (נ"א ח"י) יסוד. ועולם העשיה מעורב טוב ורע, ושם קליפת נוגה הנק' בת פרעה עומדת על שפת היאור בפתח ולא בפנים. וכשירדה נשמת מרע"ה, לא היתה כשאר הנשמות הניתן לגוף מלבוש הנקרא יצר הרע מסטרא דההוא חטאת, זולתי יצר הרע

<p>אב טבת [נ"א שבט] מאי (קא) משמע דעד לא נחת משה לעלמא שכיח הוה איהו לעילא ועל דא אזדוונת ביה שכנתא מיומא דאתיליד מכאן אמר רבי שמעון [רוחיהון] (רוחיהון) דצדיקיא⁵⁰⁴ שכיחין אינון לעילא עד לא יחתון לעלמא</p>	<p>בעולם ומהם תמוז אב וטבת (שבט) מה משמיע שעד שלא ירד משה לעולם הוא היה מצוי למעלה ועל זה הזדווגה בו שכנה מיום שנולד מכאן אמר רבי שמעון שרוחות הצדיקים מצויות הן למעלה עד שלא יורדות לעולם.</p>
<p>ולא⁵⁰⁵ יכלה עוד הצפינו וגו' מאי ותקח לו תבת גומא דחפת ליה בסימנהא⁵⁰⁶ למהוי נטיר מאינון נוני ימא דשאטין [בימא] [בין ימא] רבא [ובין ימא] דכתיב (תהלים קד כה) שם רמש ואין מספר והיא חפת ליה למהוי נטיר מנייהו בחפו (דסטרא דיובלא אקרי) [דסטרא דיובלא] יקרא דטיסת רוכלא יקרא סי' דטיס רובילא] יקרא דתרין גוונין⁵⁰⁷ חוור ואוכס [ואנה ליה למשה⁵⁰⁸ בנייהו דישתמודע עמהון בגין דזמין לסלקא בנייהו] [ואחו לה למשע בנייהו] זמנא אחרא לקבלא [אורייתא] [דאורייתא]</p>	<p>ולא יכלה עוד הצפינו וגו' מה זה ותקח לו תיבת גומא שכסתה אותו בסימניה להיות שמור מאותם הדגים של הים ששטים בים הגדול שכתוב שם רמש ואין מספר והיא כסתה אותו להיות שמור מהם בכסוי (בצד היובל נ"א טיסת הרוכל נ"א טס הכברה) נכבד של שני צבעים לבן ושחור והניחה את משה (ביניהם) שנודע עמהם משום שעתידי לעלות ביניהם פעם אחרת לקבל תורה.</p>
<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור (שמות ב ה) דא איהי דאתיא מסטרא דשמאלא דינא קשיא⁵⁰⁹ כמה דאת אמר לרחוץ על היאור על היאור דייקא ולא על הים⁵¹⁰ ואי תימא והא כתיב (שמות יז ה) ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא מחא אלא ימא⁵¹¹ וקרייה יאור אלא יאור [הוה] דמחא אהרן על ידא דמשה ושווייה קרא דאיהו עביד</p>	<p>ותרד בת פרעה לרחץ על היאור זוהי שבאה מצד השמאל של הדין הקשה כמו שנאמר לרחץ על היאור על היאור דווקא ולא על הים. ואם תאמר והרי כתוב ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא הכה אלא הים וקראו לו יאור אלא יאור היה שהכה אהרן על ידי משה והחשיב אותו הכתוב שהוא עשה.</p>

של משה היתה בת פרעה קליפת נוגה, וזהו ותרא אותו כי טוב הוא בלא רע בתיה בת י"ה (זהר הרקיע).

⁵⁰⁴ ויחי רכו ע"ב (הערת הזהר).

⁵⁰⁵ שלח לך קעד ע"א (הערת הזהר).

⁵⁰⁶ שהתיבה הוא בסוד המלכות כנודע וגמא גימ' מ"ה עם הכולל, רמז שמאדם לוקחה זאת (רח"ו).

⁵⁰⁷ חסד וגבורה (רח"ו).

⁵⁰⁸ ת"ת (רח"ו).

⁵⁰⁹ הנה נודע כי פרעה היינו בינה ובת פרעה היא מלכות וז"ש מסטרא דשמאלא כי בניינה מהגבורות (רח"ו).

⁵¹⁰ המלכות נק' ים והבריאה נקרא יאור ושם סוד נהר דינור ובאותו היאור הלכו לרחוץ (רח"ו). כי היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט"ט ובסוד עץ הדעת, ע' תיקונים (תיקון נד דף קא ע"א) ובזוהר שמות (דף יב ע"א בהגהות מהרח"ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ"ש ברע"מ (תצא דף רעט ע"ב) (דע"ה ח"ב דף קכט ע"ב).

⁵¹¹ בזוהר ח"ב (יב ע"א) אמר שם ומשה לא מחא אלא ימא, וכן הוא בזוהר ח"ג (קעד ע"ב), אך הכוונה שם ושם הוא רק שהיה ההכאה בשר של ים, וכמ"ש בח"ב (דף רעב ריש ע"ב) וע"ז אמר (שמות יד טז) הרם את מטך נגד שר של ים (דע"ה ח"ב קכט ע"ב). וכן הוא בח"ג קעד ע"ב אך צ"ע כי בים לא היה הכאה וע' לקמן רעב ע"ב (לש"ו).

<p>כהאי גוונא (שם ז כה) וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהו"ה את היאור ואהרן הכהו אלא על דאתא מסטרא דקודשא בריך הוא קרייה קרא אחרי הכות יהו"ה לבתר קרייה בשמא דמשה ונערותיה⁵¹² הולכות על יד היאור אלין שאר משריין דאתיין מסטרא דא</p>	<p>כדוגמא זה וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור ואהרן הכהו אלא על שבא מצד הקדוש ברוך הוא קראו הכתוב אחרי הכות ה' אחר כך קראו בשם משה ונערותיה הולכות על יד היאור אלו שאר המחנות שבאים מהצד הזה.</p>
<p>ותפתח ותראהו את הילד (שמות ב ו) ותראהו [ותרא] (ותראה) מבעי ליה מאי ותראהו אמר רבי שמעון לית לך [מלה] (מלתא) באורייתא דלית בה רזין עלאין ויקריין אלא הכי אוליפנא רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה⁵¹³ ואיהו רשימא דוא"ו ה"א⁵¹⁴ מיד⁵¹⁵ (שמות ב ו) ותחמול עליו וגו' עד כאן לעילא מכאן ולהלאה לתתא בר מהאי קרא</p>	<p>ותפתח ותראהו את הילד ותראהו ותרא היה צריך (לכתב) מה זה ותראהו אמר רבי שמעון אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ונכבדים אלא כך למדנו רושם המלך והמלכה נמצא בו והוא רושם של וא"ו ה"א ומיד ותחמול עליו וגו' עד כאן למעלה מכאן והלאה למטה חוץ מהכתוב הזה.</p>
<p>ותתצב אחותו מרחק וגו' (שמות ב ד) ותתצב אחותו אחותו דמאן אחותיה⁵¹⁶ דההוא דקרא לכנסת ישראל אחותיה⁵¹⁷ כמה דאת אמר (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי מרחק כמה דאת אמר (ירמיה לא ג) מרחוק יהו"ה נראה לי⁵¹⁸ (מאי) משמע דאינון זכאין [עד לא] (דלא) נחתו לעלמא אשתמודעאן אינון לעילא לגבי כלא וכל שכן משה ומשמע נמי דנשמתהון דצדיקיא אתמשכו מאתר עלאה כמה דאוקימנא</p>	<p>ותתצב אחותו מרחוק וגו' ותתצב אחותו אחותו של מי אחותו של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי כמו שנאמר פתחי לי אחותי רעיתי מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי. איך משמע שאותם צדיקים עד שלא ירדו לעולם נודעים הם למעלה אל הכל וכל שכן משה ומשמע גם כן שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון כמו שבארנו</p>
<p>ורוא דמלה אוליפנא דמשמע דאב ואם [אית לנשמתא⁵¹⁹ כמה דאית אב ואם] (עביד) לגופא בארעא ומשמע <דבכל> (דכל) סטריין בין לעילא בין לתתא מדכר ונוקבא אתיין כלא ומשתכחי</p>	<p>וסוד הדבר למדנו שמשמע שיש לנשמה אב ואם כמו שיש לגוף אב ואם בארץ ומשמע שבכל הצדדים בין למעלה בין למטה הכל בא מזכר ונקבה ונמצאים</p>

⁵¹² הם ז' הנערות הראויות לתת לה שהם היכלותיה שהם באים לרחוץ מן הדינים הקשים שם ולהשליכם על ראש רשעים יחול (רח"ו).

⁵¹³ ז"ס הלבוש הקדוש של הנשמה הנמשך משם אלו"ה הנז' בסבא דמשפטים והוא א"ל ר"ה, מלכא ומטרוניתא, והרשימא הוא הצלם ועי"ז לעם נכרי וגו' שהוא פדאה מיצר הרע כיון שבגדה בה הלבוש הנזכר אלא היא אינה אל אמסטרא בת"ה (זהר הרקיע).

⁵¹⁴ שיש הכר בחותם פניו שבא מת"ת ומלכות (רח"ו).

⁵¹⁵ ומיד (דפ"ו).

⁵¹⁶ ואינו ענין לפסוק אלא אחותו של אח הידוע שנאמר מי יתנך כאח לי (רח"ו).

⁵¹⁷ וכן הוא בגמ' סוטה יא ע"א (לש"ו).

⁵¹⁸ מרחוק הוא חכמה, וכמ"ש בזה"ק (בראשית דף ו ע"א ושמות דף יב ע"א ובכ"מ), והוא כי ע"י החכמה שהוא אור החיה נעשה הכלים, ועי"ז נתגלה למטה. וכנודע שהגילוי דאור העליון הוא ע"י הכלים, כי עי"ז נתכסה ויכולים התחתונים לקבלו, וזהו שאמר "נראה לי" (ביאורים ח"א לב ע"ד).

⁵¹⁹ הבי"ע שבז"א, הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג, וכן קו ע"ג ועי' עוד ח"ב ב קלו ע"ד).

זהר פרשת שמות

<p>והא אוקמוה רזא דכתיב (בדאשית א נד) תוצא הארץ נפש חיה הארץ דא כנסת ישראל⁵²⁰ נפש חיה⁵²¹ נפשא דאדם קדמאה עלאה כמה דאתמר</p>	<p>והרי בארו את הסוד שכתוב תוצא הארץ נפש חיה הארץ זו כנסת ישראל נפש חיה נפש של אדם הראשון העליון כמו שנתבאר</p>
<p>אתא רבי אבא ונשקיה אמר ודאי שפיר קאמרת והכי הוא ודאי זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא⁵²² על כל שאר נביאי עלמא [עד כאן סתרי תורה]</p>	<p>בא רבי אבא ונשקו אמר ודאי יפה אמרת וכך הוא ודאי אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם.</p>
<p>(ד"א) ותתצב אחותו דא היא חכמה⁵²³ כמה דאת אמר (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא אתעדיאת <נ"א אתער> גזרת דינא מעלמא דהא בכל שעתא דהווי ישראל הטאן הוה דינא מקטרגא עמהון וכדין ותתצב אחותו מרחוק <ד"א מרחוק> כמה דאת אמר (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי⁵²⁴</p>	<p>דבר אחר ותתצב אחותו זוהי חכמה כמו שנאמר אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא העבירה (התעוררה) מדת הדין מן העולם שהרי בשעה שהיו ישראל חוטאים היה הדין מקטרג עמם ואז ותתצב אחותו מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי.</p>
<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור בשעתא דהווי פסקי ישראל מאורייתא מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור הות נחתת מדת הדין⁵²⁵</p>	<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור בשעה שהיו ישראל פוסקים מן התורה מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור היתה יורדת מדת הדין</p>
<p>י/ב</p>	
<p>לאסתחאה⁵²⁷ מדמא דישראל על עלבונא דאורייתא ונערותיה הולכות על יד היאור אלין אמיא⁵²⁸ דאינון אזלין ורדפינ אבתרייהו על יד היאור על סבת עלבונא דאורייתא</p>	<p>לרחוץ מדם ישראל על עלבון התורה. ונערותיה הולכות על יד היאור אלו האומות שהם הולכים ורודפים אחריהם על יד היאור על</p>

⁵²⁰ ח"ג קעד ע"ב ז ע"א יט ע"א רמ רע"ב (לש"ו).

כי האצילות בכלל הוא השורש דנשמת ישראל, אך בפרטות הנה נקרא המלכות דאצילות בשם אדם דאצילות, משום דעיקר הגילוי דנשמת ישראל הוא בה - כנסת ישראל, ע' זהר שמות (יב ע"א⁵²⁰) ובח"א (יג סע"א⁵²⁰) ובכ"מ, ובה נוגעין מעשה בני אדם, ע' פרשת אחרי (דף עד ע"א⁵²⁰) (הקדו"ש סב ע"ב), כל הנשמות כולן הם מ"ן דהמלכות, ומהמוחין פנימים שבה שהיא כנסת ישראל וכמ"ש בזוה"ק (שמות יב ע"א וכן בפ' ויקרא ז ע"א ובכ"מ) (דע"ה ח"ב צו ע"א) המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב) (שם ח"ב קטז ע"א).

⁵²¹ ויקרא לט ע"ב (הערת הזהר) צ"ל יט ע"א (לש"ו).

⁵²² דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, ה' העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לויתן נחש בריח, המבריח מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת משרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ' שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתוקנו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשט ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתידי, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב קכח ע"ג).

⁵²³ מלכות חכמה תתאה, חכמת שלמה, ונקראת כן לפי שבניינה על ידי חכמה עילאה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא (רח"ו).

⁵²⁴ שמלת מרחוק שם רומזת על החכמה, ופי' כשנצבת אחותו שהיא נקרא מרחוק ור"ל כשהיא נצבת לצד א' התורה ואין עוסקים בה (רח"ו). (ע"כ) נוסף בדפ"ו.

⁵²⁵ לקטרג עליהו (נוסף בזו"ח לה ע"א).

<p>ואינן דמורים >נ"א דמיכין< בה דרפו ידיהו מינה</p>	<p>סיבת עלבון התורה ואותם שמורים⁵²⁶ (שישנים) בה שרפו ידיהם ממנה.</p>
<p>אמר רבי יהודה כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובצלוחא דצלי בר נש לקודשא בריך הוא וכל שכן מאן דאושיד דמעין בצלותיה⁵²⁹ דלית לך תרעא דלא עאלין אינון דמעין⁵³⁰ מה כתיב (שמות ב 1) ותפתח ותראהו את הילד ותפתח דא שכנתא דקיימא עלייהו דישראל כאימא על בנין והיא פתחה תדיר בזכותהון דישראל</p>	<p>אמר רבי יהודה כל דברי העולם תלויים בתשובה ובתפלה שמתפלל אדם לקדוש ברוך הוא וכל שכן מי ששופך דמעות בתפלתו שאין לך שער שלא נכנסים אותן דמעות מה כתוב ותפתח ותראהו את הילד ותפתח זו שכינה שעומדת על ישראל כאם על הבנים והיא תמיד פותחת בזכותם של ישראל.</p>
<p>כיון שפתחה ותראהו את הילד (ירמיה לא יט) [בילד] (ילד) שעשועים דאינון ישראל [דמתחטאן] (דחטאן) קמי מלכיהון >נ"א מאריהון< בכלא ומיד >דמתחננן קמי קודשא בריך הוא הדרינן< (הדרן) בתשובה ובכאן קמיה כברא דבכי קמי אבוי מה כתיב (שמות ב 1) והנה נער בוכה כיון דבכי אתעדו (ס"א מתברי⁵³²) כל גזרין בישין דעלמא מה כתיב ותחמול עליו אתער עלוי ברחמים ומרחם ליה</p>	<p>כיון שפתחה ותראהו את הילד ילד שעשועים שהם ישראל שמתחטאים לפני מלכם (בעליהם) בכל ומיד שמתחננים לפני הקדוש ברוך הוא חוזרים בתשובה ובוכים⁵³¹ לפניו כמו בן שבוכה לפני אביו מה כתוב והנה נער בוכה כיון שבכה העבירו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של העולם מה כתוב ותחמל עליו התעוררה עליו ברחמים ורחמיה עליו.</p>
<p>ותאמר מילדי העברים זה [ולא מילדי העכו"ם דאינון קשי קדל] (דאינון קשי קדל ולא מילדי עע"ז דאינון קשי לבא) >דאינון רכי לבא ולא מילדי האומות דאינון קשי קדל וקשי לבא< מילדי העברים [רכין] (דכי) לבא</p>	<p>ותאמר מילדי העברים זה שהם רכי לב ולא מילדי העכו"ם שהם קשי עורף וקשי לב מילדי העברים רכי לב מאבות ומאמהות לשוב לפני רבונם ותקרא את אם הילד שהיתה</p>

⁵²⁷ לאתסחאה (דפ"ו).

⁵²⁸ פי' שלוחיה שבכל הנבראים עושים שליחותו ית' (מ"מ). אומיא (דפ"ו).

⁵²⁶

⁵²⁹ עיי' לקמן קסה ע"א. עיי' שעה"כ יח ע"ב: ותכוין להמשיך מב' יסודות הנז', שפע ומזון וברכה אל כל העולם, ותכוין שעל ידם יתמתקו ב' כוחות של דין המונעים הפרנסה, שהוא סוד שני עינים הנזכר בפ' שקודם לזה, והוא עיני כל אליך ישברו כו'. והנה בעינים יש שני דמעות, שמהן יוצא הדין כנז' בפ' שמות והם למטה בנוקבא דז"א הנקרא רחל, אשר גם היא בגימ' דמעה שני פעמים, ולכן נרמזת רחל בר"ת לכ"ל ח"י רצון. ותכוין להמתיק את רחל הנז', שהיא נוקבא תתאה, ואת שני דמעות שהם בגימ' ג"כ כמנין רחל, אשר אלו הדמעות הם יורדים בימא רבא (עיי' אד"ר קלז ע"ב), שהיא הנוקבא כנז' שם בזוהר בפ' שמות, ותמתיקם ע"י הרצון הנז' שהוא קפ"ד וקס"א. ועיי' ב"ע קסו ע"ב ז"ל, שהב' דמעות ב' עיינין חו"ג יורדים לים הגדול נוק' ע"י הנסירה. ועיי' לש"ו דע"ה ח"ב מג ע"ג, שהורדת הדמעות היא מיתוק הדינים שנמתקו ברחמים ויוצאים ונפרדין ועיי"ז מתכפין כל הדינים קשים. ועיי' לש"ו דע"ה ח"ב צג ע"ב, שמ"ש שהקב"ה מוריד ב' דמעות היא ע"ד שכתוב אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינים למ"ס, ושם הם נמתקין. אם כן הם עולים למ"ס שהוא הימא רבא ושם הם נמתקין (מאור החמה). ועיי' המשך צג ע"ג, שב' דמעות היורדים הם סומק ואוכם, הסומק נמתק, ואילו האוכם הוא דין קשה. ושניהם יורדים [עיי' לקמן כב ע"ב שאוכם לא נמתק אלא נדחה] לחו"ב דבריאה, והחכמה דבריאה נקראת גם כן ימא רבא, ונמשכת משם ההנהגה בדינים מתוקין, והדין הקשה יורד בבינה דבריאה ונקרא תהום רבא, ונשאר שם. והנה בעת הזכות, תחילה הדין הקשה נכנס לחכמה למתקה, ואח"כ הוא יורד בתהום לנקמא נוקמין מאותן דמעיקין לישראל.

⁵³⁰ דמעי (דפ"ו).

⁵³¹

⁵³² מתתברי (דפ"ו).

<p>מאבהן (ומן אמהן) לאתבא קמי מאריהון ותקרא את אם הילד שהיתה בוכה הדא הוא דכתיב (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי⁵³³ בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה</p>	<p>בוכה זהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה.</p>
<p>אמר רבי יהודה לזמנא דאתי מה כתיב (שם ח) בבכי יבואו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבואו בזכות בכי דאם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנשו מן גלותא ואמר רבי יצחק פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי כד ישתלמון ויכלון בכי דמעו דבכה עשו קמי אבוי דכתיב (בראשית כז לח) וישא עשו (את) קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין אחיתו לישראל בגלותיה כיון דיכלון אינון דמעין בבכיה דישראל יפקון מגלותיה הדא הוא דכתיב (ירמיה לא ח) בבכי יבואו ובתחנונים אובילם</p>	<p>אמר רבי יהודה לעתיד לבא מה כתוב בבכי יבאו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבאו בזכות בכי של אם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנסו מהגלות ואמר רבי יצחק הגאולה של ישראל לא תלויה אלא בבכי כשישלמו ויכלו בכי הדמעו שבעה עשו לפני אביו שכתוב וישא עשו קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי שבעה עשו) ואותן דמעו הורידו את ישראל לגלות כיון שיכלו אותן דמעו בבכיה של ישראל יצאו מגלותו זהו שכתוב בבכי יבאו ובתחנונים אובילם.</p>
<p>[ויפן כה וכה⁵³⁴ (שמות ב יב) חמא באלין ו' אתוון דמייהדין ליה ישראל בכל יומא (דברים ו ד) שמע ישראל פעמים דאית בהון כ"ה כ"ה תרי זמני ולא חמא ביה] ויפן כה וכה וגו' כה וכה אמר רבי אבא כה [חמא] אי הוו ביה עובדין דכשרין וכה אי זמין לנפקא מניה ברא מעליא מיד וירא כי אין איש חמא ברוח קודשא <דלא> (דלית) זמין לנפקא מניה ברא מעליא</p>	<p>ויפן כה וכה ראה באותן חמשים אותיות שמייחדים אותו ישראל בכל יום שמע ישראל פעמים שיש בהם כ"ה כ"ה פעמיים ולא ראה אותם בו ויפן כה וכה וגו' כה וכה אמר רבי אבא כה ראה אם היו בו מעשים כשרים וכה אם עתיד לצאת ממנו בן מעולה מיד וירא כי אין איש ראה ברוח הקודש שלא עתיד לצאת ממנו בן מעולה.</p>
<p>דאמר רבי אבא כמה הייבין אינון בעלמא דמפקי בני מעליי⁵³⁵ יתיר מאינון זכאין וההוא ברא מעליא דנפק מן הייבא איהו [מעליא] (משתכח) יתיר⁵³⁶ למהוי טהור מטמא נהורא מגו חשוכא חכמתא מגו טפשותא ודא איהו מעליא מכלא וירא וירא דהכא כלא ברוח <קודשא⁵³⁷> (קדישא) אסתכל וחמא ובגין כך</p>	<p>שאמר רבי אבא כמה רשעים הם בעולם שמוציאים בנים מעולים יותר מאותם צדיקים ואותו בן מעולה שיוצא מן הרשע הוא מעולה יותר להיות טהור מטמא אור מתוך חשכה חכמה מתוך טפשות וזהו המעולה מהכל. וירא וירא של כאן</p>

⁵³³ ח ע"א (הערת הזהר).

⁵³⁴ ע"י תיקר"ז נב ע"א. וע"י ע"ח אח"ף ה שהנ' היא שמע וברוך שם, וע"י ביאורים ח"א מב ע"ג

⁵³⁵ מעליא (דפ"ו).

⁵³⁶ הטעם כי ענין זה הוא השבתת הקלי' והכענתם, שמהם ובהם יצא מבטלם, ולכך אין ישראל מבטל ע"ז וכן עובדיה יצא מאדום ודוד מצד רות, הוא, הו אממהם להשביתם, והכל הוא לדרך זה (אור יקר).

⁵³⁷ קשיא ליה, וכי רוח הקדש נטרדת בפרטים אלו, מאי איכפת לן אם יהרג המצרי אם לאו דאיכפל רוח הקדש להכי, לזה אמר דקב"ה סיבב כולא וכו', ממש היה הקב"ה מגלגל שיברח, וזה ע"י שיהרוג שמרע"ה מצד חסידותו לא יהרגנו ולא יברח ולא ישב על הבאר, לזה היה רוח הקודש עמו בסיועו בהריגת המצרי (אור יקר).

<p>אסתכל ביה וקטל ליה⁵³⁸ [נקודשא] (דקודשא) בריך הוא סבב כלא למהך <להוא בירא> כמה דאזל יעקב לגבי ההוא בירא⁵³⁹ דכתיב (שמות ב טו) וישב על הבאר ביעקב כתיב (בראשית כט ג) וירא והנה באר⁵⁴⁰ במשה כתיב וישב בארץ מדין וישב על הבאר בנין דמשה (ויעקב) אף על גב⁵⁴¹ דבדרגא חדא הוו אסתלק משה בהאי יתיר מניה</p>	<p>הכל ברוח הקודש הסתכל וראה ומשום כך הסתכל בו והרג אותו והקדוש ברוך הוא סיבב הכל ללכת לאותה באר כמו שהלך יעקב לאותה באר שכתוב וישב על הבאר ביעקב כתוב וירא והנה באר במשה כתוב וישב בארץ מדין וישב על הבאר משום שמשה ויעקב אף על גב שבדרגה אחת היו התעלה משה בזה יותר ממנו.</p>
<p>רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי בארחה⁵⁴² אמר רבי יוסי ההוא באר דחמא יעקב וחמא משה <אי דא> הוה ההוא בירא⁵⁴³ דחפר אברהם ויצחק <אמר ליה לאו אלא בשעתא דאתברי> (אי לאו אמר ליה בשעתא דאתברי) עלמא⁵⁴⁴ אתברי האי בירא⁵⁴⁵ ובערב שבת בין השמשות אתברי⁵⁴⁶ פומא דיליה⁵⁴⁷ והאי איהו באר <דחמו> (דחמא) יעקב ומשה</p>	<p>רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי אותה באר שראה יעקב וראה משה האם זו היתה אותה באר שחפרו אברהם ויצחק אמר לו לא אלא בשעה שנברא העולם נבראה הבאר הזאת ובערב שבת בין השמשות נברא הפה שלה וזוהי הבאר שראו יעקב ומשה.</p>
<p>מתניתין אינון <דרדפי> (רדפי) קשוט⁵⁴⁸ אינון דתבעו רזא דמהימנותא אינון דאתדבכו בקשורא מהימנא אינון דידעיין</p>	<p>משנה אותם רודפי אמת אותם המבקשים סוד האמונה אותם שדבקים בקשר נאמן אותם שיודעים</p>

⁵³⁸ עי' לקמן קיד ע"ב ובח"ג קו ע"א (לש"ו).

⁵³⁹ הנה כבר ידעת כי לאה היתה נזדמנה לעשו וכמו שיעקב לקח הברכה שהיא הבכורה כי הכל א' אז לקח את לאה הבכירה וכן משה הוא דוגמת יעקב כנודע כי מתחלה הרג את המצרי שהיה גלגולי קין מצד הרע ואח"כ לקח תאומתו של הבל שהיא צפורה אשת משה ולקחה מן יתרו הקני שהיה מן קין מן הטוב שבו (זהר הרקיע).

⁵⁴⁰ באר היא מדת המלכות. יעקב ומשה בת"ת, והטעם שעלה משה על הבאר מפני שמשה הוא סוד הדעת כדפי' בתיקו"ז (כט ע"ב) יעקב מלגו משה מלבר, יעקב סוד הת"ת על נו"ה, משה בסוד הדעת היורד מבינה ומתלבש ב"ק (אור יקר).

⁵⁴¹ עי' מ"ש בפרשת ויצא דף קנב ובפ' יחי דף רלו ותבין מעלת משה על יעקב כי שם הארכנו (מ"מ).

⁵⁴² באורחה (דפ"ו).

⁵⁴³ בלי ספק ששאל על הנסתר דאי לא תימא הכי בגשמי היאך אפשר אברהם ויצחק חפרו בפלישתים, מש הבארץ מדין, יעקב בחרון, אאל על הנסתר קא מיבעי ליה, אם כן מאי קא מבעיא ליה כמה בארות הם הכל סוד המלכות, והנה ר' יצחק השיב לו ענין גדול, ראשונה שלא חפרו אברהם ויצחק כי מו' ימי בראשית היה חפור (אור יקר).

⁵⁴⁴ דהינו מהבינה מתוקן (אור יקר).

⁵⁴⁵ אמנם יש לו פה דהיינו מקום שאיבת מימיו והשפעתו לתחתונים והפה הזה הוא הנסתם שגורמין הרשעים ליסתם כאומרו וכל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר והיינו שפה זה אשר לבאר ברשעת הרשעים נסתם, ואברהם ויצחק פתחו פיו שהיה נברא בערב שבת בין השמשות בבא השבת קדש מיד שער החצר הפנימי שהיה סגור בו' ימי המעשה ביום השבת יפתח ומשם ואילך אינו נסתם אלא ע"י הרשעים ואברהם ויצחק העבירו אבן נגף וצור מכשול הפגם וחפרוה שרים כרוה נדיבי העם ואחר שתיקנו אברהם ויצחק מה שתיקנו שהם ימין ששם ישמעאל ושמאל ששם עשו כשבאו יעקב ומשה לא הוצרכו לחפור באר שהם בקו האמצעי אלא מצאוהו פתוח מה שלא מצאו ב' האבות אלא מצאוהו נעול וחפרו ופתחו וכו' (אור יקר).

⁵⁴⁶ עי' אבות פ"ה מ"מ &

⁵⁴⁷ ר"ל שבלייל שבת נתקן היסוד דנוק' וזה הבחר ראה משה (רח"ו).

⁵⁴⁸ כאן מדבר בענין ו' קצוות דזעיר בצאתו מרחם אמו והם חו"ג דסליקו לקדמות חד מקבלין ליה, שהוא הדעת המכריע ביניהם והוא בין תרין דרועין שהם ח"ג (רמ"ז).

<p>אורחוי דמלכא עלאה קריבו שמעו כד סליקו תריין ונפקו לקדמות חד מקבלין ליה בין תריין דרועין תריין נחתין [לתתא⁵⁴⁹ תריין אינון חד מינייהו⁵⁵⁰ חקלא דתפוחין קדישין איהו מהאי בירא יתבין] (לתלת אתריין אינו חד בינייהו תריין יתבי מותנא דנביאי) >מותבא דנביאי⁵⁵¹ (ס"א בנוי) > ינקין בהו חד בינייהו⁵⁵² חבורא איהו⁵⁵³ [דכלא] (דלכלא) איהו נטיל לכלא</p>	<p>דרכי המלך העליון קרבו ושמעו. כשעלו שנים ויצאו למול אחד מקבלים אותו בין שתי זרועות שנים יורדים לשלשה (למטה) הם שנים אחד מהם הוא שדה תפוחים קדושים מהבאר הזאת יושבים (שנים יושבים) המושב שהנביאים (בניו) יונקים מהם אחד ביניהם הוא חיבור של הכל והוא נוטל מהכל</p>
<p>יג/א</p>	
<p>ההוא בירא קדישא⁵⁵⁴ קאים תחותיהו⁵⁵⁵ חקלא דתפוחין >קדישין⁵⁵⁶ איהו מהאי בירא אתשקיין עדרייא דרעי משה במדברא⁵⁵⁷ מהאי בירא אתשקיין עדרייא דבריר יעקב⁵⁵⁸ כד >בריר< (אתבריר) לון לגו חולקיה כל אינון רתיכין⁵⁵⁹ כל אינון מארי דגרפיין⁵⁶⁰</p>	<p>אותה באר קדושה עומדת תחתיהם שדה תפוחים (הקדושים) היא מהבאר היא נשקים העדרים שרעה משה במדבר מהבאר הזאת נשקו העדרים שבירר יעקב כאשר בירר אותם לתוך חלקו כל אותן מרכבות וכל אותם בעלי הכנפים.</p>
<p>תלת קיימין רביעין⁵⁶² על האי בירא האי בירא מנייהו אתמלי [אדנ"י] (אד) אתקרי⁵⁶³</p>	<p>שלשה⁵⁶¹ עומדים רובצים על הבאר הזאת באר זו מתמלאת מהם ונקראת אדנ"י על זה כתוב אדני</p>

⁵⁴⁹ הם נ"ה שהיו בתוך ח"ג (רמ"ז).

⁵⁵⁰ היינו יסוד דבוקה בסופו מלכות, חקלא דתפוחין קדישין (רמ"ז).

⁵⁵¹ נר"ה (רמ"ז).

⁵⁵² יסוד (רמ"ז).

⁵⁵³ דמתחברים בו ח"ג, ואיהו נטיל כלא (רמ"ז).

⁵⁵⁴ היא המלכות הנקראת באר כדלעיל, וקראה "קדישא" מפני שיש תחתיה באר צרה נכריה, וכן בור רק אין בו מים אבל נחשים וכו', לכך אמר שהבאר הזה "קדישא" (אור יקר).

⁵⁵⁵ שהמבוע לבאר הוא היסוד, והוא נובע תמיד מימי ברכתיו מהספירות כולם והיינו תחותיה (אור יקר).

⁵⁵⁶ הענין שהוא נקרא באר כשהוא נובע מימי הרחמים, ומה גם ונוזלים מן לבנון, אמנם יש בו בחי' כוללת שהיא נקראת שדה דהיינו שכולל יותר מבאר, כאומרו "וירא והנה באר בשדה" ולכך יש בשדה דין ורחמים, והדין הוא מהגבורה והרחמים מהחסד, והוא אדום ולבן וג' גוונין שבו, שהם אלו, הם מהתפוחים העליונים, שהם תפוח מימין ותפוח משמאל, והם ב' אנפי דמלכא, חוור וסומק, וזה אמר חקלא דתפוחין קדישין, שאין החצונים נאחזים בהם (אור יקר).

⁵⁵⁷ היינו סוד הדגלים, "ב עדרים לד' סטריין, ומן הבאר היא יסקו העדרים שהיתה שכינה עמהם (אור יקר).

⁵⁵⁸ היינו העטופים ללבן שהוא לבן הארמי, והעטופים ברעב החצונים היו נפרדים בלתי נקשרים בקדש, אמנם יש מדרגות טהורים והקשורים ליעקב מתאחדים במחנות הקדושים, והיינו טורח יעקב בבית לבן לברר אוכל מתוך פסולת, וכן עשה בנטיעות הקדושות שנטע, שהם "ב שבטים שבררם מפסולת החצונים אל הקדש והכל ענין א' (אור יקר).

⁵⁵⁹ והם מרכבות דכסא הכבוד (אור יקר).

⁵⁶⁰ שהם שרפים חיות ואופנים אשר להם כנפים (אור יקר). ועי' תיקו"ז ב ע"א.

⁵⁶¹

⁵⁶² היינו אומרו ג' עדרי צאן רובצים עליה, והם נה"י, וקראם "קיימין" ששלשתם נקראים עמודים ודאי, צדיק עמוד עולם, יכין ובועז ב' עמודים, ועליהם אמר "תלת קיימין רביעין" היינו ששלשתם אברי היחוד, אמר הנובע הוא היסוד שהוא האמה, אמנם בריכות אסיפת הזרע הם ב' בייעין, נר"ה (אור יקר).

⁵⁶³ "אדנ"י אתקרי", ירצה השם המורה על היותו באר מקבץ השפע ומשקה התחתונים הוא שם אדנ"י, כי שם זה מורה היותו נגדיי לשם יהו"ה, והיכל אליו, כבאר שמקורו לתוכו, ומורה לשון רבון ואדון לתחתונים, ומורה שהוא פתח לאצילות ממטה למעלה (אור יקר).

<p>על דא כתיב (דברים ג כד) אדנ"י יהו"ה אתה החלות⁵⁶⁴ וגו' וכתיב (דניאל ט יז) והאר פניך⁵⁶⁵ על מקדשך השמים⁵⁶⁶ למען [אדנ"י⁵⁶⁷] (אד) אדון כל הארץ⁵⁶⁸ הדא הוא דכתיב (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ ביה גניז חד מקורא⁵⁶⁹ קדישא⁵⁷⁰ דנביע ביה תדיר ואמלי ליה⁵⁷¹ יהו"ה צבאות⁵⁷² אקרי בריך⁵⁷³ הוא⁵⁷⁴ לעלם⁵⁷⁵ ולעלמי⁵⁷⁶ עלמיז⁵⁷⁷ <ע"כ></p>	<p>יהו"ה אתה החלות וגו' וכתוב והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני אדון כל הארץ זהו שכתוב הנה ארון הברית אדון כל הארץ בה גנוז מקור קדוש שנובע בה תמיד וממלא אותה שנקרא ה' צבאות ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' (שמות ב טז) אמר רבי יהודה אי בירא דא איהו בירא דיעקב⁵⁷⁸ הא כתיב ביה (בראשית כט ג) ונאספו שמה כל העדרים⁵⁷⁹ וגו' והכא בנות יתרו לא אצטריכו להאי אלא ותבאנה ותדלנה בלא טורח אחרא אמר רבי חייא יעקב אעדי לה מן בירא דהא כתיב כד מתכנשי תמן כל עדרייא והשיבו את האבן וביעקב לא כתיב וישב את האבן דהא לא אצטריך לבתר כן דהא בקדמיתא מיא לא</p>	<p>ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' אמר רבי יהודה אם באר זו היא באר יעקב הרי כתוב בה ונאספו שמה כל העדרים וגללו וגו' וכאן בנות יתרו לא הצטרכו את זה אלא ותבאנה ותדלנה בלי טורח אחר. אמר רבי חייא יעקב הזיז אותה מן הבאר שהרי כתוב כשמתכנסים שם כל העדרים והשיבו את האבן וביעקב לא כתוב וישב את האבן שהרי לא הצטרך אחר כך שהרי בתחלה המים לא היו</p>

⁵⁶⁴ הורה שהיא תחלה לכנס אפילו לשם אלהים באותיות הו"ה דהיינו בינה, ופתח הכניסה בה, ולכן היא הגולה עם ישראל שהיתה שוכנת במקדש ונחרב וגלתה שכינה עם ישראל (אור יקר).

⁵⁶⁵ שהם הפנים העלינוים (אור יקר).

⁵⁶⁶ השמים (דפ"ו).

⁵⁶⁷ שהיא מגורשת מבינה (אור יקר).

⁵⁶⁸ שהיא שולטת בתחתונים, באר להשקות העדרים, והמקור בתוכו, כאומרו אדון הברית, אדון כל הארץ, הרי שהברית בתוכו. ויש ליסוד בה ב' בחי': א', הוא אל הזווג, להמשיך נשמות, וזה אינו תדיר. והב', היא בחי' באר, ואז בבחי' זו אינם רובצים עליה, אלא ממש "ביה גניז" (אור יקר).

⁵⁶⁹ דהיינו יסוד מקור למימי הבאר (אור יקר).

⁵⁷⁰ שאינו שורה בה אלא דווקא בעת שאין החצונים אוחזים בה, כאומרו וינס ויצא החוצה, ופי' בתיקו"ז כי יוסף אות ברית, כראותו אשת פוטיפרע אומרה שכבה עמי, שרוצה הרשעה להאחז באות ברית שמעבירין ממנו הערלה והקלי', ואחוזת בארון, מיד וינס ויצא החוצה, שאין החצונים נאחזים בו, ומניח הארון בשדה פלישתים, וברית נס מפני הרעה, והיינו שדקדק באומרו ביה גניז חד מקורא קדישא, בעוד שאפשר לו לעמוד בקדושתו גניז בתוכו, אמנם בעת שהטמאים רוצים מי באר וחרבן המקדש מיד וינס ויצא (אור יקר).

⁵⁷¹ שהברכה שופע בה, ויפוצו מעיינותיו חוצה אל הקדושים, לא נובע כדי שישאבו ממנו אלא כדי שיפוצו בעת שלום (אור יקר).

⁵⁷² היינו הו"ה הת"ת הכולל ד' בחי', צבאות היינו נו"ה (אור יקר).

⁵⁷³ מיסוד (אור יקר).

⁵⁷⁴ במלכות (אור יקר).

⁵⁷⁵ בו"ק (אור יקר).

⁵⁷⁶ חו"ב (אור יקר).

⁵⁷⁷ בכתר (אור יקר).

⁵⁷⁸ היינו מדת המלכות (אור יקר).

⁵⁷⁹ שהם מחנות הקדושים, וגללו את האבן, דהיינו הדין שהחצונים יונק ממנו, ושם הוא סותם פי הבאר, וצריכים לגלגל האבן מעל פי הבאר, דהיינו שמעברי' הדין והחצוני נבדל כדי שיהיה שפע מצוי להם, והיינו אפילו כל העדרים כולם מכסא הכבוד עד למטה, וכאן בנות יתרו דהיינו יתרו, שהוא מימין כהן, ומשמאל מדין, ולו ז' בנות, הם נקבות שהולידם באם התחתונה והן סוד ז' הנערות הראויות לתת לה, והיה ראוי שיקשה להם יותר לשאוב מי השפע, וכתוב בהם ותבאנה ותדלנה ולא נמצא שום עיכוב, ולא טורח להעביר אבן ואפילו אבן לא מצאו (אור יקר).

<p>הוא סלקין כיון דאתא יעקב סליקו מיא לגביה (ומשה אופ הכי סליקו מיא לגביה) וההוא אבנא לא הוה על פום בירא ובגין כך ותבאנה ותדלנה</p>	<p>עולים כיון שבא יעקב עלו המים אליו ומשה אף כך עלו המים אליו ואותה האבן לא היתה על פי הבאר ומשום כך ותבאנה ותדלנה.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא הוו אזלי מטבריא לצפרי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי אתחבר בהדיהו אמר רבי אלעזר כל חד לימא מלה דאורייתא פתח איהו ואמר (יחזקאל לו ח) ויאמר אלי הנבא בן אדם הנבא אל הרוח ואמרת אל הרוח וגו' מהאי קרא ידענא אתר דהרוח נפקא מניה וכי יכיל הוה יחזקאל לגבאה על הרוח והא כתיב (קהלת ח ח) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח אלא בר נש לא יכיל לשלטא ברוח אבל קודשא בריך הוא איהו שליט בכלא ועל מימריה הוה [מתנבי יחזקאל] (מנבי) יחזקאל ותו דהא ההוא רוח [הוה] בגופא בהאי עלמא ובגין כך אתנבי עליה⁵⁸⁰ מארבע רוחות בואי הרוח (יחזקאל לו ט) מההוא אתר דאתחם⁵⁸¹ בסמכוי בארבע סטרין דעלמא⁵⁸²</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים מטבריה לצפרי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד התחבר עמם אמר רבי אלעזר כל אחד יאמר דבר תורה. פתח הוא ואמר ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח וגו' מפסוק זה ידעתי מקום שהרוח יוצאת ממנו וכי יכול היה יחזקאל לנבא על הרוח והרי כתוב אין אדם שולט ברוח לכלוא את הרוח אלא אדם לא יכול לשלוט ברוח אבל הקדוש ברוך הוא הוא שולט בכל ועל מאמרו היה מתנבא יחזקאל ועוד שהרי רוח היתה בגוף בעולם הזה ולכן התנבא עליה מארבע רוחות באי הרוח מאותו מקום שנתחם בעמודיו בארבעת הצדדים של העולם.</p>
<p>דליג ההוא יודאי קמיה אמר ליה רבי אלעזר מאי חמית אמר מלה חמינא אמר ליה מאי היא אמר ליה רוח בני אדם אי אתלבש <בגן עדן> בלבושא דדיוקנא בגופא דהאי עלמא⁵⁸³ הוה ליה למכתב כה אמר יהו"ה מנן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות אמר ליה רוחא לא נחתא להאי עלמא עד דסלקא מגנתא דארעא לגו כורסייא⁵⁸⁴ דקיימא⁵⁸⁵ על ארבע סמכין⁵⁸⁶ כיון דסלקא תמן אסתאבא מנו ההוא כורסייא דמלכא ונחתא להאי עלמא גופא אתנטיל מארבע סטרי עלמא⁵⁸⁷ רוח אופ הכי אתנטיל מארבע סטרי דכורסייא דמתקנא עלייהו</p>	<p>קפץ אותו יהודי לפניו אמר לו רבי אלעזר מה ראית אמר דבר ראיתי אמר לו מהי אמר לו רוח בני אדם אם מתלבש בגן עדן בלבוש של דמות גוף של העולם הזה היה לו לכתב כה אמר ה' מגן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות. אמר לו רוח לא יורדת לעולם הזה עד שעולה מהגן שבארץ לתוך הכסא שעומד על ארבעה עמודים כיון שעולה שם נשאבת מתוך אותו הכסא של המלך ויורדת לעולם הזה הגוף נטול מארבעה צדדי העולם אף הרוח כך נטול מארבעה צדדי הכסא שמתקן עליהם.</p>
<p>אמר ליה ההוא בר נש דליגא דקא דליגנא</p>	<p>אמר לו אותו האיש הקפיצה</p>

⁵⁸⁰ בראשית קלט ע"א במדרש נעלם (הערת הזהר).

⁵⁸¹ בינה (רח"ו).

⁵⁸² הם חגת"ם שהם כסא לבינה, ופ' הכתוב מד' רוחות של הכסא דבינה דהיינו חגת"ם משם יבוא הרוח (מ"מ).

⁵⁸³ כיון שהקדמ' בידינו שהרוחות בג"ע מתלבשים בחלוקא דרבנן שהוא דיוקן הגוף שבעולם הזה א"כ מג"ע מ"ל (מ"מ).

⁵⁸⁴ פי' בינה (מ"מ).

⁵⁸⁵ שמות טו ע"ב (הערת הזהר).

⁵⁸⁶ חגת"ם (מ"מ).

⁵⁸⁷ חגת"ם ארמ"ע יסודות עליונים (רח"ו)

<p>קמייכו מלה חמינא מהאי ספרא בגין דיומא הדא הוינא אזיל במדברא וחמינא אילנא⁵⁸⁹ חד דמרנג למחזי וחד מערתא⁵⁹⁰ תחותיה קריבנא גביה וחמינא ההיא מערתא דסלקא ריחין מכל זיני ריחין דעלמא אתתקפנא בגרמאי ואעילנא בההיא מערתא ונחיתנא בדרגין ידיען בגו דוכתא הדא דהוו ביה אילנין סגיאין ורוחין⁵⁹¹ ובוסמין דלא יכילנא למסבל</p>	<p>שקפצתי לפניכם דבר ראיתי מצד זה משום שיום אחד הייתי הולך במדבר וראיתי עץ אחד⁵⁸⁸ נחמד למראה ומערה אחת תחתיו קרבתי אליו וראיתי אותה מערה שעולה ריחות מכל מיני ריחות של העולם התחזקתי בעצמי ונכנסתי לאותה מערה וירדתי במדרגות ידועות לתוך מקום אחד שהיו בו עצים גדולים וריחות ובשמים שלא יכלתי לסבול.</p>
<p>ותמן חמינא חד בר נש ושרביטא חד בידיה והוה קאים בחד פתחא כיון דחמא לי תוה וקם לגבאי אמר לי מה את הכא ומאן את אנא דחילנא סגיא אמנא ליה מארי מן חברייא אנא כך וכך חמינא במדברא ועאלנא בהאי מערתא ונחיתנא הכא אמר לי הואיל ומן חברייא אנת טול האי [קיסרא] (קנס) דכתבא והב ליה לחברייא אינון דידעיין ריזין [דרוחיהון] [לרוחיהון] דצדיקיא</p>	<p>ושם ראיתי איש אחד ושרביט אחד בידו והיה עומד בפתח אחד כיון שראה אותי תמה ועמד אלי אמר לי מה אתה [עושה] כאן ומאיפה אתה אני פחדתי הרבה אמרתי לו אדוני אני מן החברים וכך וכך ראיתי במדבר ונכנסתי למערה הזו וירדתי לכאן. אמר לי הואיל ואתה מן החברים קח את קשר הכתבים ותן אותם לחברים אותם שיודעים הסודות של רוחות הצדיקים</p>
<p>יג/ב</p>	
<p>בטש בי בההוא שרביטא ודמיכנא אדהכי חמינא כמה חילין ומשיריין גו שינתא דהוו אתיין באורחא בההוא⁵⁹² דוכתא וההוא גברא בטש בההוא שרביטא ואמר בארחא דאילני זילון⁵⁹³ אדהכי דהוו אזלי פרחי באורא וסלקי ולא ידענא לאן אתר ושמענא קלין דמשיריין סגיאין ולא ידענא מאן (ס"א) לאן אתר) איהו אתערנא ולא חמינא מידי ודחילנא בההוא אתר</p>	<p>הכה בי באותו שרביט ונרדמתי בין כך ראיתי כמה חיילות ומחנות בתוך השינה שהיו באים בדרך לאותו מקום ואותו איש הכה באותו שרביט ואמר לכו בדרך של האילנות בין כך שהיו הולכים פרחו באור ועלו ולא ידעתי לאיזה מקום ושמעתי קולות של מחנות גדולים ולא ידעתי מהיכן (לאיזה מקום) הוא התעורר ולא ראיתי דבר ופחדתי באותו מקום.</p>
<p>אדהכי חמינא לההוא בר נש אמר לי חמית מד⁵⁹⁴ אמנא ליה חמינא גו שינתא כך וכך אמר בההוא אורחא אזלי רוחיהון דצדיקיא⁵⁹⁵ גו גנתא דעדן⁵⁹⁶ לאעלא תמן</p>	<p>בין כך ראיתי אותו איש אמר לי ראית דבר אמרתי לו ראיתי בתוך שינתי כך וכך אמר באותה דרך הולכות רוחות הצדיקים לתוך הגן</p>

588

589 ת"ת (רח"ו)

590 מלכות (רח"ו). ור"ל שהאילן הזה רומז לת"ת והמערה רומזת למלכות (מ"מ).

591 וריחין (דפ"ו).

592 לההוא (דפ"ו).

593 לפי הנראה, שאלו היו כתות של צדיקים שיצאו להקדים שלום לשום צדיק שנפטר מן העולם, כדפי' בפסוק יבא וכו', והודיעם כי לפי מדרגת הצדיקים ההוא דרכם דרך האילנות, ושמא דרכים רבים כל א' וא' לפי חופתו (אור יקר)

594 מידי (דפ"ו).

595 כשהם מסתלקים מהעולם (אור יקר).

<p>ומה דשמעת מנייהו⁵⁹⁷ הוא דקיימי בגנתא בדיוקנא דהאי עלמא וחדאן ברוחיהון דצדיקיא דעאלין תמן⁵⁹⁸</p>	<p>עדן להיכנס לשם ומה ששמעת מהם הוא שעומדים בגן בדמות של העולם הזה ושמים ברוחות הצדיקים שנכנסים לשם.</p>
<p><וכמה> (כמה) דגופא אתבני בהאי עלמא מקטורא דארבע יסודי ואתצייר בהאי עלמא אופ הכי רוחא אתצייר בגנתא מקטורא דארבע רוחין דקיימא בגנתא⁵⁹⁹ והוא רוחא אתלבשת תמן ומתציירת מנייהו בצורה דדיוקנא דגופא דאתצייר בהאי עלמא ואלמלא אינון ארבע רוחין דאינון אוירין דגנתא⁶⁰⁰ רוחא לא מתציירא בצורה כלל ולא אתלבשא בהו</p>	<p>וכמו שגוף נבנה בעולם הזה מקשר של ארבעה יסודות ומצטייר בעולם הזה אף כך הרוח מצטיירת בגן מקושר של ארבע רוחות שעומדות בגן ואותה רוח מתלבשת שם ומצטיירת מהם בצורה של דמות הגוף שהצטיר בעולם הזה ואלמלא אותן ארבע רוחות שהן אוירים של הגן הרוח לא מצטיירת בצורה כלל ולא מתלבשת בהם.</p>
<p>אינון ארבע רוחין קסירין אלין באלין כחדא והוא רוח אתצייר ואתלבש בהו כגוונא דגופא אתצייר בקטורי דארבע יסודי עלמא ובגין כך מארבע רוחות בואי הרוח מאינון ארבע <רוחין דגן עדן דאתלבש ואתצייר> (דאתלבשת ואתציירת) בהו⁶⁰¹ והשתא טול האי [קיטרא] [קונסא] דכתבא⁶⁰² <זויל> (ואזיל) לאורחך והב ליה לחברייא⁶⁰³</p>	<p>אותן ארבע רוחות קשורות אלה באלה כאחד ואותה רוח מצטיירת ומתלבשת בהן כדוגמא שהגוף מצטייר בקשרים של ארבעה יסודות העולם ולכן מארבע רוחות בואי הרוח מאותן ארבע רוחות של גן עדן שהתלבשה והצטירה בה ועכשיו קח קשר זה של כתבים ולך לדרכך ותן אותם לחברים.</p>
<p>אתא רבי אלעזר ואינון חברייא ונשקוהו ברישיה אמר רבי אלעזר בריך רחמנא דשררך הכא דודאי דא הוא ברירא דמלה וקודשא בריך הוא אומין לפומי האי קרא ירב לון ההוא קנסא⁶⁰⁵ דכתבא כיון דנטל ליה רבי אלעזר ופתח ליה נפק אפותא</p>	<p>בא רבי אלעזר ואותם החברים ונשקוהו בראשו אמר רבי אלעזר ברוך הרחמן ששלחך לכאן שודאי זהו ברור הדבר והקדוש ברוך הוא הזמין לפי פסוק זה נתן להם אותו קשר כתבים כיון שנטל אותו רבי אלעזר ופתח אותו יצא⁶⁰⁴ חדר אש</p>

⁵⁹⁶ שאינם נכנסים בדרך שהוא נכנס, אילן ומערה וכיוצא, שזהו הדרך לבעלי הגשם להפשיטם חומרם, אמנם הצדיקים מגיעים לג'ע בדרכים אחרים (אור יקר).

⁵⁹⁷ קולות הוא שהם בג'ע מתלבשים בגוף זר מעין התלבשם בעולם הזה, ולכך הם בעלי קולות ודבור, וחתוך והלוך ופריחה וכיוצא, ומה שראית אותם המחנות הולכים יחד, הוא שבאו לנוכח צדיק אחד שנפטר ונכנסו עמו לגן ושמחו כולם בשמחת יום חתונתו (אור יקר). פי' הברה של הקול ששמעת, הוא הקול של הרוחות שיושבים בג'ע, וכשעולים נשמות הצדיקים ע"י שינה לג'ע, הם שמחים בהם ומשיעים קול (מ"מ).

⁵⁹⁸ אותם שיוצאים מן העולם התחתון ונכנסים לעליון (אור יקר).

⁵⁹⁹ מעין שפירש ר' אלעזר לעיל, שד' יסודות אלו גשמיים: מים מחסד, אש מגבורה, רוח מת"ת, עפר ממלכות. וברוחניות הם בג'ע בסוד דקות המזדכך ועולה, וכל ענייני העולם מורכב מד' יסודות, ואין בין זה לזה אלא היותם רוחניות ומזדככות אלו מאלו, שאצילות, ד' יסודות, ד' אותיות שבשם חגת"ם. בבריאה, ד' יסודות, ד' עמודי הכסא. ביצירה, ד' חיות המרכבה, ד' פנים בג'ע כמו כן, בעולם הנפשות כמו כן, בעולם זה הגשמי כמו כן, והכל סוד א' (אור יקר).

⁶⁰⁰ פי' ד' אותיות אדנ"י שיש בד' רוחות של הגן, ומהם נעשה הלבוש של נשמת הצדיקים (מ"מ).

⁶⁰¹ ופי' הכתוב מד' רוחות וכו' שיפשיט הלבוש שנעשה מלכות רוחות שבגן שהרוח הוא בתוכו ויבוא לעולם הזה (מ"מ).

⁶⁰² קונטרס כתוב בו סודות על ענייני הנשמה (אור יקר).

⁶⁰³ לתלמידי חכמים הנקראים חברים (אור יקר).

⁶⁰⁴

⁶⁰⁵ קיטרא (דפ"ו).

<p>דאשא⁶⁰⁶ ואסתר ליה חמא ביה מה דחמא ופרה מן ידוי⁶⁰⁷</p>	<p>והקיפו ראה בו מה שראה ופרח מידיו.</p>
<p>בכה רבי אלעזר אמר מאן יכול לקיימא בגנוייתא דמלכא⁶⁰⁸ (תהלים טו א) יהו"ה מי יגור באהלך⁶⁰⁹ [מי] (ומי) ישכון בהר קדשך זכאה האי אורחא וההיא שעתא דאערענא בך ומההוא יומא הוה חדי רבי אלעזר ולא אמר כלום לחברייתא עד דהוו אזלי פגעו בחד בירא דמיא⁶¹⁰ קיימו עליה ושתו מן מיא⁶¹¹</p>	<p>בכה רבי אלעזר ואמר מי יכול לעמוד בגנזי המלך ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך אשרי דרך זו ואותה שעה שפגשתי אותך ומאותו יום היה שמח רבי אלעזר ולא אמר כלום לחברים עד שהיו הולכים פגשו באר מים אחת עמדו עליה ושתו מן המים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר זכאה חולקהון דצדיקיא יעקב ערק מקמי אחוי⁶¹² ואזדמן ליה בירא כיון דבירא⁶¹³ חמא ליה⁶¹⁴ מיא⁶¹⁵ אשתמודעו⁶¹⁶ למאריהון⁶¹⁷ [וסלקו⁶¹⁸] (וסלקין) לגביה⁶¹⁹ וחדו⁶²⁰ בהדיה⁶²¹ ותמן אזדונגת ליה בת זוגיה⁶²² משה ערק מקמי פרעה ואזדמן ליה ההוא בירא ומיין חמו ליה ואשתמודעו למאריהון וסלקו לגביה ותמן אזדונגת ליה בת זוגיה</p>	<p>אמר רבי אלעזר אשרי חלקם של הצדיקים יעקב ברח מלפני אחיו והזדמנה לו באר כיון שהבאר ראתה אותו המים נודעו לאדוניהם ועלו אליו ושמחו עמו ושם הזדווגה לו בת זוגו משה ברח מלפני פרעה והזדמנה לו אותה באר והמים ראו אותו ונודעו לאדוניהם ועלו אליו ושם הזדווגה לו בת זוגו.</p>
<p>מה בין משה ליעקב⁶²³ יעקב כתיב ביה⁶²⁴ (בראשית כט י) ויהי כאשר ראה יעקב את</p>	<p>מה בין משה ליעקב כתיב ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו'</p>

⁶⁰⁶ חדר ועליה כמין יציע וגזוזטרה וכיוצא (אור יקר).

⁶⁰⁷ שהיה רוחני ממציאיות הנמצא בג"ע (אור יקר).

⁶⁰⁸ ממה שנתגלה אליו ידע כמה סתרים אחרים יש נסתרים מאלה (אור יקר).

⁶⁰⁹ לענין ג"ע וסודותיו שהוא מעין מה שהיה כתוב בקונטרס או בפתקא, ועוד לרמוז על השכלת הסודות שהם אהלו של הקב"ה (אור יקר).

⁶¹⁰ לרמז השכינה, והם ג"כ קיימו עליה להשפיעה מלמעלה, מפני שהיו ג': ר' אלעזר ור' אבא ור' יועזר, כענין והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה (אור יקר).

⁶¹¹ לרמוז שדלו מים מן הבאר להשקות שלשה עדרים תחתונים (אור יקר).

⁶¹² מן הקלי', וכן מרע"ה מן הנחש זה פרעה, ולזה פגו בבאר ההיא השכינה, שכל הבורח מן החצונים פוגע בקדושה (אור יקר).

⁶¹³ שכינה (אור יקר), מלכות (רח"ו).

⁶¹⁴ שהיה ייחוד יעקב ת"ת באר מלכות (אור יקר).

⁶¹⁵ הוא שפע שהזכר משפיע אל הנקבה והנקבה היא ג"כ נובעת אל הזכר (אור יקר).

⁶¹⁶ סוד מ"ן (רח"ו).

⁶¹⁷ לז"א (רח"ו).

⁶¹⁸ מ"ן מתתא לעילא (אור יקר).

⁶¹⁹ לקבלא מיין דכורין (אור יקר).

⁶²⁰ מצד הבינה שמחה (אור יקר).

⁶²¹ הזכר לא השפיע אל הנקבה מ"ד כראוי שאין ענין הבאר דומה אל המשל (אור יקר).

⁶²² כדי שיהיה ענין הזווג ממש דומה בדומה (אור יקר).

⁶²³ שעם היות ששתייהם מרכבה אל הת"ת, זה מלבר וזה מלגאו (תיקו"ז כט ע"ב), א"כ ראוי שהמשל הזה יורה על הנסתר (אור יקר). כלומר מ"ט דמשה שהציל בנות יתרו וכן יעקב אמאי גלגל את האבן וצריך לתת טעם לכל א' שיעקב בשביל שראה רחל וכן משה בגן צפורה בת זוגו, א"נ יש לפרש מה בין משה ליעקב ר"ל אחר שהצד השווה שבהם דתמן אזדונגת להו בת זוגייהו מה הפרש ביניהם ואמר יעקב ראה בת זוגו ממש וראה אותה והכירה שהיא רחל שעליה בא לישא אותה אבל משה לא ידע צפורה לפי שז' בנות היו ולא ידע ששם בת זוגו אלא על ידי רוח הקדש או ע"י שעלו המים לקראתה (מ"מ).

⁶²⁴ יורה שיכלתו להשקות השכינה בהיותה מוכנת אל הנשיקה, והיינו שלא היתה רחל מתגרשת ולא היתה צריכה לתשועה, ומיד הוו תמן נשיקין, אמנם משה מצאה בגלות, וצריכה תשועה וראה

<p>רחל וגו' ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' משה מה כתיב ביה (שמות ב יז) ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה ויושיען⁶²⁵ וגו' בודאי ידע הוה משה כיון דחמא מיא דסלקין לגביה דתמן תודמן ליה בת זוגיה ותו דהא רוח קודשא לא אתעדי מניה לעלמין וביה הוה ידע דצפורה תהוי בת זוגיה אמר משה ודאי יעקב אתא להכא ומיא סליקו לגביה אזדמן ליה בר נש דאכניש ליה לביתיה ויהב ליה כל מה דאצטריך אנא אוף הכי</p>	<p>ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' מה כתוב במשה ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה ויושיען וגו' בודאי שמה היה יודע שכיון שראה מים שעולים אליו ששם תזדמן לו בת זוגו ועוד שהרי רוח הקודש לא זזה ממנו לעולמים ובה היה יודע שצפורה תהיה בת זוגו אמר משה ודאי יעקב בא לכאן והמים עלו אליו והזדמן לו אדם שהכניסו לביתו ונתן לו כל מה שצריך אף אני כך.</p>
<p>אמר ההוא בר נש הכי אוליפנא דיתרו כומר לע"ז הוה כיון דחמא דע"ז⁶²⁶ לית בה ממשו אתפרש מפולחנא דילה קמו עמא ונדרוהו כיון <דחמא> (דחמו) בנתיה הוה מתרכן לון דהא בקדמיתא אינון הוה רעאן עאניה כיון דחמא משה ברוח קודשא דעל מלה דע"ז הוה עבדי מיד ויקם משה ויושיען וישק את צאנם ואתעביד קנאה לקודשא בריך הוא בכלא אמר ליה רבי אלעזר אנת לגבן ולא ידענא</p>	<p>אמר אותו האיש כך למדנו שיתרו היה כומר לעבודה זרה כיון שראה שע"ז אין בה ממש נפרד מעבודתה קם העם ונדה אותו כיון שראו את בנותיו היו מגרשים אותם שהרי בהתחלה הן היו רועות צאנו כיון שראה משה ברוח הקודש שעל דבר של ע"ז היו עושים כך מיד ויקם משה ויושיען וישק את צאנם ונעשה קנאי לקדוש ברוך הוא בכל. אמר לו רבי אלעזר אתה אצלנו ולא יודעים</p>
<p>יד/א</p>	
<p>שמך אמר אנא יועזר בן יעקב אתו חברייא ונשקוהו אמרו ומה אנת לגבן ולא הוינן ידעין כך אזלו כחדא כל ההוא יומא ליומא אחרא אוזפוהו תלת מילין ואזל לארחה</p>	<p>את שמך אמר אני יועזר בן יעקב באו החברים ונשקוהו אמרו ומה אתה אצלנו ואנו לא היינו יודעים אותך הלכו כאחד כל אותו היום וליום אחר ליוו אותו שלשה מילין והלך לדרכו.</p>
<p>ותאמרן איש מצרי הצילנו רבי חייא אמר הא אוקמוה חברייא דנצנצא בהו רוח קודשא⁶²⁷ ואמרו ולא ידעו מה אמרו</p>	<p>ותאמרן איש מצרי הצילנו רבי חייא אמר הרי בארו החברים שנצנצה בהן רוח הקודש ואמרו ולא ידעו מה אמרו לאיש שהיה יושב</p>

טלטולי השכינה לפיכך יעקב ראה רחל בת לבן ברחמים מן הלובן מיוחדת אחת לבד, משה מצאה שהיא בת שבע מצד כהן מדין חסד וגבורה בדין בת שבע, וצריכה אל הגאולה, ולכך ויבואו הרועים שהם שרים גורמין פירוד לשבע בנות, כל עשר שרים אוחזים ממציאות אחת, מפני שהוא כהן מדין בדין קשה, ולכך ויקם משה שהוא הסתר והפנימי לשבע ספירות ברחמי המעים בסוד הדעת (אור יקר).

⁶²⁵ מהגאולה הנסתרת במקום החרות וישק את צאנם הקדושים, זהו לענין סתרי המדות, מטעם זה נשא צפורה כי מה' היתה לו (אור יקר).

⁶²⁶ פי' הטעם של משה לא מפני בת זוגו עשה כן אלא מפני קנאת ה' כדמסיק (מ"מ).
⁶²⁷ שאיש מצרי שהרג גרם הצלתן, כמשל שהדוב האכילו בשר, אבל אמרו ר' חייא אמר דדריש קראי ברזא ותבאנה אל רעואל, ומתעלות ז' בנות בת שבע באר שבע אל גבורה הדבקה בחסד, דהיינו רעו וחבה אל חסד אביהם שהמלכות בת שבע לשבע ספירות משם ולמטה, והנה עדיין לא השלימו ימי הגלות ולזה אמר מדוע מהרתן בא היום, שעדיין יש קץ שנים אל הגלות ותאמרנה איש מצרי דוחק פרעה בגלותו הצילנו מיד הרועים מגלות מצרים שנחשב לה כארבע מאות שנה, ועוד שמתוך הדוחק שבו בתשובה, ויאנחו ותעל דוועתם וכו' (אור יקר).

<p>לבר נש דהוה יתיב במדברא והווי יומין דלא אכל בשרא⁶²⁸ יומא חד אתא דובא לנטלא חד אימרא ערק אימרא ודובא אבתריה עד דמטו לגבי ההוא בר נש למדברא חמא אימרא ואתקיף ביה ושחטיה ואכל בשרא</p>	<p>במדבר והיו ימים שלא אוכל בשר יום אחד בא דב ליטול כבש אחד ברח הכבש והדב אחריו עד שהגיעו לאותו איש למדבר ראה כבש והחזיק בו ושחטו ואכל בשר.</p>
<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל (שמות א א) רבי יהודה פתח ואמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה וגו' שחורה אני ונאווה דא כנסת ישראל⁶²⁹ דהיא שחורה מן גלותא⁶³⁰ ונאווה דהיא נאווה באורייתא ובפקודין ובעובדין דכשרן בנות ירושלים⁶³¹ דעל דא זכאין לירתאה ירושלם דלעילא⁶³² כאהלי קדר (ו)אף על גב דהיא קודרת בגלותא בעובדין⁶³³ היא כיריעות שלמה כיריעות דמלכא דשלמא כלא דיליה</p>	<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל רבי יהודה פתח ואמר שחורה אני ונאווה וגו' שחורה אני ונאווה זו כנסת ישראל שהיא שחורה מן הגלות ונאווה שהיא נאווה בתורה ומצוות ומעשים כשרים בנות ירושלים שעל זה זכאים לרשת את ירושלים של מעלה כאהלי קדר אף על גב שהיא קודרת בגלות במעשים היא כיריעות שלמה כיריעות של המלך שהשלום כלו שלו.</p>
<p>רבי חייא רבא הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא למילף מנייהו אזיל לגבי רבי שמעון בן יוחאי וחמא פרגוד חד דהוה פסיק בביתא תוה רבי חייא אמר אשמע מלה מפומיה מהכא</p>	<p>רבי חייא הגדול היה הולך לבעלי המשנה ללמוד מהם הלך לרבי שמעון בן יוחאי וראה פרגוד אחד שהיה מפסיק בבית תמה רבי חייא אמר אשמע דבר מפיו מכאן.</p>
<p>שמע דהוה אמר (שם ח יד) ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים כל כסופא⁶³⁴ דכסיפו ישראל (מקמיה דקודשא) [מקודשא] בריך הוא <הוא> (הא) דאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה [הקדוש ברוך הוא] בורח לא (ו)הולך ולא מתרחק אלא [בורח] כצבי או כעופר האילים⁶³⁵</p>	<p>שמע שהיה אומר "ברח דודי ודומה לך לצבי או לעופר האילים" כל הכסוף שכוספים ישראל (מלפני) מהקדוש ברוך הוא הוא שאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי או כעופר האילים.</p>
<p>מאי טעמא אמר רבי שמעון אין היה</p>	<p>מה הטעם אמר רבי שמעון אין</p>

⁶²⁸ והנמשל, שאלמלא המצרי שע"י ברח משה למדין, לא היו הם ניצולים, ולכך אמרו איש מצרי וי"מ שצפורה ברחא אצל משה מהרועים והוא הצילה ונשאה (מ"מ).

⁶²⁹ ישראל שלמטה בגלות (מ"מ).

⁶³⁰ בדין ובשחרות הגבורה, וההנהגה התחתונה ועם כל זה מלמעלה מאירה על ידי מעשי ישראל בג' בח': הא', התורה. הב', בפקודין, דהיינו מעשה מצות. הג', עובדין דכשרן שאינם גופי מצוה אלא מעשים טובים, והיא אומרת זה אל אותם המתקנים אותה, דהיינו הנשמות הנקראות בנות ירושלים, משם שעל ידי עבודה זו "זכאן וכו'" (אור יקר).

⁶³¹ הם בסוד עולימתאן דירושלם דלעילא (רח"ו). ופי' בנות ירושלים ישראל אומרים להיכלות המלכות שחורה אני ונאווה (מ"מ).

⁶³² היא היא הנאווה הנז' בבחי הנקראת ירושלם (אור יקר).

⁶³³ ולכך שחורה היא הגלות ואהלי קדר הוא בחי' המעשה, היא כיריעות שלמה סוף סוף יש לה בחי' עליונה עם הספירות העליונות שעליה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, והיינו בחי' אצילותה שאינה גולה כלל אלא היא כספירות המתפשטות מן החכמה דהיינו כיריעות שלמה (אור יקר).

⁶³⁴ רבי אבא שסדר הזהר כתב כן שר"ש הוא שאמר ברח דודי דר"ש עצמו לא שייך לומר הא דאר"ש וכו' (מ"מ).

⁶³⁵ הכוונה היא על סוד הוי"ה באחוריים שבכל פעם אנו חוזרים לראש כמו הצבי שמחזיר ראשו למקום שהניח והכוונה כשהאור רוצה להסתלק אין אוחזים בו (מ"מ).

<p>בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו⁶³⁶ כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח הדא הוא דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם [דבר אחר הצבי בזמן שהוא ישן הוא בעין אחד והאחד הוא נעור כך אמר ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל]</p>	<p>חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם הוא תמיד מחזיר את ראשו לאחוריו כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח זהו שכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם דבר אחר הצבי כשהוא יושן הוא יושן בעין אחת והאחרת הוא נעור כך אמרו ישראל לקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל".</p>
<p>שמע רבי חייא ואמר אי עלאין > (פסקין) עסקין⁶³⁹ בביתא > (פסקין) (ס"א עסקין בביתא)) ואנא יתיב אבראי בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינתא לברא מאן יפוק אמר רבי אלעזר בריה [אי אנא קלילא] (אנא קלינא כחולא) לא קלינא⁶⁴⁰ דהא שכינתא ברא מננא ליעול שכינתא ותיהוי אשתא שלימתא שמע קלא דאמר עד לא סמכין⁶⁴¹ אסתמכו ותרעין⁶⁴² לא אתתקנו ומטוטורי⁶⁴³ דבוסמיא דעדן דכען הוא לא נפק רבי אלעזר</p>	<p>שמע רבי חייא ואמר אם עליונים (פוסקים) עוסקים בבית ואני יושב בחוץ בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינה בחוץ מי יצא אמר רבי אלעזר בנו אם אני אשרף⁶³⁷ (כחול) לא אשרף שהרי השכינה מחוץ אלינו שתכנס השכינה ותהיה אש שלימה שמע קול שאומר עדיין לא נסמכו הסומכים והשערים לא התקנו ומקטני⁶³⁸ (ומאהלי) הבשמים של עדן שכעת הוא לא יצא רבי אלעזר.</p>
<p>יתיב רבי חייא בכה ואתגנח פתח ואמר (שיר ב יז) סוב דמה לך דודי לצבי או לעפר</p>	<p>ישב רבי חייא בכה ונאנח פתח ואמר "סוב דמה לך דודי לצבי או</p>

⁶³⁶ היינו רצוא ושוב (ביאורים ח"ב לז ע"א). עי' ס"י (פ"א מ"ו) עשר ספירות בלי מה, צפייתן כמראה הבזק, ותכליתן אין להם קץ, ודברו בהן ברצוא ושוב, ולמאמרו כסופה ירדופו, ולפני כסאו הם משתחווים. ועי' לקמן קלח ע"ב.

⁶³⁷

⁶³⁸

⁶³⁹ מכאן מוכיח מהר"ץ ז"ל שאותו קול ששמע רבי חייא היה של השכינה שהיתה אומרת לקב"ה ברח דודי, וכן מוכח נמי ממ"ש לעיל, הוא דאמר רבי שמעון תאותם וכו', שבודאי אינם דברי רבי שמעון. ומ"ש תחילה שמע דהוה אמר, היינו לפי מאי דהוה סלקא דעתך מעיקרא ששמע דבר מפי הרשב"י. ועוד אני אומר דאפשר שהיה איזה רוח קדוש שמתהוה מקולו של רשב"י וכדאיתא בשער הנבואה, ולכן חשב רבי חייא שהיה רשב"י (רמ"ז).

⁶⁴⁰ פי' אפילו אם אני נשרף כחול שהוא עוף אחר שיוצא אש מקנו ושורפתו אפ"ה איני מרגיש בזה, וכאילו לא קלינא. ולפי זה מלת קלינא מכו אשר קלם מלך בבל, א"נ יש לפ' מלת קלינא כמו קלני מראשי, ור"ל אפילו מצטרע על ר"ת שהוא בחוץ אפ"ה כחולת אהבה שהיא השכינה לא קלינא שהיא מצטערת יותר ממני (מ"מ).

⁶⁴¹ באדרא נסמכו הסמכין (רח"ו). ור"ל שבעץ חיים כתב מ"ש ר"ש עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא, ר"ל שתחלה היו החברים עוסקים בעולם התהו, שהיו הספירות זה על גב זה בסוד רשות הרבים, ובאדרא גילה להם הרשב"י עולם התיקון, שיש הרבה סמכין קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי ולכן אמרה בת קול לר' אלעזר כיון שעדיין לא נתקנו הסמכין אין ראוי לר"ח ליכנס (מ"מ).

⁶⁴² באדרא נפתחו נ' שערי בינה (רח"ו).

⁶⁴³ ר"ל דעדיין כקטן הוא בשנים ואינו ראוי (רח"ו). ומזוטרי (דפ"ו).

<p>האילים אתפתח תרעא דפרגודא לא⁶⁴⁸ עייל רבי הייא זקיף רבי שמעון עינוי ואמר (שמא)⁶⁴⁹ אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי ואנן לגו קם רבי שמעון אזל אשא מדוכתיה עד דוכתא דרבי הייא אמר רבי שמעון קוזטיפא דנהורא דקליטרא (ס"א דקליטא) לבר ואנא הכא לגו אתאלם פומיה דרבי הייא</p>	<p>לעופר האילים" נפתח שער הפרגוד לא נכנס רבי חייא זקף רבי שמעון את עינוי ואמר מזה נשמע שנתנה רשות למישהו בחוץ ואנו בפנים קם רבי שמעון הלכה האש ממקומה עד מקום רבי חייא אמר רבי שמעון⁶⁴⁴ ניצוץ אור⁶⁴⁵ הקליטה (נ"א⁶⁴⁶) בחוץ של⁶⁴⁷ המפתח ואנו כאן בפנים התאלם פיו של רבי חייא.</p>
<p>כיון דעאל לגו מאיך עינוי ולא זקיף רישיה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום אעבר ירך אפומיה <דלא ידע בהאי> דלא רגיל <ביה> (בהאי) קם רבי אלעזר אעבר ידיה <אפומיה> (בפומיה) דרבי הייא פתח פומיה רבי הייא ואמר המא עינא מה דלא חמינא⁶⁵⁰ אזדקף דלא השיבנא⁶⁵¹ טב <למימת> (לממת) באשא דדהבא⁶⁵² טבא דליק</p>	<p>כיון שנכנס פנימה הוריד את עינוי ולא זקף ראשו אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו קום העבר ירך על פיו שלא יודע בזה שלא רגיל בו קם רבי אלעזר והעביר ידו על פי רבי חייא פתח פיו רבי חייא ואמר ראתה עינוי מה שלא ראיתי הזדקפתי שלא חשבתי שטוב למות באש של זהב טוב שדולק.</p>
<p>באתר דשביבין זרקין לכל עיבר וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה</p>	<p>במקום שזורקים ניצוצין לכל צד וכל ניצוץ וניצוץ עולה לשלש מאות</p>
<p>יד/ב</p>	
<p>ושבעין רתיבין⁶⁵³ וכל רתיבא אתפרש לאלף אלפין ורבוא רבוון עד דמטו לעתיק יומין דיתיב על כרסייא וכרסייא⁶⁵⁴ מזדעזעא מניה למאתן ושתינ עלמין עד דמטא לאתר עדונא דצדיקיא⁶⁵⁵ עד דאשתמע בכל רקיעין</p>	<p>ושבעים מרכבות וכל מרכבה נפרדת לאלף אלפים ורבוא רבבות עד שמגיע לעתיק הימים שיושב על כסא והכסא מזדעזע ממנו למאתים וששים עולמות. עד שמגיע למקום עדון הצדיקים עד שנשמע בכל</p>

644

645

646

647

648 ולא (דפ"ו).

649 ש"מ (דפ"ק).

650 שעין של ר"ח השגיה לראות מראות אלהים עתה מה שאל ראה מקודם ולא רצה לכנות הדבר על עצמו לומר חמו עינאי וכו' (מ"מ)

651 פי' שנתעלה במעלה רמה מה שלא חושב מעולם ומפני ענוה שבו לא רצה לכנות הדבר על עצמו (מ"מ).

652 בינה אש הגדולה והיינו רשב"י שנשמטו מסוד הבינה בסוד משה (רח"ו).

653 א"א, שהרתיבין הם או"א, שהם כסא לא"א כמ"ש ברע"מ, ואינון כרסיא וספסל לגבך. ומפני שיש בהם הארת ש"ע נהורין דא"א, לכן הם ש"ע רתיבין, ור"ל שחדושים של רשב"י הם עולים במעלות רמות עד או"א, ומשם לא"א, ששם ה"ס האלפים, שהמאות באו"א, והאלפים בא"א כמ"ש הרב. וז"ש וכל רתיבא אתפרש לאלף אלפין, ורבוא רבוון ומשם לעתיק, וז"ש עד דמטון לעתיק יומין דיתיב על כרסייה. הנה באידרא רבא כתב הרב צמח שהכרסיא דשביבין הם שמות אלהים שהם בחוץ של כל ספירה וספירה, וכרסייא סתם הם המקיפים של הפרצופים ועתיק יומין יתיב על ב' כסאות, ובכאן שאמר על כרסיא סתם הם המקיפים וכרסיא מזדעזע מניה לס"ר עלמין פי' מכח הארת עתיק שמקבלת מזדעזע (מ"מ).

654 כמספר עשר הויר"ת (רח"ו).

655 הוא יסוד דנוק' ששם מתעדנים הצדיקים ור"ל שעולים חדושים של רשב"י עד עתיק יומין וחוזרים בסוד אור חוזר מעתיק עד המלכות (מ"מ).

<p>וכל עלאין ותתאין וכלהו בזמנא חדא תוהיין ואמריין הדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דהוה מרעיש כלא מאן יכיל למיקם קמיה</p>	<p>הרקיעים וכל העליונים והתחתונים וכולם בזמן אחד תמהים ואומרים זהו רבי שמעון בר יוחאי שהיה מרעיש הכל מי יכול לעמוד לפניו</p>
<p>דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא צייתין לקליה כל כרסוון וכל רקיעין וכל רתיכין⁶⁵⁶ וכל אינון <דמשבחי> (דמשבחי) למריהון לית דפתחין ולית דמסיימין כלהו משתכבין עד דלא⁶⁵⁷ אשתמע <נ"א דלשתמע> בכל רקיעיא דלעילא ותתא פטרא</p>	<p>זהו הוא רבי שמעון בר יוחאי שבשעה שפותח פיו להתחיל לעסוק בתורה מקשיבים לקולו כל הכסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות וכל אותם שמשבחים את אדונם. אין פותחים ואין מסיימים כולם נמצאים עד שלא נשמע (שישתמע) בכל הרקיעים שלמעלה ושלמטה פתחון פה</p>
<p>כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא מאן חמי שירין מאן חמי חדותא <דמשבחי> (דמשבחי) למריהון מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין אתיין כלהו בניניה דרבי שמעון <וכרעין וסגדין קמי> (כרעין וסגדין קמיה) דמריהון סלקין ריחין דבוסמין דעדן עד עתיק יומין וכל האי בניניה דרבי שמעון</p>	<p>כשמסיים רבי שמעון לעסוק בתורה מי רואה איזה שירים מי רואה שמחה שמשבחים לרבונם מי רואה את הקולות שהולכים בכל הרקיעים כולם באים בשביל רבי שמעון וכורעים ומשתחיים לפני רבונם עולים ריחות של בשמים של עדן עד עתיק הימים וכל זה משום רבי שמעון.</p>
<p>פתח רבי שמעון פומיה ואמר שית דרגין⁶⁵⁸ נחתו עמיה דיעקב למצרים וכל חד וחד עשרה אלף רבוא ולקבליהון⁶⁵⁹ שית דרגין לישראל⁶⁶⁰ ולקבליהון שית דרגין לכרסייא⁶⁶¹ דלעילא ולקבליהון שית דרגין לכרסייא דלתתא⁶⁶² דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא הדא הוא דכתיב (יחזקאל טו ז) רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שית ולקבליהון כתיב (שמות א ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'</p>	<p>פתח רבי שמעון פיו ואמר שש דרגות ירדו עם יעקב למצרים וכל אחת ואחת עשרה אלף רבוא וכנגדן שש דרגות לישראל וכנגדן שש דרגות לכסא העליון וכנגדן שש דרגות לכסא שלמטה שכתוב שש מעלות לכסא זהו שכתוב רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שש וכנגדן כתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'.</p>
<p>תא חזי כל חד וחד סליק לעשרה והוון שתין ואינון שתין גבריין דבסחרני שכינתא ואינון שתין רבבן דנפקו עם ישראל מגלותא</p>	<p>בא וראה כל אחד ואחד עולה לעשרה והיו ששים ואותם ששים גבורים שסביב השכינה והם ששים רבבות שיצאו עם ישראל מן הגלות</p>

⁶⁵⁶ הם ב"ע הבריאה נק' כסא והיצירה רקיע בסוד ז"א מקנן ביצירה, ועשיה שם הם חיילות ורתיכין (מ"מ).

⁶⁵⁷ משתכחין עד לא (דפ"ו).

⁶⁵⁸ ו"ק (רח"ו).

⁶⁵⁹ רז ע"א (הערת הזהר).

⁶⁶⁰ ז"א כסא לבניה (רח"ו). ופי' שית דרגין הם ו"ק דז"א ופי' כרסיא היא הבינה שהיא כסא לא"א וכמ"ש הזהר בדף יג כרסיא דקיימא על ד' סמכין, והיינו בינה שרוכבת על חגת"ם (מ"מ). הם מ"ש בסמוך ובני ישראל פרו וישרצו וכו' (מ"מ).

⁶⁶¹ מלכות (רח"ו). ושית דרגין דידה הם ששה היכלות דבריאה שהמלכות היא בהיכל ק"ק, א"נ יש לפרש ו' דרגין לכרסיא דלעילא, הז"א נקרא כסא עליון לגבי המלכות ושית דרגין הם ו"ק דידה (מ"מ).

⁶⁶² ו"ק דמלכות שהיא כסא תחתון (מ"מ).

<p>ודעאלו עם יעקב בגלותא אמר ליה רבי חייא והא הוו <ס"א חמינן> שבעה⁶⁶³ וסלקין לשבעין אמר ליה רבי שמעון שבעין לאו מהכא⁶⁶⁴ ואי סלקא דעתך שבעה הא כתיב (שמות כה לב) [ויששה קנים יוצאים מצדיה] (שבעה גביעים משוקדים בקנה האחד) וקנה האחד <האמצעי> לאו בחשבנא⁶⁶⁵ דכתיב (במדבר ח ב) אל מול פני המנורה יאירו וגו'</p>	<p>ושנכנסו עם יעקב לגלות. אמר לו רבי חייא והרי היו (רואים) שבעה ועלו לשבעים אמר לו רבי שמעון שבעים לא מכאן ואם תעלה בדעתך שבעה הרי כתוב וששה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני מנורה וגו' וקנה אחד האמצעי לא בחשבון שכתוב "אל מול פני המנורה יאירו וגו'".</p>
<p>עד דהוו יתבי אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי מה חמא קודשא בריך הוא לנחתיא ישראל למצרים בגלותא אמר ליה חדא שאלתא את שאיל או תרין אמר ליה תרין גלותא למה ולמצרים למה אמר ליה תרין אינון ואתחזרו לחד אמר ליה קום בקיומך בנינך יתקיים לעילא משמך האי מלה אימא ברי אימא</p>	<p>עד שהיו יושבים אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אביו מה ראה הקדוש ברוך הוא להוריד את ישראל למצרים בגלות אמר לו שאלה אחת אתה שואל או שתים אמר לו שתים גלויות למה ולמה למצרים אמר לו שתים הן וחוזרות לאחת אמר לו עמוד בעמדך בשבילך יתקיים למעלה משמך דבר זה אמור בני אמר.</p>
<p>פתח ואמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות ושמונים פילגשים⁶⁶⁶ ששים המה מלכות אינון גבריא דלעילא⁶⁶⁷ מחילא דגבורא דאתאחדן בקליפין <נ"א בגליפין> דחיותא קדישא דישראל⁶⁶⁸ ושמונים פילגשים ממנן בגלופוי [דתחותוי⁶⁶⁹ בחד חד ממאה] (תחותוי) ועלמות אין מספר דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגודדיו ועם כל דא</p>	<p>פתח ואמר ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ששים המה מלכות אותם גבורים שלמעלה מכח הגבורה שנאחזים בקליפות (בחקיקות) של חיה הקדושה של ישראל ושמונים פילגשים ממונים בחקיקות שתחתיהן בחזרה (באחד) אחד ממאה ועלמות אין מספר כנאמר היש מספר לגודדיו ועם כל זה כתוב אחת היא יונתי תמתי אחת</p>

⁶⁶³ חג"ת נה"ם (רח"ו).

⁶⁶⁴ פי' שר' חייא הוקשה לו למה לא יש רק ששים והא חג"ת נה"ם הם ע' הנודעים כגון ע' פנים לתורה ע' שמות הבינה וכיוצא ותירץ ע' שיש לנו לאו מהכא הוא דהכא אינם רק ו"ק, והמלכות אינה מכללם כדמפרש, וא"כ אינם רק ס' ומה שיש לנו ע' הוא מענין אחר (מ"מ).

⁶⁶⁵ ופי' שהמלכות היא אחורי הת"ת בקו האמצעי והיא נקראת מנורה וחג"ת מאירים לה מלמעלה ונה"י מלמטה והמלכות אינה מן החשבון א"כ נשארו ו"ק שהם שית דרגין, א"נ יש לפרש שהמלכות היא אחורי הת"ת וג' שמצד ימין הם חסד ונצח וחצי ת"ת ימיני וחצי יסוד ימיני הם ג' ספי' וג' ספי' כנגדם מצד השני והמלכות אינה מן החשבון הרי הם ו"ק (מ"מ).

⁶⁶⁶ ס' מלכות הם בבריאה ו' היכלות ופ' פילגשים ביצירה ועשיה (רח"ו). השם ס"ג שבאימא הוא שורש הגבורות, והגם שבה גופה אין דין כלל, אבל ממנה הם נובעים וכמ"ש בפ' ויקרא (י' סע"ב) דהיא בעצמה רחמי אך דינן מתערין מינה, ולכן נקרא ס"ג לבד, מה שמספרו הוא כן אך בו מרומז ג"כ סוד ששים גבורים המבואר בזה"ק שמות (יד ע"ב) ופ' אחרי מות (ס' ע"א) ושרשם הוא מכאן, ולכן נקרא ס"ג ס' גבורים (הקדו"ש לח ע"ד), על הארתה [של המלכות] המתגלה בהו' היכלין דבריאה, הנה על זה אמר בשיר השירים (ו ח) ששים המה מלכות, כי כל א' מהו' היכלין מתפשט ל' והם ששים, ומשום ששם הוא גלויה לכן נקראו על שמה מלכות, אך הארתו המתפשט ביצירה ועשיה ומתפשט בכל א' רק בהד' תחתונות שבה, והם מתפשטים ג"כ כל א' ל', הנה עליהם אמר (שם) ושמונים פלגשים, אבל עצמותה גופה שהוא ה' פשוט הנה על זה אמר (שיה"ש ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאימה (דע"ה ח"ב נד ע"ד). עי' ח"ג ס ע"א (לש"ו), עי' דע"ה ח"ב דרוש ד' ענף יב ס' ד (לש"ו).

⁶⁶⁷ הם סוד ס' גבורים שסביב למטה והם יונקים משש היכלות דבריאה (רח"ו).

⁶⁶⁸ נ"א דאתחזק מקליפין דרוחא קדישא (הערת הזהר).

⁶⁶⁹ בחזרא (נוסף בדפ"ק).

<p>כתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה דא היא שכינתא קדישא דנפקא מתריסין <נ"א מתריסר⁶⁷⁰> זיהרא דזהרא דנהיר לכלא ואיהי אתקרי אמא</p>	<p>היא לאמה זוהי השכינה הקדושה שיוצאת משנים עשר (מבעלי מגן) אורות שזוהרים שמאירים לכל והיא נקראת אַם.</p>
<p>כגוונא דא עבד⁶⁷¹ קודשא בריך הוא בארעא זריק לכל עמין לכל עיבר ומני עליהון רברבי הדא הוא דכתיב (דברים ד יט) אשר חלק יהו"ה אלהיך אותם לכל העמים והוא נסיב לחולקיה כנישתא דישראל הדא הוא דכתיב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת תמתי אחת היא לאמה דא היא שכינת יקריה דאשרי בנייהון אחת היא ומיוחדת ליה ראוה בנות ויאשרוה כמו שנאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלין רברבי עמין דאתפקדן עליהו</p>	<p>כדוגמא זה עשה הקדוש ברוך הוא בארץ זרק את כל העמים לכל צד ומנה עליהם גדולים זהו שכתוב אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים והוא לקח לחלקו את כנסת ישראל זהו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה זוהי שכינת כבודו שהשרה ביניהם אחת היא ומיוחדת לו ראוה בנות ויאשרוה כמו שנאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלו גדולי העמים שנפקדו עליהם.</p>
<p>ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא⁶⁷² אינון⁶⁷³ ועלמא בהו אתברי⁶⁷⁴ (שמות לא ג) בחכמה ובתבונה ובדעת ועלמא לא אתברי אלא בנייהון דישראל כד בעא לקיימא עלמא⁶⁷⁵ עבד לאברהם⁶⁷⁶ ברזא דחכמה ליצחק⁶⁷⁷ ברזא דתבונה ליעקב ברזא דדעת⁶⁷⁸ [ובהאי אתקרי] (והיינו דכתיב) (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו⁶⁷⁹ ובהיא שעתא אשתכלל כל עלמא ומדאתילידו</p>	<p>ועוד סוד הדבר הוא ששינונו בעשרה מאמרות נברא העולם וכשתסתכל הם והעולם נברא בהם בחכמה ובתבונה ובדעת והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל כשרצה להעמיד את העולם עשה את אברהם בסוד החכמה את יצחק בסוד התבונה ואת יעקב בסוד הדעת ובזה נקרא ובדעת חדרים ימלאו ובאותה שעה נתקן כל העולם ומשנולדו</p>
<p>ט/א</p>	
<p>ליעקב שנים עשר שבטין⁶⁸⁰ אשתכלל כלא כגוונא דלעילא</p>	<p>ליעקב שנים עשר שבטים נתקן הכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כד חמא קודשא בריך הוא הדרותא</p>	<p>כשראה הקדוש ברוך הוא שמחה</p>

⁶⁷⁰ הם סוד י"ב פירקין של הזרועות והשוקים (רח"ו).

⁶⁷¹ כשם שהמלכות היא פנימיות מכל הממונים (רח"ו). עביד (דפ"ו).

⁶⁷² חב"ד (רח"ו).

⁶⁷³ כלומר הי"ס כלולים בג' קוים, והם חב"ד (בהגר"א בת"ז נג ע"ד ד"ה קס ר"ש).

⁶⁷⁴ ר"ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג' קוין הנ"ל שהם כלל ע"ס (יהל אור).

⁶⁷⁵ כלי החכמה שנעשה מב' שלישי החסד (רח"ו).

⁶⁷⁶ ר"ל שחג"ת אתכלילו בחב"ד והן ג' טפין דמוחין (יהל אור).

⁶⁷⁷ כלי הבינה שנעשים מב' שלישי הגבורה (רח"ו).

⁶⁷⁸ כלי הדעת שנעשים מב' שלישי הת"ת (רח"ו).

⁶⁷⁹ הם ה' קצוות (רח"ו).

⁶⁸⁰ הם נגד י"ב גבולי אלכסון שבהם סוד כל הנמצאים, והם י"ב גבולים מהת"ת למלכות, והם י"ב בסוד החיות. ויורדים כן אפילו אל עולם השפל, י"ב מזלות, י"ב חדשים, והם י"ב בעולם שזה נפש,

ולכן אשתכלל כולא (אור יקר). הם י"ב בקר (מ"מ).

<p>סגיאה⁶⁸¹ דהאי עלמא תתאה [ד]אשתכלל כנוונא דלעילא אמר דילמא ח"ו יתערבון בשאר עממין וישתאר פגימותא בכלהו עלמין מה עבד קודשא בריך הוא מלטל לכלהו⁶⁸² מהכא להכא עד דנחתו [למצרים] למידר דיוריהון בעם <קשי> (קשה) קדל דמבזין נמוסיהון ומבזין להון לאתחתנא בהו ולא תערבא בהדיהו והשיבו להון עבדין גוברין געלן בהון נוקבתא געלן בהון עד דאשתכלל כלא בזרעא קדישא ובין כך ובין כך שלים חובא דשאר עמין דכתיב (בראשית טו יז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכד נפקו נפקו זכאין קדישין דכתיב (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל אתא רבי שמעון ונשקיה ברישיה אמר ליה קאים ברי בקיומך דשעתא קיימא לך</p>	<p>רבה של העולם התחתון הזה שנתקן כדוגמא שלמעלה אמר אולי חס ושלוש יתערבו בשאר העמים וישאר פגם בכל העולמות מה עשה הקדוש ברוך הוא טלטל את כולם מכאן לכאן עד שירדו למצרים לד ר את דיוורם בעם קשה עורף שמבזים את מנהגייהם ומבזים אותם להתחתן בהם ולהתערב עמהם וחושבים אותם לעבדים הגברים געלו בהם והנקבות געלו בהם עד שנתקן הכל בזרע קודש ובין כך ובין כך נשלם חטא שאר העמים שכתוב כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכשיצאו יצאו צדיקים קדושים שכתוב שבטי יה עדות לישראל בא רבי שמעון ונשקו בראשו אמר לו עמוד בני בעמך כי השעה עומדת לך.</p>
<p>יתיב רבי שמעון ורבי אלעזר בריה קאים ומפרש מלי דרזי דהכמתא והו אנפוי נהירין כשמשא ומלין מתבדרין וטאסין ברקיעא יתבו תרין יומין דלא אכלו ולא שתו ולא הו ידעין אי הוה יממא או ליליא כד נפקו ידעו דהו תרין יומין דלא טעמו מידי קרא על דא רבי שמעון (שמות לד כח) ויהי שם עם יהוה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' ומה אי אנן בשעתא חדא כך משה דקרא אסהיד ביה ויהי שם עם יהוה [ארבעים יום וגו'] על אחת כמה וכמה</p>	<p>ישב רבי שמעון ורבי אלעזר בנו עומד ומפרש דברים של סודות חכמה והיו פניו מאירות כשמש והדברים מתפזרים וטסים ברקיע ישבו יומיים ולא אכלו ולא שתו ולא היו יודעים אם היה יום או לילה כשיצאו ידעו שהיו יומיים שלא טעמו דבר קרא על זה רבי שמעון ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' ומה אם אנו בשעה אחת כך משה שהכתוב העיד בו ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה.</p>
<p>כד אתא רבי חייא קמיה⁶⁸³ דרבי וסח ליה עובדא תוה רבי ואמר [ליה רבי שמעון בן גמליאל אבוי] ברי רבי שמעון בן יוחאי אריא ורבי אלעזר בריה אריא ולא רבי שמעון כשאר אריותא עליה כתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עלמין דלעיל מזדעזעין מניה אנן על אחת כמה וכמה גברא</p>	<p>כשבא רבי חייא לפני רבי וספר לו את המעשה תמה רבי ואמר לו רבי שמעון בן גמליאל אביו בני רבי שמעון בר יוחאי אריה ורבי אלעזר בנו אריה ואין רבי שמעון כשאר אריות עליו כתוב אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עולמות שלמעלה מזדעזעים ממנו אנו על אחת כמה</p>

⁶⁸¹ שהושוו העולמות כולם, ונקשרו שזה שמחתו (אור יקר).

⁶⁸² שאם עמדו ישראל בארץ כנען מקום שהיו מכירים אבותיהם ומעלתם, היו מחשיבים אותם בעוניים, והיו נותנים בנותיהם להם ונוטלים בנותיהם להם לנשים כדי להתערב בזרע האבות, ומטעם זה היה גלות כדי שיתענו ויבזום, ובמצרים שהיו כל העבדים שנואים להם, והאריכו בגלותם עד שישלם עון האמורי וירשו הארץ (אור יקר).

⁶⁸³ טעות סופר יש כאן, שהרי כאן אחר שנפטר ר"ש היה אביו של ר' קיים, כמו שאמרו "מי שיש לו אב יחיה וכו'" כדמוכח בבבא מציעא פד ע"ב, אם כן היאך היה ר' חייא לפני ר' ועדיין ר' תלמיד לפני החכמים יושב בקרקע (אור יקר).

<p>דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאל ובעי אלא הוא גוזר וקודשא בריך הוא מקיים⁶⁸⁴ קודשא בריך הוא גוזר ואיהו מבטל והיינו דתנן מאי דכתיב (ש"ב כג ג) מושל באדם צדיק [מושל יראת אלהים] הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בקב"ה צדיק דאיהו גוזר גזרה והצדיק מבטלה</p>	<p>וכמה איש שלא גזר תענית לעולמים על מה ששאל ובקש אלא הוא גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים הקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל והיינו מה ששינונו מה שכתוב מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בקדוש ברוך הוא צדיק שהוא גוזר גזרה והצדיק מבטלה.</p>
<p>תנן אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבותא קמי קודשא בריך הוא כמו תפלתן של צדיקים ואף על גב דניחא ליה זמנין דעביד בעותהון זמנין דלא עביד</p>	<p>שינונו אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבותא לפני הקדוש ברוך הוא כמו תפלתם של צדיקים ואף על גב שנוח לו לפעמים שעושה בקשתם ולפעמים שלא עושה.</p>
<p>תנו רבנן זמנא חדא הוה עלמא צריכא למטרא אתא רבי אליעזר וגזר ארבעין תעניתא⁶⁸⁵ ולא אתא מטרא צלי צלותא ולא אתא מטרא אתא רבי עקיבא וקם וצלי אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר מוריד⁶⁸⁶ הגשם ואתא מטרא חלש דעתיה דרבי אליעזר אסתכל רבי עקיבא באנפוי</p>	<p>שנו רבותינו פעם אחת היה העולם צריך מטר בא רבי אליעזר וגזר ארבעים תעניות ולא בא מטר התפלל תפלה ולא בא מטר בא רבי עקיבא ועמד והתפלל אמר משיב הרוח ונשבה רוח אמר ומוריד הגשם ובא מטר חלשה דעתו של רבי אליעזר הסתכל רבי עקיבא בפניו.</p>
<p>קם רבי עקיבא קמי עמא ואמר אמשול לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דמי לרחימא דמלכא דרחים ליה יתיר וכד עאל קמי מלכא ניחא ליה ולא בעי למתן ליה בעותיה בבהילו כי היכי דלא ליתפרש מניה דניחא ליה דלישתעי בהדיה ואנא דמי לעבדא דמלכא דבעא בעותיה קמיה ולא בעי מלכא דליעול לתרעי פלטרין וכל שכן דלישתעי בהדיה אמר מלכא הבו ליה</p>	<p>קם רבי עקיבא לפני העם ואמר אמשול לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דומה לאהוב המלך שאוהב אותו יותר וכשנכנס לפני המלך נוח לו ולא רוצה לתת לו בקשתו במהירות כדי שלא יפרד ממנו שנוח לו לדבר עמו ואני דומה לעבד המלך שבקש בקשתו לפניו ולא רוצה המלך שיכנס לשערי ארמונו וכל שכן לדבר עמו ואמר</p>

⁶⁸⁴ השכינה הקדושה, בה הוא כל הכחות דהבריאה כולה, ופנימיותה הוא אור התורה כולה הנמשך ועולה למעלה למעלה עד רזא דאור א"ס, והנה היה הכוונה בכל הבריאה שהיא בהחיצוניות דהמלכות, להתנהג ע"פ התורה שהיא הפנימיות דהמלכות, ועי"ז יתקדשו כולם באור קדושתו ית"ש, ובהשבעות ושימוש שמות הקדושים וקבלה מעשיות, אין היתר להשתמש בשמות אלא רק לצדיקים גמורים הגורמים יחודה למעלה, והיודעים על כל שם ושם איך שהוא נמשך ומתפשט מהשם הו"ה וכו', והנה כל אלו האורות שהם התכשיטים שאמרנו, הנה לפעמים הם מתראים ומתגלים ע"י הקב"ה עצמו, והוא בעת שהזכות והרצון הוא גדול. וע"ד שהיה בעת גאולת מצרים, וכמ"ש (שמות ט טז) ולמען ספר שמי בכל הארץ, וכן (שמות יד ד) ואכבדה בפרעה ובכל חילו, וכן (שמות לד י) נגד כל עמך אעשה נפלאות. וכן יהיה ג"כ לעתיד לבא וכמ"ש (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי, אמנם הוא, אם האיש העוסק בזה הוא צדיק גמור בכל מעשיו, והוא מכלל הנאמר עליו (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלקים, ע' מועד קטן (טז ע"ב), הנה אז נעשה דיבורו ומחשבתו ורצונו ע"י הקב"ה בעצמו בלי התלבשות במלאכים כלל, ומתקיים מחשבתו עכ"פ. כי הוא מהפך דינא לרחמי, כמ"ש ברע"מ (פנחס רמח ע"א) וכן בזוה"ק (שמות טו ע"א) כי עליו נאמר (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכך נגה אור, ודע זה (הקדו"ש שער ז פרק ו אות ה).

⁶⁸⁵ אלו תעניות היו רצופים דאלו ב' וה' לא משכחת להיות בימות החורף שהרי זמן רביעה ראשונה ב"ז בחשון ואין מתענין רק עד מ' יום ומשיצא רוב ניסן ג"כ אין מתענין (מ"מ).

⁶⁸⁶ ומוריד (דפ"ו).

<p>בעותיה בבהילו ולא ליעול הכא כך רבי אליעזר איהו רחימא דמלכא ואנא עבדא ובעי מלכא לאשתעי בהדיה כל יומא ולא יתפריש מניה ואנא לא בעי מלכא דאעול תרעי [ד]פלטרין נח דעתיה דרבי אליעזר</p>	<p>המלך תנו לו בקשתו במהירות ולא יכנס לכאן כך רבי אליעזר הוא אהוב המלך ואני העבד והמלך רוצה לדבר עמו כל היום ולא יפרד ממנו ואני המלך לא רוצה שאכנס לשערי ארמונו ונחה דעתו של רבי אליעזר.</p>
<p>אמר ליה עקיבא תא ואימא לך מלתא דאתחזיא לי בחלמא >האי פסוקא דכתיב> (הא כתיב) (ירמיה ז טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי תא חזי תריסר טורי אפרסמונא⁶⁸⁷ >דכיא> עאל ההוא דלביש חושנא ואפודא⁶⁸⁸ ובעא מן קודשא בריך הוא למיחס על עלמא ועד האידינא תלי איהו אי הכי אמאי חלש דעתיה דרבי אליעזר משום בני נשא דלא ידעין בהאי</p>	<p>אמר לו עקיבא בא ואגיד לך דבר שנראה לי בחלום פסוק זה שכתוב ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי בא וראה בשנים עשר הרי אפרסמון (טהור) נכנס אותו שלובש חושן ואפוד ובקש מהקדוש ברוך הוא לחוס על העולם ועד עכשיו הוא תלוי אם כך למה חלשה דעתו של רבי אליעזר משום בני אדם שלא יודעים בזה.</p>
<p>אמר רבי אליעזר תמני סרי טורי אפרסמונא⁶⁸⁹ >דכיא> עלאין עאלין נשמתהון דצדיקיא⁶⁹⁰ וארבעין ותשעה ריחין סלקין⁶⁹¹</p>	<p>אמר רבי אליעזר שמונה עשר הרי אפרסמון (טהור) עליונים נכנסים נשמות הצדיקים וארבעים ותשעה ריחות עולים</p>
<p>ט/ו ב</p>	
<p>בכל יומא עד ההוא אתר דאתקרי עדן⁶⁹² די לקבל דא אתיהיבת אורייתא במ"ט פנים</p>	<p>בכל יום עד אותו מקום שנקרא עדן שכנגד זה נתנה תורה במ"ט</p>

⁶⁸⁷ הם י"ב אורות דדיקנא (רח"ו).

⁶⁸⁸ הוא ז"א שיש בו חושן ואפוד לאה ורחל ועלה להתפלל על הגשמים (רח"ו), עי' לקמן רלא ע"א (לש"ו). כהן גדול הוא סוד ז"א המלוּבש בחושן ואפוד שהם לאה ורחל, ונקרא ז"א כה"ג בעת שמתפשטים בו המוחין דאבא, שהוא המוחין דגדלות שני, אשר על ידם הוא היחוד העיקרי דפ"ב פ דהז"ן וכנ"ל, ונקרא אז ז"א כה"ג, והוא ע"י המוחין דמצד אבא, כי עיקר כה"ג הוא אבא, שהוא הנכנס לפני ולפנים לפני א"ס ית"ש, ובו משתמש א"ס ית"ש בכל גילוייו אשר באצילות כולו. וכמ"ש הרב בשער השמות (בסופו) כי אי אפשר להתלבש אור הא"ס בשום אחד מ' ספי' אם לא ע"י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וכן כתב עוד בשער סדר אבי"ע (פרק ב) ובכ"מ, ולכן נקרא החכמה שהוא אבא בשם כה"ג, והוא המלוּבש בחושן ואפוד, שהם זר"ן, וכמ"ש בפר' פקודי (רלא ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו (דע"ה ח"ב קג ע"ד), כן עד"ז הנה נקרא ג"כ ספי' החסד בשם כהנא רבא להו"ק וכו' (שם קד ע"א).

⁶⁸⁹ דע כי הטיפה היורדת מן הדעת עד היסוד עוברת דרך חוט השדרה, ולכן נקרא ח"י עולמים היסוד, וח"י חוליות הללו נקרא חי טורי אפרסמונא דכיא כי הם אורות היורדים מאו"א הנקרא אפרסמונא דכיא (זהר הרקיע). הם סוד העלאת מ"ן ביסוד הבינה שנקרא חי העולמות והם י"ח טורי אפרסמונא שהם החסדים הבאים מן הבינה הנקרא אפרסמון (רח"ו).

⁶⁹⁰ זה מדבר ביחוד ק"ש שע"י התעוררות הצדיקים הם מעלין מ"נ (זהר הרקיע).

⁶⁹¹ הנה ע"י מסירת נפשות הצדיקים עולים ז"א ונוק' שהם ז' ספירות, ז"א ו"ק, והמלכות א', וכל א' כלול מז' הרי מ"ט רוחין שעולין למ"נ. או יאמר שהוא על התבונה שבתוך הז"א שהוא נ' שערי בינה, ועד הוד אתפשטת שהם ה' ספירות כל א' כלול מ' הרי נ'. ואמר מ"ט כי שער הנ' הוא סוד הכתר שהוא דבוק לעולם באימא לעשות זווג או"א בכל יומא כי בכל יומא קורין ק"ש (זהר הרקיע).

⁶⁹² הנה או"א עילאין נק' עדן ואמר עד ההוא אתר דאיתקרי עדן שהיא אמא עלאה ולא בתוך אבא וכנגד המ"ט אלו הנזכר שהם מ"ט שערים יש מ"ט אותיות בפ' שמע ישראל ובשכמל"ו (זהר הרקיע). חכמה (רח"ו).

<p>טמא ובמ"ט פנים טהור⁶⁹³ מ"ט אתוון בשמהן דשבטין מ"ט יומין לקבלא אורייתא מ"ט יומין קדישין⁶⁹⁴ עלאין <יתבין> קיימין למיטל רשותא⁶⁹⁵ בכל יומא מאבנין זהירין⁶⁹⁶ דגליפאן בההוא חושנא⁶⁹⁷</p>	<p>פנים טמא ובמ"ט פנים טהור וארבעים ותשע אותיות בשמות השבטים ארבעים ותשעה ימים כנגד התורה מ"ט ימים קדושים עליונים (יושבים) עומדים ליטול רשות בכל יום מאבנים זוהרות שחקוקות באותו החושן.</p>
<p>וההוא דלביש חושנא⁶⁹⁸ יתיב בכרסיא⁶⁹⁹ קדישא יקרא⁷⁰⁰ דארבע סמכין⁷⁰¹ קיימין⁷⁰² מסתכלין בחושנא⁷⁰³ על מימריה עלאין ועל מימריה נפקין זקפן עינין ומסתכלין לעילא⁷⁰⁴ חמאן ציצא דלהיט בשית מאה ועשרין עיבר⁷⁰⁵ ושמא קדישא עלאה גליף עלוי⁷⁰⁶ מזדעזען ומתחלחלן קטירי בסטרוי דימינא קדישא דשמאלא נטיל בידוי סמכי שמיא <עליל לון> וגלי לון הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ד) ונגולו כספר השמים</p>	<p>ואותו שלבוש בחושן יושב בכסא קדוש נכבד שארבעה תומכים עומדים מסתכלים בחושן על מאמרו נכנסים ועל מאמרו יוצאים מרימים עיניים ומסתכלים למעלה רואים ציץ שלוהט בשש מאות ועשרים צדדים ושם הקדוש העליון חקוק עליו מזדעזעים ומתחלחלים קשורים בצדיו של הימין הקדוש ששמאל נוטל בידיו תומכי השמים מכניס אותם ומגלה אותם זהו שכתוב ונגלו כספר השמים.</p>
<p>אמר ליה רבי עקיבא מהו דכתיב (שיר ו</p>	<p>אמר לו רבי עקיבא מה זה שכתוב</p>

⁶⁹³ פי' אורייתא הוא יש"ס ומתלבש בתבונה שאמרנו והם מ"ט פנים פי' אורייתא הוא חכמה ומתלבש בתבונה הנזכר והם פנים דתבונה ר"ל מ"ט פנים של תורה לכן אמר מ"ט אתוון בשמהן דשבטא וכו' שהשבטים הם י"ב בגו י"ב פרקין שהם בזרועות וברגלים של הת"ת והשבטים הם נ' אותיות הם מן הבינה והם מתפשטים בתוך השבטים כנודע שנה"י דתבונה מתפשטים בזו"נ בסוד כונן שמים בתבונה, ולכן הם מ"ט ימים מיציאת מצרים עד קבלת התורה (זהר הרקיע).

⁶⁹⁴ פי' שזאת התבונה נעשית כלי ומושב למוחין של ז"א, והיא מתלבשת בתוך הז"א, כדי שירדו משם מוחין (זהר הרקיע). הם מ"ט גבורות דמלכות, כי נודע שה' חסדים הם מ"ט, לפי שז' חסדים הם, וכל א' כלול מכל הז', וכן מ"ט גבורות הם כמ"ש הרב בדרוש העומר, ומלכות בניינה מהגבורות וז"ש מ"ט יומין (מ"מ).

⁶⁹⁵ ז"ל האר"י בדרוש השופר, וא"ת הא כתיב תרדמה על האדם ויישן ולא על הנוק' וכשמסתלקים המוחין מז"א גם נה"י דז"א שהם מוחין דמלכות מסתלקים אם כן גם היא ישינה והתשובה כי אז מאיר דל"ת של קשר של תפלין שהיא לאה בסוד מוחין עכ"ל (מ"מ).

⁶⁹⁶ הם המוחין וידוע שהם י"ב ה' חסדים וה' גבורות וח"ב (זהר הרקיע).
⁶⁹⁷ פי' הז"א נקרא חשן, ואפוד הוא המלכות (זהר הרקיע). שר"ל מ"ט של המלכות מקבלים מן המוחין שחקוקים בלאה שנק' חושנא, א"נ יש לפ' מ"ט יומין הם ז' היכלות דבריאה שכל א' כלול מהז' הם מ"ט והם מקבלים ממוחין דלאה לפי שהבריאה מכונה של אימא ולאה היא בחי' אימא כנודע (מ"מ).

⁶⁹⁸ פי' הוא כהן גדול שהוא כנגד החכמה ולבוש חושנא ז"א כי אבא מתלבש בז"א (זהר הרקיע). הוא ז"א שמתלבש בלאה (מ"מ).

⁶⁹⁹ פי' יושב על המלכות שנק' כסא (מ"מ).

⁷⁰⁰ שמות יג ע"א (הערת הזהר).

⁷⁰¹ הם ארגמ"ן שסובבים המלכות (מ"מ).

⁷⁰² פי' שמכח החכמה ואורה הנכנס בז"א אז נעשה ראשו מושב הד' מוחין שהם חר"ב חר"ג והם ד' סמכין כי המוח הוא מושב וכסא לאור אבא (זהר הרקיע).

⁷⁰³ פי' כל זמן שהוא רוצה נכנסין בו המוחין וכשאינו רוצה נפקין (זהר הרקיע). קאי על ד' סמכין שהם ארגמ"ן שמקבלים הארה מן לאה זהו מה שנלע"ד לפי שיטת רח"ו, אבל בפ' פקודי דף רלא כתב הזהר דחשן הוא ז"א ואפוד הוא מלכות וכו' (מ"מ).

⁷⁰⁴ פי' הסמכין שהם רישא דז"א וכתר שלו שהם תר"ך אורות (זהר הרקיע).

⁷⁰⁵ כמספר תר"ך אורות (רח"ו). פי' היינו צי"ץ שבמלאך הגדול יואחציבירין] עי' שער היחודים פרק יב, ושער רוח"ק כז ע"א] ושם זה הוא י"ב אותיות והוא מכתר שהוא גימ' תר"ך (זהר הרקיע).

⁷⁰⁶ פי' הצלם שהוא על הכתר והם ס' של צלם ד' אותיות ד' מוחין מקיפין שלו (זהר הרקיע).

<p>יא) אל גנת אגוז ירדתי אמר ליה תא חזי ההוא גנתא⁷⁰⁷ נפקא מעדן⁷⁰⁸ ודא היא שכינתא אגוז דא היא רתיכא <עלאה> קדישא דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשן מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין <קדישין>⁷⁰⁹ לנו ומאי דאמר ירדתי⁷¹⁰ <כמה דתנן> <כד"א> ירד פלוני למרכבה</p>	<p>אל גנת אגוז ירדתי אמר לו בא וראה אותו גן יוצא מעדן וזוהי השכינה אגוז זו מרכבה עליונה קדושה שאותם ארבעה ראשים שמאירים שנפרדים מן הגן כדוגמת האגוז הזה שאותם ארבעה ראשים קדושים לפנים ומה שאמר ירדתי כמו ששינונו ירד פלוני למרכבה.</p>
<p>אמר ליה רבי עקיבא אי הכי הוה ליה למימר לאגוז ירדתי מהו אל גנת אגוז ירדתי אמר ליה משום דהיא שבחא דאגוזא מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי מה אינון ארבע קרישין די באגוזא מתחברן בהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רתיכא מתחברן באחדותא בחדוותא בשלימותא בשלימו⁷¹² ומתפרש כל חד <בעברוי> <בעובדוי> על מה דאתמני הדא הוא דכתיב <בראשית ב יג> הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור וכן כולם⁷¹³</p>	<p>אמר לו רבי עקיבא אם כך היה לו לומר לאגוז ירדתי מה זה אל גנת אגוז ירדתי אמר לו משום שהוא שבחו של האגוז מה אגוז טמיר ונסתר מכל צדדיו כך המרכבה שיוצאת מהגן נסתרת מכל צדדיה ומה אותם ארבעה⁷¹¹ קרשים שבאגוז מתחברים בצד זה ונפרדים בצד זה כך במרכבה מתחברים באחדות בשמחה ושלמות <ושלמות> ונפרד כל אחד לצידו על מה שהתמנה זהו שכתוב הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור וכן כולם.</p>
<p>אמר רבי עקיבא האי לכלוכא דהיא בקליפוי דאגוזא למאי רמיזא אמר ליה אף על גב דאורייתא לא גלי ליה בהאי גלי⁷¹⁴</p>	<p>אמר רבי עקיבא הלכלוך הזה שבקליפת האגוז למה הוא רומז אמר לו אף על גב שהתורה לא גלתה אותו בזה מתגלה.</p>
<p>תא חזי <ס"א שקדים> מנהון מרירן ומנהון מתיקן ורמיזא אית לון אית מארי דדינא קשיא ואית מארי דשירותא אבל כל רמיזא דגלי באורייתא חזינן דדינא הוי והכי הוא לירמיהו אחזו ליה בדינא דכתיב <ירמיה א יא> מקל שקד אני רואה מאי שקד שקדים ממש וכן <במטה אהרן> <בבליעת קרח></p>	<p>בא וראה <שקדים> מהם מרים ומהם מתוקים ורמז יש להם יש בעלי דין קשה ויש בעלי ראשית אבל כל רמז שגילה בתורה ראינו שהוא דין וכך הוא לירמיה הראו לו בדין שכתוב מקל שקד אני רואה מה זה שקד שקדים ממש וכן במטה אהרן ויגמול שקדים ומן התיבה</p>

⁷⁰⁷ מלכות <רח"ו>.

⁷⁰⁸ אבא <רח"ו>.

⁷⁰⁹ נ"א קרישין <הערת הזהר>.

⁷¹⁰ האי ירידה עלייה הוא <דע"ה ח"ב צג ע"ב>.

⁷¹¹

⁷¹² מוסגר בדפ"ק.

⁷¹³ עיי' זר"ח <א ע"ב>: מגו סטרא <נ"א סטרא> דאת דא נפקא רתיכא חד קדישא ואיהו רתיכא גניז ולא אתגליייה בר כד נהיר נהירו דההיא אגוזא טמירא כדין אתגלי ההוא רתיכא וההוא רתיכא טמיר וגליא.

תרגום: מתוך הצד <הסתר> של האות הזו יוצאת מרכבה אחת קדושה, והמרכבה הזו גנוזה ואינה מתגלה, פרט לכאשר מאיר האור של אותו אגוז טמיר, אז מתגלה אותה המרכבה ואותה מרכבה טמירה וגלויה.

⁷¹⁴ אע"פ שלא הזכירה התורה אותה הדקה מובן מאליו הוא כי אחר שיש ד' נהרות א"כ הלכלוך הוא הד' <רח"ו>.

<p>(במדבר יז כג) ויגמול שקדים ומן תיבותא ממש אשתמע דהוא דינא קשיא דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד יהו"ה על הרעה וכן (ירמיה שם) שוקד אני על דברי וכן כולם אמר ליה רבי עקיבא משמע כל מה דעבד קודשא בריך הוא למילף מניה חכמתא סגיאא דכתיב (משלי טו ד) כל פעל יהו"ה למענהו רבי אלעזר אמר מהכא דכתיב (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד מהו מאד למילף מניה חכמתא עלאה</p>	<p>ממש נשמע שהוא דין קשה שכתוב וישקוד ה' על הרעה וכן שוקד אני על דברי וכן כולם אמר לו רבי עקיבא משמע כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא ללמוד ממנו חכמה רבה שכתוב כל פעל ה' למענהו רבי אלעזר אמר מכאן שכתוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד מה זה מאד ללמד ממנו חכמה עליונה.</p>
<p>אמר רבי יהודה מאי דכתיב (קהלת ז יד) גם את זה לעמת זה עשה האלהים כגוונא דרקיעא עבד קודשא בריך הוא בארעא וכלהו רמיזא למה דלעילא דכד הוה חמי רבי אבא חד אילנא דאביה⁷¹⁵ אתעביד >עופא דפרח⁷¹⁶ מניה> (וענפא דפרד) הוה בכי ואמר אי הוה בני נשא ידעי למאי רמיזאן הוה מבזען >מלבושיהוין> (תותביהוין) עד טבוריהוין למאי דאתנשי חכמה מנהוין כל שכן בשאר מה דעבד קודשא בריך הוא בארעא</p>	<p>אמר רבי יהודה מה זה שכתוב גם את זה לעומת זה עשה האלהים כדוגמא שברקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ והכל רומז למה שלמעלה שכשהיה רואה רבי אבא עץ אחד שפריו נעשה עוף שפורח ממנו היה בוכה ואומר אם היו בני אדם יודעים למה רומזים היו קורעים מלבושיהם עד טבורם למה שנשכחה מהם החכמה כל שכן בשאר מה שעשה הקדוש ברוך הוא בארץ.</p>
<p>כדאמר רבי יוסי אלנין אינון דאתחזי מנהוין חכמתא כגון חרובא דקל פסתוקא וכדומה לון כלהו בחד רכיבא >נ"א רתיכא> אתרכבו כל אינון דעבדין פירין בר מתפוחין⁷¹⁷ רזא חדא אינון בר שבילין דאתפרשן</p>	<p>כמו שאמר רבי יוסי אותם אילנות שנראתה מהם חכמה כמו חרוב דקל פסתוק וכדומה להם כולם בהרכבה (במרכבה) אחת הרכבו כל אותם שעושים פירות פרט לתפוחים סוד אחד הם פרט לשבילים שנפרדים.</p>
<p>כל אינון דלא עבדין פירין⁷¹⁸ ואינון רברבין בר מערבין דנחלא דאית להו רזא בלחודוי כגוונא דלעילא מחד יניקא יניקו וכל חד מאינון דאינהו זוטרי בר מאזובא⁷¹⁹ מאימא חדא אתילידו⁷²⁰</p>	<p>כל אותם שלא עושים פירות והם גדולים פרט לערבי נחל שיש להם סוד לבדם כדוגמא שלמעלה מיניקה אחת יונקים וכל אחד מאותם הקטנים פרט לאזוב מאם אחת נולדו.</p>
<p>כל עשבין דארעא דאתמני עליהוין רברבין תקיפין בשמיא⁷²¹ כל חד וחד רזא בלחודוי כגוונא דלעילא ובגין כך כתיב (ויקרא יט יט)</p>	<p>כל עשבי הארץ שממונים עליהם גדולים תקיפים בשמים לכל אחד ואחד סוד לבדו כדוגמא שלמעלה</p>

⁷¹⁵ דאיבי (שער מאמרי רשב"י).

⁷¹⁶ לשון זה מוטעה שכתוב וענפא דפרד מיניה וצריך להגיהו כך ועופא דפרח מניה הוא ענין אותם העופות הגדלים מן האילן ונתל' בחרטומיהם כנז' בהגהות סמ"ק וכן' בדברי המפרשים שהאוכלן עובר משום שרץ העוף (שער מאמרי רשב"י).

⁷¹⁷ שאינם במלכות אלא בזכר (רח"ו).

⁷¹⁸ הם היערים (רח"ו).

⁷¹⁹ הרומז ליסוד (רח"ו).

⁷²⁰ סנדלפר"ן דעשיה (רח"ו).

⁷²¹ עי' עוד ופ' תרומה (קעא ע"ב) ופ' קדושים (פו סע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

<p>שדך לא תזרע כלאים דכל חד וחד עאל בלחודוי ונפיק בלחודוי הדא הוא דכתיב (איוב לה לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתיב</p>	<p>ולכן כתוב שדך לא תזרע כלאים שכל אחד ואחד נכנס לבדו ויוצא לבדו זהו שכתוב הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתוב</p>
<p>מ/ז א</p>	
<p>לכלם בשם יקרא (ישעיה מ כו) ומה <די> בכל⁷²² מה דבעלמא⁷²³ רזא בלחודוי ולא בעא קודשא בריך הוא לגלאה לון⁷²⁴ ולערבבא לון וקראן בשמהן בני יעקב דאינון שבטין קדישין⁷²⁵ דאינון קיומא דעלמא על אחת כמה וכמה⁷²⁶ הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל</p>	<p>לכולם בשם יקרא ומה שבכל מה שבעולם סוד בלבדו ולא רצה הקדוש ברוך הוא לגלות אותם ולערבב אותם וקראם בשמות בני יעקב שהם שבטים קדושים שהם קיום העולם על אחת כמה וכמה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל.</p>
<p>רבי יוסי ברבי יהודה⁷²⁷ אמר אלו נאמר אלה שמות⁷²⁸ משמע דהכי הוא השתא דכתיב ואלה שמות משמע דעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב⁷²⁹</p>	<p>רבי יוסי ברבי יהודה אמר אלו נאמר אלה שמות משמע שכך הוא עכשיו שכתוב ואלה שמות משמע שעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב.</p>
<p>אמר רבי יהודה חס ושלום בשעתא דאמר קודשא בריך הוא (בראשית מו ג) אנכי ארד</p>	<p>אמר רבי יהודה חס ושלום בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא אנכי ארד</p>

⁷²² "ומה (די) בכל" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "וכל".

⁷²³ כי לא לבד ענין זה בצמחים, הוא הדין בעלי חיים רמשים כל הנבראים, יש להם כיוצא בזה, אפילו ביסודות, אפילו בפרטים הנמצאים המעדנים## וכיוצא, הכל ענין א' בבחי' זו שיש להם רזא בלחודוי (אור יקר).

⁷²⁴ כאומרו הידעת חקות שמים, כנראה גלהו הקב"ה. וכן לא רצה שיהיו בערבוביא, ולכן נזהרנו שדך לא תזרע וכו' בהמתך לא תרביע בגד כלאים לא יעלה וכיוצא (אור יקר).

⁷²⁵ הרומזים סוד י"ב גבולים עליונים, והם למטה קיום והעמדת העולם, מפני שהם מרכבה לאותם ענפי הספירות (אור יקר).

⁷²⁶ שאין ראוי שיהיו בערבוביא סתם בני ישראל, אלא שיתייחסו כל שבט ושבט בפני עצמו, ויודע כל א' לעצמו בלי ערבוביא, הה"ד ואלה שמות בני ישראל שמות כל א' וא' לעצמו (אור יקר).

⁷²⁷ הנה כל מה שגלגל באלו הדרשות היה לפרש פסוק ואלה שמות, ופי' דקאמר ואלה שמות, כלומר ואלה שמותם, כל א' בלי ערבוביא, ואומר ואלה אינו מוסיף אלא הוא מוסיף על ענין הנבראים, כמו ששאר הנבראים לכולם בשם יקרא, כך בני יעקב, ואלה שמות, ואלה שמותם לעצמם כל א' וא' בלי ערבוביא, ור' יוסי הקשה שאין ייתור וא"ו מתקן בזה, שאפילו יאמר אלה שמות משמע הכי (אור יקר).

⁷²⁸ בלי ו' הוה נפקא לן הכי, כי באומרו שמות ידעינן דלכולם בשם יקרא כל א' וא' לעצמו וכו' כמבואר לעיל אם כן וא"ו יתירה לדרשא אחרינא הוא דאתא, דהיינו דלאו תוספתא לכולם בשם יקרא מוסיף כדקאמר ת"ק אלא ממש מוסיף מה הראשונים הנזכרים בספר בראשית הם גשמיים בני יעקב, כך אלו הרוחניים הם בני יעקב, שהם סוד י"ב גבולים ענפים לת"ת, ורצה כי כמו שבגוף היו בני יעקב, כך בסוד המרכבה העליונה היו בני יעקב, שזכו כולם להיותם מרכבה לי"ב ענפי הת"ת. או אפשר דהכי קאמר, מה הראשונים קודם הכנסם בגלות היו כשרים בני יעקב, אף כאן בהיותם בגלות כשרים בני יעקב בלי תערובת, ובמעשיהם ג"כ דומין ליעקב, ולהאי פירושא אהדר לכל ישראל אחר שפרו וישרצו (אור יקר).

⁷²⁹ כפשוטו לא מלאכים ממש כדברי רבי יהודה (רח"ו). ור"ל שרבי יוסי קאי אריש הפרשה שאמרנו, ואלה שמות בני ישראל הם המלאכים, בני ז"א הנק' ישראל, ולכך מקשה אלו נאמר אלה, משמע דהכי הוא. אבל כיון דכתיב ואלה, מוסיף על הראשונים, מה הראשונים הנזכרים בפרשת ויגש, הם השבטים, אף כאן הם שבטים ולא מלאכים, והיינו נשמות השבטים שירדו עם נשמת יעקב אבינו בשעת השעבוד, וכדמסיק לקמן שאמר אתחזר פרשתא דא למ"ש ר' יוסי בר יהודה (מ"מ).

<p>עמך מצרימה סברת ששכינה תרד עמו באותה שעה (אמר לו והרי כתוב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעה שהיתה ירידה לבניו ירדה שכינה זהו שכתוב אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמן שתהיה לך עליה כביכול יש לי גם עליה ובשעה שתהיה לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד שמת יוסף וכל אחיו והיתה להם ירידה קמה שכינה וירדה עמם כמו שירדו אלה כך ירדו אלה.</p>	<p>עמך מצרימה סברת ששכינה תרד עמו באותה שעה (אמר לו והרי כתוב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעה שהיתה ירידה לבניו ירדה שכינה זהו שכתוב אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמן שתהיה לך עליה כביכול יש לי גם עליה ובשעה שתהיה לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד שמת יוסף וכל אחיו והיתה להם ירידה קמה שכינה וירדה עמם כמו שירדו אלה כך ירדו אלה.</p>
<p>אמר [רבי יוסי ברבי יהודה] (רבי יהודה) מה כתיב לעיל מניה⁷³⁰ (שם נ כו) וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו' בההיא שעתא <דמית יוסף וכלהו שבטין והוה לון ירידה> נחתו בני ישראל בגלותא ושכינתא ומלאכי עלאי נחתו עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל דאינון אתוספו על קדמאי למיחת [בגלותא] (לגלותא)</p>	<p>אמר (רבי יוסי ברבי יהודה) רבי יהודה מה כתוב למעלה ממנו וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו' באותה שעה שמת יוסף וכל השבטים והיתה להם ירידה ירדו בני ישראל לגלות ושכינה ומלאכים עליונים ירדו עמם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל שהם נוספו על הראשונים לרדת לגלות.</p>
<p>אמר ליה אי הכי יעקב⁷³¹ הוה מית או לא אמר ליה מית אמר ליה ומהו דכתיב⁷³² (שמות א א) הבאים מצרימה את יעקב אי בחיי אימא את יעקב ואי בתר דמית אפיק מתמן את יעקב [אלא] (א"ל) תא חזי לא אמר קרא היורדים מצרימה את יעקב דעד כעין⁷³³ לא הות ירידה ליעקב אלא הבאים אוליפנא דאתו עמיה דיעקב⁷³⁴ ואזלו להון עד דנחתו אלין בגלותא נחתו אלין עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות וגו'</p>	<p>אמר לו אם כך יעקב היה מת או לא אמר לו מת אמר לו ומהו מה שכתוב הבאים מצרימה את יעקב אם בחיים אמור את יעקב ואם אחר שמת הוצא משם את יעקב אלא בא תראה לא אמר הכתוב היורדים מצרימה את יעקב שעד עכשיו לא היתה ירידה ליעקב אלא הבאים למדנו שבאו עם יעקב והלכו להם עד שירדו אלה לגלות ירדו אלה עמם זהו שכתוב ואלה שמות.</p>
<p>רבי דוסתאי אמר בכל יומא ויומא הוו אתיין ואזלין לון הדא הוא דכתיב הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו והיינו דכתיב הבאים מצרימה בקדמיתא את יעקב ולבתר</p>	<p>רבי דוסתאי אמר בכל יום ויום היו באים והולכים להם זהו שכתוב הבאים מצרימה ולא כתוב אשר באו והיינו שכתוב הבאים מצרימה</p>

⁷³⁰ וא"כ לעולם אמלאכים קאי (רח"ו).

⁷³¹ פי' ר"י בר יהודה קא מקשה לר' יהודה (מ"מ).

⁷³² פי' רבי יוסי קאמר לר' יהודה, כיון שמת יעקב כבר, אמאי קאמר הבאים את יעקב. ובשלמא לדידי נחא, שנשמות השבטים ירדו עם נשמת יעקב אביהם בגלות כדלקמן, אלא לדידך דקאי אמלאכים, והמלאכים לא ירדו בגלות אלא אחר מיתת יעקב, אמאי כתיב את יעקב ולא אמר קרא היורדים, פי' דמשמע שמשעה שירדו לא עלו. אלא אמר הבאים, דלשון הבאים משמע באו לפי שעה ועלו (מ"מ).

⁷³³ פי' וטעם שלא אמר הכתוב היורדים, מלבד שבא להשמיענו קושטא דמילתא, שבאו ועלו, עוד לפי' דמשמע משעת ביאת יעקב למצרים היתה ירידה וזה אי אפשר (מ"מ).

⁷³⁴ ושיעור הכתוב, ואלה שמות בני ישראל, שהם המלאכים הבאים. את יעקב, לכבודו, בשעת ירידתו למצרים, ועלו אח"כ. עתה בגלות. איש וביתו באו, בקבע. ובא ר' דוסתאי לפ' הבאים בכל יום ויום לא בשעת ירידה לבד (מ"מ).

<p>כד הות לון ירידה איש וביתו באו ותא חזי בני יעקב כלהו הוו [מתין] [מיתין] בההוא זמנא ונחתו אלין ואלין⁷³⁵</p>	<p>בתחלה את יעקב ואחר כך כשהיתה להם ירידה איש וביתו באו ובא וראה כל בני יעקב היו מתים באותו זמן וירדו אלה ואלה.</p>
<p>רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו האי פרשתא מלין עלאין אית בה דתנן בשעתא דנחתו אלין רתיכין <ומשריין> (ומשריתין) קדישין דיוקניהון דשבטין דגליפין לעילא כלהו עאלו למידר עמהון הדא הוא דכתיב איש וביתו באו וכתוב (שמות א ב) ראובן שמעון לוי</p>	<p>רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו בפרשה זו יש דברים עליונים ששנינו בשעה שירדו המרכבות והמחנות הקדושים האלו דמותם של השבטים שחוקקים למעלה כולם נכנסו לדור עמם זהו שכתוב איש וביתו באו וכתוב ראובן שמעון לוי.</p>
<p><דבר אחר> ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו' אתחזר פרשתא דא⁷³⁶ למה דאמר רבי יוסי ברבי יהודה וכלא הוה</p>	<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו' חזרה פרשה זו למה שאמר רבי יוסי ברבי יהודה והכל היה.</p>
<p>ותא חזי רבי אלעזר בן ערך כד הוה מטי להאי פסוק הוה בכי דתניא אמר רבי אלעזר בן ערך בשעתא <דאזלו> (שנכנסו) ישראל בגלותא אתכנשו כלהו נשמתהון דשבטין למערתא דכפלתא צווחו ואמרו סבא סבא כאבא דבנין לאו בלאותא <נ"א בגלותא> דעלמא דיין⁷³⁷ בניך כלהו משתעבדין בקשיו עם אחרן עבדין בהו נוקמין דעלמא</p>	<p>ובא וראה רבי אלעזר בן ערך כשהיה מגיע לפסוק הזה היה בוכה ששנינו אמר רבי אלעזר בן ערך בשעה שהלכו ישראל לגלות התכנסו כל נשמות השבטים למערת המכפלה צווחו ואמרו זקן זקן כאב של בנים אין⁷³⁷ בעמל (של הגלות) של העולם הזה בניך כולם משעבדים⁷³⁸ בפרך ועם אחר עושים בהם נקמות העולם.</p>
<p>בההיא שעתא אתער רוחיה דההוא סבא רשותא שאיל ונחית קרא קודשא בריך הוא לכל רתיכויו ומשרייתיה [ומלכהון] [ומלכיהון] בראשיהון ונחתו כלהו עם יעקב ועם שבטוהי שבטין נחתו חייין עם אבוהון ושבטין נחתו מתים עם אבוהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתוב ראובן שמעון לוי וגו' ותא חזי מתים הוו ונחתו וכתוב (שמות א ה) ויוסף היה במצרים אמר רבי אבא בהאי אתקרי (תהלים קג יג) כרחם אב על בנים</p>	<p>באותה שעה התעוררה רוח של אותו הזקן בקש רשות וירד קרא הקדוש ברוך הוא לכל מרכבותיו ומחנותיו ומלכיהם בראשיהם וירדו כולם עם יעקב ועם שבטיו שבטים ירדו חיים עם אביהם ושבטים ירדו מתים עם אביהם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתוב ראובן שמעון לוי וגו' ובא וראה מתים היו וירדו וכתוב ויוסף היה במצרים אמר רבי אבא בזה נקרא כרחם אב על בנים.</p>
<p>רבי יהודה בר שלום הוה אוזיל בארחה ורבי אבא הוה עמיה עאלו לחד אתרא ובתו תמן אכלו כד בעו למשכב שוו רישיהון</p>	<p>רבי יהודה בר שלום היה הולך בדרך ורבי אבא היה עמו נכנסו למקום אחד ולנו שם אכלו כשרצו</p>

⁷³⁵ פי' רבי דוסתאי מקיים דברי שניהם, שירדו נשמות השבטים והמלאכים, וכן ר' יוסי ור' אלעזר סברי הכי, וז"ש הה"ד איש וביתו באו, שהם המלאכים, וכתוב ראובן שמעון לוי הם נשמות השבטים (מ"מ).

⁷³⁶ פי' שירדו נשמת השבטים כסברת רבי יוסי בר יהודה (מ"מ).

⁷³⁷

⁷³⁸

⁷³⁹ פי' צער של בנינו שמצערים אותם המצריים בעולם הזה (מ"מ).

<p>בההוא תלא דארעא דהוה חד קברא [תמן] עד לא דמיכו קרא חד קלא מן קברא אמר זרעא לארעא אולא⁷⁴⁰ תריסר שנין הוה</p>	<p>לשכב שמ ראשם באותו תל של הארץ שהיה שם קבר אחד עד שלא נרדמו קרא קול אחד מהקבר ואמר הזרע הולך לאדמה שתים עשרה שנה היה</p>
<p>מז/ב</p>	
<p>דלא אתערית⁷⁴¹ בר האידינא דפרצופא דברי חמינא הכא⁷⁴²</p>	<p>שלא התעוררתי פרט לעכשיו שפרצוף בני אני רואה כאן.</p>
<p>אמר רבי יהודה מאן את אמר ליה יודאי אנא ואנא יתיב נזיפא דאנא לא [יכלנא] (בעינא) למיעל בגין ההוא צערא דברי דגנביה ההוא עע"ז כד איהו הוה זעירא ואלקי ליה כל יומא וצערא דיליה דחי לי למעאל בדוכתאי ובהאי אתרא לא אתערית בר האידינא</p>	<p>אמר רבי יהודה מי אתה אמר לו אני יהודי ואני יושב נזוף שאיני יכול להכנס משום אותו צער של בני שגנבו אותו גוי כשהיה קטן ומלקה אותו כל יום והצער שלי דוחה אותי מלהכנס למקומי ובמקום זה לא התעוררתי פרט להיום.</p>
<p>אמר ליה ואתון ידעין בצערא דחיי אמר ליה⁷⁴⁴ שרי קברא⁷⁴⁵ אי לאו בעותא דילן על חיי לא יתקיימון פלגות יומא <נ"א בעלמא> והאידינא אתערית הכא דהוה אמרין לי כל יומא דלעגלא ייתי ברי הכא ולא ידענא אי בחיי אי כמותא⁷⁴⁶</p>	<p>אמר לו ואתם האם יודעים בצער החיים אמר לו [נשבע] ⁷⁴³בשר הקבר אם לא בקשותינו על החיים לא היו עומדים חצי יום (בעולם) ועכשיו התעוררתי כאן שהיו אומרים לי בכל יום שבמהרה יבא לכאן בני ולא ידעתי אם בחיים או במות.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה מאי עבידתייכו בההוא עלמא אתרניש קברא ואמר אזילו קומו דהאידינא ילקון לברי⁷⁴⁷ תוהו וערקו מתמן כפלגות מיל יתבו עד דנהיר צפרא קמו למיזל חמו חד בר נש דהוה רהיט וערק והוה שתית דמא אכתפוי אחדו ביה וסח להו עובדא⁷⁴⁸ אמרו ליה מה שמך אמר להו לחמא בר ליואי אמרו ומה בר⁷⁴⁹ ליואי בר לחמא הוה ההוא מיתא ומסתפינא לאשתעויי יתיר בהדיה לא אהדרו אמר רבי אבא האי</p>	<p>אמר לו רבי יהודה מה מעשיכם באותו העולם רעש הקבר ואמר קומו לכו שעכשיו מכים את בני תמהו וברחו משם כחצי מיל ישבו עד שהאיר הבוקר קמו ללכת וראו איש אחד שהיה רץ ובורח והיה שותת דם על כתפיו אחזו בו וספר להם את המעשה אמרו לו מה שמך אמר להם לחמא בר ליואי אמרו ומה (בן) ליואי בר לחמא היה אותו המת ופחדו לדבר איתו יותר ולא חזרו</p>

⁷⁴⁰ זרע לארץ הולך, כי עתה יכו את בני עד למיתה ונקבר בארץ (רח"ו).
⁷⁴¹ ירצה, הנשמות פוקדות רוחות ונפשות לקבר לגוף כדפי' בפרשת ויחי בפסוק' והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ, והצדיק הזה מפני נזיפותו (מפי עצמו) עד ירחם הקב"ה על זרעו, לא היה פוקד קברו עד היום ההוא שבנו צדיק מצרה נחלץ כדלקמן (אור יקר).
⁷⁴² שברח משביותו וניצל מהמות כדלקמן (אור יקר).

⁷⁴³
⁷⁴⁴ שנשבע בשר הממונה על הקברות (רח"ו).
⁷⁴⁵ קברי (דפ"ו).
⁷⁴⁶ שינצל משביותו וישתטח על קברי או ימות שם ביסוריו ויתדבק עמי (אור יקר).
⁷⁴⁷ שהיה רבו רודף אחריו להמיתו שהיה בורח מאתו (אור יקר).
⁷⁴⁸ שנגנב בקטנותו ועתה רדף רבו אחריו והוא ברח כאומרו רהיט ועריק, וניצל מהשביה כמו שנתבשר אביו והיה בחיים ושמא עבר על קבר אביו ונשתטח עליו ונח נפש אביו מצערו וכן נראה כיון שהם לא חשו לצערו לפדותו כדפי' וכבר נתבשר אביו דלעגל ייתי ברי והיינו שבא כדפי' (אור יקר).
⁷⁴⁹ מוסגר בדפ"ו.

<p>דאמרו דצלוחתהון דמתייא מגינן על חיי מנלן דכתיב (במדבר יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון⁷⁵⁰</p>	<p>אמר רבי אבא זהו שאמרו שתפלות המתים מגנות על החיים מנין לנו שכתוב ויעלו בנגב ויבא עד חברון.</p>
<p>אמר רבי יהודה תא חזי תרין נדרין נדר קודשא בריך הוא ליעקב חד דייחות עמיה⁷⁵¹ למידר עמיה בגלותא וחד דיסקיניה מקבריה⁷⁵² למחמי הדוותא דסייעתא קדישא דדיירי עם בנוה⁷⁵³ הדא הוא דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה⁷⁵⁴ אנכי ארד עמך בגלותא ואנכי אעלך גם עלה כמה דאת אמר (יחזקאל לו יב) והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וכתוב (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים⁷⁵⁵ וגו'</p>	<p>אמר רבי יהודה בא וראה שני נדרים נדר הקדוש ברוך הוא ליעקב אחד שירד עמו לדור עמו בגלות ואחד שיעלהו מקברו לראות חדות הסיוע הקדוש שדר עם בניו זהו שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה אנכי ארד עמך בגלות ואנכי אעלך גם עלה כנאמר והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וכתוב ששם עלו שבטים וגו'.</p>
<p>דבר אחר ויקם מלך חדש על מצרים וגו' (שמות א ח) אמר רבי שמעון בההוא יומא אתיהב [ליה] רשותא⁷⁵⁶ [לשרו של מצרים] על כל שאר עמין דתנא עד דלא מית יוסף לא אתיהיב שלטנו לשלטנא דמצרים על ישראל כיון דמית יוסף כדן ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כמאן דהוה מאיך וקם</p>	<p>דבר אחר ויקם מלך חדש על מצרים וגו' אמר רבי שמעון באותו יום נתנה רשות לשרו של מצרים על כל שאר העמים ששינו עד שלא מת יוסף לא ניתן שלטון לשלטון של מצרים על ישראל כיון שמת יוסף אז ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כמי שהיה נמוך וקם.</p>
<p><ויקם מלך חדש וכו'> רבי יצחק פתח⁷⁵⁷ (שיר א) עד שהמלך במסבו [נרדי] [נדר] נתן ריחו עד שהמלך דא קודשא בריך הוא⁷⁵⁸ הדא הוא דכתיב (ישעיה מד ו) כה אמר יהוה מלך ישראל וכתוב (דברים לג ה) ויהי בישרון מלך⁷⁵⁹ במסבו בין כנפי הכרובים⁷⁶⁰</p>	<p>(ויקם מלך חדש וכו') רבי יצחק פתח עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו עד שהמלך זה הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כה אמר ה' מלך ישראל וכתוב ויהי בישרון מלך במסבו בין כנפי הכרובים נרדי נתן</p>

⁷⁵⁰ ירצה שבא כלב ונשתטח בקבר האבות שיתפללו עליו על כלב שניצול מעצתם (אור יקר).

⁷⁵¹ היינו עם נשמתו כדפי' לעיל ר' אלעזר בן ערך (אור יקר).

⁷⁵² בגוף ממש לראות בישועה כאומרו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (אור יקר).

⁷⁵³ פי' העלה הקב"ה יעקב מקברו לראות המלאכים הדרים עם בניו במצרים, והיו שמחים המלאכים אע"פ שהיו בגלות, והיינו קודם שיצאו ממצרים, א"נ כדכתיב יצאו כל צבאות ה' והיינו בשעת יצירה (מ"מ).

⁷⁵⁴ כת הקודמין מהמקבולים נבוכו בזה והרב החסיד מהר"ש בן אלבקן בס' ברית הלוי כ"י האריך בזה והביא מאמרי הזהר שנראים כסותרים ומסיק דדוקא בגלות זה הוא בחי' שכינה בגלות אך במצרים לא היה בחי' זו רק שהיתה שם והאריך מאד ועפ"ז מדוקדק מ"ש לעיל בסמוך דיחות עמיה למידר דייקא (מא"ן) (נ"א) עי' לקמן סט ע"ב ובח"א קנט ע"ב וגמ' מיגלה כט ע"א (לש"ו)
⁷⁵⁵ פי' שהביא ראייה תחלה שעלה מקברו, ולא פי' על מה היתה עלייתו, ולזה הביא פי' ששם עלו שבטים, לומר שעליה זו היתה כדי לראות בשמחת בניו בג"ש דעלייה עלייה, א"נ בא לומר שגם השבטים עלו מקברם לראות בשמחת בנייהם (מ"מ).

⁷⁵⁶ ירצה שליטה לשרו של מצרים על כל האומות, ובעוד יוסף בחיים היה היחוד בקדש, והשר משועבד היחוד בקדש, והשר משועבד תחת הקדושה (אור יקר).

⁷⁵⁷ ירצה שישראל במעשיהם בגילולי מצרים גרמו קימת מלך חדש, שאילולי כן מעולם, לא זה שכינה ולא שלטא ביה אומה, אפילו רגע, שהרי ד' מאות שנה נגזרו, וכמה עברו מהם שלא שלטו בהם המצרים (אור יקר).

⁷⁵⁸ שהיה מלך בישראל אפילו קודם גלות מצרים, הה"ד מלך ישראל וגואלו קודם היה מלך, ואח"כ גואלו ע"י משה רבינו ע"ה (אור יקר).

⁷⁵⁹ אימתי קאמר ויהי, אלא קודם גלות מצרים, וכמו שגרמו בבית שני (אור יקר).

<p>נרדי⁷⁶¹ נתן ריחו⁷⁶² דגרמו לאסתלקא מביניהון</p>	<p>ריחו שגרמו להסתלק מביניהם.</p>
<p>דבר אחר (שיר א יב) עד שהמלך במסבו בעוד דקודשא בריך הוא הוה יהיב אורייתא לישראל דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהוה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' בעוד דהוה כתיב אורייתא לישראל שבקו ריחיהון טב ואמרו אלה אלהיך ישראל (שמות לב ד)</p>	<p>דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהקדוש ברוך הוא היה נותן תורה לישראל שכתוב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' בעוד שהיה כותב תורה לישראל הוציאו ריחם הטוב ואמרו אלה אלהיך ישראל.</p>
<p>דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד דהוה קודשא בריך הוא נחית על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו דכתיב (שם כד ז) נעשה ונשמע</p>	<p>דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהיה הקדוש ברוך הוא יורד על הר סיני לתת תורה לישראל נרדי נתן ריחו שכתוב נעשה ונשמע.</p>
<p>רבי תנחום אמר כל אומה ואומה אית לה שר לעילא וכד קודשא בריך הוא יהיב שלטנותא לדין אנחית לדין וכד יהיב שלטנותא להווא שר לית ליה שלטנותא⁷⁶³ אלא <בנין> (על) ישראל הדא הוא דכתיב (איכה א ה) היו צריה לראש</p>	<p>רבי תנחום אמר לכל אומה ואומה יש שר למעלה וכשנותן הקדוש ברוך הוא שליטה לזה מוריד את זה וכשנותן שליטה לאותו שר אין לו שליטה אלא משום ישראל זהו שכתוב היו צריה לראש.</p>
<p>רבי יצחק אמר ישראל אינון⁷⁶⁴ לקביל⁷⁶⁵ כל שאר אומין דעלמא מה שאר עמין אינון שבעים אוף ישראל אינון שבעין הדא הוא דכתיב (בראשית מז כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומאן דשליט על ישראל⁷⁶⁶ כאילו שליט על כל עלמא</p>	<p>רבי יצחק אמר ישראל הם כנגד כל שאר עמים מה שאר העמים הם שבעים אף ישראל הם שבעים זהו שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומי ששולט על ישראל כאילו שולט על כל העולם.</p>
<p>רבי אבא אמר מהכא⁷⁶⁷ (שמות א ז) ובני ישראל פרו וישרצו וגו' הא⁷⁶⁸ שבעה⁷⁶⁹ וכל דרגא <נ"א סלקא> לעשרה הא שבעים מה</p>	<p>רבי אבא אמר מכאן ובני ישראל פרו וישרצו וגו' הרי שבעה וכל דרגה (עולה) לעשרה הרי שבעים מה כתוב אחריו ויקם מלך חדש על מצרים.</p>

⁷⁶⁰ למטה בבית המקדש היה בין כנפי כרובים הידועים למעלה עמהם במצרים, וגרמו לאסתלקא, וגלתה שכינה במקדש, וכמוהו לישראל במצרים (אור יקר).

⁷⁶¹ הוא העון (אור יקר).

⁷⁶² הרע ונסתלק, ופי' הב' נרדי הוא טוב, "נתן", שבק ולא נסתלקה שכינה, ופי' הג' נרדי הוא טוב נתן כמשמעו והכל לטובה (אור יקר).

⁷⁶³ לשלוט על כל הכיפה אלא ע"י היותו שולט על כל ישראל כענין שליטת נבוכדנצר, ורומה הרשעה היינו היו צריה לראש לכל העולם (אור יקר).

⁷⁶⁴ י ע"א (הערת הזהר).

⁷⁶⁵ הם בקדש אוחזים שבעים ענפים קדושים, שהם משתלשלים ונמשכים מעלה לעלול, עד ניקת שבעים שרים מבחוץ (אור יקר).

⁷⁶⁶ הנה אוחז בתוכו כל המקורות העליונים ששכינה עם ישראל בגלות נמצאו כל השרים יונקים מתחת ידו, כיון שמקור הברכות מתלבש בו, והיינו שבעים נפש, מרכבה לשבעים ענפים, שהם מתפשטים מ"ב גבולים, שהם ענפים ל"ק (אור יקר).

⁷⁶⁷ דחיקא ליה כי אותם השבעים נפש היו בחיי יעקב ואין משם ראייה שבגלותם יהיו בסוד שבעים (אור יקר).

⁷⁶⁸ יד ע"ב (הערת הזהר).

⁷⁶⁹ זה פליג אמ"ד לעיל דף יד שהם ו' דרגין, והתם חשיב מאד מאד, כאלו תיבה אחת, והכא חשיב להו ב' תיבות (מ"מ).

<p>כתיב בתריה ויקם מלך חדש על מצרים</p>	
<p>א"ר [הונא] (אבא) אמאי אשתעבידו ישראל בכל [ה]אומין בגין דישתאר [בהון] (מנהון בעלמא) <בהון עלמא> דאינון לקביל כל עלמא וכתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד ומה הוא חד אוף ישראל חד דכתיב (ש"ב ז כג) גוי אחד בארץ מה שמיה חד ונתפרש בשבעין⁷⁷⁰ אוף ישראל חד ונתפרש בשבעין</p>	<p>אמר רב הונא למה השתעבדו ישראל בכל האומות בשביל שישאר בהם העולם שהם כנגד כל העולם וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ומה הוא אחד אף ישראל אחד שכתוב גוי אחד בארץ מה שמו אחד ונפרד בשבעים אף ישראל אחד ונפרד בשבעים.</p>
<p>רבי יהודה פתח (משלי ל כא) תחת שלש ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך דתניא</p>	<p>רבי יהודה פתח תחת שלוש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך ששנינו</p>
<p>יז/א</p>	
<p>לית לך אומא <מכיכא> (מכינא) וקלילא⁷⁷¹ <ונבזית> קמי קודשא בריך הוא כוונתייהו דמצראי ויהיב לון קודשא בריך הוא שלטנותא בגינייהו דישראל ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) דא הגר⁷⁷² דאולידת לישמעאל שעשה כמה רעות לישראל ושלט בהם ועינה אותם בכל מיני ענויין וגזר עליהם כמה שמדות ועד היום הם שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל</p>	<p>אין לך אומה שפלה ונקלית ובזויה לפני הקדוש ברוך הוא כמו המצרים והקדוש ברוך הוא נתן להם שליטה בשביל ישראל ושפחה כי תירש גברתה זו הגר שהולידה את ישמעאל שעשה כמה רעות לישראל ושלט בהם וענה אותם בכל מיני ענויים וגזר עליהם כמה שמדות ועד היום הם שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.</p>
<p>רבי יהושע הוה סליק לירושלם והוה אזיל בארחה חמא חד ערבא דהוה אזיל בארחה ובריה עמיה פגעו ביודאי חד אמר לבריה האי יודאי געלא דמאים ביה מריה <נוול> (טול) ליה ורקיק ליה בדיקניה שבעה זמנין דאיהו מזרעא [דראמיין] דאנא ידענא דמשעבדן בהו שבעין עממיין אזיל בריה ואחיד בדיקניה אמר רבי יהושע ראמיין⁷⁷⁴ גוזרנא על עלאין דיחתון לתתא עד לא סיים אתבלעו באתריהון</p>	<p>רבי יהושע היה עולה לירושלים והיה הולך בדרך ראה ערבי אחד שהיה הולך בדרך ובנו עמו פגשו ביהודי אחד אמר לבנו היהודי הזה געל שמאס בו אדונו נוול אותו ו⁷⁷³ותירק לו בזקנו שבע פעמים שהוא מזרע של רמאים שאני ידעתי שמשעבדים בהם שבעים עממים הלך בנו ותפס בזקנו אמר רבי יהושע רמאים רמאים גוזרני על העליונים שירדו למטה עד שלא סיים נבלעו במקומם.</p>
<p>רבי יצחק פתח (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום האי קרא על גלותא דישראל אתמר דאינון ישתעבדון</p>	<p>רבי יצחק פתח עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום פסוק זה נאמר על גלות ישראל</p>

⁷⁷⁰ הם שבעים שמות הבינה (רח"ו).

⁷⁷¹ מפני גילוליהם ושיקוציהם ושטופים בזמה כמפורסם בכתובים (אור יקר).

⁷⁷² בניה שולטים על בניה של שרה (אור יקר).

⁷⁷³

⁷⁷⁴ פי' עליונים עליונים, דבר כנגד העליונים יקימו גזירתו והם השולטים על העולם כדי לעשות

נס חוץ מן הטבע (אור יקר).

<p>בגלותא עד דיסתיים ההוא יומא דשלטנותא דאומין דתנן אמר רבי יצחק אלף שנין⁷⁷⁶ הוא שלטנותא [דכל אומין כחדא] [דאומין] עלייהו דישראל ולית לך אומה דלא [ישתעבד] [ישעבד] בהון ויומא חדא⁷⁷⁷ הוא לקבליה דכתיב (זכריה יד ו) והיה יום אחד הוא יודע ליהויה וגו'.</p>	<p>שהם ישתעבדו בגלות עד שיסתיים אותו יום של שלטון האומות ששנינו אמר רבי יצחק אלף שנים הוא שלטון האומות כאחד על ישראל ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם ויום אחד הוא⁷⁷⁵ כנגדו שכתוב והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'.</p>
<p>דבר אחר עד⁷⁷⁸ שיפוח היום קדם דיפוח ההוא יומא דאומין ונסו הצללים אינון שולטנין דשלמי עלייהו אלך לי אל הר המור⁷⁷⁹ אמר קודשא בריך הוא אלך לי לנערא⁷⁸⁰ האומות מירושלם⁷⁸¹ דהוא הר המור כמה דכתיב (דברי הימים ב' ג א) בהר המוריה אשר בירושלם ואל גבעת הלבונה דא בי מקדשא די בציון⁷⁸² דכתיב ביה (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו' <אמר רבי יהודה> כמה דאת אמר (איוב לה יג) לאחוז בכנפות הארץ⁷⁸³ וינערו רשעים ממנה כהאי דאחיד בטלת לנערא טנופא מנה</p>	<p>דבר אחר עד שיפוח היום קדם שיפוח אותו יום של האומות ונסו הצללים אלו שלטונים ששלטו עליהם אלך לי אל הר המור אמר הקדוש ברוך הוא אלך לי לנער את האומות מירושלים שהוא הר המור כמו שכתוב בהר המוריה אשר בירושלים ואל גבעת הלבונה זה בית המקדש שבציון שכתוב בו יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו' (אמר רבי יהודה) כמו שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה כמו זה שאוחז בטלית לנער ממנה טנופת.</p>
<p>אמר רבי יוסי עתיד קודשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא ולדכאה יתה מטנופי עממיא עד דלא תשתלים⁷⁸⁴ ההוא יומא דאומין דאמר רבי חייא לית שולטנו לאומין עלייהו דישראל אלא יומא חדא לחוד <דהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים> הדא הוא דכתיב (איכה א יג) [נתנני] [נתתני] שוממה כל היום דוה יומא חד לחוד ולא יתיר אמר רבי יוסי אי יתיר⁷⁸⁵ ישתעבדון</p>	<p>אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להתגלות בירושלים שלמטה ולטהר אותה מטנופי העמים עד שלא ישתלם אותו היום של האומות שאמר רבי חייא אין שלטון לאומות על ישראל אלא יום אחד בלבד שהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים זהו שכתוב נתנני שוממה כל היום דוה יום אחד בלבד ולא יותר. אמר רבי יוסי אם</p>

775

⁷⁷⁶ כענין אוכלים כל ארבע דהיינו שנות אלף הרביעי, ובעונותינו נתוספו עליהם מה שנתוספו, מפני שאנו נותנים להם כח, או בזכות ברית ישמעאל (אור יקר).

⁷⁷⁷ כאומרו כי אלף שנים בעיניך (אור יקר).

⁷⁷⁸ לפי הראשון עד שיעבור וישתלם מכל וכל, מפני ששליטתם יום שלם כדמפרש ואזיל שלא פחת להם הקב"ה שליטה מיום א' שהוא יום שלם, ולפי' הב' עד בעוד בתוך היום קודם שישקע שמשו והיינו אומר "קודם" (אור יקר).

779

⁷⁸⁰ ממלת לי מייתי ראייה לתועלת לבער שונאי (אור יקר).

⁷⁸¹ נק' יסוד ועטרה דנוק' חדר ופרוזדור (רח"ו). ור"ל דהר המור שהיא ירושלים היא העטרה וגבעת הלבונה שהוא ציון הוא יסוד כנז' בדברי הרב (מ"מ).

⁷⁸² ועם היות שבית המקדש נקבה ציון זכר (אור יקר).

⁷⁸³ הכנפים הם אוחזים שאין הקלי' אוחזות אלא בפנים לבד מבחוץ (אור יקר).

⁷⁸⁴ כפי' הב' שפי' ר' יצחק (אור יקר).

⁷⁸⁵ הענין כי הגלות היה על עון עונותינו, אם בעגל אם בבית עצמו באותו הדור. ואז נגזר על ישראל אלף שנה. ואפילו ייטיבו דרכם בדרך בינוני זכו האומות באלף שנה, ועליו נאמר אם תעירו ואם תעוררו אפילו בתפלה. אמנם מאלף ומעלה תלוי בתשובה, מפני שעכובו על עון הדור ההוא

<p>לא על פום גזרת מלכא הוא אלא על דלא בעיין למיהדר לקבליה וכתוב (דברים ל א) והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה (באחרית הימים) וגו' וכתוב (שם ד) אם יהיה נדחך⁷⁸⁶ בקצה השמים משם יקבצך וגו'</p>	<p>ישתעבדו יותר לא על פי גזירת המלך הוא אלא על שלא רוצים לחזור אליו וכתוב והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.</p>
<p>ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל (שמות א ט) אמר רבי שמעון תא חזי דהא על כל פנים⁷⁸⁷ מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה והכי הוא דרובא דפרשתא לא אתמר אלא מלך מצרים⁷⁸⁸ סתם והיינו ממנא רברבא על מצראי פרעה מלך מצרים פרעה ממש.</p>	<p>ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל אמר רבי שמעון בא וראה שהרי על כל פנים המלאך השליט הממונה על המצרים היה וכך הוא שברוב הפרשה לא נאמר אלא מלך מצרים סתם והיינו הממונה הגדול על מצרים פרעה מלך מצרים פרעה ממש.</p>
<p>אמר רבי שמעון לפיכך כתיב ויאמר⁷⁸⁹ כלומר אכניס בלבהון מלתא דא כמה דאת אמר (ש"ב טז י) כי יהויה אמר לו לך⁷⁹⁰ קלל⁷⁹¹ את דוד מחשבת הלב בלבד וכן (אסתר ו ו) ויאמר המן בלבו וכן (בראשית יז יז) ויאמר בלבו הלבן מאה שנה אף הכא נמי אכניס מחשבתא בלבהון דאמרו רב ועצום ממנו מאי ממנו ר"ל [ממנא דילהון] (ממני) אינון אמרו בלבייהו דחילא ותוקפא דילהון רברבא ותקיפא ממנו משולטנא דילהון</p>	<p>אמר רבי שמעון לפיכך כתוב ויאמר כלומר הכניס בליבם דבר זה כמו שנאמר כי ה' אמר לו קלל את דוד מחשבת הלב בלבד וכן ויאמר המן בלבו וכן ויאמר בלבו הלבן מאה שנה אף כאן גם הכניס מחשבה בלבם שאמרו רב ועצום ממנו מה זה ממנו רצה לומר ממונה שלהם הם אמרו בלבם שחיל ותוקף שלהם גדול ותקיף ממנו מהשלטון שלהם.</p>
<p>רבי יצחק אמר כל אומין דעלמא >בר ישראל< משכין תוקפא משריהון וישראל נגדין חיליהון מקודשא בריך הוא ואינון</p>	<p>רבי יצחק אמר כל אומות העולם (חוץ מישראל) מושכים כחם משריהם וישראל מושכים כחם</p>

בעצמו שאינם זוכים לגאולה. וזה בן דוד בא או בדור שכולו זכאי, מאלף שנה ומעלה. או בדור שכולו חייב, בעתה הידועה. ואז נגאלו ישראל ח"ו בחימה שפוכה וישארו א' מעיר ושנים ממשפחה, וראיה שיש זמן שאינו בא, וזמן שבא בתשובה, הוא מלשון אחרית הימים, מכלל שאם אינו באחרית, אפילו אם ישובו לא תקובל תשובתם (אור יקר).

⁷⁸⁶ ועתה אין ספק שיש לו עת שלא יוסיף והם הזמנים שפי' לעיל ותשלום זמן אחרית הימים הוא בשנת שמנה מאות ושנים ועשרים לאלף החמישי, ומאז ועד עתה נמשך הגלות בעון הדורות שאינם שבים, ולא ימשך אלא עד ח"ת לאלף הששי בתחיית המתים ויקדם הגאולה מה שיקדם כדלעיל, ומי שימצא באותה שעה בלי תשובה אוי לרוע מזלו שיתבטל הווייתו (אור יקר).

⁷⁸⁷ ירצה בין נאמר שפרעה קבצם, ואמר ונתלבש בו השר לאומרו, בין לא נתלבש בו השר, אלא שבכולם נתלבש יחד. ואמר במחשבת כולם סוף סוף אין להימלט, שיהיה ממש השר, ולזה הקשה לא' הפי' שאם לא שנתלבש בפרעה היאך אמרו השר להם (אור יקר).

⁷⁸⁸ נ ע"א (הערת הזהר).

⁷⁸⁹ בראשית רלד ע"ב (הערת הזהר).

⁷⁹⁰ מוסגר בדפ"ו.

⁷⁹¹ וכי בנבואה אמר לו שיחטא, או נביא היה, אלא הכוונה שמגלגלין חובה על ידי חייב. והשם נתן בלבו יסורין אלו לדוד, והמחשבה נקראת אמירה, דכתיב ויאמר המן וכיוצא ממנו, אינו לשון רבים מדברים בעדם, אלא על היחיד הנזכר שהוא השר שהכניס בלבם שיאמרו עליו כן, ואם כן אומרו עם בני ישראל, הכוונה ג"כ על שר שלהם, והיינו שממש נתחכמו כנגדו יושב בשמים. ואם תאמר היאך אפשר לייחד ענין זה בשרים שהם מלאכים קטנים יחשבו שהם אלוה, וי"ל כמה שפי' שיש כח חיצוני מורד ואומר שאיתו היכולת, וזה השר כיוצא בו חיצוני מורד, דאי לא תימא הכי, שרו של סנחריב שרו של נמרוד וכיוצא, שעשו עצמן אלהות, וכן טיטוס שחשב הרג את עצמו, הכל מתכונה רעה שבשר (אור יקר).

<p>אתקרון עמא דיהו"ה ולא עמא דשולמניא רבי יהודה אמר הכא אתקרון עמו דכתיב (שמות א ט) ויאמר אל עמו והתם כתיב (שמות ג ז) ראה ראיתי את עני עמי ממש ישראל אקרון עם יהו"ה ושאר אומין אקרון עמו דשולמנא דילהון דכתיב (מיכה ד ט) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהו"ה אלהינו לעולם ועד.</p>	<p>מהקדוש ברוך הוא והם נקראים עם ה' ולא עם של השלטונים רבי יהודה אמר כאן נקראו עמו שכתוב ויאמר אל עמו ושם כתוב ראה ראיתי את עני עמי ממש ישראל נקראו עם ה' ושאר האומות נקראו עמו של השליט שלהם שכתוב כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו לעולם ועד.</p>
<p>אמר רבי אבא האי פסוקא הוה ליה למימר <הנה עם ישראל או> בני ישראל רב ועצום ממנו (אלא) מהו עם בני אלא עם בני ישראל ממש⁷⁹² מההוא ישראל דלעילא דחשיבו דעם בני ישראל הוה ולא עם יהו"ה וכתיב (שמות א יב) ויקוצו⁷⁹³ מפני בני ישראל ולא כתיב מפני</p>	<p>אמר רבי אבא פסוק זה היה לו לומר (הנה עם ישראל או) בני ישראל רב ועצום ממנו (אלא) מהו עם בני אלא עם בני ישראל ממש מאותו ישראל שלמעלה שחשבו שעם בני ישראל היו ולא עם ה' וכתוב ויקוצו מפני בני ישראל ולא כתוב מפני</p>
<p>יז/ב</p>	
<p>עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל ממש</p>	<p>עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל ממש.</p>
<p>רבי יוחנן הוה קאים קמיה דרבי יצחק אמר מה חמא בלק למימר (במדבר כב יא) הנה עם יצא ממצרים ולא אמר הנה עם בני ישראל (אלא אמר) [אמר ליה] רבי יצחק בלק מכשף גדול הוה וכן דרך המכשפים לקחת הדבר שאין בו חשדא⁷⁹⁴ וכן אין מזכירין לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו דבר שאין בו חשדא דכן דרך השדים דמעיינים בההוא מלה דקאמרי(נן) להו אי איהו כדיבא מודיעין ליה מלין כדיבין ואי הוא קשוט כל מה דאמרין לזמנא זעירא קושטא הוא כל שכן למעבר עבידתא⁷⁹⁵</p>	<p>רבי יוחנן היה עומד לפני רבי יצחק אמר מה ראה בלק לומר הנה עם יצא ממצרים ולא אמר הנה עם בני ישראל (אלא) אמר לו רבי יצחק בלק מכשף גדול היה וכן דרך המכשפים לקחת דבר שאין בו חשד וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו דבר שאין בו חשד. שכן דרך השדים שמעיינים באותו דבר שאומרים להם אם הוא כוזב מודיעים לו דברים כוזבים ואם הוא אמת כל מה שאומרים לזמן קצר אמת הוא כל שכן לעשות מעשה</p>

⁷⁹² פי' שחשבו ישראל הם תחת המלאכים שנק' בני ישראל בני זעיר, ולכך אמרו, הנה עם בני ישראל, עם שתחת המלאכים. וכתוב, ויקוצו מפני בני ישראל, פי' לא היו מתפחדים אלא מהמלאכים, שהם מושלים על ישראל כפי דעתם, כמ"ש בזהר דף יח ע"א, ויקוצו מפני בני ישראל, דהוה מתעקצי ממלאכי השרת. ואחרים פירשו כי ז"ן הם בני יש"ס ותבונה, כי הם הוציאו אותם, כמ"ש בפי' ויחי, תרין בנין אית ליה לקב"ה ואינון ת"ת ומלכות, והיהודים נק' על שם ו"ק שהם בניו של ישראל, וז"ש דחשיבו מצראי שהיהודים הם עם של בני ישראל שהם ז"ן, ולא עם הו"ה שהם יש"ס אבא, ויקוצו מפני ז"ן, ואין פי זה מחוור (מ"מ).

⁷⁹³ שהקדושה עוקצם ואל שהם משיגים בה אלא שנלחצים מהקדש ואינם יודעים ממה (אור יקר).

⁷⁹⁴ כדי שאם יכשף בלעם יחולו הכשפים אמר תזכירם בשם עם יצא ממצרים (אור יקר).

⁷⁹⁵ דהיינו כישופי בלעם (אור יקר).

<p>רבי אחא אמר בלק אורחא דקלנא נקט הנה עם יצא ממצרים כלומר דלית אנן ידעין ממאן אינון⁷⁹⁶</p>	<p>רבי אחא אמר בלק לקח דרך של קלון הנה עם יצא ממצרים כלומר שאין אנו יודעים ממי הם.</p>
<p>אמר רבי יוחנן מפני מה עמא דרברבין נטירין⁷⁹⁷ ועמא דקודשא בריך הוא לא נטירין⁷⁹⁸ אמר רבי יצחק לא דמי מסכנא לעתירא מסכנא בעי לנטרא דיליה⁷⁹⁹ עתירא לא נטיר [דיליה] וכל שכן דישראל אינון ממלכא דרחים קשומ⁸⁰⁰ ודינא⁸⁰¹ ודינא קדמאה עביד בגוברין דביתיה דבעי דאינון להוון נטירין מחטאה יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב (עמוס ג ב) רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'</p>	<p>אמר רבי יוחנן מפני מה העם של הגדולים שמורים ועמו של הקדוש ברוך הוא אינם שמורים אמר רבי יצחק אין דומה עני לעשיר העני צריך לשמור את שלו העשיר לא שומר את שלו וכל שכן שישראל הם ממלך שאוהב אמת ודין ודין ראשון עושה באנשי ביתו שרוצה שהם יהיו שמורים מחטא יותר מכולם זהו שכתוב רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'.</p>
<p>רבי יוסי נפק לארחא והוה רבי אחא בר יעקב אזיל עמיה עד דהוו אזלי שתיק רבי יוסי והרהר במלי דעלמא ורבי אחא הרהר במלי דאורייתא עד דהוו אזלי⁸⁰² חמא רבי יוסי חד הויא דהוה רהיט אבתריה⁸⁰³ אמר רבי יוסי לרבי אחא חזית האי חויה דרהיט אבתראי אמר ליה רבי אחא אנא לא חמינא ליה רהיט רבי יוסי וחויא אבתרוי נפל רבי יוסי ודמא</p>	<p>רבי יוסי יצא לדרך והיה רבי אחא בר יעקב הולך עמו עד שהיו הולכים שתק רבי יוסי והרהר בדברי העולם ורבי אחא הרהר בדברי תורה (עד שהיו הולכים) ראה רבי יוסי נחש אחד שהיה רץ אחריו אמר רבי יוסי לרבי אחא ראית את הנחש הזה שרץ אחרי אמר לו רבי אחא אני לא ראיתי אותו רץ רבי יוסי והנחש אחריו נפל רבי יוסי ודם שתת וירד</p>

⁷⁹⁶ אפשר שאינם יודעים בני מי, אם ישראל אם המצריים, ואפשר דהכי קאמר, הם הפקר, עבדים ויצאים מתחת רשות רבם, שאין להם אדון, שעדיין לא קנו אדון לעצמם (אור יקר).

⁷⁹⁷ הם בשמירה מן הפגעים, ואם בא עליהם מלחמה השר לוחם מלחמותם (אור יקר).

⁷⁹⁸ שהם בגלות ובצרות רבות ורעות כאלו לא נטירין (אור יקר).

⁷⁹⁹ שאין לו יכולת להרבות כהקב"ה ארבה אותם כצאן אדם, וכן הרף ממני ואעשה אותך אמנם השר אין לו אלא על דרך הטבע, ואם יאבדו כל טבע לא ימלא חרבנותו בכמה שנים (אור יקר). פי' לפי שאין בני אדם יראים ממנו אבל העשיר הכל יראים ממנו ולכך לא נטיר ובנמשל ג"כ כל הנוגע בישראל מפחד ממנו יתברך שעתיד לנקום נקמתם (מ"מ).

⁸⁰⁰ הקב"ה חותמו אמת, לכך צריכים אומתו שיהיו באמת ואם לאו לוקים, אמנם השרים הם מהטומאה והשקר, לכך אם אומתו יתדבקו בשקר והטומאה אינו, ולא שיהיו כך כל מציאתם בשלוח, אלא מאריכים עד שתתמלא סאתם, וישראל פוקד עליהם מיד (אור יקר).

⁸⁰¹ עי' זהר ח"ג צט ע"ב, שעל אף שכתוב אני ה' אוהב משפט, עכ"ז, אהבת בניו מנצח לרחם בדין בר"ה. ועי' בהגר"א בתיקו"ז קמה ע"א: סט' דיעקב זרע אמת שמכריע בין הקצוות והוא אורך ורוחב וזהו אמת שמסכים הגבו' עם חסד האורך עם הרוחב וכן בענין הת"ת שמסכים החסד עם הגבורה שחסד שכולו חסד אף לרשעים וזהו אינו אמת וכן בגבורה מדקדק מאד אבל כאן אמת שה' אוהב משפט ובעל הרחמים ושם מצדיק.

⁸⁰² עד דהוו אזלי (מוסגר בדפ"ק).

⁸⁰³ לא היה גשמי אלא שטן וברח, ועכ"ז הלקהו והיינו הדם השותת ולא שנוגע בו החצוני אלא שגרם לו, וזה מקדושת ר' יוסי שבא לו העונש שלא בפגיעת הנחש החצוני בו ממש (אור יקר). עי' בהגר"א בספד"צ לו ע"ב: חויא דרהיט בש"ע דילוגין - הוא התנין נחש כידוע, וכמו שהתנין העליון חוורא דרישא מתפשט ממנו ש"ע רבוא עלמין אורכא דאנפין, כמ"ש בא"ר (דף קכח ע"ב) וכמש"ל (יא ע"ג), כן הוא התחתון רהיט ש"ע דילוגין, והן ע"ס דמסאבותא, שלש ראשונות בסוד מאות, וז' האחרונות בסוד עשירות כנ"ל.

<p>[שתת ונחת] (שתית ונחת) מחוטמוי שמע דהו אמרין (עמוס ג ב) רק אתכם ידעת⁸⁰⁴ מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעתא חדא כך מאן דמתייאש <מנה> (מניה) על אחת כמה וכמה⁸⁰⁵</p>	<p>מחוטמו שמע שהיו אומרים רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעה אחת כך מי שמתייאש ממנה על אחת כמה וכמה.</p>
<p>פתח ואמר (דברים ב ז) כי יהו"ה אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה הכא אלא לקחת עונשן מישראל כל זמן שמתפרשין מן עיץ החיים דכתיב (שם ל ב) כי הוא הייך ואורך ימך⁸⁰⁶</p>	<p>פתח ואמר כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה כאן אלא לקחת עונשם מישראל כל זמן שפורשים מעץ החיים שכתוב כי הוא חייך ואורך ימך.</p>
<p>תא הוי אמר רבי חייא כתיב (משלי יג כד) חושך שבטו שונא בנו וגו' וכתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהו"ה וכתיב (שם ג) ואת עשו שנאתי מהו שנאתי דכתיב חושך שבטו שונא בנו כלומר שנאתי אותו ועל כן השכתי שבט מהם כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים⁸⁰⁷ דלא בעי קודשא בריך הוא דיתפרשון מעץ החיים אפילו רגעא חדא</p>	<p>בא וראה אמר רבי חייא כתוב חושך שבטו שונא בנו וגו' וכתוב אהבתי אתכם אמר ה' וכתוב ואת עשו שנאתי מה זה שנאתי שכתוב חושך שבטו שונא בנו כלומר שנאתי אותו ועל כן חשכתי שבט מהם כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים שהקדוש ברוך הוא לא רוצה שיפרשו מעץ החיים אפילו רגע אחד.</p>
<p>ויאמר אל עמו (שמות א ט) יהב להון עיטא⁸⁰⁹ למעבד עמהון בישא אמר רבי תנחום ידעין הו⁸¹⁰ מצראי באצטגנינות דלהון שסופן למלקי בגין ישראל ולכך אקדים שולטנא דלהון למעבד עמהון ביש</p>	<p>ויאמר אל עמו נתן להם עצה לעשות עמהם רע אמר רבי תנחום יודעים היו המצריים באצטגנינות שלהם שסופם ללקות בגלל ישראל ולכן הקדים השליט⁸⁰⁸ שלהם לעשות עמם רע.</p>

⁸⁰⁴ כמו שהיה אומר ר"ש, והשתא לית ליה לקב"ה בעלמא אלא אנן העשרה חברים שהיו אחר האדרא שבעה והם דבקים יותר משאר חכמי ישראל והיו צריכים שלא להפריד המחשבה אפילו רגע (אור יקר).

⁸⁰⁵ עי' פרדס רמונים (שער לב פרק א): והרי מתוך המאמר הזה אנו למדים שבחם שמעולם לא היו מפסיקים מתורתם אפי' רגע. ועל כך נענש ר' יוסי והטעם כדפי' כי בהיותם עוסקים בתורה ובמצות גודל ההשפעה היה נשפע על ידם והעולם בנחת וכמו שאמר הרשב"י ע"ה עליו ועל חבירו אנו ז' עיני ה' אנו לרמוז שעל ידם היתה השכינה מתייחדת בשבעת הימים ומטעם זה בהפסיקים רגע יחסר השפע ההוא ח"ו ונמצא חוסר ההשפעה למעלה ולכן נענשים ברגע. וזהו שראה הנחש העקלתון רץ אחריו ור' אחא לא ראה אותו. לרמוז שעל בטול תורתו של ר' יוסי בא וזהו ששמע רק אתכם ידעתי וכו' ע"כ אפקוד עליכם.

⁸⁰⁶ הענין שהתורה היא עץ החיים בת"ת והיינו בסוד היותו מלמעלה בסוד החכמה ולכך הוא נמשך מא"א, והיא חיים המתפשטין בתוך הספירות, וכן כשיש דין בהן הוא סוד קצר אפים, חוטמא קמיטא דז"א בסוד הדין וחרון אף, מיד ע"י התורה מתפשט ארוכה ומרפא מהכתר והימים הקצרים שהם שש למטה מתארכים והיינו ואורך ימך וכשאר הם מתרחקים מחיים ואורך ימים מיד הגבורה מעוררת קצר הימים, קצר אפים, ומיתה ונחש ושרף שהכל נקשר בסוד הדין (אור יקר).

⁸⁰⁷ הם בין שאר העם הם כישראל בין שאר אומות (אור יקר).

⁸⁰⁸

⁸⁰⁹ רמז למה שפירש לעיל ר"ש שהשר נתן בלבם עצת רשע להרע לישראל ולרבי תנחום הקשה כי היאך השר היודע עתיד, שבלי ספק הקב"ה יתבע עלבונם השיאם עצה כזו, ואם הם עצמם היאך עלה בלבם שטות זה חוטאים ללא תועלתם (אור יקר).

<p>רבי יצחק פגע בההוא פורא וחמא חד בר נש דהוה נאים תחות חד אילן יתיב תמן אדהוה יתיב חמא ארעא דמתחלחלא ואתבר ההוא אילנא ונפל וחמא בקיעין גומין בארעא וארעא סלקא ונחתא</p>	<p>רבי יצחק פגש באותו הר וראה איש אחד שהיה יושן תחת האילן א' ישב שם עד שהיה יושב ראה שהארץ מתחלחלת ונשבר אותו אילן ונפל וראה בקיעים וגומות בארץ והארץ עולה ויורדת.</p>
<p>אתער ההוא גברא צווה לקבליה דרבי יצחק ואמר ליה יודאי יודאי בכי ונהים דהאידינא <מקימין> (מקיימין) ברקיעא חד רברבא ממנא שלטנא עלאה והוא זמין למעבד עמכון ביש סגי והאי רגשא דארעא בניניכון הוה דכל זמנא <דרגשא> (רגשא) ארעא כד קם ממנא דיעביד עמכון <בישא> (ביש)</p>	<p>התעורר אותו האיש וצווח כנגד רבי יצחק ואמר לו יהודי יהודי תבכה ותנהם שהיום מעמידים ברקיע גדול ממונה אחד שליט עליון והוא עתיד לעשות עמכם הרבה רע ורעידת האדמה הזאת היתה בגללכם שכל פעם שרועדת הארץ כשקם ממונה שיעשה עמכם רע.</p>
<p>תווה רבי יצחק ואמר ודאי כתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וכתוב תחת עבד כי ימלוך ממנא דהוה ממנא⁸¹¹ תחות שלטנא אחרא ומליך ויהבין ליה שלטנא וכל שכן כד שליט בישראל</p>	<p>תמה רבי יצחק ואמר ודאי כתוב תחת שלוש רגזה ארץ וכתוב תחת עבד כי ימלוך ממונה שהיה (ממונה) תחת שלטון אחר ומלך ונתנו לו שלטון וכל שכן כששולט בישראל.</p>
<p>אמר רבי חמא בר גוריא כד אנח לישראל תחות שלטנותא דאומין יתיב וגעי ובכי⁸¹² הדא הוא דכתיב (ירמיה יג יז) במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דווקא⁸¹³</p>	<p>אמר רבי חמא בר גוריא כשהניח את ישראל תחת שלטון האומות ישב וגעה ובכה זהו שכתוב במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דוקא.</p>
<p>רבי יהודה עאל לגביה דרבי אלעזר אשכחיה דהוה יתיב וידיה בפומיה והוה עציב אמר ליה במאי</p>	<p>רבי יהודה נכנס אל רבי אלעזר ומצאו שהיה יושב וידו בפיו והיה עצוב אמר לו במה</p>
<p>יח/א</p>	
<p>קא עסיק מר אמר ליה [דכתיב] (כתיב) (משלי טז טו) באור פני מלך חיים⁸¹⁵ אי טרנא⁸¹⁶ עציב וכל שכן דגעי ובכי שמשוי</p>	<p>עוסק מר אמר לו שכתוב באור פני מלך חיים אם⁸¹⁴ האדון עצוב וכל שכן שגועה ובוכה מה יעשו שמשוי זהו שכתוב הן אראלם צעקו חוצה</p>

⁸¹⁰ ואמרו כיון שאין תועלת בהם ולא בטובתם שסוף נלקה מהם נרע להם כל מה שנוכל וננקם מהם קודם וזהו טעם השר עצמן (אור יקר).

⁸¹¹ ירצה יקרא אותו שר שמקיימין עבד מפני שהיה משועבד תחת יד שר אחר והקימוהו להרע לישראל (אור יקר). מוסגר בדפ"ו.

⁸¹² ג' פעולות הם: הא', יתיב, והיינו זמן יושב ודומם ועצב. הב', געי, היינו שאג ישאג על נוהו. הג', בכי, כאומרו תבכה נפשי, והתמידי יתיב, ואח"כ שואג ג' משמרות ובוכה ב' דמעות (אור יקר).

⁸¹³ מפני שהקב"ה אין לפניו עצבות כאומרו עוז והדוה במקומו כדפ' במסכת חגיגה (אור יקר). היה אז הבכיה גם בהבתי גואי דלעילא אלא שהיה רק במקום המסתרים אשר שם (הקדו"ש כז ע"ב).

⁸¹⁴

⁸¹⁵ ירצה חיי העולמות כולם למטה הוא ממה שמאירים פני הת"ת ואור פניו המבהיק ומתנוצץ אל התחתונים הוא חיותם למטה, א"כ אם אור פניו אין אתו תחתונים כל שכן אם יתהפך שנוסף על עצבון בוכה, אין חיים ואין קיום לשמשוי (אור יקר).

⁸¹⁶ אדון (אור יקר).

<p>מאי [עבדון] (יעבדון) <עבדי> הדא הוא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו⁸¹⁷ חוצה מאי חוצה מריהון בגו ואינון לבר מריהון בבתי גואי⁸¹⁸ ואינון בבתי בראי⁸¹⁹ בתי גואי מאן אינון אמר רבי יצחק אינון מעשרה כתרי מלכא⁸²⁰</p>	<p>מה זה חוצה שאדונם בפנים והם בחוץ אדונם בבתי הפנימיים והם בבתי החיצוניים מי הם בתי הפנימיים אמר רבי יצחק אותם מעשרה כתרי המלך.</p>
<p>מלאכי שלום⁸²¹ מר יבכיון (ישעיה לג ז) וכי יש מלאכים שאינם של שלום אמר ליה אין תא חזי אית <מארי דדינא קשיא⁸²² ואית > מארי דדינא [דלא] קשיא⁸²³ ואית מארי דינא⁸²⁴ ורחמנותא⁸²⁵ ואית מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל⁸²⁶ ואלין אתקרון מלאכי שלום⁸²⁷ על⁸²⁸ אינון דלתתא⁸²⁹ כתיב (שם נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכתוב (שם לד ד) ונמקו כל צבא השמים</p>	<p>מלאכי שלום מר יבכיון וכי יש מלאכים שאינם של שלום אמר לו כן בא וראה יש בעלי דין קשה ויש בעלי דין לא קשה ויש בעלי דין (רפה) ורחמים ויש בעלי רחמים שאין בהם דין כלל ואלה נקראו מלאכי שלום ועל אותם שלמטה כתוב אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכתוב ונמקו כל צבא השמים.</p>
<p>אי הכי כל אינון שלטנין דממנן על שאר עמין כד המאן למריהון עציב למאי עבדין פרוכא לבנוהי אמר רבי אלעזר לא עבדי אלא מאי דאתפקדו⁸³⁰ ורעותא דמריהון⁸³¹ עבדין</p>	<p>אם כך כל אותם שליטים הממונים על שאר העמים כשרואים את אדונם עצוב למה עובדים בפרך עם בניו אמר רבי אלעזר אינם עושים אלא מה שהצטוו ורצון</p>

⁸¹⁷ הוא פעולה נוספת על בכיה דהיינו לבכות בצעקות וקולות נשמעים, היינו תוספת שהם מוסיפין, שהקב"ה בוכה בחשאי והם בקולות נשמעים, ושירם לקול ילה הומר, והעד אמרו צעקו חוצה ר"ל הם חוצה מטעם מאריהון בגו כאומרו במסותרים (אור יקר).

⁸¹⁸ אר"א (ע"ח שער פנו"ח ט). עשר ספירות דאצילות (מ"מ).

⁸¹⁹ זר"ן (ע"ח שער פנו"ח ט). בי"ע (מ"מ). בערך העולמות בי"ע נקראו הזר"ן דאצילות בשם בתי גואי, אבל בערך האר"א נקראו הזר"ן רק בשם בתי בראי (הקדו"ש כז ע"ב), עי' זהר ח"א סא ע"ב.

⁸²⁰ הוא בעשר ספירן דאצילות, ור"ל שהבתי גואי הם ההיכלות דאצילות והבתי בראי הם ההיכלות דהעולמות בי"ע. ועי' פרשת נח סא ע"ב ויצא קסג ע"א ויחי רמח ע"ב ויקרא טו ע"ב ושם באד"ר קמד ע"א (לש"ו).

⁸²¹ ישנם מארי ילה מלאכים קדושים ג"כ, המרבים בבכיה ויללה על גלות התורה והשכינה ועל חורבן בית המקדש וצערן של ישראל, ע"ד שכתוב (ישעיה לג ז) מלאכי שלום מר יבכיון וכו' מהם מתפשטים ויוצאים למטה קליפת לילית וכל כת דילה, המייללים תמיד ומכניסים כל עצבון ודאבת נפש ורוח בלבו של אדם (דע"ה ח"ב מג ע"ב).

⁸²² יש מלאכים חיצוניים לגמור הדין על ידם ואילו אינם קדושים, הב' הם מכח הדין והם קדושים אמנם אמצעיים בין הקדושים וחיצוניים, הג' הם קדושים פנימיים כולם רחמים, והחיצוניים קראם מלאכי גבורה (רח"ו).

⁸²³ מלכות (רח"ו).

⁸²⁴ רפיא נוסף בדפ"ו, וכן במ"מ.

⁸²⁵ קראם מארי דדינא ורחמנותא, והפנימיים קראם מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל, ואלו הם מלאכי שלום שהם מהיכלות קדושים כולם בעלי השלום והייחוד על ת"ת (רח"ו).

⁸²⁶ מלאכי אר"א (רח"ו).

⁸²⁷

⁸²⁸ ועל (דפ"ו).

⁸²⁹ שהם חיצוניים כתיב הלביש שמים קדרות, שהם פועלים דין תמיד, ובהיבטל הדין ופעולת החיצוניים כתיב ונמקו כל צבא השמים, והם כחות המופקדים על השמש והירח והתקופות והרוחות. ויש להם פעולות והמשתמש בהם הוא חוטא מפני שהוא משתמש בכחות החיצוניים שאינם פועלים אלא על ידי החיצוניים (אור יקר).

⁸³⁰ כפי ענשם ומה שהם עושים מעצמם רצון גבוה (אור יקר).

	אדונם הם עושים.
<p>רבי דוסתאי אמר בעדנא דאתמסרן בנוי דקודשא בריך הוא לשלמני עממין מתכנפין תריסר בתי דינין ומשתקען גו תהומא רבה געי טרנא געין (רהיטין) [תריסין] >ורהיטן (נ"א תריסין)< ונחתין תריין דמעין⁸³³ לשקיעא דימא רבא הדא הוא דכתיב (תהלים לו ז) משפטיך תהום רבה ומתגלגלן עלאיין לתתא אתבקען תתאין ונחתין מאתן וארבעין⁸³⁴ דרגין הדא הוא דכתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא</p>	<p>רבי דוסתאי אמר בזמן שנמסרים בני הקדוש ברוך הוא לשליטי העמים מתכנסים שנים עשר בתי דין ונשקעים לתוך תהום רבה גועה האדון⁸³² גועים ורצים (בעלי מגנים) ויורדות שתי דמעות לשקוע של הים הגדול זהו שכתוב משפטיך תהום רבה ומתגלגלים עליונים למטה מתבקעים התחתונים ויורדים מאתים וארבעים דרגות זהו שכתוב אריה שאג מי לא יירא.</p>
<p>תנא בשעתא דמסר קודשא בריך הוא לישראל לשרא דמצראי גזר עלייהו שבע גזרות שישעבדו בהון מצראי הדא הוא דכתיב (שמות א יד) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' (ולקבליהון) [ולקבלהון שבעה לטב] (שמות א ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם.</p>	<p>שנינו בשעה שמסר הקדוש ברוך הוא את ישראל לשר מצרים גזר עליהם שבע גזרות שישעבדו בהם המצריים זהו שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' וכנגדם שבע לטוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם.</p>
<p>הבה נתחכמה לו (שם י) רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה למעבד דינא כמה דאת אמר (בראשית יא ז) הבה נרדה (ש"א יד מא) הבה תמים אמר רבי יוחנן הבה [כולם] לשון הסכמה (כולם) והזמנה כמו (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר (שופטים כ ז) הבו לכם >עצה< (דבר ועצה) (תהלים כט א) הבו ליהו"ה בני אלים</p>	<p>הבה נתחכמה לו רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה לעשות דין כמו שנאמר "הבה נרדה" "הבה תמים" אמר רבי יוחנן הבה כולם לשון הסכמה והזמנה כמו "הבה נבנה לנו עיר" "הבו לכם דברי עצה" "הבו לה' בני אלים".</p>
<p>רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהוי בהסכמת דינא לגביה פן ירבה ורוח הקדש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ >ומלאכי השרת</p>	<p>רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהיה בהסכמת הדין אליו פן ירבה ורוח הקודש אומרת כן ירבה וכן</p>

⁸³¹ וא"ת וא"כ ולמה נענשים. וי"ל מפני שמתגאים בעצמם כאומרו בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונותי, עוד י"ל מפני שמוסיפין ויש לישראל עוונות כדי להענישם בתוספת והיינו אומרו אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה. עי"ל מפני שאינם מבחינים בין צדיק לרשע כאומרו משנתן רשות וכו', עי"ל מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב, כאומרו הוי אשור שבט אפי. עי"ל שבריאת אותה ההויה אינה אלא לכך לבד, עשה שליחותה מתבטלת אם כן מה מתאונן שנענש זה כחו והוייתו. וכל התירוצים האלו הם בחי' בבעלי הדין וכולם אמת (אור יקר).

⁸³²

⁸³³ עי' הקדמת זוהר בראשית (דף ד רע"ב) ולקמן (דף יט סע"א ורע"ב) ופ' ויקהל (קצה ע"ב וקצו ע"א) וכו' מ"ש שהקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול, הוא ע"ד שכתוב (שיה"ש ו יא) אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינין להמ"ס, ושם הם נמתקין, כי מיתוק הדינין הוא לעולם ע"י עלייתן בשרשם וכו', אמנם בהגהות מהרח"ו ז"ל על גליון הזוהר שם (קצה ע"ב) פי' בדרך אחר [הם ש"ך ופ"ר בים החכמה דהיינו מלכות החכמה]. [דע"ה ח"ב צג ע"ב]. עי' לקמן יט ע"ב (לש"ו).

⁸³⁴ גימ' מ"ר וסי' מר יבכיון (רח"ו).

<p>הוּוּ לְהוֹ לְשָׁכִים וּלְצִנִּינִים הֲדָא הוּא דְכִתְיָב <שְׁמוֹת א יב> וּיְקִוּצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּהוּוּ מִתְּעַקְצֵי מִמְּלֹאכֵי הַשְּׂרָת כְּהִנֵּי קוּצֵי דְּמִתְּעַקְצֵי בְּהוּ אִינְשֵׁי</p>	<p>יִפְרוּץ וּמְלֹאכֵי הַשְּׂרָת הִיוּ לָהֶם לְשָׁכִים⁸³⁵ וּלְצִנִּינִים⁸³⁶ זֶהוּ שְׁכֵתוֹב וּיְקִוּצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיוּ נְעַקְרִים⁸³⁷ מִמְּלֹאכֵי הַשְּׂרָת כְּמוֹ שְׂאֲנָשִׁים נְעַקְצִים מִהַקּוּצִים הַלְלוּ.</p>
<p>אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָה הוּוּ מַחֲשַׁבְתְּהוֹן דְּמִצְרָאִי לְמִמְנַע⁸³⁸ מִיִּשְׂרָאֵל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה וּשְׁלֹמֹנָא דְּמִמְנַע עֲלֵיהוֹן דְּאֵעִיל בְּלִבְהוֹן כֵּךְ <אֵלָא> אָמַר לְהוֹן הוּוּ יִדְעִין דּוּמִין בְּרָא הֲדָא לְמִיפְקֵי מִיִּשְׂרָאֵל דִּיתְעַבִּיד דִּינָא בְּאַלְהֵיהוֹן עַל יָדֵיהּ</p>	<p>אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָה הִיתָה מַחֲשַׁבַת הַמִּצְרִיִּים שֶׁתִּמְנַע פְּרִיָּה וּרְבִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל וְהַשְּׁלִיט הַמְּמוֹנָה עֲלֵיהֶם שֶׁהִכְנִיס כֵּךְ בְּלִבָּם אֵלָא אָמַר לָהֶם הִיוּ יוֹדְעִים שֶׁעֲתִיד בֶּן אֶחָד לְצֹאת מִיִּשְׂרָאֵל שִׁיעֶשֶׂה דִּין בְּאַלְהֵיהֶם עַל יָדוֹ.</p>
<p><דָּאִמַּר> (אָמַר) רַבִּי יוֹחָנָן בְּשַׁעָה שְׂאִמַּר מֹשֶׁה (שְׁמוֹת יב יב) וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אַעֲשֶׂה שְׁפִטִּים הַלֵּךְ דּוּמָה שְׂרוּ שֵׁל מִצְרַיִם⁸³⁹ אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה אָמַר לִיָּה קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִזְרָה נְגִזְרָה לְפָנֵי דְכִתְיָב (יִשְׁעִיָּה כד ב) יִפְקֵד יְהוָה עַל צְבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם וּגְוִי בְּאוֹתָהּ שַׁעָה נְטִלָּה הַשְּׂרָרָה מִמֶּנּוּ וְנִתְמַנָּה דּוּמָה שֶׁר שֵׁל גִּיהֲנָם⁸⁴⁰ לִידוֹן שֵׁם נִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים וּרְבִי יְהוּדָה אָוִמַּר עַל הַמֵּתִים נִתְמַנָּה⁸⁴¹</p>	<p>שְׂאִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשַׁעָה שְׂאִמַּר מֹשֶׁה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אַעֲשֶׂה שְׁפִטִּים הַלֵּךְ דּוּמָה שְׂרוּ שֵׁל מִצְרַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזְרָה נְגִזְרָה לְפָנֵי שְׁכֵתוֹב יִפְקֵד ה' עַל צְבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם וּגְוִי בְּאוֹתָהּ שַׁעָה נְטִלָּה הַשְּׂרָרָה מִמֶּנּוּ וְנִתְמַנָּה דּוּמָה שֶׁר שֵׁל גִּיהֲנָם לְדוֹן שֵׁם נִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים וּרְבִי יְהוּדָה אָוִמַּר עַל הַמֵּתִים נִתְמַנָּה.</p>
<p>אָמַר רַבִּי חֲנִינָא כְּתִיב (בְּמִדְבָר לָג ד) וּבְאַלְהֵיהֶם עֲשֶׂה יְהוָה שְׁפִטִּים וְכִי בְּאַלּוּהַ שֵׁל כֶּסֶף וְשֵׁל זָהָב וְשֵׁל עֵץ וְשֵׁל אֲבָן יֵשׁ שְׁפִטִּים אֵלָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי שֵׁל כֶּסֶף וְשֵׁל זָהָב [הִיוּ] נִתְכִּים מֵאַלְיָהֶם וְשֵׁל עֵץ מִתְּרַקְבִּין</p>	<p>אָמַר רַבִּי חֲנִינָא כְּתוּב וּבְאַלְהֵיהֶם עֲשֶׂה ה' שְׁפִטִּים וְכִי בְּאַלּוּהַ שֵׁל כֶּסֶף וְשֵׁל זָהָב וְשֵׁל עֵץ וְשֵׁל אֲבָן יֵשׁ שְׁפִטִּים אֵלָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי שֵׁל כֶּסֶף וְשֵׁל זָהָב הִיוּ נִתְכִּים מֵאַלְיָהֶם וְשֵׁל עֵץ מִתְּרַקְבִּים.</p>
<p>אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֱלֹוֹהַ שֵׁל מִצְרַיִם שֶׁהָ הִיָּה וְצוּהַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפִטִּים לְשֵׁרוֹף אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּמָה דָּאֵת אָמַר (דְּבָרִים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרַפּוּן בְּאֵשׁ כְּדִי שִׁיָּהָא רִיָּחוּ נוֹדֶף וְעוֹד (שְׁמוֹת יב ט) רִאֲשׁוּ עַל כְּרַעְיוֹ וְעַל קְרַבּוֹ וְעוֹד שֶׁעֲצֻמוֹתָיו מוֹשְׁלָכִים בְּשׁוֹק וְזָאֵת הִיתָה לְמִצְרַיִם קֶשֶׁה מְכוּלָן הֲדָא הוּא דְכִתְיָב שְׁפִטִּים</p>	<p>אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֱלֹוֹהַ שֵׁל מִצְרַיִם שֶׁהָ הִיָּה וְצוּהַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפִטִּים לְשֵׁרוֹף אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרַפּוּן בְּאֵשׁ כְּדִי שִׁיָּהָא רִיָּחוּ נוֹדֶף וְעוֹד רִאֲשׁוּ עַל כְּרַעְיוֹ וְעַל קְרַבּוֹ וְעוֹד שֶׁעֲצֻמוֹתָיו מוֹשְׁלָכִים בְּשׁוֹק וְזָאֵת הִיתָה לְמִצְרַיִם קֶשֶׁה מְכוּלָן זֶהוּ שְׁכֵתוֹב "שְׁפִטִּים".</p>
<p>אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּאַלְהֵיהֶם מִמֶּשׁ וְזֶהוּ שֶׁר</p>	<p>אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּאַלְהֵיהֶם מִמֶּשׁ וְזֶהוּ שֶׁר שֶׁלָּהֶם לְקִיִּים יִפְקוֹד ה' עַל</p>

835

836

837

838 דְּמִמְנַע (דפ"ו).

839 עֵי לְקַמֵּן רַעֲב ע"ב ש"רהב" הוּא שְׂרוּ שֵׁל מִצְרַיִם, וְעֵי אֵרִיכוֹת בְּדַע"ה ח"א עַח ע"א. עֵי לְקַמֵּן רַעֲב ע"ב (לש"ו).

840 עֵי לְקַמֵּן רִסַּד ע"ב (לש"ו).

841 סְנַהֲדִרִין צַד ע"א וְעֵי בְּרִכּוֹת יח ע"ב (לש"ו).

<p>שלהם לקיים יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום וכו'⁸⁴² וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתיב הבה נתחכמה לו</p>	<p>צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתוב הבה נתחכמה לו.</p>
<p>רבי יוחנן אמר הרבה ע"ז היו במצרים ונילוס אלוה</p>	<p>רבי יוחנן אמר הרבה עבודה זרה היו במצרים ונילוס אלוה</p>
<p>יח/ב</p>	
<p>שלהם היה ובכלל אלהיהם [היה הוא] ובכולם עשה יהו"ה שפטים אמר רבי אבא הא דרבי יוחנן דייקא ופשיטא משום דאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך האומה וכן נילוס נלקה בתחלה והעצים והאבנים הדא הוא דכתיב (שמות ז יט) ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים⁸⁴³ שהיו להם אלהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתיב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רוב מימיו⁸⁴⁴ כדוגמתן במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואח"כ שאר אלהיהם</p>	<p>שלהם היה ובכלל אלהיהם היה הוא ובכולם עשה ה' שפטים אמר רבי אבא זה של רבי יוחנן מדויק ופשוט משום שאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך האומה וכן נילוס נלקה בתחלה והעצים והאבנים זהו שכתוב ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים שהיו להם אלוהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתוב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רב מימיו כדוגמתם במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואחר כך שאר אלהיהם.</p>
<p>רבי שמעון⁸⁴⁶ [ברבי] (ורבי) יוסי אומר(ים) לקות אומה של מצרים ממש לא היה אלא בים דכתיב (שם יד כח) לא נשאר בהם עד אחד [וקודם] [וקדם] זה נעשה שפטים באלהיהם ועל דא כתיב הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים [שיהיו] (שהיו) שרויים בתוכם ונלחם בנו נבאו על מה דכתיב (שם יד) יהו"ה ילחם לכם וגו' ועלה מן הארץ כמה דאת אמר (שם ח) ובני ישראל</p>	<p>רבי שמעון ברבי יוסי אומר⁸⁴⁵ לקות אומה של מצרים ממש לא היה אלא בים שכתוב לא נשאר בהם עד אחד וקודם זה נעשה שפטים באלהיהם ועל זה כתוב הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרויים בתוכם ונלחם בנו נבאו על מה שכתוב ה' ילחם לכם וגו' ועלה מן הארץ כמו שנאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה.</p>

⁸⁴² ועל מלכי האדמה על האדמה (דפ"ו).

⁸⁴³ היינו ע"ז שהיה מעץ או מאבן, היה שותת דם ויורד ונתן חלק המים שבו, שכל המציאות מורכב מד' יסודות, ויסוד המים נהפך לדם, ושותת ויורד לחרפתן ונסרח, וכיוצא בו לשר העליון, כל כח טמא המתלבש בהם (אור יקר).

⁸⁴⁴ ירצה כמו שיש מצרים למטה ופרעה שר עליה, כך מצרים למעלה ודומה שר עליה, וכמו שיש נילוס למטה מחיית מצרים, כך נילוס למעלה בטחון דומה לקה זה וזה. ור' יצחק כיוצא בו תירץ אלא שהקדים שתחלה היה לקות השר, אם כן אינו מכת היאור כי מכת היאור ענין בפני עצמו הוא אחר שכבר לקה השר והיאור העליון (אור יקר).

⁸⁴⁵

⁸⁴⁶ ור"ש פליג אכולהו ואמר שהמכות אינם בכלל זה אלא מכת מצרים היה על הים וקודם זמן מועט היה הקב"ה עושה דין באלוהיהם למעלה ולמטה והיינו כדפי' שם וישאו ישראל את עיניהם והנה מצרים דהיינו שרו של מצרים ובים היה לקותו, ועיקר מלחמה, ה' ילחם לכם, וכן ועלה מן הארץ, ובני ישראל יוצאים, דהיינו אחר גזרת ים סוף, ושם נפל שרו של מצרים. ועד כאן היה מתחזק כנגד ישראל למטה ולמעלה, שעל הים תבע תביעת ק"ץ שנה, וכשאמרו הבה נתחכמה לו, לא עלה בלבם אלא ענין הים, שהוא תכלית אבודם, כאמרו לא נשאר בהם עד אחד (אור יקר).

יוצאים ביד רמה	
<p>וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי (שם ב א) רבי אלעזר פתח (שיר א א) שיר השירים אשר לשלמה שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא⁸⁴⁷ את עולמו⁸⁴⁸ עלה⁸⁴⁹ בחפץ⁸⁵⁰ לפניו וברא את השמים⁸⁵¹ בימינו⁸⁵² והארץ⁸⁵³ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים⁸⁵⁴ הממונים בחסדו ביום⁸⁵⁵ >נ"א לומר שירה ביום⁸⁵⁶ החסד < וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה⁸⁵⁷ הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל (ו)אלו מקשיבים שירת היום [ו]אלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל⁸⁵⁸ קדוש⁸⁵⁹ רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום הדא הוא דכתיב (שיר ח יג) חברים מקשיבים לקולך⁸⁶⁰</p>	<p>וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי רבי אלעזר פתח שיר השירים אשר לשלמה שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו עלה בחפץ לפניו וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום (לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל קדוש רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום זהו שכתוב "חברים מקשיבים לקולך".</p>

⁸⁴⁷ חכמה (אור יקר).

⁸⁴⁸ בינה, ושם נכלל הכל, שע"י שש קצוות שבתוכה היא נקראת עולם, שאין עולם פחות מ"ק (אור יקר).

⁸⁴⁹ החכמה (אור יקר).

⁸⁵⁰ הכתר הנקרא רצון (אור יקר).

⁸⁵¹ ת"ת בעל ו"ק זכרים בימינו לצד החסד כאומר מוליך לימין משה זרוע תפארתו (אור יקר). ת"ת (רח"ו).

⁸⁵² בחסדים (רח"ו).

⁸⁵³ "והארץ" שהיא מלכות בעלת ו"ק נקביים, כאומר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, השמים ששת ימים, והארץ ששה לילות, דשמאלו מאחורוי בסטרא דגבורה, והיינו דו פרצופין היו אחור וקדם, אחור בגבורה שכל האחורין מכוונין אל הדין, ואל הקושי, וקדם החסד דאור קדמאה ודאי, ועלה בחפץ בסוד הכתר לפניו ודאי (אור יקר). מלכות בגבורות (רח"ו).

⁸⁵⁴ מלאכי הז"א (רח"ו).

⁸⁵⁵ שהכתר קודם אל החכמה, ומשם בא היחוד שתהיה ההנהגה ב' מלכים, ת"ת ומלכות, משתמשין בכתר א', והיינו לנהוג היום והלילה הנהגה מיוחדת כמו שהיא בעת שלום. וכיון שההנהגה תתפשט מהם אל התחתונים ע"י האמצעים הקדושים, ולכך צריך שיהיו מלאכי מדת יום ומלאכי מדת לילה (אור יקר).

⁸⁵⁶ זמן (נוסף בדפ"ו).

⁸⁵⁷ ברא המלאכים הממונים בחסדו ביום להמשיך החסד לתחתונים בשעתו, דהיינו ביום, וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה, להנהיג מדת לילה שהיא משוררת תדיר למתק דיניה ע"י השיר, בסוד שירת הלויים, שהיא ממתקת הגבורה כנודע, אלו מימין מצד החסד ביום מצד הת"ת, ואלו משמאל מצד הגבורה בלילה, מצד המלכות. ומלאכי יום אינם משוררים לדעת ר' אלעזר אלא ישראל הם משוררים והם מקשיבים שירתם בחסד על ישראל (אור יקר).

⁸⁵⁸ מלאכי השכינה (רח"ו).

⁸⁵⁹ הנה השמאליים קדושתם קדוש, והימניים קדושתם ואין אומרים קדוש ביום אלא ישראל, ולכך מקשיבים שירת היום שירתם של ישראל קדוש, ואין אומרים קדושה בלילה, ור' יצחק פליג שאין ראוי שנאמר שאין מי שישורר ביום למעלה אלא אותם ששוררו בלילה מקשיבים ביום אמנם מלאכי יום משוררים ביום (אור יקר).

⁸⁶⁰ ואותם של יום אינם חברים כיון שמעולם אינם משוררים אלא של לילה הם חברים לישראל בערך שהם חלוקים למשמרות של מלאכים משמרתם בלילה ושל ישראל משמרתם ביום והם חברים מקשיבים יבום לשירים של ישראל וכו' (אור יקר).

<p>אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה הוא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה</p>	<p>אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה זהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.</p>
<p>אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון⁸⁶¹ (ו)מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמה דאת אמר (איוב טז ט) אפו טרף וכתיב (מיכה ה ח) טרף⁸⁶² ואין מציל וחק לנערותיה כמה דאת אמר (שמות טו כה) חק ומשפט (תהלים קמז יט) חקיו ומשפטיו (שם פא ה) כי חק לישראל הוא משפט וגו' מכאן שמדת הדין שולטת בלילה</p>	<p>אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמו שנאמר אפו טרף וכתוב "וטרף ואין מציל" "וחק לנערותיה" כמו שנאמר "חק ומשפט" "חוקיו ומשפטיו" "כי חק לישראל הוא משפט וגו'" מכאן שמדת הדין שולטת בלילה.</p>
<p>ותנא אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחין החיים שירה מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפין כח בהאי שירה</p>	<p>ושנינו אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחים החיים שירה מוסיפים העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפים כח בשירה הזו.</p>
<p>אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתידי להיות ובוזה זכה שלמה לדעת</p>	<p>אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר ששנינו הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתידי להיות ובוזה זכה שלימה לדעת.</p>
<p>דתני רבי שמעון דוד ע"ה ידע בזה ותקן שירים ותושבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבוא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש</p>	<p>ששנה רבי שמעון דוד עליו השלום ידע בזה ותיקן שירים ותושבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש.</p>
<p>ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב (קהלת ב ח) עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותם השירים העליונים ואשר תחתם והיינו דכתיב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתידי להיות שיר שהשרים של מעלה</p>	<p>ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו שכתוב עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותם השירים העליונים ואשר תחתם והיינו שכתוב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים⁸⁶³ של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה</p>

⁸⁶¹ עי' חגיגה יב ע"א, בפדר"א פרק ג ותיקו"ז קלט ע"א (דע"ה ח"ב סד ע"ד).

⁸⁶² וטרף (דפ"ו).

⁸⁶³

משוררים	במה שהיה ועתיד להיות שיר ⁸⁶⁴ שהשרים של מעלה משוררים.
אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו ⁸⁶⁶ עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר ⁸⁶⁷ כיון שנולד משה ונמשה אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ⁸⁶⁸ <ועמדו> (ונשאר השרים) על משמרותם	אמר רבי אלעזר אלו השרים ⁸⁶⁵ עמדו עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר כיון שנולד משה ונמשה אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ועמדו על משמרותם.
ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו (שיר ח א) מי יתנך כאח לוי ⁸⁶⁹ יונק שדי אמי ⁸⁷⁰	ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי
י"ט/א	
אמצאך בחוץ ⁸⁷¹ אשקך ⁸⁷² גם לא יבוזו לוי ⁸⁷³ (שיה"ש ח א) כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים ונסתם החכמה בו	אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלימה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שירים ונסתם החכמה בו.
אמר רבי יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים על שנלוים ונחברים ⁸⁷⁴ למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כן אמרה לאה (בראשית כט לד) ילוה אישי אלי רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע ⁸⁷⁵ לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל יהוה לשרתו	אמר רבי יהודה למה נקראו השרים והמשוררים של מטה לויים על שנלוים ונחברים למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כך אמרה לאה "ילוה אישי אלי" רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל ה' לשרתו.
תא חזי בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשה האחים משה אהרן ומרים תינה משה ואהרן ⁸⁷⁶ מרים למה ⁸⁷⁷ אמר רבי יוסי הדא	בא וראה בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשת האחים משה אהרן, ומרים מילא משה

864

865

866 כאומרו בעמדם תרפינה כנפיהם, מלשון עמדו לא ענו עוד, שהוא לשון שתוק (אור יקר).

867 ולא שלם שהיו שותקים (אור יקר).

868 שהיה תמידי כדפי', ועוד אפשר שהיה מסודר ולא היה בערבוביאי (אור יקר).

869 שנוכל לומר שיר יחד (אור יקר).

870 כמו שהם מקבלים מאותו השיר יהיה שבט לוי שואב ויונק משדי המלכות לשיר (אור יקר).

871 עם שעדיין לא נעשה משכן ולא נבנה מקדש ואנו בחוץ (אור יקר).

872 נהיה כאיש אחד חברים (אור יקר).

873 שהשיר שלי נבזה עד שיהיה השיר למטה (אור יקר).

874 הם בעצמם עם המשוררים, והיה ראוי שיקראו נלוים לא לויים, שמורה שהם לויים לאחרים,

לזה אמר שג"כ השומר נלוה, דהיינו ישראל השומע ודבק למעלה בנפשו (אור יקר).

875 לא אמרה ילוה על השיר אלא על יחודים שונים, משה בתורה, אהרן בגבורת הכהונה, מרים

שהיא ממש הבאר היא השכינה (אור יקר).

876 שמשה לוי, אהרן כהן, ושיר הלויים הוא בעבודת הכהנים (אור יקר).

877 כי מה ענין לה לגבי משוררים שהיא צדקת כשאר צדקניות (אור יקר).

<p>ואהרן מרים למה אמר רבי יוסי זהו שכתוב ושרות כמו שנאמר ותען להם מרים.</p>	<p>הוא דכתיב (קהלת ב ח) ושרות⁸⁷⁸ כמה דאת אמר (שמות טו כא) ותען להם מרים</p>
<p>שנינו באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא ובחרו מכל אחיו והושיבו בארץ והוליד לקהת וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים <פירש> (ונתפרש) מאשתו והחזירה באותה שעה⁸⁸² היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים גער בהם⁸⁸³ הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו והושיט לעמרם⁸⁸⁵</p>	<p>תאנא באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא⁸⁷⁹ ובחרו מכל אחיו והושיבו בארץ⁸⁸⁰ והוליד לקהת⁸⁸¹ וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים <פירש> (ונתפרש) מאשתו והחזירה באותה שעה⁸⁸² היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים גער בהם⁸⁸³ הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו⁸⁸⁴ והושיט לעמרם⁸⁸⁵</p>
<p>מה הטעם נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מאי טעמא לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו⁸⁸⁶ כדי שלא יכירו בו הדא הוא דכתיב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה</p>	<p>מה הטעם נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מה הטעם לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו כדי שלא יכירו בו זהו שכתוב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה.</p>
<p>וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה⁸⁸⁷ גבריאל⁸⁸⁸ דכתיב (דניאל ט כא) והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה</p>	<p>וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל שכתוב והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה</p>

⁸⁷⁸ שהם נקבות לשרים זכרים. וא"ת בבית המקדש מה היה ענין השרות שלא היה שם נקבה כלל, וי"ל שהשיר היה ב' מינים הא' בפה וא' בכלי. הא' בפה והוא זכר, והב' בכלי הווא נקבה בסוד כלי כ"ל י' (אור יקר). שגם יש מלאכים שהם כוחות נוקבות ונקראו שרות (רח"ו).

⁸⁷⁹ שסלקוהו מלאכי השרת לפי כסא הכבוד ובחרו למעלת כהונה ולויה ותורה (אור יקר).
⁸⁸⁰ שנתן לו יישוב בעולם התחתון להוליד בנים ולעשות לו בית, והיינו שנתייבשה בגופו והוליד וכו' (אור יקר).

⁸⁸¹ ענין קהת דקאמר כלומר איש כשר ראוי והגון לאביו לוי ולבנו עמרם שהוא אמצעי ביניהם וכן עמרם ראוי והגון והוליד גם הוא מצד עצמו כשרים כיוצא בו אהרן ומרים (אור יקר).

⁸⁸² מפני שהיה משם נולד מרע"ה שהעמיד המשוררים במעשה המשכן (אור יקר).
⁸⁸³ שלא היה שלם כיון שלא היה עולה מן התחתונים ועם היות שנולדו התעוררות מטעם כזה לא יספיק והמשוררים סלקא דעתיהו שיספיק כיון שהם בעולם (אור יקר).

⁸⁸⁴ אפשר שעמרם היה מצד הלוי ועתה ראוי שעם היות שמשו לוי ינטה לימין כאומרו מולך לימין משה זרוע תפארתו לכך נטה קו ימינו כדי שיהיה הת"ת לצד הימין מפני שמרע"ה לוי כהן מקבל תורת חסד מימינו אש דת (אור יקר).

⁸⁸⁵ להחזיקו לעת זקנתו וזקנת אשתו בן זה לימין כדפי' (אור יקר).
⁸⁸⁶ להיות בן עניו ראוי לקבל התורה ועוד כדי שלא ירגישו המצרים ויושלך ליאור כדפי' רז"ל בפסוק ולא יכלה עוד הצפינו (אור יקר).

⁸⁸⁷ יא ע"א (הערת הזהר).

⁸⁸⁸ מבית לוי יהיה פי' כדפי' לעיל ויקח את יוכבד בת לוי התחתון, והטעם שנטלה גבריאל והחזירה לו מפני שהוא ממונה על הנשמות והזוג כדפירשו שם, והיתה נשמת מרע"ה מזומנת תחת ידו. או ירצה מפני שהוא מבית לוי העליון שהוא ראש למשוררים העליונים, ויקח את בת לוי, שהיתה ראויה להוליד מרע"ה מסדר המשוררים במשכן כדפי' (אור יקר).

<p>יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה⁸⁸⁹ ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה</p>	<p>ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה.</p>
<p>רבי יצחק אמר באהרן ובמרים לא נאמר⁸⁹⁰ זיווג אבותם בתורה ובמשה כתיב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה⁸⁹¹ הדא הוא דכתיב ויקח את בת לוי ולפיכך כתיב (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא⁸⁹²</p>	<p>רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה ובמשה כתוב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה זהו שכתוב ויקח את בת לוי ולפיכך כתוב ותרא אותו כי טוב הוא.</p>
<p>רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול דכתיב (שמות יט יט) והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול דכתיב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתיב וילך כלומר שהלך למדרגה זו תאנא כשנולד משה⁸⁹³ ייחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב (תהלים קמה ט) טוב יהוה לכל וכתוב (שם לד ט) טעמו וראו כי טוב יהוה</p>	<p>רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול שכתוב והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול שכתוב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתוב וילך כלומר שהלך למדרגה זו שנינו כשנולד משה יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו שכתוב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב טוב ה' לכל וכתוב טעמו וראו כי טוב ה'.</p>
<p>ויהי בימים הרבים ההם (שמות ב כג) רבי יהושע דסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתיב וימת מלך מצרים מאי טעמא שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו</p>	<p>ויהי בימים הרבים ההם רבי יהושע מסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתוב וימת מלך מצרים למה שהורד שר מצרים ממעלתו</p>

⁸⁸⁹ הענין שעם היות ששאר בני אדם מעשיהם בבחירה, והבחירה רצון אלוהי, במרע"ה להוליד לא היתה שם בחירה לעמרם כלל, אלא הכל מלמעלה כדי שלא יהיה מחולל בעון היצר הרע (אור יקר).

⁸⁹⁰ שעם היות שנאמר ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה וכו', לא היה זה בלידתם אלא ספור ייחוסם אח"כ אמנם בלידתם לא נזכר זיווג אבותם אם כן מה שכתוב במשה ויקח את בת לוי אינה יוכבד דאי הכי לימא הכי באהרן ומרים אלא בת לוי היא השכינה ולמה נקראת בת לוי שהשכינה נקראת על שם לוי ופירושו מדתו של לוי מפני שכל בית יעקב הם אחוזים בשכינה ושכינה דבקה בלוי ומה שאמר במרע"ה ויקח את בת לוי מפני שמשה רבינו ע"ה במעלה גדולה בסוד נשמה מסולקת גבוה מעל גבוה ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה במה שהטיב מעשיו ונדבק בשכינה הוא זכה להוליד משה (אור יקר).

⁸⁹¹ עי' לקמן נג ע"ב בארוכה (לש"ו).

⁸⁹² היינו יסוד והוא סוד אבא בחי' משה (רח"ו).

⁸⁹³ דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, חיי העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לוינתן נחש בריח, המבריח מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת משרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ' שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתוקנו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשט ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתידי, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

ונפל מגאותו וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהם זכר הקדוש ברוך הוא לישראל ושמע תפלתם הוא את ישראל ושמע תפלתם.	וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהם זכר הקדוש ברוך הוא לישראל ושמע תפלתם
אמר רבי יהודה בא וראה שכל הוא שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתיב וימת מלך מצרים ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.	אמר רבי יהודה בא וראה שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתיב וימת מלך מצרים ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.
אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו דתנן שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות ⁸⁹⁴ לים הגדול מאן אינון שתי דמעות אמר רבי יוסי לא	אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו דתנן שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות ⁸⁹⁴ לים הגדול מאן אינון שתי דמעות אמר רבי יוסי לא
דבר ברור היא שהרי אמר לו לאוב עצמות שהיה משקר ודבריו שקריים.	י"ב
אמר רבי אלעזר לא הולכים אחר אוב עצמות שביורר הדבר הוא ששינו בעשרה כתרי המלך יש שתי	מלה ברירא היא ⁸⁹⁵ דהא אמר ליה לאובא טמיא דהוא כדיב ומליה כדיבן
	אמר רבי אלעזר לאו בתר אובא טמיא אזלינן דברירא דמלה הוא ⁸⁹⁶ דתנן בעשרה כתרי מלכא ⁸⁹⁷ אית ⁸⁹⁸ תרינ דמעין ⁸⁹⁹

⁸⁹⁴ עי' אריכות לעיל יח ע"א.

⁸⁹⁵ פי' ענין ב' דמעות לא ידענו פירושם דהא א"ל וכו' דהיינו ששאלתי לאובא טמיא על פי' ב' דמעות, ונמצא שקרן (מ"מ).

⁸⁹⁶ ואמרו בפ' הרואה דף נט רב קטינא הוה עבר אפתחא דאובא טמיא שמע רעש אמר כלום ידע אובא טמיא מאיזו סיבה הרעש בא וא"ל אובא טמיא קטינא קטינא בשעה שהקב"ה זוכר את בניו בגלות מוריד ב' דמעות לים הגדול ומהם בא הרעש. א"ר קטינא אובא טמיא הוא כדיב ומילוי כדיבין וא"כ למה לא יהיה הרעש ב' זמני זה אחר זה נגד ב' דמעות. ואמר הש"ס ולא היא דתרי זמני הוי הרעש אם כן אמאי אמר רב קטינא דהוא כדיב. כי היכי דלא ליטעו בני עלמא אבתריה דאובא טמיא, עכ"ל. משמע שדברי אובא טמיא אמת אלא כי היכי דלא ליטעו וגם רב קטינא מודה בענין ב' דמעות אלא שאמר שאינו ענין לרעש דא"כ יהיה ב' פעמים, ואפשר לפרש שר"ק אינו מודה בענין ב' דמעות, ולכן אמר דהוא כדיב וכו' ולפי זה פי' דברי הזהר א"ר יוסי לאו מלה דברירא היא ר"ל שענין ב' דמעות אינו אמת ומביא ראיה מרב קטינא שאמר לאובא טמיא דהוא כדיב בענין הב' דמעות נמי. ומ"ש הש"ס ולא היא ר"י לא ס"ל הכי אלא כדס"ד מעיקרא והגם שר"ק אמורא ור' יוסי תנא ולא ראו זה את זה אפשר שאירעא מעשה כזה בימי ר' יוסי, ור' אלעזר השיב לר' יוסי לאו בתר אובא טמיא וכו' לא ממנו למדנו ענין ב' דמעות אלא רבותינו אמרו זה ומלה ברירא היא כדמפרש (מ"מ).

⁸⁹⁷ עשר ספירות (אור יקר).

⁸⁹⁸ מ ע"א (הערת הזהר).

⁸⁹⁹ אינם נקראות דמעות מפני שהם יוצאות מהעינים העליונים אלא מפני שהם גורמות על ידי הדין דמעות לעולם כדמפרש ר' יהודה והם ב' מדות הדין גבורה הוד, או מלכות, מפני שיש בחי' דין בהוד או במלכות, והנראה שעיקרו במלכות מאומרו שהדין בא משתיים דהיינו מגבורה עליונה נמשך למלכות ומהמלכות לתחתונים ואפשר לפרש מגבורה והוד בא למלכות (אור יקר). אינון ב' כחות הדין. ועניינם הוא, כי הנה נודע שאימא עילאה נקראת אלהים חיים, בלשון רבים, לרמוז על ב' בחי' אלהים שיש בה, שהם נו"ה שבה, הנקראים אלהים צבאות. ונקרא חי, גם ע"ש היסוד שביניהם, שנקרא חי כנודע. גם דע, כי הנצח וההוד דאינהו לבר מגופא, והם בחי' הדין. גם

<p>⁹⁰¹ <לקודשא בריך הוא⁹⁰⁰ > והן שתי מדות דין שיהדין בא משתיהן כמה דאת אמר (ישעיה נא יט) שתיים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא⁹⁰² זוכר את בניו⁹⁰³ הוא מוריד⁹⁰⁴ אותם לים הגדול שהוא⁹⁰⁵ ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת רחמים ומרחם עלייהו אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהם באים הדמעות מהם בא הדין</p>	<p>דמעות לקדוש ברוך הוא והן שתי מדות דין שהדין בא משתיהן כמו שנאמר שתיים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו הוא מוריד אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת הרחמים ומרחם עליהם אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהן באות הדמעות מהן בא הדין.</p>
<p>אמר רבי יהודה כתיב (שמות יד י) והנה מצרים נוסע אחריהם ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואת אמרת (שמות ב כג) וימת מלך מצרים זה שר של מצרים אמר רבי יצחק האי מלה קא מסייע לההוא דלעילא כתיב הכא (שמות יד י) והנה מצרים וכתיב התם <וימת> מלך מצרים מלמד דעכשיו לא היה מלך דהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתיב והנה מצרים ולא כתיב מלך מצרים ומה דאמר וימת כמה דאת אמר (שם ד יט) כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך</p>	<p>אמר רבי יהודה כתוב "והנה מצרים נוסע אחריהם" ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואתה אמרת "וימת מלך מצרים" זה שר של מצרים אמר רבי יצחק הדבר הזה מסייע לאותו שלמעלה כתוב כאן "והנה מצרים" וכתוב שם "וימת מלך מצרים" מלמד שעכשיו לא היה מלך שהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתוב "והנה מצרים" ולא כתוב "מלך מצרים" ומה שאמר "וימת" כמו שנאמר כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך.</p>
<p>אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש תא הזי בעוד דאית שולטנותא דלעילא אית שולטנותא בעמא דלתתא אתעדי שולטנותא דלעילא אתעדי שולטנותא דלתתא</p>	<p>אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש בא וראה בעוד שיש שלטון שלמעלה יש שלטון בעם שלמטה כשהעבר השלטון שלמעלה עובר השלטון שלמטה.</p>
<p>אמר רבי יוסי כתיב (זכריה יד א) הנה יום בא ליהויה וגו' והיה יום אחד הוא יודע ליהויה וגו' וכי שאר יומין לאו אינון דיליה אלא אמר רבי אבא מלמד ששאר הימים נתנים לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעע"ז מפני שבאותו יום יפלו כל השרים ממעלתם</p>	<p>אמר רבי יוסי כתוב הנה יום בא לה' וגו' והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו' וכי שאר הימים אינם שלו אלא אמר רבי אבא מלמד ששאר הימים ניתנים לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעובדי כוכבים ומזלות מפני שבאותו יום יפלו כל</p>

נודע, כי אלו הנה"י דאימא, מתלבשים תוך ז"א בסוד מוחין, ומהם נמשך אל שתי העינים דז"א. וז"ס מ"ש בס"ה, כי הנצח וההוד נקראים תרין עיינין. והנה אלו העינים של ז"א, הם נקרא ענבים, שבתוכם היין, שהם תרין דמעין עילאין, כחות הדין הנמשכים מנו"ה דאימא כנזכר וכו', ותרין עיינין דז"א, הם נקראים ענבים שבתוכם היין והדינים, וגם הם ב' שמות אלהים (שעה"פ תולדות).

⁹⁰⁰ בראשית ד רע"ב ולעיל יח ע"א ולקמן קצו ע"א ובאד"ר קלז ע"ב (לש"ו)

⁹⁰¹ נו"ה (רח"ו).

⁹⁰² בינה (אור יקר).

⁹⁰³ נשמות קדושות שבתוך הגלות (אור יקר).

⁹⁰⁴ לשון יורדי מרכבה שהוא עליה, והיינו שמעלה אותם אל הבינה אשר שם שורש הדין וממתיקן

(אור יקר).

⁹⁰⁵ ויקרא קלז ע"ב (הערת הזהר).

<p>ועל דא כתיב (ישעיה ב יא) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים</p>	<p>השרים ממעלתם ועל זה כתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים.</p>
<p>אמר רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה כתיב (שם לד ה) כי רותה בשמים הרבי וכי חרב [אית ליה] ליהו"ה אלא אמר רבי יצחק חרב [אית ליה] כתיב⁹⁰⁶ (שם ו) חרב ליהו"ה מלאה דם וכתיב (שם סו טז) ובחרבו את כל בשר</p>	<p>אמר רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה כתוב כי רותה בשמים חרבי וכי יש לה' חרב, אלא אמר רבי יצחק חרב יש לו שכתוב חרב לה' מלאה דם וכתוב "ובחרבו את כל בשר".</p>
<p>אמר רבי אבא החרב הזה הוא הדין שעושה דכתיב (ד"ה א כא טז) וירא את מלאך יהו"ה עומד בין השמים ובין הארץ וחרבו שלופה בידו וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין</p>	<p>אמר רבי אבא החרב הזה הוא הדין שעושה שכתוב וירא את מלאך ה' עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין.</p>
<p>[והא] אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אי לאו דחייסנא ליקרא דברייתא פרענא להו בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא כלא משום דאתייהיב רשותא בידיה למעבד גמר דינא הדא הוא דכתיב (יהושע ה יב) וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אי הכי מאי (ד"ה א כא כז) וישב חרבו אל נדנה אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו</p>	<p>והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא הכל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.</p>
<p>ויאנחו בני ישראל (שמות ב כג) <ויאנחו> (ויאנחו) לא כתיב אלא ויאנחו כלומר [נתאנחו] (נתאוו) <ס"א האניחו> לו למעלה (ס"א כלומר נאנחו למטה) שהאנחה היתה בשבילם למעלה⁹⁰⁷</p>	<p>ויאנחו בני ישראל ויתאנחו לא כתוב אלא ויאנחו כלומר נתאנחו (האניחו) לו למעלה (כלומר נאנחו למטה) שהאנחה היתה בשבילם למעלה.</p>
<p>רבי ברכיה אמר בני ישראל דלעילא הוו ומאן אינון בני ישראל אינון דאתקרוון בני פולחנא כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו</p>	<p>רבי ברכיה אמר בני ישראל שלמעלה היו ומי הם בני ישראל אותם שנקראו בני העבודה כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו.</p>
<p>>אמר רבי יצחק⁹⁰⁸ כד עביד קודשא בריך הוא דינא בפמלייא של מעלה ההוא דינא מאי הוי אמר רבי אלעזר מעבר להו בההוא נהר דינור ואעבר לון משלטניהון ומני</p>	<p>אמר רבי יצחק כשעושה הקדוש ברוך הוא דין בפמליא של מעלה אותו דין מה יהיה אמר רבי אלעזר מעביר אותם באותו נהר דינור</p>

⁹⁰⁶ דכתיב (דפ"ק).

⁹⁰⁷ ור"ל ויאנחו מלאכי השרת בשביל בני ישראל התחתונים ור' ברכיה אמר שבני ישראל הם המלאכים שנתאנחו (מ"מ).

⁹⁰⁸ בזר"ח דף מו ע"ב (הערת הזהר).

<p>שולשנין אחרנין דשאר עמין אמר ליה והא כתיב (תהלים קד ד) משרתיו אש לוהט אמר ליה אית אשא קשיא מאשא ואית אשא דדחיא אשא <</p>	<p>ומעבירם משלטונם וממנה שליטים אחרים של שאר עמים אמר לו והרי כתוב משרתיו אש לוהט אמר לו יש אש קשה מאש ויש אש שדוחה אש.</p>
<p>אמר רבי יצחק תלת ענייני הכא אנחה שועה צעקה וכל חד מתפרשא מאחרא אנחה כתיב ויאנחו בני ישראל צעקה דכתיב ויצעקו שועה דכתיב ותעל שועתם וכל חד בלחודוי מתפרשא וכלהו עבדו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עבדו אנחה לא עבדו משמע מדכתיב ויאנחו⁹⁰⁹ [אנחו למעלה] (מלמעלה) <ולמעלה> היתה האנחה בשבילם</p>	<p>אמר רבי יצחק שלשה עניינים כאן אנחה שועה צעקה וכל אחד מתפרש מהאחר אנחה שכתוב ויאנחו בני ישראל צעקה שכתוב ויצעקו שועה שכתוב ותעל שועתם וכל אחד לבדו מתפרש וכולם עשו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עשו אנחה לא עשו משמע משכתוב ויאנחו ולמעלה היתה האנחה בשבילם.</p>
<p>צעקה ושועה במאי אתפרשן אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר (שם לט יג) שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה (שם פח יד) אליך יהוה ושועתי (שם ל ג) שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי</p>	<p>צעקה ושועה במה התפרשו אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אליך ה' שועתי שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי</p>
<p>כ/א</p>	
<p>יהודה הלכך גדולה צעקה מכולן שצעקה היא בלב הדא הוא דכתיב (איכה ב יח) צעק לבם אל יהוה צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזו קרובה להקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה דכתיב (שמות כב כג) (והיה) כי >אם צעוק < יצעק אלי שמע אשמע צעקתו</p>	<p>יהודה הלכך גדולה צעקה מכולם שצעקה היא בלב זהו שכתוב צעק לבם אל ה' צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזה קרובה לקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה שכתוב כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.</p>
<p>אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל (ש"א טו יא) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתיב ויחר לשמואל ויצעק אל יהוה כל הלילה הניח הכל ולקח צעקה משום דהיא קרובה לקודשא בריך הוא יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב (שמות ג ט) ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי</p>	<p>אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתוב ויחר לשמואל ויצעק אל ה' כל הלילה הניח הכל ולקח צעקה משום שהיא קרובה לקדוש ברוך הוא יותר מכולם זהו שכתוב ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.</p>
<p>תנו רבנן האי מאן דצלי ובכי וצעיק עד לא יכיל למרחש בשפוותיה האי צלותא שלימתא דהיא בלבא ולעולם לא הדרא ריקניא אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו</p>	<p>שנו רבותינו מי שמתפלל ובוכה וצועק עד שלא יכול לרחש בשפתיו תפלה זו שלימה שהיא בלב ולעולם לא חוזרת ריקם אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורעת גזר דינו של אדם מכל ימיו.</p>
<p>רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושל על</p>	<p>רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושל על מדת הדין של מעלה</p>

⁹⁰⁹ פי' ר' יהודה סובר כת"ק ויאנחו העליונים בשביל בני ישראל (מ"מ).

<p>מדת הדין של מעלה רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושללת בעולם הזה⁹¹⁰ ובעולם הבא⁹¹¹ בשביל צעקה⁹¹² נוחל (האדם) העולם הזה והעולם הבא שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.</p>	<p>רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושללת בעולם הזה ובעולם הבא בשביל צעקה נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.</p>
<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין (שמות ג א) רבי שמעון פתח (שיר ב יז) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה⁹¹³ אחת ובמחשבה זו נבראו כולם הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה.</p>	<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי שמעון פתח דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה אחת ובמחשבה זו נבראו כולם זהו שכתוב כולם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה.</p>
<p>נטה ימינו וברא העולם של מעלה⁹¹⁴ נטה שמאלו וברא העולם הזה⁹¹⁵ הדא הוא דכתיב (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו וכלם ברגע אחת ובשעה אחת נבראו⁹¹⁶ ועשה העולם הזה כנגד העולם של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני אדם ברא בים לויתן כמה דאת אמר (שמות לו יח) לחבר את האהל להיות אחד.</p>	<p>נטה ימינו וברא העולם של מעלה נטה שמאלו וברא את העולם הזה זהו שכתוב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו וכולם ברגע אחת (ובשעה אחת נבראו) ועשה העולם הזה כנגד העולם של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני אדם ברא בים לויתן כמו שנאמר לחבר את האהל להיות אחד.</p>
<p>כתוב באדם (בראשית ט ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב (תהלים ח ו)</p>	<p>כתוב באדם כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ותחסרהו מעט מאלהים אם בני אדם חשובים</p>

⁹¹⁰ דהיינו מה שמושפע הדין מחסד ולמטה, מ"ק להנהגת העולם (אור יקר).
⁹¹¹ דהיינו אפילו מקורות הדין שנפתחים בבינה הם מתפקיין לרחמים ונסתמין בסוד הצעקה, ולפי זה צריכה לעלות אל החכמה או אל הג"ר שבבינה שהכל ענין א' כדי שתמשול אפילו בעולם הבא למתק דיניה (אור יקר).

⁹¹² נראה שמכריח ממה שנחל מושלת וזו אינה ראייה, שהרי תפלה ג"כ נוחל שאם הוא שב ומתפלל הקב"ה מקבל תשובתו. ואין לומר שאין תשובה שלימה אלא בצעקה ח"ו, שאין שום תשובה חוזרת ריקם. והנה ענין זה יובן במה שפ"י שזדונות נעשות לו כשגגות, או זדונות נעשו לו כזכויות. והנה השב מיראה מתפלל לבד בשועה, ולכך תשובתו בעולם הזה, ירצה מתקן מה שעשה בעולם הזה, וזדונות נעשו לו כשגגות, כדי שלא תקובל בעולם הבא עד ירצה, כשכיר יומו וזדונותיו ושגגותיו לפניו עד יטהר, ואח"כ יאכל פרי מעלליו הטובים, נמצא שלא נחל בהם עולם הבא. אמנם השב מאהבה צועק וזדונות נעשו כזכויות וממש נחשב כעושה מצוה וע"י התשובה מאותם העונות נוחל עולם הבא. מפני שכפי שיעור זדונותיו וצעקתו פתח מקורות מחכמה אל הבינה וזה טוב לו לטהר ממצוקותיהם תרתי מצוקות עולם הזה ומצוקות עולם הבא (אור יקר).

⁹¹³ פי' אבא (מ"מ).

⁹¹⁴ פירוש ע"י החסדים ברא ז"א (מ"מ).

⁹¹⁵ ע"י הגבורות נבנית המלכות, ואח"כ חזר לפשט, ואמר ועשה עולם הזה (מ"מ).

⁹¹⁶ ובשעה אחת נבראו (מוסגר בדפ"ק).

<p>ותחסרהו מעט מאלהים אי בני נשא יקירין [בעובדוין] <בעובדיהו> כל האי (בעובדוין) ואינון מתאבדין מטפה⁹¹⁷ מעפר דבירא [במה] (כמה) אתיין לשאבא מניה⁹¹⁸ ובהר בעליונים ובהר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב דכתיב (ישעיה סג טז) כי אתה אבינו וכתוב (שיה"ש ב טז) דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו</p>	<p>במעשיהם (במעשיו) כל זה והם נעשים (מטפה) מעפר הבאר במה באים לשאב ממנו ובהר בעליונים ובהר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב וכתוב כי אתה אבינו וכתוב דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו.</p>
<p>הרועה בשושנים הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים מה שושן זה הוא אדום ומימיו [לבנים] (לבן) כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממדת הדין למדת הרחמים וכתוב (שם א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו</p>	<p>הרועה בשושנים הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים מה שושן זה הוא אדום ומימיו לבנים כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממידת הדין למידת הרחמים וכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.</p>
<p>רבי אבא הוה אזיל באורחא והוה עמיה רבי יצחק אדהו אזלי פגע באינון ורדים נטל חר רבי אבא בידוי והוה אזיל פגע בהו רבי יוסי אמר ודאי שכינתא הכא ואנא חמינא בידוי דרבי אבא למילף חכמתא סגיאא דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאחזאה</p>	<p>רבי אבא היה הולך בדרך והיה עמו רבי יצחק עד שהיו הולכים פגש את אותם ורדים רבי אבא נטל אחד בידו והיה הולך פגש בהם רבי יוסי אמר ודאי שכינה כאן ואני ראיתי בידי רבי אבא ללמד חכמה רבה שהרי ידעתי שרבי אבא לא נטל את</p>

⁹¹⁷ מוסגר בדפ"ק.

⁹¹⁸ ור"ל כשאינם עוסקים בתורה שהם מי באר, במה יכולים לינק השפע של תורה. ומובן ע"פ הנז' בתוספת ביאור כי פנימיות המלכות שהוא סוד כלת משה הוא מדריגת הבינה ולפיכך יש בשושנה י"ג עלין שהוא סוד ה"ג מדות שהמשיך משה לכלתו ומבואר בכוונת שבי"ג ת"ד יש בכל א' מהם שם ע"ב והוא י"ג פעמים ע"ב גימ' תתקל"ו והוא גימ' שושנ"ת כי ק"ך היתרים הוא להודיע שקודם הזיווג המלכות מלאה דינים ק"ך צירופי אלהים, ואחר הזווג מתמעטין ולא יש יותר מה' אותיות אלהים והם רומזים על ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה ונקראים ישועות כי הם מושיעים לנערה לבל ישול בה זר ובזה מובן מאמר שמות דף כ' הנז"ל כי בתחלה היא אדומה סוד שושנה אדומה ראיתי שהוא דין, אח"כ כשמוצקין אותו בסוד ה"ג מדות, אז הפך לבן טהור מסטרא דבינה ולזה אומר הקב"ה שהוא ת"ת כשם ששונה התחתונה שעומדת על י"ב בקר שהם י"ב עלין דסחרין לשושנה והים שעליהם מלמעלה, הרי י"ג, גימ' אח"ד, שהיא סהדותא דיחודא עילאה, מפני שמורה על זווג דגופא בגופא ונעשית אחד, כן רעייתי שהיא כלת משה ג"כ בין הבנות, ונקראת רעייתי מפני שפנימיות זעיר שהוא רוחא דאבא מתייחד עם רוחא דמלכות שהיא רוחא דאימא, והם רעים דלא מתפרשין, ולכן נקראת רעייתי, דוגמת אימא עילאה, ואז תהיה שושנת העמקים בי"ג נהרי דאפרסמונא, ותהיה שושנה עילאה חוור וסומק. וכשם שיהיה זווג חיצוניות גופא בגופא, כמו כן ע"י כלת משה שהוא רוחא דבינה דבגוון, יהיה זווג רוחא ברוחא למטה במקומנו, ע"י שאני מוריד לך רוחא של הדעת שלי שהוא פנימיות רוחא דאבא עילאה, וע"כ יהיה זווג רוחא ברוחא. והשם ב"ן דהה"ן שבה הוא סוד ד' נשים, וכולם נקראים על שם ב"ן בנות, וגם כי אצל הבינה שהיא רעייתי נק' כולם בנות כמבואר על פוסק בנות צעדה עלי שור עוד עוד פי' אחר בשושנה מלכות כשהיא למטה בין החוחים הם החיצונים ואין לה יחוד עם הת"ת ישראל כן רעייתי שהיא בינה עילאה יורדת למקום התבונות שלה שנקראים בנות ור"ל שבינה עילא הג"כ אין לה זווג בסוד לא אבא בעיר שאין הקב"ה נכנס לירושלים של מעלה עד שיכנס לירושלים של מטה (מ"מ).

חכמתא	זה אלא להראות חכמה.
<p>אמר רבי אבא תיב ברי תיב יתבו ארח רבי אבא בההוא ורדא אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח דהא חזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא ועל דא הדם במוצאי שבת.</p>	<p>אמר רבי אבא שב בני שב ישבו הריח רבי אבא באותו הורד אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח שהרי ראיתי שאין נפש מתקיימת אלא על ריח ולכן הדם במוצאי שבת.</p>
<p>פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא [מתהפך] (מהפך) ללבן ולעולם ריחו לא זו כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא (האדם חוטא) והחטא נקרא אדום כמה דאת אמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג</p>	<p>פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זו כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדום כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג</p>
<p>כ/ב</p>	
<p>ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום [וזורק הדם] (וזורק דם) סביב למזבח שהוא אדום מדת הדין אדום [מוצקין הריח] (מוצקין הריח) <אותו> ועולה העשן כלו (ללבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מדת הדין למדת הרחמים.</p>	<p>ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מדת הדין אדום מוצקין אותו (הריח) ועולה העשן כולו לבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מדת הדין למדת הרחמים.</p>
<p>ותא חזי כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד [אודם]⁹²⁰ (אדם) והיינו דאמר רבי יהודה מה דכתיב (מ"א יח כח) ויתגודדו⁹²¹ כמשפטים⁹²² וגו' עד שפך דם⁹²³ עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באודם</p>	<p>ובא וראה כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אדם והיינו שאמר רבי יהודה מהו שכתוב ויתגודדו כמשפטים וגו' עד שפך⁹¹⁹ דם עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באדם.</p>
<p>אמר רבי יצחק⁹²⁴ ועוד אודם ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן אדום</p>	<p>אמר רבי יצחק ועוד אדום ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן</p>

919

⁹²⁰ הכוונה כי הקדושים מהפכים מדת הדין למדת רחמים ולכך מוצקים אדם ללובן כנזכר והיינו מדת הצדיקים להפך הדין לרחמים ולשוב מעון וחטא לעבודה לעולם מלובן לאודם ובמזבח מאודם ללובן ובשר ודם לריח והרשעים ועובדי ע"ז להפך מהפיכם מדת רחמים למידת הדין ומוצקין מלובשן לאודם (אור יקר)

⁹²¹ לע"ז (אור יקר).

⁹²² להפך מלובן לאודם (אור יקר).

⁹²³ יתהפכו להגביר כח הדין להגביר החיצונים וכח ע"ז (אור יקר).

⁹²⁴ מוסיף על דברי ר' אבא ואמר שצריך למצוק מגשמי לרוחני שאפילו הטוב להטיב יותר ולמצוק המדות הגשמיות לרוחניות והיינו סוד חלב לובן ובשר ודם אדם ושניהם מוצקים במזבח ונהפכין לדק ריח דק רוחני וכן צריך להיות כל מעשיו וכן הוא סוד התענית שאדם מתענה על עונותיו שהוא מוצק חלבו ודמו באש תעניתו וניתך כחו ליחה מדם וחלב וכן היה ענין הקטרת ב' מינים אדם ולובן וכן השושן אדם ולובן מוצקין אותו ועולה ריח טוב, וכן האדם מוצק האודם והלובן והיינו נמי במידות העליונות שהם אדם מלכות, ולובן ת"ת ומוצקין אותם בסוד אשה ריח נחוח

<p>ולבן כך ריח הקרבן [והקרבן] מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים⁹²⁵ מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו בשושנים שהוא אדום ולבן וכתוב (יחזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם</p>	<p>מה השושן אדום ולבן כך ריח הקרבן והקרבן מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו בשושנים שהוא אדום ולבן וכתוב להקריב לי חלב ודם.</p>
<p>כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה</p>	<p>כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה.</p>
<p>והיינו <דרבי> (דאמר רבי) אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר⁹²⁶ גלוי⁹²⁷ וידוע⁹²⁸ לפניך⁹²⁹ יהו"ה⁹³⁰ אלהי⁹³¹ ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך⁹³² חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי⁹³³</p>	<p>והיינו שרבי אלעזר כשהיה יושב בתענית היה מתפלל ואומר גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת</p>

לה' להעלותם בדקות למעלה אל סוד החוטם והמוח דהיינו קשרם במדות העליונות ועלייתם אל סוד החכמה והבי'להמתקין וזה כל האדם לקשר ב' מדות אלו למתקם וליחדם והיינו שושנים (אור יקר).

⁹²⁵ שהסמנים (דפ"ו).

⁹²⁶ פי' היה מתפלל י"ח, ובשומע תפלה היה אומר גלוי וכו' (אור יקר).

⁹²⁷ שאין נסתר מעיניו דבר (אור יקר).

⁹²⁸ שאינו מואס להסתיר עיני השגחתו משום נברא השב לפניו (אור יקר).

⁹²⁹ היא מדת המלכות, אם כן במלת גלוי העביר כל מסך מבדיל וחיצון מבין תעניתו וקרבנו לבין המדה הזו ובמלת ידוע עלה כל מדרגות הנפרדים עד שנכנס אל הקדש ואמר לפניך היא מדת המלכות, ושם התחיל לקשר קשרי הייחוד לקשר קרבנו (אור יקר).

⁹³⁰ דהיינו הכתר עם החכמה (אור יקר).

⁹³¹ הבינה עם החכמה ואח"כ ואלהי אבותי בינה שוכנת וחופפת על ג' אבות ושם מעלה המלכות (אור יקר).

⁹³² מפני שמי שצם ומתכוון להתשבח בו או מצד כעס וכיוצא מהמתענים לשם יצר הרע אין אותו קרבן לה' אלא לחצונים ויצר הרע וכיוצא, לזה אמר "לפניך" לא הקרבתי קרבני לע"ז וחצוני אלא לפניך. והרי נכנס שיעור ב' פתחים שהם נ"ה ואח"כ הוא מתפלל המלכות על יד היסוד שאין לה ייחוד למעלה אלא על ידי חלבו ודמו היינו לובן ואודם לכפר בלובן על עון מצות עשה שהם מימין ובאודם לכפר על עון לא תעשה שהם משמאל וגבורה ומפני שהוא אינו מתרצה שם אלא בהיותו מוצק מגשמי לרוחני (אור יקר).

⁹³³ והיינו שהמתענה מקריב על מזבחו שהוא על ידי החולשה מתגדל חום הטבע ומשתלהב, והחלב והדם נתכים ואין ספק שהוא על ידי הכבד שהוא החום, וכמו שממנו, מתחלק המזון תמיד לכל הגוף כן בהיות האיש מתענה בחומו הוא מתיך כל מה שהאברים נזונו בדם מהכבד והיינו אש המזבח, המזבח עצמו הכבד שכן הוא רומז אליו והחום שבו הוא אש המזבח ומרתחי האברים ומתיך החלב והדם (אור יקר).

<p>יהוה⁹³⁴ רצון⁹³⁵ מלפניך⁹³⁶ שיהא הריח⁹³⁷ העולה מפי בשעה זו כריח העולה⁹³⁹ מהקרבת באש המזבח ותרצני</p>	<p>גופי יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבת באש המזבח ותרצני.</p>
<p>נמצא <שאדם הוא> (באדם שהוא) מקריב בתעניתו החלב והדם והאש⁹⁴⁰ והריח [שעולה מפיו] (עולה) הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה דאמרן אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתיב (במדבר לא כב) כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כי האי גוונא</p>	<p>נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם (והאש) והריח שעולה מפיו הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה שאמרנו אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתוב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כדוגמא זה.</p>
<p>דבר אחר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מה השושנים קוצין מצויין בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימין כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים⁹⁴¹ והשביעית שבת לה' (ויקרא כה ד) דבר אחר בשושנים באותם שושנים בתורה</p>	<p>דבר אחר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מה השושנים קוצים מצויים בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימים כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים שאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים והשביעית שבת לה' דבר אחר בשושנים באותם שושנים בתורה.</p>
<p>ומשה היה רועה (שמות ג א) את צאן יתרו חותנו כהן מדין (שמות ג א) רבי חייא פתח ואמר (תהלים כג א) מזמור לדוד יהוה רועי לא אחסר כלומר יהוה רועי יהוה רועי יהוה רועי שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם</p>	<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי חייא פתח ואמר מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר כלומר ה' רועי ה' הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם</p>

⁹³⁴ סוד קשר חכמה ובינה י"ה ה"י (אור יקר).

⁹³⁵ הכתר הרוכב על שתיים (אור יקר).

⁹³⁶ הקודם לכל זה שאין לו שם וכינוי והוא חיות הכל, ולזה לא אמר לפניך, כי לפניך הוא מה שלפניו, דהיינו למטה מלפניך הוא הקודם לו (אור יקר).

⁹³⁷ הענין שבהיות האדם מתענה ומתיך לחותיו חלבו ודמו, אם נעשה הכל ריח ניחוח הוא קשה מפני שאדם פונה לעסקיו וצרכיו שאר הענינים לכך אינו בוחר לריח לקשר המדות העליונות אלא זמן הבל פיו בתפלה (אור יקר).

⁹³⁸ דווקא שאני עומד ומתפלל, ואמר "הריח העולה מפי" שכן הוא המתענה מעלה הבל פה חזק מצד התענית, ואמר "מפי" דהיינו המלכות פה מזבח ודאי, "ריח" היסוד הנקשר עם הת"ת (אור יקר).

⁹³⁹ והקרבת דהיינו יחוס ניחוח לה', ואמר העולה והקרבת דהיינו לכפר על המחשבה העולה ולכפר על המעשה הקרבן ומפני שהמעשים מינים שונים ולהם קרבנות חטאות אשמות וכיוצא לכך סתם וכלל הכל (אור יקר).

⁹⁴⁰ מוסגר בדפ"ק.

⁹⁴¹ ששנים כתוב חסר ודרש שש שנים (רח"ו).

למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים, מיושר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.	למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים, מיושר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.
אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא יטו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל.	אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא יטו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל.
דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שוטה עליו נקרא (משלי כו יג) תקוה לכסיל ממנו.	דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שוטה עליו נקרא תקוה לכסיל ממנו.
אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר (ש"א טז יא) והנה רועה <בצאן> (את הצאן במדבר) ללמדך שדוד	אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר והנה רועה בצאן ללמדך שדוד
כא/א	
חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל	חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל
ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר (יחזקאל לד ל) ואתן צאני צאן מרעיתי ⁹⁴² אדם אתם וכתוב (שם לו לח) כצאן קדשים כצאן ירושלים מה הצאן כשיקרבו ⁹⁴³ על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא ⁹⁴⁴ כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא	ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וכתוב כצאן קדשים כצאן ירושלים. מה הצאן כשיקרבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא.
ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדת	ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדות הרועה נוטל אותם טלאים

⁹⁴² עי' תיקו"ז לז ע"א: השקו הצאן דאינון אברין קדישין דאתמר בהון ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (יחזקאל לד לא) כלהו רועים ומשה על כלהון דכתיב (שמות ב טו) וישב על הבאר וכתוב (תהלים צ א) תפילה למשה איש האלהים וכו' איהו שלטנותיה בשבעה רקיעין. בהגר"א: כלהו רועים - ר"ל, השקו כו' אמר ללהו רועים, שהן ז' רועים הידועים, שהן כלל האברים דמשתקין מן המוח והטפה: איש האלקים - בעלה דשכינתא (זהר ח"א ו ע"ב וח"ב קלז ע"ב), שהוא כולל כל האברים.

⁹⁴³ כשיקרבו (דפ"ו).

⁹⁴⁴ דהיינו סוף הבהמה לשחיטה שהיא המיתה וכשהיא על גבי המזבח הוא הסוף היותר טוב שבכל השחיטות לשלמות הבהמה ועלייתה הב' הנהגתם לענייני העולם שלא ינהגם באכזריות אלא ברחמים וישתדל בטובם וכל הצריך להם וכל א' כפי כחו, והיינו "כשהצאן וכו'", הג' הצלתם מהאויבים בזכותו ותפלותיו שלא ישלטו בהם שונאיהם ומגין עליהם במעשיו כמשה רבינו ע"ה (אור יקר).

<p>הרועה נוטל אותם מלאים בחיקו כדי שלא ילאו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה (במדבר יא יב) כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו' מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מציל מן האומות ע"ז ומדין של מטה > (שלמטה) ומדין של מעלה ומדריך לחיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להן⁹⁴⁵</p>	<p>בחיקו כדי שלא יעייפו וייגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו'. מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מציל מן העכו"ם ומדין של מטה ומדין של מעלה ומדריכם לחיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להם.</p>
<p>ולפיכך כתיב (שמות ג א) ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא של⁹⁴⁶ > דאמר < (אמר) רבי יוסי וכי מי שנתן (לו) את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותן בטוב ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד ע"ז בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן⁹⁴⁷</p>	<p>ולפיכך כתוב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו שאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותם בטוב ולכן כתוב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד כוכבים ומזלות בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן.</p>
<p>וינהג את הצאן אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד⁹⁴⁸ לא זזה⁹⁴⁹ ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה [קדוש ומוכן] (מוכן) לקבל עול מלכות שמים עליו⁹⁵⁰ מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר⁹⁵¹ רבי יצחק אמר אחר המדבר על</p>	<p>וינהג את צאנו אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד לא זזה ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה קדוש ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים</p>

⁹⁴⁵ כה תאמר אל בית יעקב הנשים כפי כחן ותגד לבית ישראל אנשים כפי כחן והנה זה יעשה לשם תועלתו ולא יועיל כלל אלא לשם תועלת ישראל דווקא שאינו רוצה להנות מהם אלא לשם תועלתן הוא עושה (אור יקר).

⁹⁴⁶ שהיה עושה לשם שמים וצורך הצאן (אור יקר).

⁹⁴⁷ ר' תנחום הוקשה לו מה לו לייחס עתה בשם כהן מדין אלא להודיע חסידותו של משה עם היותו כהן מדין עובד ע"ז היה רועה צאנו לטובה מפני שהיה חותנו שעשה עמו טוב שפתח לו פתחו (אור יקר).

⁹⁴⁸ עד פטירתו, שמיום שנולד היה שכינה עמו כאומרו ותרא אותו כי טוב הוא (אור יקר).

⁹⁴⁹ כי ח"ו שחטא כדי שתזוז אלא לעולם עמד בצדקו (אור יקר).

⁹⁵⁰ שהיה רוח"ק מתעוררת בו יותר משום מקום אחר, ולזה כבד המקום ולא נכנס שם בצאנו מעולם אלא אחר המדבר (אור יקר).

⁹⁵¹ שאפילו קרוב להר אחר ההר לא היה מנהיג הצאן שמא תשמט אחת ותעלה אלא אחר המדבר במדבר רחוק הרבה מן ההר (אור יקר).

ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו ⁹⁵² אלא (ל)הרחיקם אחר המדבר.	ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו אלא הרחיקם אחר המדבר.
ויבא ⁹⁵³ אל הר האלהים חרבה הוא לבדו [בלא צאן] אמר רבי יהודה האי אבנא ⁹⁵⁴ דמקבלא פרזלא כד חמי [ליה] (לה מחטא) מדלגא עלוי כך משה והר סיני כשנראו זה עם זה דלג עליו הדא הוא דכתיב ויבא אל הר האלהים חרבה ⁹⁵⁵ .	ויבא את הר האלהים חרבה הוא לבדו בלא הצאן אמר רבי יהודה אבן זו שמקבלת ברזל כשרואה אותו (מחטא) מדלגת עליו כך משה והר סיני כשנראו זה עם זה דלג עליו זהו שכתוב ויבא אל הר האלהים חרבה.
אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר למול משה וכיון שראהו [ש]נכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה.	אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר כנגד משה וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה.
אמר רבי ינאי <נ"א רבי יוסי> יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא דכתיב ויבא אל הר האלהים דתנן מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו.	אמר רבי ינאי (ר' יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא שכתוב ויבא אל הר האלהים ששנינו מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו.
[אמר] רבי יצחק (אמר ⁹⁵⁶) ראה העופות פורחים וטסים משם ונופלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחר המדבר והוא נכנס לבדו.	רבי יצחק אומר (אמר רבי יצחק) ראה העופות פורחים וטסים משם ונופלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחר המדבר והוא נכנס לבדו.
וירא ⁹⁵⁷ מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב) רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שמדת הדין שולטת בו ⁹⁵⁸ רבי יוחנן אמר והא כתיב ⁹⁵⁹ (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו מדת חסד קאמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד	וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שמדת הדין שולטת בו רבי יוחנן אמר והרי כתוב יומם יצוה ה' חסדו מדת חסד אמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד שנוטה לרדת נקרא יום והוא

⁹⁵² סיני מפני קדושתו (מ"מ).

⁹⁵³ לא אמר וינהג את הצאן א"כ עתה קשה למה בא (אור יקר).

⁹⁵⁴ והיה במוכרח מצד אהבת הדומין, ור' אבא אמר שענין חדש היה שראה ההר מרעיש כנגדו ולזה קפץ לתוכו ותשקוט ההר, וההר מצא נחת רוח במשה ומשה בהר ושמחו, ור' ינאי מוסיף שמרחוק ידע משה בהר בקדושתו (אור יקר).

⁹⁵⁵ אפילו בבואו ידע שהוא הר האלהים (אור יקר). מפסוק זה משמע שמשה הוא שדלג על ההר וא"כ מ"ש האי אבנא וכו' הוא משה וכשראה הר סיני שהוא פרזלא דלג עליו על הר סיני, א"נ לפ' אבנא הוא ההר שדלג על הפרזלא שהוא משה ומ"ש כך משה והר סיני כשנראו וכו' ר"ל מפני שקדם הר סיני ונתרגש לקראת משה לכך דלג משה עליו וסיוע לפי' זה ממ"ש רבי אבא אותו היום ותרגש ההר למול משה ש"מ שההר נתרגש לקראת משה תחלה (מ"מ).

⁹⁵⁶ ור' יצחק אמר שאינו מספיק זה כי שמא מטעם אחר לא היו נכנסים מפחד חיה וכיוצא אלא פורחים ונופלים לרגליו של משה, וכיון שראה שהיו נופלות לרגליו הבין שהיה יכול הוא ליכנס ברגליו על ענין שהיה בו שאין ראוי אליו אלא הוא (אור יקר).

⁹⁵⁷ קנט ע"ב קסז ע"א (הערת הזהר).

⁹⁵⁸ ולכך המראה היה בלבת אש דהיינו דין הגבורה הנשפעת במלכות מתוך הסנה שהם הקוצים שלוחי הדין הקשה השולטים (אור יקר).

⁹⁵⁹ וסבירא ליה דכל יומא הוי חסד ולא דין ור' יצחק מתריץ ליה שאינו נקרא יומם אלא דווקא עד שנוטה השמש למערב שעת מנחה גדולה ששם נקרא ערב וגובר הגבורה (אור יקר).

<p>שנוטה לרדת נקרא יום והוא מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו דכתיב (בראשית א ג) ויקרא אלהים לאור יום⁹⁶⁰</p>	<p>מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו שכתוב ויקרא אלהים לאור יום.</p>
<p>אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא ממש שעות ולמטה⁹⁶¹ דתניא רבי יצחק אומר מאי דכתיב (שמות טז יב) בין הערבים⁹⁶² תאכלו בשר ובבקר תשבועו לחם בין הערבים דהוא שעתא</p>	<p>אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא ממש שעות ולמטה שלמדנו רבי יצחק אומר מהו שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ובבקר תשבועו לחם בין הערביים שהיא שעת</p>
<p>כא/ב</p>	
<p>דינא⁹⁶³ תאכלו בשר וכתוב (במדבר יא לג) הבשר⁹⁶⁴ עודנו בין שניהם ואף יהו"ה חרה בעם משום שבין הערבים דינא דמלכותא שליט (שמות טז יב) ובבקר תשבועו לחם משום דאקרי חסד ההוא שעתא וכתוב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום וכתוב (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום דאיהו מצפרא⁹⁶⁵</p>	<p>הדין תאכלו בשר וכתוב הבשר עודנו בין שניהם ואף ה' חרה בעם משום שבין הערביים דין המלכות שולט ובבוקר תשבועו לחם משום שאותה שעה נקראת חסד וכתוב חסד אל כל היום וכתוב ויקרא אלהים לאור יום שהוא מהבוקר.</p>
<p>רבי תנחום⁹⁶⁶ אומר דא סומק ודא חוור סומק⁹⁶⁷ בין הערבים דכתיב (שמות טז יב) בין הערבים תאכלו בשר וחור בצפרא דכתיב ובבקר תשבועו לחם רבי יצחק⁹⁶⁸ אמר כתיב (שם יב ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל [בין הערבים] וגו' דהוא שעתא למעבד דינא⁹⁶⁹ רבי יהודה⁹⁷⁰ אמר ילפינן</p>	<p>רבי תנחום אומר זה אדום זה לבן אדום בין הערביים שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ולבן בבוקר שכתוב ובבוקר תשבועו לחם רבי יצחק אמר כתוב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים וגו' שהיא שעה לעשות דין רבי יהודה אמר למדנו משני כבשים שבכל יום</p>

⁹⁶⁰ ר"ל לתחלת צמיחת האור והולך ואור (אור יקר).

⁹⁶¹ קבלה מר' יצחק מו' שעות שלימות דהיינו ר"ק מצד החסד ולמטה שנכנס חצי שביעית דהיינו תחילת הכניסה במידת הגבורה משמאל לת"ת מדת יום (אור יקר).

⁹⁶² יש ערב רב ומנחה גדולה, וערב זעיר מחנה קטנה בין הערביים תרי ערב (אור יקר).

⁹⁶³ ובשר מן הדין (אור יקר).

⁹⁶⁴ זמן אכילת הבשר בסעודת הערב שהוא בין ב' הערבים הנזכרים, ובבקר היא החסד ונמשך כל היום, לא כל היום ממש עד הערב, אלא כל זמן שהיום גובר ומאיר ביום שהוא עד חצות, והיינו לאור המאיר וגובר והולך (אור יקר)

⁹⁶⁵ ולדעת ר' יצחק היום נחלק לחצאים ו' שעות חסד ו' שעות גבורה, ות"ת כולל שתיהן (אור יקר).

⁹⁶⁶ ר' תנחום סבירא ליה שהצהרים קו האמצעי ירוק ואינו חסד אלא ממש בבוקר ואינו גבורה אלא ממש בערב וכו' מייתי ראייה מתפילות, וכמו שנותן זמן עד ד' שעות ג"כ עיקר מנחה מט' שעות ומחצה, ונתן לת"ת האמצעית דהיינו ב' שעות קודם חצות וכמוהו בקרוב אחר חצות (אור יקר).

⁹⁶⁷ והיינו כשהשמש והאור בלבנינות בבקר מיד, והשמש והאור אדום בערב ואמצע ירוק הוא הת"ת מדכתיב בערב והיינו סעודת הערב ובבקר היינו סעודת הבקר (אור יקר).

⁹⁶⁸ ורבי יצחק אותביה מתמיד של בין הערביים שהוא מיד מו' שעות ומחצה וכו' אמר כי האמת חסד עד חצות, ומחצות ואילך גבורה, האמנם עיקרו של חסד מאז הבקר ועיקר גבורה בהיותו מעריב והולך (אור יקר).

⁹⁶⁹ ומשם לבקר חסד שהוא עד חצות (אור יקר).

⁹⁷⁰ ור' יהודה סבירא ליה דתמידים יוכיחו לבוקר עד ד' שעות לצד החסד, ובערב ממש ומחצה נמצא בין שתיהם ב' שעות ומחצה לת"ת (אור יקר).

<p>משני כבשים <שבכל> (ובכל) יום האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין</p>	<p>האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין.</p>
<p>ואמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר כח ד) את הכבש <האחד> (אחד) תעשה בבקר ולא כתיב את הכבש הראשון אלא את הכבש <האחד> (אחד) מיוחד כנגד מדת החסד דבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב.</p>	<p>ואמר רבי יהודה מהו שכתוב את הכבש האחד תעשה בבוקר ולא כתוב את הכבש הראשון אלא את הכבש האחד מיוחד כנגד מדת החסד שבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב.</p>
<p>רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפלת המנחה שהוא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן (ירמיה ו ד) אוי לנו כי פנה היום⁹⁷¹ כי ינטו צללי ערב⁹⁷² כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר גבר מדת הדין אברהם תקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד</p>	<p>רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפילת המנחה שהיא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר גבר מדת הדין אברהם תיקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד.</p>
<p>תנו רבנן בההיא שעתא דעאל משה לטורא דסיני מאי טעמא אתגלי ליה בשלהובי אשתא דהוא דינא אמר רבי יעקב כעין⁹⁷³ [הוה שעתא] (שעתא הוה) גרים⁹⁷⁴ רבי יוסי אמר כלא לחד גזעא⁹⁷⁵ אשתרשא כתיב (שמות ג א) ויבא אל הר האלהים חרבה וכתוב (דברים ט ח) ובחרב הקצפתם את יהוה וכתוב (שמות ג ב) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה מתוך שהם עתידים להיות כסנה [כהאי] דכתיב (ישעיה לג יב) קוצים כסוחים באש יצתו</p>	<p>שנו רבותינו באותה שעה שעלה משה להר סיני מה הטעם התגלה לו בשלהבות אש שהוא דין אמר רבי יעקב כעין השעה היתה (השעה) גורמת רבי יוסי אמר הכל לגזע אחד משתרש כתוב ויבא אל הר האלהים חרבה וכתוב ובחרב הקצפתם את ה' וכתוב וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה מתוך שהם עתידים להיות כסנה כמו זה שכתוב קוצים כסוחים באש יצתו.</p>
<p>אמר רבי יהודה⁹⁷⁶ מכאן למדנו רחמנותו של מקום על הרשעים דכתיב (שמות ג ב) והנה הסנה בוער באש לעשות בהם דין ברשעים והסנה איננו [אוכל⁹⁷⁷ אין] (אכל לעשות) בהם כליה בוער באש עכ"פ רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו אכל להיות בהם כליה.</p>	<p>אמר רבי יהודה מכאן למדנו רחמנותו של מקום על הרשעים שכתוב והנה הסנה בוער באש לעשות בהם דין ברשעים והסנה איננו אוכל (לעשות) אין בהם כליה בוער באש על כל פנים רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו אוכל להיות בהם כליה.</p>

⁹⁷¹ זה מדת חסד מורה שהוא עד חצות (אור יקר).

⁹⁷² שהוא ערב ממש שכבר עבר קרוב וט' שעות ומחצה, ירצה שכבר גבר מדת הדין, א"כ מתחלת שעה שביעית מתחלת וגובר והולך והיינו טעמא לתמיד של בין הערביים מז' שעות והיינו טעמא דתמיד של שחר בד' שעות לאחוז בגבורה המדות ותוקפם (אור יקר).

⁹⁷³ כעין (דפ"ו).

⁹⁷⁴ שהיה שעת המנחה (אור יקר).

⁹⁷⁵ שההר והמראה באש והקוצים על שם חטא ישראל שגורמין הפגם והחטא במעשה העגל כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁹⁷⁶ מסכים לדברי ר' יוסי ונקיט הכי מדבריו (אור יקר).

⁹⁷⁷ להיות בהם כליה, שאין דיני הקב"ה נקמה אלא רחמים וטהרה לנפשות וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (אור יקר). עי' הקדו"ש כב ע"ג, ודע"ה ח"ב עו ע"ד.

<p>דבר אחר וירא <מלאך> יהו"ה אליו בלבת אש מאי טעמא למשה בלבת אש ולשאר נביאים לא אמר רבי יהודה לאו משה כשאר נביאים דתנן מאן דקריב לאשא⁹⁷⁸ ביה אתוקד ומשה קריב לאשא ולא אתוקד דכתיב (שמות כ יח) ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים וכתוב וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה⁹⁷⁹</p>	<p>דבר אחר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מה הטעם למשה בלבת אש ולשאר הנביאים לא אמר רבי יהודה אין משה כשאר הנביאים ששנינו מי שמתקרב לאש בה נשרף ומשה קריב לאש ולא נשרף שכתוב ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים וכתוב וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.</p>
<p>רבי אבא⁹⁸⁰ אמר האי דמשה אית לאסתכלא ביה בחכמתא עלאה [על מה] כתיב (שמות ב י) כי מן המים משיתיהו מאן דאתמשך מן מיא⁹⁸¹ <דינא עלאה> לא דחיל מנורא דתניא אמר רבי יהודה מאתר <דאתגזר> (אתגזר) משה⁹⁸² [לא] (דלא) אתגזר בר נש אחרא אמר רבי יוחנן בעשרה דרגין⁹⁸³ אשתכלל⁹⁸⁴ דכתיב (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא⁹⁸⁵ ולא נאמן ביתי⁹⁸⁶ זכאה חולקיה דבר נש דמריה אסהיד כדין עלוי אמר רב דימי והא כתיב (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומנו בלעם אמר ליה ודאי שפיר קאמרת אשתיק כד אתא רבי שמעון בר יוחאי אתו שאילו קמיה האי מלה</p>	<p>רבי אבא אמר זה של משה יש להסתכל בו בחכמה עליונה על מה כתוב כי מן המים משיתיהו מי שנמשך מן המים (דין עליון) לא פוחד מאש ששנינו אמר רבי יהודה ממקום שנגזר משה לא נגזר איש אחר אמר רבי יוחנן בעשר דרגות נתקן שכתוב בכל ביתי נאמן הוא ולא נאמן ביתי אשרי חלקו של האיש שאדונו מעיד עליו כך. אמר רב דימי והרי כתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומיהו בלעם אמר לו ודאי יפה אמרת שתק כשבא רבי שמעון בן יוחאי באו ושאלו לפניו דבר זה.</p>
<p>פתח ואמר קוטיפא דקרנטי אתערבא באפרסמונא טבא חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם ומנו בלעם משה</p>	<p>פתח ואמר⁹⁸⁷ אשכול של זפת יתערב באפרסמון טוב חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם</p>

⁹⁷⁸ ירצה שאר נביאים לא היו יכולים לסבול נבואתם מתוקף הדין, ולזה נבואתם באמיר האמנם משה סובל נבואתו מן הדין בדיבור (אור יקר). מלכות (רח"ו).

⁹⁷⁹ עי' דע"ה ח"ב קד ע"ב.

⁹⁸⁰ ר' אבא אמר שהטעם היה מצד שנמשך משה מן הימין היה כח בו למתן הדין, מה שאין כן בשאר נביאים ולכך נבואתו מן השמאל וממתקה מימין, והיינו שהוא היה בת"ת ומתנבא בסוד ת"ת קשורה במלכות ושאר נביאים במלכות ומתייחד עמהם הת"ת (אור יקר).

⁹⁸¹ שהוא מן החסדים דאבא (רח"ו).

⁹⁸² ירצה כי הנשמות מבינה והרוחות מת"ת והנפשות ממלכות, מוסיף עליהם משה שנחצבה נשמתו מן החכמה שורשה מים והחסד ועם היות ששאר נשמות הם מזווג חכמה ובינה כדפי' בתיקו"ז, עכ"ז חכמה נעלמת בו, אמנם משה מצד תגבורת החכמה על הבינה מה שאין כן בכל שאר האדם והנו משה, "מ"ה" חכמה, "ש" תשובה, ולהורות תגבורת החכמה, הש' כלולה בתוך מה, והיינו משה, ולכך שאר האדם מהבינה דין ואש, ואין המלכות נראית להם באש שילהיבו העולם ויפרידו, אלא במים רחמים ויוכלו לסבול אמנם משה אדרבה היה נראית באש כדי שיתמתק במימיו המפכים, מחכמה (אור יקר).

⁹⁸³ ויקרא רפב ע"ב (הערת הזהר).

⁹⁸⁴

⁹⁸⁵

⁹⁸⁶ שהיה משמע שהוא נאמן מהבית שהאמינתו ועשאתו נאמן שלה ואינו כן אלא שהוא למעלה ממנה וכל מה שעושה בביתו נאמן הוא שכן הבעל יש לו רשות באשתו (רח"ו).

⁹⁸⁷

<p>עובדיו לעילא ובלעם לתתא משה אשתמש בכתרא קדישא דמלכא עלאה לעילא ובלעם אשתמש בכתרין תתאין דלא קדישין לתתא ובהווא גוונא ממש כתיב (יהושע יג כב) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו⁹⁸⁸ בחרב ואי סלקא דעתך יתיר זיל שאיל לאתניה אתא רבי יוסי ונשק ידוי אמר הא [חמדא] [חמידא] דלבאי נפק לבר דהכא משמע דאית עלאין ותתאין ימינא ושמאלא רחמי ודינא ישראל ועע"ז ישראל משתמשין בכתרין עלאין קדישין עע"ז בכתרין תתאין דלא קדישין אלין דימינא ואלין דשמאלא ועל כל פנים מתפרשין נביאי עלאי מנביאי תתאי נביאי דקודשא מנביאי דלאו דקודשא</p>	<p>קם ומיהו בלעם משה מעשיו למעלה ובלעם למטה משה השתמש בכתר הקדוש המלך העליון שלמעלה ובלעם השתמש בכתרים תחתונים לא קדושים למטה ובאותה צורה ממש כתוב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב ואם עולה על דעתך יותר לך ש ל את אתונו בא רבי יוסי ונשק ידיו אמר הרי החמדה (היין) שבלבי יצא החוצה. שכך משמע שיש עליונים ותחתונים ימין ושמאל רחמים ודין ישראל ועובדי כוכבים ומזלות ישראל משתמשים בכתרים עליונים קדושים עובדי כוכבים ומזלות בכתרים תחתונים לא קדושים אלה של ימין ואלה של שמאל ועל כל פנים נפרדים נביאים עליונים מנביאים תחתונים נביאי קודש מנביאים שלא מקודש.</p>
<p>אמר רבי יהודה כגוונא דהוה</p>	<p>אמר רבי יהודה כמו שהיה</p>
<p>כב/א</p>	
<p>משה פריש מכל נביאי בנבואה קדישא עלאה כך הוה בלעם פריש משאר נביאי וחרשי בנבואה דלאו קדישא [לתתא] (תתאה) ועל כל פנים משה הוה לעילא ובלעם לתתא וכמה דרגין <ודרגין> מתפרשין ביניהו אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה הוה מהרהר [ואומר] [ואמר] שמא חס ושלום ישראל יכלו בהאי עבודה קשה הדא הוא דכתיב (שמות ב יא) וירא בסבלותם לפיכך (שמות ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משועבדים הם בעבודה קשה אבל והסנה איננו אוכל זכאין איננו ישראל דקודשא בריך הוא פריש לון מכל עמין וקרא לון בנין דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם</p>	<p>משה נבדל מכל הנביאים בנבואה קדושה עליונה כך היה בלעם נבדל משאר הנביאים ומכשפים בנבואה איננה קדושה למטה ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה וכמה דרגות ודרגות מפרידות ביניהם. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה היה מהרהר ואומר שמא חס ושלום ישראל יכלו בעבודה הקשה הזו זהו שכתוב וירא בסבלותם לפיכך וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משעבדים הם בעבודה קשה אבל והסנה איננו אוכל אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא הבדילם מכל העמים וקרא להם בנים שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם.</p>

⁹⁸⁸ בני ישראל (נוסף בדפ"ו).